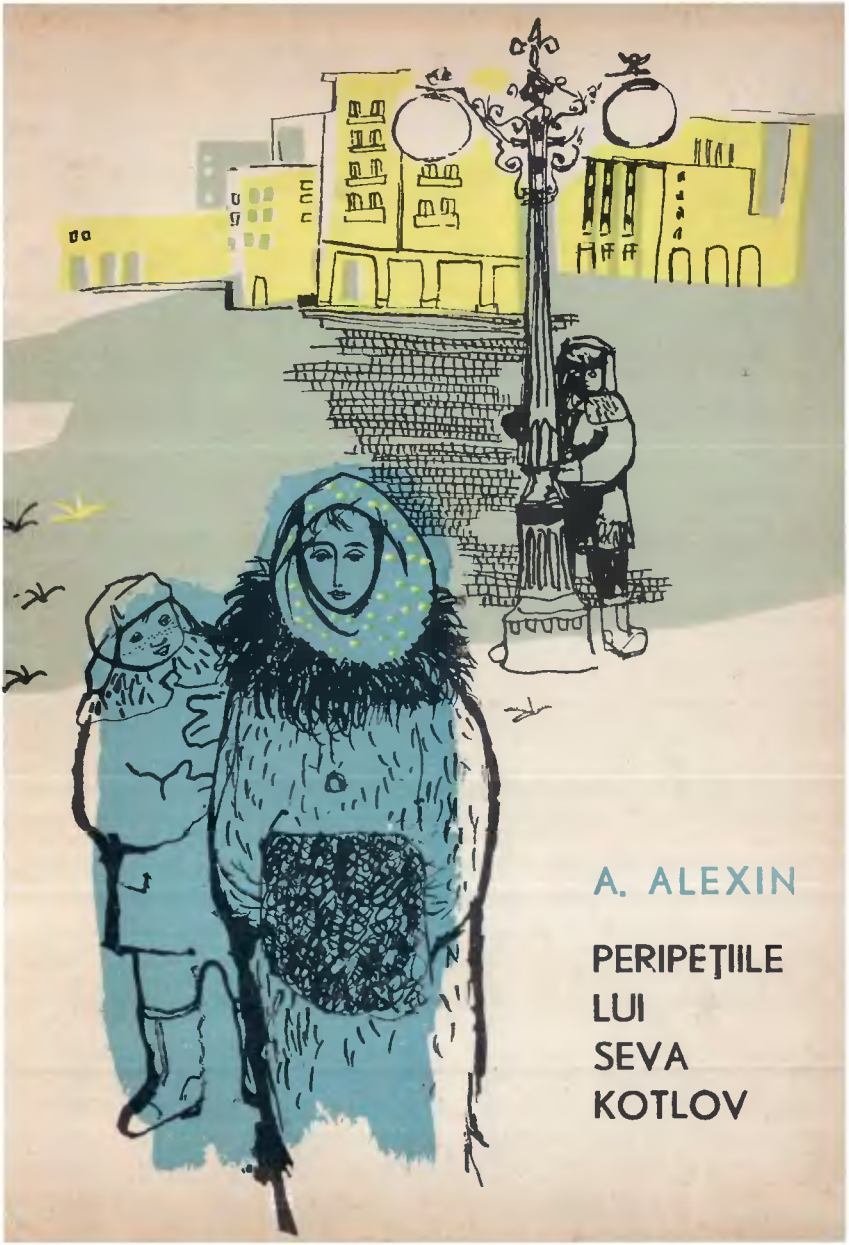

A. ALEXIN

PERIPEȚIILE LUI SEVA KOTLOV

A. ALEXIN

PERIPEŢIILE LUI SEVA KOTLOV

•

În româneşte de
IGOR BLOCK

EDITURA TINERETULUI

COPERTA DE
NASTAC ŞTEFAN

●

ILUSTRAŢIILE REPRODUSE
DUPĂ
ORIGINALUL SOVIETIC

А.Алексин
пять веселых повестей
Детгиз
Москва, 1964

SUB UN NUME FALS

De unde a pornit toată tărăşenia...

Toată tărăşenia a pornit de la ora de germană.

Eu am ridicat mîna şi am spus:

— Anna Rudolfovna, îmi daţi voie să închid geamul? Mă cam ia cu frig...

Anna Rudolfovna şi-a scos ochelarii de pe nas, s-a uitat la geam, oprindu-şi îndelung privirea asupră-i, pe urmă la banca noastră şi, în sfîrşit, la mine personal.

— Kotlov, dumneata puteai foarte bine să formulezi această rugăminte în limba germană. Fireşte, afară de expresia „mă cam ia cu frig", pe care încă n-am învăţat-o.

Anna Rudolfovna era singura profesoară de la noi din clasă, şi poate chiar din toată şcoala, care le vorbea elevilor cu „dumneata".

Primind permisiunea, m-am suit cu genunchii pe pervaz, am deschis şi mai larg geamul, şi m-am aplecat în afară.

— Kotlov, de ce atîtea mişcări de prisos? m-a întrebat Anna Rudolfovna. Ca să faci o simplă traducere din limba germană, nu ştiu de ce te culci cu pieptul pe bancă, sufli de zor pe nas, ba mai şi scoţi limba. Iar ca să închizi geamul, te apleci cu tot corpul în afară.

În loc să-i răspund, m-am aplecat şi mai mult. În sfîrşit, după ce am dat roată cu privirile, am sărit înapoi pe duşumea şi, răsuflînd o dată adînc, m-am îndreptat către locul meu.

— Kotlov, ai uitat să închizi geamul — a zis Anna Rudolfovna.

Într-adevăr, cum oare de-am uitat ? Trebuia s-o dreg într-un fel.

— Anna Rudolfovna, am văzut că oamenii umblă pe stradă în talie şi mi-am zis că afară s-a încălzit !

— S-a încălzit ? Anna Rudolfovna şi-a desfăcut braţele durdulii. Atunci de ce te ia cu frig ?

— Nu mă ia ! am răspuns eu cît se poate de voios, şi am trecut la loc.

— Nu mai înţeleg nimic ! a exclamat în nemţeşte Anna Rudolfovna, punîndu-şi dintr-o mişcare ochelarii pe nas. Nu mai înţeleg nimic !...

Colegul meu de bancă, Vitka Fedotov, poreclit Vitka-Smiorcăilă, a spus în şoaptă, cu un ton de parc-ar fi făcut cine ştie ce mare descoperire :

— Kotlov, bocancii tăi au fost de curînd daţi la reparat, nu ?

— De unde ştii ?

— Au etichete pe pingele. Vitka a făcut cu ochiul, dînd de înţeles că e tare deştept. Cînd te-ai suit cu genunchii pe pervaz, eu m-am uitat la pingelele tale.

Tare-i mai plăcea lui Vitka să se ţină de fleacuri !

Am luat tocul, m-am culcat cu pieptul pe bancă, aşa cum făceam întotdeauna, şi am scris pe un petic de hîrtie : „La „Avangard" rulează „Sub un nume fals". Un film străin ! Pe tot peretele e desenat un om cu mască neagră, cu spadă şi cu botfori".

Vitka mi-a răspuns pe acelaşi bileţel : „Care va să zică, iar renunţăm la gustare ? Şi mi-e o foame !"

M-am uitat cu dispreţ la mîncăul ăla de Smiorcăilă, pentru care nişte nenorocite de gogoşi în untdelemn reprezentau mai mult decît masca neagră, spada şi boftorii. „Poţi să-ţi mănînci banii ! i-am scris mînios. La cinema tot nu ne lasă înăuntru".

— De ce-e ? a întrebat şoptit Vitka, cu dezamăgire în glas, uitînd îndată de gogoşi.

Cum pe bileţel nu mai era loc, i-am răspuns şi eu tot în şoaptă :

— Pentru că au şi pus avizul acela blestemat !

„Avizul blestemat" era înştiinţarea aceea de la uşa cinematografului, care glăsuia: „Copiii sub 16 ani nu au acces în sală". Şi cît am fi vrut noi în ziua aia să mergem la „Avangard" !

„Să fie oare adevărat că oamenii mari şi mai cu seamă femeile vor să pară mai tineri decît sînt ? m-am întrebat eu. Nu-mi vine să cred ! Numai un nebun ar putea să-şi scadă din vîrstă. Cînd te gîndeşti că pentru cei mari pe lumea asta nu sînt decît plăceri ! Să-l luăm, bunăoară, pe fratele meu mai mare, Dima. Frate-meu poate să vadă la cinema orice film, şi poate să se înscrie la biblioteca pentru adulţi, şi poate să meargă la concerte simfonice. Adevărat că eu unul nu prea mă dau în vînt după concertele simfonice. Totuşi, de ce el are voie şi eu nu ?..."

La drept vorbind, cugetările astea ale mele n-au dus la nimic, aşa că putem socoti că toată tărăşenia a pornit nu de la ora de germană, ci după oră, cînd Anna Rudolfovna, fluturîndu-şi ochelarii în semn de rămas bun, ne-a spus „Aufwiedersehen !" şi noi am zbughit-o afară, în recreaţia mare.

Eu am dat fuga numaidecît la etajul trei, la frate-meu Dima.

Cu fiecare etaj, elevii erau tot mai mari şi gălăgia mai mică. La primul etaj alergau, ţipau, fluierau şi se îmbrînceau elevii din a cincea şi din a şasea, cei mai daţi dracului şi mai zurbagii. Cei de la etajul al doilea alergau şi ei şi făceau gălăgie, dar nu se luau la bătaie şi nu fluierau. La al treilea domnea liniştea şi calmul, şi se statorniciseră chiar anumite reguli de circulaţie: elevele din clasele superioare se plimbau prin mijlocul sălii, braţ la braţ sau petrecîndu-şi braţele pe după umeri, în vreme ce elevii se înghesuiau pe lîngă pereţi sau pe la geamuri, făcînd nişte mutre tare deştepte.

Mă duceam la Dima ca să-mi dea bani pentru un sandviş. Mama zicea că dacă mi-ar da banii ăştia mie, de dimineaţă, de acasă, la şcoală aş ajunge fără ei. În recreaţia mare, scotocindu-şi cu un aer grav portmoneul, Dima îmi spunea întotdeauna:

— Imediat, direcţia bufet ! Ia şi tu ceva mai substanţial, nu o bucăţică de hering. Gîndeşte-te că luăm masa abia deseară. Vezi c-am să te controlez ! Bagă de seamă, Sevka !...

De controlat, nu mă controla el niciodată, fireşte. O spunea numai aşa, ca să mă înjosească în faţa colegilor săi. Dar atîta nu-i era de ajuns lui Dima. Îşi punea pe nas ochelarii cu rama groasă, ca ai lui Botvinnik, mă măsura din cap pînă-n picioare, şi găsea de cuviinţă neapărat să-mi facă vreo observaţie :

— Uf, Sevka, ţi-ai şi boţit cămaşa ! Dac-ai călca-o singur, cred că n-ai boţi-o în halul ăsta !...

— Uf, Sevka, ţi-ai pătat haina cu cerneală ! Dac-ai fi cumpărat-o cu banii tăi, cred că n-o pătai în halul ăsta !...

Pe cuvînt, aveam impresia că Dima n-a fost niciodată în clasa a cincea, ci a venit pe lume de-a dreptul aşa cum era — un elev într-a noua, cu un aer important şi cu ochelari cu ramă de bagă pe nas ! Da, e bine să fii mare : poţi oricînd să-l iei în tărbacă pe fratele tău mai mic, ba să te mai şi laude toţi pentru treaba asta : „Vai, ce frate grijuliu ! Vai, ce atent eşti !"

În ziua aceea, Dima mi-a dat banii ca de obicei, mi-a poruncit să merg direct la bufet şi să nu mă abat din drum, şi era gata să-mi facă observaţia, dar n-a mai apucat. Prin dreptul nostru tocmai trecea, cu un mers săltat, aşa cum merg vrăbiile, diriginta lui Dima, o bătrînică mărunţică, cu părul alb. Bătrînica asta, trebuie să spun, preda matematica încă de pe vremea cînd nu eram pe lume nici eu şi nici chiar taică-meu. S-a oprit, s-a uitat în ochii mei, privindu-mă de jos în sus, şi l-a întrebat pe Dima :

— Kotlov, acesta e frăţiorul tău mai mic ? Mi-am închipuit : semănaţi ca două picături de apă.

După care, apucîndu-mă de un nasture, m-a întrebat :

— În ce clasă eşti ?

— În a cincea „B".

— În a cincea ? Ce mare a crescut ! M-a întrecut pe mine şi în scurtă vreme are să te întreacă şi pe tine, Kotlov.

— Da, în privința staturii nu ne face de rîs — a răspuns Dima cu un ton ca și cum în toate celelalte privințe i-aș fi făcut zdravăn de rîs.

— Seamănă. Grozav ce mai seamănă ! a repetat bătrînica. Atît că el n-a apucat încă să-și strice ochii. Dacă scoți ochelarii, aveți amîndoi aceeași față. Pe tine cum te cheamă ?

Mi-aduc aminte că nu i-am răspuns numaidecît, pentru că chiar în clipa aceea m-a străfulgerat o idee foarte importantă. Zguduitoare, nu alta ! Uite de-aici a și pornit toată tărășenia...

Am șaisprezece ani

La ultima oră desenam cu toții petale, stamine și pistile. Vitka-Smiorcăilă desena și el, sugînd foarte preocupat capătul creionului chimic, din care pricină buzele i se învinețiseră în așa hal, ca și cînd s-ar fi bălăcit toată ziua în apa rîului.

I-am dat un ghiont, ceea ce a făcut ca unul din pistilurile din caietul lui să se lungească simțitor în comparație cu celelalte.

— Ce-i asta ?!... se smiorcăi Vitka. Mi-ai stricat to-ot !

Cu nasul în manual, făcîndu-mă că cercetez îndeaproape niște desene, îi spusei în șoaptă :

— Vreau să te întreb ceva. Foarte important !

Vitka începu să se agite în bancă, curios din cale-afară.

— Tu cum crezi, Dimka al nostru se fotografiază cu ochelari ori fără ?

Vitka suspină nefericit :

— Îți rîzi de mine ? Mă iei peste picior ?...

Asta era boala lui Vitka : i se năzărea mereu că cineva îşi bate joc de el, că cineva caută să-l necăjească ori să-l prostească.

— Fedotov, te surprinde structura florii ? îl întrebă profesoara de botanică. Ai vreo nelămurire ?

„Cu ochelari ori fără, cu ochelari ori fără ?" mă tot întrebam şi, fără să bag eu însumi de seamă, alcătuiam din petale şi stamine aceste cuvinte : „Sub un nume fals... Sub un nume fals..."

Drumul spre casă l-am făcut amîndoi, eu şi cu Vitka, într-o fugă, îmbrîncind trecătorii şi bolborosind nişte scuze pe care, în afară de noi, nu le auzea nimeni. Vitka abia se ţinea după mine, dar, răsuflînd anevoie, se tot milogea :

— Haide, spune odată despre ce-i vorba ! Haide, spune odată... Tu ştii şi mie nu-mi spu-ui...

Îl repezeam :

— Îţi spun după ce verific totul acasă. Aşteaptă-mă la intrare. Vin imediat !

Mama mă socotea un nătîng numărul unu. Mai erau şi nătîngii numărul doi şi numărul trei — Dima şi tata. Lor le era categoric interzis să poarte asupră-le actele de identitate : „O să le pierdeţi negreşit ! Ori au să vi le fure în troleibuz !"

— Şi dacă încalc cumva regulile de circulaţie şi mi se cere buletinul de identitate ? obiecta tata.

— Să nu faci una ca asta ! îi răspundea cu cel mai mare calm mama. Un om fără buletin nu trebuie să încalce nici un fel de reguli.

Acasă, buletinele nu stăteau undeva în vreun sertar, ci erau ascunse în dulapul de cărţi, chiar între filele unor volume. Buletinul lui tata se afla în volumul trei al operelor lui Mamin-Sibiriak, iar al lui Dima în volumul opt al Micii enciclopedii sovietice.

M-am apucat să frunzăresc repede filele enciclopediei, pe dinaintea ochilor mi se perindau tot felul de portrete, maşini curioase, schelete de peşti şi de animale preistorice. Dar buletinul — nicăieri... Zorit cum eram, nici nu am băgat de seamă că din

volumul gros cu scoarţe albastre a alunecat un carneţel subţire, cu coperţile de un verde închis. Buletinul acesta, pe care mama îl apuca întotdeauna numai cu două degete, ca pe cine ştie ce lucru preţios, se tăvălea acum pe duşumea, la picioarele mele.

L-am ridicat şi l-am deschis : păi sigur, ştiam eu ! Dima se fotografiase înadins cu ochelari, ca să strice totul. Şi-a vîrît ochii în ramele alea negre şi scîrboase, şi mai şi zîmbea răutăcios prin ele, parc-ar fi vrut să spună : vezi că n-ai să faci nici o ispravă !

În realitate, Dima nu zîmbea de loc, ci se uita undeva departe, cu o privire foarte încordată, ceea ce însă eu am observat abia mai tîrziu.

M-am dus la oglindă şi m-am uitat la fotografia lui Dima, şi pe urmă la mine. La faţă semănam, vezi bine. Dar ochelarii ăia...

Mie, Dima îmi spunea adesea „marele maestru al combinaţiilor". Pe-atunci încă nu citisem cărţile despre „marele maestru al combinaţiilor" şi-mi închipuiam că e vorba de un om foarte simpatic, inteligent şi inventiv. Nu degeaba îmi spunea Dima în felul ăsta : eu nu mă lăsam niciodată pradă descurajării mai mult de cinci minute, pentru că în cel de-al şaselea minut găseam neapărat o ieşire din orice situaţie. Aşa a fost şi de rîndul acesta.

Mi-am adus aminte că în sertarul din stînga al biroului se aflau ochelarii mamei. Mama se ducea la serviciu fără ochelari : şi-i punea numai seara, cînd citea, şi îi lua cu ea şi atunci cînd mergea la cinematograf.

„O fi existînd oare vreo deosebire între ochelarii bărbăteşti şi cei de damă ? m-am întrebat. Aflu eu imediat."

Am luat din sertar tocul ochelarilor, din material plastic lucios, şi am scos ochelarii din el. Aveau rama subţire, neagră şi nu o ramă groasă de bagă, aşa ca ai lui Dima. Dar i se poate întîmpla oricui, bunăoară, să-şi spargă ochelarii şi să-şi ia pe urmă alţii. Sau chiar să aibă două perechi de ochelari : unii pentru acasă, iar alţii cu care ies în oraş, ochelari de zile mari, ca să zic aşa. Sigur că da !

Mi-am pus ochelarii pe nas şi m-am dus la oglindă. Am văzut o faţă lăbărţată, diformă. Părea că schimb priviri cu mine însumi printr-un geam opac. Cum să merg cu ochelarii ăştia pe stradă ? Mi-am adus aminte însă că atunci cînd se oprea din citit ca să-mi facă vreo observaţie, mama se uita întotdeauna pe deasupra ochelarilor. Am împins pe vîrful nasului arcul de metal care unea cele două lentile şi m-am privit pe deasupra ramei. Pe urmă m-am uitat la fotografia lui Dima şi la mine. Avea dreptate bătrîna profesoară : aceeaşi faţă !

M-am repezit jos, fără să-mi scot ochelarii de pe nas. Vitka fu cît pe ce să scape servieta din mînă.

— Tu-u ?...

— Nu, nu sînt eu. Da' de unde ! Ai în faţa ta pe elevul Dmitri Kotlov din clasa a noua, fruntaş la învăţătură şi disciplină. Nu mă crezi ? Controlează, te rog !

Zicînd acestea, i-am întins buletinul.

— Iar îţi baţi joc de mine ? Ia-ar ?...

— Ce, nu semăn ?

— De semănat semeni, dar...

— De vreme ce semăn, e-n regulă — nu l-am lăsat să-şi sfîrşească vorba. Mă duc la cinema sub un nume fals. Ai priceput ?

— Şi eu ce fac ?

— Tu ?

— Eu mă duc acasă, da ?

— Bine, dar n-am decît un singur buletin ! Dac-ai avea şi tu un frate mai mare căruia să-i semeni, ai merge şi tu la cinema. Cine ţi-e de vină ?

— Ia şi tu două bilete pe buletinul lui Dimka.

— Ia, ia !... Biletele nu se iau, se cumpără. Pricepi ? Pe bani ! Tu ţi-ai păpat banii la bufet. I-ai păpat ori ba ?

Vitka dădu amărît din cap şi începu iar cu milogeala :

— Ia-mă şi pe mine... Să mă uit de departe dacă se prinde figura cu biletul... După aia plec imediat. Numai să mă uit. Ia-mă, Sevka ! Sevka dragă !...

Mi s-a făcut milă de Smiorcăilă : ce-i vinovat el că n-are un frate mai mare, ci doar o surioară mică şi care nu-i seamănă nici pic ? Şi apoi mai e şi un mîncăcios fără pereche — de-aia şi-a cheltuit toţi banii pe gogoşi. Oameni din ăştia trebuie compătimiţi.

„Achitaţi
cincizeci
de bănuţi !"

Nu era lucru uşor să mă uit tot timpul pe deasupra ochelarilor : îmi oboseau ochii. De altminteri, nici vîrful nasului meu nu se simţea la largul lui : la început m-a apucat o mîncărime sub arcul de metal, pe urmă tot nasul mi-a amorţit de-a binelea sub greutatea ochelarilor mamei. Am mutat arcul la rădăcina nasului şi am început să privesc prin lentile. În jurul meu, deodată, totul se înceţoşă.

Mi-am zis atunci : „De ce să-mi nenorocesc eu ochii şi nasul ? De ce ? Am să-mi pun ochelarii numai cînd mi s-o cere să prezint actele. Cum de nu m-am gîndit mai înainte !"

Am vîrît ochelarii în buzunarul de la piept al hainei şi în jurul meu totul şi-a recăpătat înfăţişarea normală : oamenii arătau ca oamenii, copacii erau copaci, şi soarele de pe cer era aşa cum trebuia să fie — rotund, auriu, cu marginile regulate şi nicidecum destrămate.

Mi-am simţit picioarele mai uşoare şi mai sprintene. Ba chiar aşa de sprintene, încît am traversat în fugă strada, împreună cu Vitka, pe unde era interzis. Numaidecît am auzit în spatele meu fluierul miliţianului.

De regulă, în astfel de împrejurări eu şi cu Vitka dispăream în primul magazin. Vitka a făcut aşa şi de rîndul ăsta. Pe mine însă m-a plesnit aşa, deodată, un curaj extraordinar. Mi-am pus re-

pede ochelarii pe vîrful nasului şi m-am apropiat de miliţian agale, în mers legănat.

— Încotro ? Încotro ? ! strigă Vitka după mine din uşa unui magazin.

Eu mă şi aflam în mijlocul străzii.

— Ce s-a întîmplat ? îl întrebai pe miliţian.

— Dacă erai ceva mai mare, îţi arătam noi ce s-a întîmplat !...

— Şi ce anume mi-aţi fi arătat ?

— Anume, ţi-am fi verificat actele.

— A, actele ? Poftim !...

Scosei buletinul şi i-l întinsei miliţianului. Acesta duse mîna la cozoroc şi numaidecît mă luă cu „dumneavoastră", ceea ce însă nu m-a încălzit cîtuşi de puţin.

— Care va să zică dumneavoastră aveţi buletin ? ! se bucură, nu ştiu de ce, miliţianul. E-n regulă ! Ia să vedem dacă aveţi mutaţia făcută. Aşa... perfect. În cazul acesta, fiţi bun şi achitaţi cincizeci de bănuţi.

Se nimerise un miliţian foarte amabil şi, care, nu ştiu de ce, mi se adresa vorbind la persoana întîia plural.

— Ce-aţi zis să achit ? îl întrebai, ca şi cînd n-aş fi priceput.

— Cincizeci de bănuţi, tinere. Cinci ruble în bani vechi. Va trebui să plătiţi o mică amendă. Dacă eraţi un puşti, bun înţeles, era altceva. Dar dumneavoastră aveţi buletin ! Care va să zică, sînteţi un cetăţean în toată legea. Trebuie să înţelegeţi şi dumneavoastră. Aşa că, fiţi amabil !

Aveam în buzunar numai patruzeci de copeici. Dar nici nu mă gîndeam să i le dau miliţianului ăstuia atît de cumsecade. Mă făcui că mă scotocesc prin buzunare.

— Vai, ce ghinion ! zic. Mi-am uitat portofelul acasă !

— Aha, e clar — rîse miliţianul. Regulile de circulaţie n-aţi uitat să le încălcaţi, portofelul însă l-aţi uitat, care va să zică.

— Care va să zică, l-am uitat...

Cine naiba m-a pus să vin aici, în mijlocul străzii ? Am uitat că am şaisprezece ani ! Ce-ar fi s-o iau la fugă ? Dar de fugit nu era chip, pentru că buletinul se afla în mîinile miliţianului. Îl cerceta atît de atent, ca şi cînd ar fi vrut să înveţe pe de rost tot ce scria cu tuş negru şi gros pe hîrtia filigranată.

În vremea asta, în spatele lui, pietonii traversau strada care pe unde voia. „Nici măcar nu-mi mulţumesc — mă gîndii furios. Aleargă încolo şi încoace şi pe mine nici nu mă iau în seamă !"

Cred că arătam tare prost, pentru că miliţianul se grăbi să mă consoleze :

— Nu vă faceţi griji, tinere. Vă trimitem o citaţie la domiciliu. E drept că în cazul ăsta o să trebuie să plătiţi ceva mai mult. Dar ce să-i faci, dacă v-aţi uitat portofelul acasă ! Un moment numai, să notez adresa dumneavoastră.

Şi-a notat adresa într-un carneţel tare ferfeniţit, alcătuit din file detaşabile. Pe urmă îmi întinse buletinul, duse iar mîna la cozoroc şi o porni agale pe mijlocul străzii, ca şi cînd nu s-ar fi întîmplat nimic.

Eu m-am întors pe trotuar.

— Ei ? Ce-ai vorbit cu el ? mă luă în primire Vitka.

— „Ce, ce" ! mă oţărîi la el. E bine de voi, ăştia, puşti fără buletin !...

Am
sfeclit-o !

La casă nu mai erau bilete decît din cele scumpe. Trebuia, deci, să aştept pînă va începe spectacolul şi casieriţa va pune în vînzare biletele pentru reprezentaţia următoare. Pînă atunci, avea să-şi închidă ghişeul şi să ştampileze timp de vreo douăzeci de minute carnetul cu bilete albastre, păcănind ca la aparatul Morse.

Aveam la dispoziţie vreo oră şi jumătate. Ce să facem ?

Mi-am adus numaidecît aminte de biblioteca pentru adulţi. Era alături, la colţul străzii. Pînă acum nu izbutisem încă să intru acolo, pentru că înscrierile se făceau numai în baza buletinului de identitate. „Mă duc şi cer cartea despre „marele maestru al combinaţiilor." Trebuie să aflu odată şi odată cu cine mă tot compară Dima !" I-am auzit de multe ori pe prietenii lui citind cartea asta cu glas tare şi rîzînd cu atîta poftă, că o dată a venit portăreasa de jos şi i-a luat la trei-păzeşte : „Să vă fie ruşine, tinerilor !"

Mie nu-mi venea să rîd, pentru că de fiecare dată eram alungat în altă odaie. Desigur, îmi lipeam urechea de broasca uşii, dar din pricina rîsetelor alea prosteşti, nu desluşeam mai nimic. De cele mai multe ori, prietenii lui Dima citeau un capitol despre nu ştiu ce turneu de şah. Dima ştia tot capitolul ăsta pe dinafară.

„Acum am să citesc şi ce scrie despre turneul acela, şi în general am să văd ce e atîta de rîs acolo" — îmi ziceam în vreme ce deschideam anevoie uşa grea a bibliotecii, tapetată toată cu înştiinţări despre tot felul de conferinţe şi discuţii cu cititorii.

— Şi eu-u ?... se smiorcăi Vitka. Tu ai să rîzi şi eu am să stau aici ca un prost ? Da-a ?...

— Dacă poţi, stai ca un deştept. Mie unuia nu-mi pare rău.

— Că tu tare mai eşti deştept ! Eşti şmecher, asta e !... Vitka îşi lăsă capul în piept şi începu să se plimbe bosumflat prin vestibulul întunecos şi rece.

— Ai putea să citeşti anunţurile afişate ! E şi asta o treabă interesantă ! îi strigai de sus.

În clipa aceea cineva mă apucă de braţ.

— Ce, tinere, crezi că te afli pe bulevard ?

Era o femeie grasă, cu părul cărunt, cu un halat albastru pe ea. Părea tare indignată, se roşise toată şi dădea din mîini. De vorbit vorbea însă în şoaptă, abia auzit.

Trebuie să spun că mi s-a părut întotdeauna că bibliotecarele au nişte corzi vocale aparte. „E ceva de ordin profesional, m-a lămurit odată Dima. Ştii, dacă stai mereu la întuneric, poţi să orbeşti ; tot aşa, liniştea perpetuă te face să-ţi pierzi glasul pe jumătate."

— De altfel, nici nu dăm cărţi la copii — spuse bibliotecara atît de încet, ca şi cînd alături ar fi dormit un om grav bolnav şi i-ar fi fost teamă să nu-l trezească. Înscrierile se fac numai în baza buletinului de identitate.

— Foarte bine ! exclamai în şoaptă. Copiii n-au ce căuta aici. Poftim !

Îi întinsei buletinul şi deodată mi se păru că bibliotecara era îmbrăcată nu într-un halat albastru, ci în uniformă albastră de miliţian şi că ţinea în mînă nu un creion gros, ci bastonul vărgat al miliţienilor de la serviciul de circulaţie. Îmi spuse întocmai ca drăgălaşul acela de miliţian, dar în şoaptă :

— Care va să zică, ai buletin ? Dar de ce nu ştii să te porţi într-o bibliotecă aşa cum se cuvine ? Dacă ai fi vreunul dintr-a şasea, mai înţeleg, dar aşa, om în toată firea !

Mă măsură din cap pînă-n picioare cu o privire mînioasă şi deodată în ochii ei se ivi o sclipire de milă. Parc-ar fi vrut să spună : „Ce mititel eşti la vîrsta ta ! Şi ce slăbuţ !"

— Ei, hai să te înscriu !

Zicînd acestea, se duse la măsuţa ei, mărginită de o parte şi de alta de nişte cutii prelungi, pline cu fişe. Atunci îmi adusei înspăimîntat aminte că Dima era de mult înscris la biblioteca asta.

— Nu-i nevoie să mă înscrieţi — zisei, apucînd-o pe bibliotecară de mîneca ei albastră. Nu-i nevoie... Am mai fost pe aici...

— Atunci unde ţi-e legitimaţia ?

— Legitimaţia ?... A, legitimaţia ? ! Am uitat-o acasă.

— În cazul acesta, va trebui să laşi garanţie buletinul de identitate.

— Desigur ! mă bucurai eu, punîndu-mi pe nas ochelarii mamei. Luaţi-l şi să vă fie de bine !

Bibliotecara îşi ridică mirată ochii la mine, dar nu zise nimic.

— Aş vrea „Douăsprezece scaune" — o rugai atît de încet, încît abia mă auzi.

— Scaune ? Da, da, avem scaune pentru cititori, bineînţeles. Poftim, ia loc — spuse ea, cercetîndu-mă cu aceeaşi compătimire în priviri. Ia loc. Am impresia că ai cam pălit la faţă.

Da, pălisem într-adevăr cînd mă întrebase de legitimaţie. Acum însă pericolul trecuse.

Bibliotecara cu părul cărunt semăna cu profesoara cea bătrînă şi bună, şi cred că îi venea tare greu să se supere.

— Aş dori romanul „Douăsprezece scaune"... — spusei, de rîndul acesta ceva mai tare.

Bibliotecara se căţără, cu destulă îndemînare pentru vîrsta ei, pe scara mobilă, şi scoase anevoie din raft o carte terfelogită, bine îndesată între tomurile vecine. Rîndul de cărţi se strînse îndată, nelăsînd nici o crăpătură. Bibliotecara netezi cu mişcări încete car-

tea făcută ferfeniță, după care mîngîie cotoarele celorlalte cărți, ca și cînd ar fi vrut să le consoleze. „Nu vă faceți griji, că vecina voastră o să-și reia curînd locul." Coborî apoi de pe scară mult mai încet decît se urcase, strîngînd cu duioșie cartea la piept.

Cartea asta mi-a plăcut deîndată prin însăși înfățișarea ei. Îmi plac cărțile terfelogite, cu filele îngălbenite și cu marginile zdrențuite. Cărțile astea au și o mireasmă aparte : cum le miroși, îți și vine pofta să le citești.

Intrai în sala de lectură. În încăpere se aflau cîteva mese lungi, foarte impunătoare. N-am participat de cînd mă știu la o ședință, dar mi se părea întotdeauna că ședințele acelea lungi și plictisitoare, împotriva cărora se scriu articole în ziare, se țin la niște mese lungi, întocmai ca astea. În sală stăruia o liniște mormîntală. Numai cărțile, care se simțeau aici ca la ele acasă, tulburau oarecum liniștea asta, foșnind din file ca și cînd ar fi stat de vorbă pe șoptite. Toți cititorii își țineau capetele plecate, de parc-ar fi făcut vreo poznă.

Mă dusei la masa cea mai îndepărtată, la care ședea o singură persoană. Era un om mai în vîrstă, cu capul pleșuv. Cu toate că ne aflam abia la sfîrșitul lui aprilie, nenea ăsta era îmbrăcat în pantaloni albi de doc și avea pe el o cămașă cu guler răsfrînt, albă și ea. Pe scurt, era îmbrăcat ca în toiul verii, din care pricină mi s-a părut că în sala de lectură era mare zăpușeală. Pe masă, dinaintea lui, stătea o pălărie albă de paie, căreia îi ținea tovărășie un baston gros, cu mînerul îndoit.

Nenea cel pleșuv citea o revistă și zîmbea mereu, tot dînd din cap a încuviințare.

M-am apucat să răsfoiesc cartea și în scurtă vreme mi-am dat seama că Dima mă asemuiește cu un escroc din cei mai încercați. „Bine — mi-am zis — am să citesc și eu cît mai multe cărți, și am să găsesc cu cine să te asemui și pe tine !... Găsesc eu vreun ticălos !"

Curînd însă, mi-a trecut ciuda și am început să chicotesc pe furiș, ceea ce, nu știu din ce pricină, îl bucura pe nenea cel

pleşuv. Ai fi zis că citeşte cartea laolaltă cu mine şi că se amuză şi el din plin.

În sfîrşit, am ajuns la capitolul despre turneul de şah şi aici am pufnit de-a binelea în rîs. În cadrul uşii îşi făcu numaidecît apariţia bătrîna bibliotecară. Arăta aşa de parc-ar fi izbucnit un incendiu şi pălălaia a şi cuprins cărţile cele mai de preţ.

— Ce faci ? Ce-i comportarea asta ?...

În locul meu îi răspunse nenea cel pleşuv :

— Nu-i nimic, nu-i nimic! Tînărul are un rîs foarte molipsitor, şi rîsul, după cum se ştie, e la fel ca vitaminele. Ia auzi-l ce mai rîde! Eu şi cu dumneata nu mai putem rîde aşa!

— Se poate rîde şi discret! obiectă femeia.

— Păi, ia ascultaţi numai ce scrie aici! exclamai eu, cu gînd s-o mai înveselesc pe bibliotecară. Scrie aşa: „Marele maestru al combinaţiilor juca şah a doua oară în viaţă..." Abia a doua oară! Şi s-a băgat la treizeci de mese!...

— Ei, şi ce-i cu asta? întrebă cu cel mai desăvîrşit calm bibliotecara. Asta nu înseamnă de loc că poţi să faci năzdrăvănii în sala de lectură. Te rog să rîzi discret, că altfel te evacuez!

— Uite cum e împiedicat un organism tînăr să se desfăşoare! făcu cu un suspin nenea cel pleşuv şi bun la suflet.

Eu citeam mai departe despre turneul de şah. Cinstit vorbind, nu prea eram dumerit cum se poate „să rîzi discret", dar îmi dădeam toată silinţa: îmi astupam gura cu mîna şi pufneam ba în mîneca hainei, ba în batistă, ba de-a dreptul în carte.

Capitolul despre turneul de şah devenea cu fiecare rînd tot mai hazliu. Cînd, în sfîrşit, „marele maestru al combinaţiilor" pierdu douăzeci şi nouă din cele treizeci de partide, am simţit o mare dorinţă să-i citesc capitolul acesta lui Vitka Fedotov. „Se plimbă acum singur prin vestibul şi citeşte afişele — mă gîndii, cu un simţămînt de milă. Le-o fi învăţat pe dinafară!" Măcar că Vitka era un smiorcăit, noi doi ne născuserăm în aceeaşi casă, eram „prieteni din faşă", cum zicea mama, şi toată viaţa am stat în aceeaşi bancă.

De altminteri, mie îmi plăcea tare mult să le povestesc prietenilor, şi lui tata, şi mamei, filmele care mi-au mers la inimă şi îi preveneam mereu pe ascultători: „Oho, acuma vine ceva înfiorător!... Oho, acuma o să vă prăpădiţi de rîs!... Şi dacă într-adevăr ascultătorii mei se emoţionau ori rîdeau, asta îmi făcea o mare plăcere. Mama zicea că treaba asta e „pierdere de timp neproductivă": „Mai bine ai citi singur ceva ce n-ai citit

încă". Tata, însă, nu se arăta de acord cu mama şi spunea că, puţin cîte puţin, în firea mea „triumfă simţul colectivităţii".

Aşadar, am simţit o mare dorinţă să-i citesc lui Vitka acel capitol din „Douăsprezece scaune". Dar în ce fel ? Cum să scot cartea din sală ?

Mi-am făcut destul de repede un plan : vîr cartea în sîn şi ies afară chipurile ca să beau un pahar de sifon. Mi se făcuse într-adevăr sete. Totul era cît se poate de simplu. Dar cum duceam cartea la despicătura maioului, prin care trebuia s-o vîr în sîn, nenea cel pleşuv îşi ridica asupră-mi ochii lui cei buni, şi atunci mă vedeam nevoit să strîng cu duioşie cartea la piept, aşa cum făcea bătrîna bibliotecară.

Nenea cel pleşuv se înduioşa pînă la lacrimi :

— Ah, ce mult iubeşte tineretul nostru literatura !

Pînă la urmă, cînd s-a adîncit în revista veche pe care o citea şi mi-a dat un răgaz de cîteva clipe, am constatat că deschizătura maioului era prea mică pentru a lăsa să treacă cartea. Trebuia să acţionez, ca să zic aşa, pe altă cale. Mi-am scos deci maioul din pantaloni, dar în momentul acela nenea cel bun m-a învăluit iarăşi într-o privire drăgăstoasă. Observînd că în toaleta mea survenise o oarecare schimbare, rămase uluit.

— E cam cald şi e un aer sufocant... — zisei eu şi mă apucai să-mi fac vînt cu poalele maioului scos din pantaloni.

— Temperatura e pe deplin suportabilă. Aş zice chiar că e cam răcoare. Poate nu te simţi bine, tinere ?

Nenea cel bun se aplecă peste masă şi mă apucă de încheietura mîinii. Aveam însă pulsul cît se poate de regulat.

— A, e un fleac — spusei, desprinzîndu-mi încetişor mîna din strînsoare. Îmi trece imediat.

— Să nu zici vorbă mare. Inima e un mecanism foarte enigmatic. De la ea te poţi aştepta la tot felul de surprize. Uite, eu sînt medic şi tot nu garantez pentru motorul meu cu ardere internă. Aici se lovi cu palma în piept. Aşa că fă bine şi inhalează un pic de amoniac.

Zicînd acestea, scoase dintr-un buzunăraş secret al pantalonilor un flaconaş şi, aplecîndu-se iarăşi peste masă, îl duse la nasul meu. Flaconaşul mirosea tare urît, dar n-aveam încotro, aşa că am tras de cîteva ori pe nări.

După ce am strănutat de două ori, m-am simţit mult mai bine şi mi-am vîrît maioul la loc în pantaloni. Nenea cel bun mă sfătui :

— Dacă mai simţi vreodată că te sufoci, răcoreşte-ţi înainte de toate capul, nu burta. Şi respiră mai adînc.

I-am făgăduit că de-acum încolo am să procedez întocmai.

O vreme, nenea cel bun a mai mormăit ceva despre supraaglomerarea elevilor cu teme date acasă, arătîndu-se totodată mîhnit că mi-am stricat vederea aşa de timpuriu şi că trebuie să port ochelari de la o vîrstă atît de fragedă. În sfîrşit, se uită la ceas şi spunînd : „E timpul să plec !", se îndreptă spre ieşire.

Acum nu mai era nimic care să mă împiedice. Vîrîi cartea sub maiou şi mă îndreptai şi eu spre uşă. Mă sileam să păşesc cît mai sigur, dar călcam încordat, ca şi cînd aş fi avut picioarele de lemn. „Douăsprezece scaune" mă gîdilau pe burtă şi ameninţau să se prăvale dintr-o clipă în alta.

Văzîndu-mă, bătrîna bibliotecară se ridică puţin de pe scaun şi se aplecă deasupra măsuţei :

— Încotro, tinere ?

Potrivit buletinului de indentitate, într-o singură zi împătrînisem cu trei ani, dar pînă acum nu mi-a amintit nimeni atît de des de tinereţea mea : toţi — şi miliţianul, şi nenea cel bun, şi bătrîna bibliotecară — îmi ziceau „tinere". Mai înainte mi se spunea „băiatule".

— Mi s-a făcut sete — o lămurii.

— Sete ? Dar avem pe fiecare masă o garafă cu apă. Schimbăm apa de trei ori pe zi.

— A, garafa ?! N-am băgat de seamă... Ştiţi, aş vrea să beau un pahar cu sifon, cu sirop...

— Cartea ai lăsat-o în sală ?

Voiam să spun : „Da, desigur, am lăsat-o !“, dar cartea nu m-a lăsat ea să trîntesc o minciună, pentru că, strecurîndu-se uşurel pe la hotarul dintre maiou şi pantaloni, aflat exact pe linia curelei mele, se prăvăli vertiginos în cracul stîng. Scosei o exclamaţie şi îndoind piciorul de la genunchi, ca un cocostîrc, mă apucai de cracul pantalonilor.

Cum pînă atunci vorbisem amîndoi în şoaptă, cînd mi-a scăpat exclamaţia cu pricina, bibliotecara a tresărit foarte surprinsă şi s-a apucat de marginea mesei. Şedeam aşa amîndoi — ea cu mîinile pe masă, eu ţinîndu-mă de pantaloni.

— Ce-i cu dumneata, tinere ?

— M-a prins un cîrcel...

— Un cîrcel ? Curios ! Dar de ce te-ai umflat aşa la burtă ?

— S-o fi umflat de la picior...

— Ia să-ţi frec niţel piciorul şi o să te slăbească — zise bibliotecara, apropiindu-se. Hai, nu-ţi fie ruşine, că eu am nepoţi aşa ca dumneata.

— Nu mă atingeţi ! Nu puneţi mîna pe picior ! spusei în şoaptă. E o inflamaţie...

— O inflamaţie a şmecheriei, cum zice nepoţica mea. Cu aceste cuvinte, bibliotecara scoase cartea din cracul stîng al pantalonilor mei şi o flutură în aer. Voiai să furi o carte, un izvor de cunoştinţe ?! strigă ea.

— Nu voiam s-o fur... Voiam numai să-i arăt lui Vitka... Voiam s-o scot pentru cîteva minute şi s-o aduc imediat înapoi...

— Ei, las' că-ţi trecem noi numele pe „lista neagră a duşmanilor cărţii“ şi de-acum încolo să nu te mai prind pe-aici ! N-o să te mai lăsăm să ne treci pragul !...

Apoi scoase din cutie buletinul meu de culoare verde-închis, notă toate datele bietului Dima pe „lista neagră“ şi mi-l trînti pe marginea mesei.

L-am luat fără să scot o vorbă şi am coborît jos...

Vitka se mai plimba încoace şi încolo prin vestibul, aşa cum l-am lăsat. Văzîndu-mă, se sperie :

— Ce s-a întîmplat ?

— Taci, Smiorcăilă ! Toate astea de la tine mi se trag... Din cauza ta, Dima al nostru n-o să mai aibă niciodată acces la bibliotecă. Niciodată !... Şi-o să moară prost ! Pricepi ?

Unul pentru doi

Eram primul în coada care se formase la casă, aşa că puteam să mă srijin de prichiciul ghişeului. Ghişeul avea încă geamul astupat cu tăblia de placaj. Prin crăpătura dintre tăblie şi prichici răzbea lumina galbenă a becului electric şi se auzea casieriţa ştampilînd biletele.

La celălalt capăt al prichiciului se rezema în cot un miliţian, pus aici ca să menţină ordinea. Nu semăna de loc cu miliţianul care notase adresa mea în carneţelul acela ferfeniţit ; acesta era mult mai elegant, avea pe cap un chipiu cu panglică roşie şi epoleţi roşii pe umăr.

Miliţianul se arăta a fi foarte atent şi politicos cu oamenii care stăteau la coadă în spatele meu.

— Vă rog mult, tovarăşi, staţi lipiţi de perete ; aşa o să vă fie mult mai comod, n-o să vă atingă şi n-o să vă îmbrîncească nimeni. Vă rog să nu vă faceţi griji. Sînt bilete de ajuns pentru toată lumea.

Eu însă am băgat de seamă mai demult că pînă şi oamenii cei mai binecrescuţi şi mai politicoşi ne privesc pe noi, pe băieţi adică, cu un aer de neîncredere, ca şi cum e musai să facem vreo poznă.

— Ce te-ai întins aici ? îmi spuse miliţianul cu altă voce, ca şi cum ar fi sălăşluit în el doi oameni, deosebiţi unul de altul. Tot n-ai să capeţi bilet.

Auzindu-l vorbind aşa, Vitka, ascuns într-un colţ, lîngă automatul din hol, se bucură mult şi chiar zîmbi prosteşte, gîndindu-se că tot n-am să fac nici o ispravă şi că o să mergem împreună acasă.

Mă uitai pe deasupra ochelarilor mamei la miliţian şi pe urmă îi aruncai o privire dispreţuitoare lui Vitka, după care scoasei din buzunarul de la piept buletinul lui Dima şi-l fluturai în aer.

— În cazul acesta, scuzele mele — făcu miliţianul şi începu să se plimbe prin hol. Mai e puţin şi deschidem casa, tovarăşi. Lipiţi-vă mai strîns de perete.

Cu mîinile la spate, miliţianul se plimba de unul singur prin hol, ca un învingător, în vreme ce toţi ceilalţi stăteau lipiţi de perete.

În sfîrşit, casieriţa dădu la o parte tăblia de placaj de la ghişeu, ceea ce stîrni un freamăt de voioşie în lungul cozii : „A început să dea ! A început să dea !...“ Coada prinse viaţă, porni să se frămînte.

Mă uitai pe deasupra ochelarilor la casieriţă. Ca toate casieriţele de la cinematografe, părea obosită, ursuză şi nu se uita la oameni, ci numai la bilete şi la bani.

— Ce bilete aveţi cu preţ redus ? o întrebai, examinînd pe deasupra ochelarilor biletele albastre rînduite pe măsuţă, şi planul sălii, pe care încă nu fusese marcat cu creionul nici un loc.

Casieriţa îşi ridică ochii la mine (semn tare prost !) şi şuieră printre dinţi cu un glas indiferent :

— Avem bilete de douăzeci de copeici.

I-am întins prin ghişeu douăzeci de copeici, umezite de năduşeala din palmă, şi am căpătat în schimb un bilet albastru, lunguieţ, pentru locul meu preferat — rîndul întîi de la parter.

Vitka, dîndu-şi seama că totuşi o să fie nevoit să meargă singur acasă, se arătă tare mîhnit :

— Aşa-a, care va să zică... Uite-aşa se întîmplă întotdeauna...

Stăteam amîndoi în colţul întunecos de lîngă automat. Un tînăr îmbrăcat într-o haină verde ca băncile de la noi de pe bulevard, se repezi la telefon, formă repede un număr şi turui îndată:

— Musenka, am făcut rost de locurile cele mai bune. Rîndul optsprezece! Cum îţi place ţie... Chiar la mijloc.

— A găsit şi el cu ce să se laude! spusei eu încet. Rîndul optsprezece! Cincizeci de copeici biletul, probabil. Eu am luat cu douăzeci, aşa mai înţeleg!

Vitka tresări:

— Cu douăzeci? Ai făcut rost de un bilet din alea de douăzeci? Va să zică ţi-au mai rămas douăzeci de copeici? Zece ai economisit de ieri... De ce nu mi-ai luat şi mie?

— Nu m-am gîndit!

— Păi da, nu te-ai gîndit! Halal prieten! Va să zică eu să mă duc acasă, da-a?...

Mi-era ruşine de Smiorcăilă: „Cum oare de nu m-am gîndit?"

— Tu de ce nu mi-ai spus? mă stropşii înciudat la el. Unde mi-ai fost pînă acum?

— Credeam că n-ai să faci nici o ispravă... Credeam că... Auzi, de-alea de douăzeci!... De unde puteam să ştiu?

Deodată, nenorocitul de Vitka se înveseli:

— Ascultă, Sevka, ce-ar fi să mai stai o dată la coadă? Iei un bilet şi pentru mine, şi mergem amîndoi. Ce zici?

— Cum să stau a doua oară?... Nu se poate!

Vitka nu-mi răspunse. Cu capul în pămînt, tăcut, o luă agale spre ieşire, lovindu-se mîhnit cu servieta peste genunchi.

Mi s-a făcut milă de bietul Smiorcăilă. „Cum de nu m-am gîndit să cer de la bun început două bilete? Prea s-a uitat lung casieriţa la buletinul lui Dima... De-aia m-am fîstîcit şi eu. Dar acum ce-i de făcut? Doar n-o să-l las pe Vitka să meargă singur acasă. Nu e frumos, nu e colegial!"

M-am aşezat din nou la coadă, dar de data asta nu la ghişeu, ci tocmai în capul celălalt. M-am lipit şi eu de perete, după toate

regulile, aşa cum cerea miliţianul. M-am lipit şi m-am şi aplecat puţin ; asta ca să nu ies prea mult înainte şi să nu dea miliţianul cu ochii de mine. Dar miliţianul, tot plimbîndu-se pe dinaintea cozii, aşa cum se plimbă un comandant pe dinaintea ostaşilor aliniaţi în front, mă observă totuşi.

— Ce, tinere, nu-ţi ajunge un bilet ? Vrei să faci speculă ?

— N-nu... Nu vreau să fac speculă. Îi ţin locul unui coleg.

— Îi ţii locul unui coleg ? Şi unde ţi-e colegul ăsta ? A plecat la plimbare ?

„Ce-o fi vrînd să zică ? mă întrebai. Nu mai poate de bucurie închipuindu-şi că m-a prins cu mîţa-n sac, dar eu unul nu mă las !...“

— Colegul meu n-a plecat la plimbare, uitaţi-l colo. Şi, foarte calm, îi făcui semn din cap lui Vitka şi ieşii din rînd, chipurile cedîndu-i locul. Alb ca varul de spaimă, Vitka se lipi de perete, acolo unde stătusem eu.

— A împlinit şi el şaisprezece ani ? întrebă miliţianul, puţin descumpănit.

— Ba bine că nu ! minţii eu curajos. În momentele cele mai grele mă plesneşte întotdeauna un curaj nebun.

— Ce s-a mai pipernicit şi tineretul ăsta ! bombăni miliţianul, uitîndu-se la Vitka de sus, cu un aer de dispreţ. Smiorcăilă se îngheboşase tot de spaimă. Totuşi, miliţianul nu-i ceru buletinul, de teamă să nu dea iar greş.

Casieriţa însă avea să i-l ceară neapărat, de asta eram sigur. Îmi storceam creierii în căutarea unei soluţii, şi ceva în mine mă îndemna să nu mă dau bătut.

Îi strecurai pe nevăzute lui Vitka buletinul lui Dima şi-i şoptii :

I-l arăţi casieriţei. Bagă de seamă, nu-l deschizi ; îl arăţi numai aşa, de departe. S-a-nţeles ?

— Înţele-es — se tîngui Smiorcăilă. Era atîta de speriat, încît cred că nici nu-i mai ardea de film.

— Şi banii ? se milogi de mine. Numai cu buletinul nu-mi dă bilet. E nevoie de bani !

I-am pus în mînă douăzeci de copeici.

— N-am să fac nimic! se bîlbîi Vitka.

Pe cuvînt că-ţi era scîrbă să te uiţi la el. La fiecare două minute se întorcea spre mine şi-mi tot zicea :

— Ai să vezi că n-am să fac ni-i-mic...

L-aş fi scos bucuros din rînd pe nenorocitul ăsta şi i-aş fi luat buletinul şi banii, dar în mine se trezise nu ştiu ce interes sportiv : trebuia neapărat să mai căpătăm un bilet!

Ca să nu văd mutra plouată a lui Smiorcăilă, m-am întors cu faţa la uşă şi mă uitam în stradă. În vremea asta, nişte muncitori coborau cu băgare de seamă dintr-un camion un tei pletos, cu rădăcinile lungi şi încîlcite, pline de pămînt. L-au fixat într-o groapă adîncă, săpată la marginea trotuarului. Ghearele macaralei ţineau strîns copacul de trunchi.

„Ar fi interesant de ştiut de unde au adus teiul ăsta ? mi-am zis. Unde-o fi crescut pînă acum ? Probabil undeva la marginea unei poieniţe smălţate de flori. Creştea acolo şi asculta cîntarea păsărelelor şi nici nu şi-ar fi închipuit că o să fie adus aici, în strada asta zgomotoasă, şi răsădit chiar în faţa unui cinematograf. Şi că în fiecare seară, sub ramurile lui pletoase, în loc să-i cînte păsărelele, va auzi necontenit : „N-aveţi un bilet în plus ? N-aveţi un bilet în plus ?“

Gîndurile îmi fură întrerupte de o exclamaţie puternică a lui Smiorcăilă :

— E buletinul meu! Al me-eu!...

M-am întors şi am văzut un tablou înfiorător : casieriţa se ridicase de pe scaunul ei, furioasă, gata-gata să-şi vîre capul prin ghişeul strîmt, şi ţipa, fluturînd buletinul lui Dima, cu filele desfăcute :

— Am mai dat un bilet pe buletinul ăsta. De unde l-ai luat ? Spune, de unde ?...

— E buletinul meu. Al me-eu!... bolborosea Smiorcăilă, alb la faţă şi fîstîcit de-a binelea.

— Nu, nu-i al tău ! Pînă nu se prezintă posesorul, nu ţi-l dau. Am zis !

Văzînd că buletinul lui Dima e în pericol, m-am repezit la casă.

— S-a găsit posesorul ! S-a găsit ! Sînt aici...

— A, al dumitale e ? Cum de-a ajuns la el ?

— N-nu ştiu...

— Nu ştii ? Poate ţi l-a furat ?

La cuvîntul „furat", miliţianul se apropie de casă cu un aer ameninţător. Smiorcăilă se făcu mititel de tot. Trebuia să-l scap din bucluc !

— Nu, nu l-a furat. Cum era să-l fure ?... sării eu, întorcîndu-mă cînd spre casieriţă, cînd spre miliţian. Nu l-a furat. I l-am dat eu. Aşa, pentru o vreme... Să-l poarte...

— A, i l-ai dat să-l poarte ? se revoltă şi mai mult casieriţa. În cazul ăsta ai să-ţi primeşti buletinul la direcţie. Intarea prin stradă, după colţ.

Zicînd acestea, casieriţa îşi reluă locul.

Toată coada de la casă se uita urît la noi. Ba o cetăţeancă, o răutate din alea care se bagă întotdeauna unde nu le fierbe oala, îşi subţie buzele şi întrebă :

— Cum vine asta, tinere, ai un buletin pentru două persoane ? Da' ştii că eşti original !

M-am trîntit iar cu pieptul pe prichiciul ghişeului.

— Daţi-mi buletinul ! Daţi-mi-l !

Dar casieriţa nici nu mă luă în seamă. Se uita numai la bilete şi la bani, şi tot întreba :

— Ce rînd doriţi ? Ce bilet ?

— Daţi-mi buletinul !

Revoltaţi, oamenii de la coadă dădură să mă împingă de la ghişeu.

— Tinere, vezi că deranjezi lumea. Nu ne ţine-n loc. Ţi s-a spus limpede : îl iei de la direcţie.

Buletinul în captivitate

Aşadar, buletinul meu căzuse în captivitate.

Directorul cinematografului era un om rău, cu părul vîlvoi, părea să nu fi dormit douăzeci de nopţi la rînd. Şedea într-o odăiţă spoită în albastru. Peretele din spatele lui avea un gemuleţ în formă de semicerc, astupat cu o tăblie de placaj de culoare albastră, în tonul încăperii. În gemuleţ se auzeau necontenit bătăi, dar directorul nu le lua în seamă. Ridica numai din umeri şi tot zicea : „Ce oameni ! Ce oameni !..."

Cînd am intrat, am simţit un fior şi m-am dat în dosul uşii deschise, aşa încît persoana care şedea pe un scaun aflat într-un colţ al încăperii nu mă vedea. Pe scaunul acela şedea, sprijinindu-se în baston, vecinul meu din sala de lectură, nenea acela bun la suflet şi pleşuv.

Directorul m-a observat, dar nu mi-a dat nici o atenţie, preocupat fiind să-şi studieze degetele. Degetele astea ale lui băteau darabana în cristalul de pe birou, deja plesnit în mai multe locuri.

Nenea cel pleşuv tocmai îi spunea :

— Înţelege şi dumneata : mi-a venit ginerele din Aktiubinsk. Nu l-am mai văzut de cinci ani !

Directorul bătea înainte darabana, cu ochii la degetele sale, ca şi cum s-ar fi temut să nu piardă firul unei melodii.

— Poate că şi fiica dumitale o să se mărite în curînd şi ai să ai şi dumneata un ginere...

— Fiica mea e elevă în clasa a treia — bombăni directorul, fără să ridice capul.

— Înseamnă că peste vreo zece ani se mărită.

Cristalul trosni încet.

— Bine, bine... Să zicem că fiica dumitale n-o să se mărite niciodată şi că n-ai să ai nicicînd un ginere.

Admiţînd această ipoteză, directorul izbi cu pumnul în masă atît de tare, încît cristalul se desfăcu în trei bucăţi, după tot atîtea crăpături mai vechi.

— Te rog să te calmezi — zise cu blîndeţe în glas nenea cel pleşuv.

— Ce tot cauţi să mă linişteşti ca pe un copil! La Moscova sosesc în fiecare zi zece mii de gineri, şi eu nu pot să le asigur la toţi, laolaltă cu socrii lor, bilete pentru spectacolul de la ora nouă. Nu pot!... Ginerii sînt cu miile, spectacolul e unul singur. Mergi şi dumneata acum, la matineu.

— Dar ginerele meu a venit în delegaţie şi nu poate merge la matineu.

— Şi eu nu pot să-ţi dau bilete pentru spectacolul de seară.

În momentul acela sună telefonul. Directorul ridică receptorul şi deodată chipul lui luă o înfăţişare cum nu se poate mai plăcută şi mai îndatoritoare, în vreme ce părul i se aşeză frumos pe cap, parcă s-ar fi pieptănat singur. „Omul ăsta cred că doarme foarte bine noaptea!“ mi-am zis eu.

— Vă salut, Lev Petrovici — ciripi directorul în receptor, ca şi cînd i-ar fi fost teamă că s-ar putea ca Lev Petrovici să nu-l audă. Da. Poftiţi, poftiţi... La care doriţi! Desigur, la care doriţi dumneavoastră! Puteţi lua şi un rînd întreg.

— Va să zică aveţi totuşi bilete pentru spectacolul de la ora nouă? tună deodată nenea acela, cu un tremur în glas. În clipa asta nu mai părea chiar atît de blînd. Care va să zică pentru Lev Petrovici, chiar şi fără ginere, se poate, iar pentru mine, nu...

Directorul începu să dea din mîini, vrînd să spună că o să capete şi el biletele cerute, numai să-l lase să vorbească la telefon.

Apoi, după ce puse receptorul în furcă, scotoci în sertar, scoase de acolo o hîrtiuţă tăiată ca un pătrat, îşi ridică ochii ca să caute tocul, şi în clipa aceea, în sfîrşit, mă observă şi pe mine.

— Dumneata ce doreşti? mă întrebă.

M-am dat mai aproape şi mi-am văzut buletinul stînd foarte liniştit pe marginea biroului.

— Mi l-au confiscat...

Directorul apucă repede buletinul şi-l vîrî în sertar, ca şi cînd s-ar fi temut să nu-l fur şi să n-o iau la fugă.

— Tinere, buletinul nu ţi-l dau. Îl trimitem la şcoală !

— Daţi-mi-l... Nu mai fac ! Nu mai fac niciodată... — făgăduii eu, amărît.

Între timp, nenea cel pleşuv, care acum îşi recăpătase înfăţişarea plină de bunătate, mă recunoscu şi se ridică, venindu-mi prietenos în întîmpinare.

— A, noi ne cunoaştem ! Cu ce ocazie pe-aici ? De ce ţi-au arestat buletinul ?

Întorcîndu-se către director, nenea îşi lipi bastonul de piept şi-l încredinţă pe acesta din urmă :

— Băieţaşul ăsta nu putea să fi făcut nimic rău.

— Nu mai e un băieţaş ! i-o tăie directorul. Dacă era un băieţaş, era altceva. Dar aşa, om în toată firea, cu buletin de identitate...

Dumnezeule, ce mi s-a acrit mie de vorbele astea : „Dacă era un băieţaş, era altceva..." O, cît aş fi vrut să pun mai repede buletinul la loc, în volumul opt al Micii enciclopedii sovietice, şi să-mi recapăt cît mai degrabă drăgălaşa şi simpatica vîrstă de treisprezece ani ! Cît aş fi vrut !... Dar treaba asta nu era prea lesne de făcut.

— Bine, să admitem că e un om în toată firea — urmă nenea cel bun, luîndu-mi apărarea. Totuşi nu putea să fi săvîrşit vreo infamie. Am văzut adineauri cu cîtă aviditate citea o carte. Nu e el în stare de una ca asta ! Literatura te înalţă, te purifică... Trebuie să fie o greşeală la mijloc. El nu putea să comită nimic rău.

— O greşeală ? Nu putea să comită, zici ?! Directorul se uită cu o privire compătimitoare la nenea cel pleşuv, vrînd să-i spună că nu se pricepe de loc la oameni. Dacă vrei să ştii, dumnealui

şi-a dat buletinul unui prieten de-al său, care nu are încă şaisprezece ani, ca să cumpere în mod ilegal un bilet de la casă!

Nenea cel bun îmi aruncă o privire întrebătoare: „Ai făcut dumneata una ca asta?" La care eu mi-am plecat capul în pămînt. Văzîndu-mi fîstîceala, directorul îşi dădu frîu liber:

— Nu-şi mai vede el buletinul! Nu-l mai pupă! Ăştia trebuie învăţaţi minte!

— Just! conveni nenea cel bun. Trebuie învăţaţi minte! Drept care, hai mai bine să stăm de vorbă cu acest tînăr, poate izbutim să-l convingem, să-l reeducăm.

— Aici nu sîntem la grădiniţa de copii şi nici într-o colonie de reeducare! replică directorul, încruntat.

Eu o ţineam una şi bună:

— Daţi-mi buletinul! Daţi-mi-l!...

— Din punct de vedere juridic, dumneata nu ai dreptul să-i confişti buletinul. Altceva e să stai de vorbă cu el, să-l lămureşti, la nevoie să anunţi şcoala...

Directorul se legă tocmai de acest „la nevoie". Zise deci, fără a-l lăsa pe nenea cel bun să-şi sfîrşească vorba:

— Bine, îi dau buletinul, dar tot am să telefonez la şcoală. Neapărat!

— Eu zic însă să stăm de vorbă cu tînărul, să facem apel la conştiinţa lui — stărui nenea cel bun. Atunci poate că nici n-o să mai fie nevoie să telefonezi.

— Derbedeii ăştia n-au pic de conştiinţă! izbucni directorul. N-ai la ce să faci apel, pur şi simplu n-ai la ce! Dumneata eşti un om cult, citeşti ziarele, de bună seamă. Dar ce scrie în ziare? „Atenţie la copii! Atenţie la copii!" Or, dumneata se pare că nu prea le acorzi atenţia cuvenită... Poate le mai şi dai să-şi aprindă ţigara pe stradă, ori cumperi de la ei bilete la preţ dublu. Las' că vă cunoaştem noi! Ştim noi! Ajunge!

— Da, ajunge! i-o întoarse nenea cel bun, ridicîndu-se. Destul! Dumneata eşti un adept al sancţiunilor, eu sînt adept al măsurilor educative, şi noi doi n-o să fim niciodată de acord. Văd pentru

a doua oară pe ziua de azi cum acest tînăr e certat şi nimeni nici măcar nu încearcă să stea de vorbă cu el omeneşte, să-l lămurească...

— N-am timp să stau de vorbă cu toţi derbedeii — răspunse directorul.

— Ar fi interesant de ştiut ce te face să fii atît de ocupat ? îl întrebă nenea cel bun, cu o ironie pe care n-aş fi bănuit-o la el. Procuri bilete pentru Lev Petrovici ?

— Pentru dumneata în orice caz nu !...

Mi-am dat seama că nici nenea cel bun şi nici ginerele lui din Aktiubinsk n-au să vadă azi filmul. Şi asta din pricina mea !

Directorul scoase din sertar buletinul meu şi, ţinîndu-l în mînă, mă întrebă :

— Ce număr are şcoala voastră ?

Aş fi putut să spun un număr la întîmplare, dar atîta am umblat cu şoalda şi cu minciuna în ziua asta, că mi-a venit deodată un chef straşnic să spun adevărul. De altminteri îmi era jenă şi de nenea cel bun, care credea atît de mult în posibilităţile mele de îndreptare ! Spunînd numărul şcolii, în clipa aceea nici nu m-am gîndit că primejdia nu mă ameninţă pe mine, ci pe Dima, care nu era cu nimic vinovat !

Directorul frunzări cu un zîmbet neîncrezător buletinul lui Dima şi cînd ajunse la mutaţie, se apucă s-o examineze cu multă atenţie, gata-gata să pună fila respectivă la lumină, ca să vadă mai bine.

— Da... Raionul coincide. Ciudat !... spuse. Chiar mîine am să telefonez la direcţia şcolii. Puşlamalele astea trebuie învăţate minte !

Nenea cel bun se uită la director cu o privire plină de compătimire, ca la un om sfîrşit.

— N-ai încredere în oameni ! Şi ai văzut, cred, atîtea şi atîtea filme ! Puteai să fi învăţat şi dumneata cîte ceva din ele !...

Ieşi din odăiţă fără să mai aştepte răspunsul, lovind mînios cu bastonul în podea. Era atît de supărat, că a şi uitat de biletele pentru spectacolul de la ora nouă !

Am ieşit şi eu în urmă-i, vîrînd buletinul lui Dima în buzunarul de la piept.

Nenea cel bun mergea înadins foarte încet, ca să-l pot ajunge din urmă. Cînd l-am ajuns, mă opri şi-mi spuse :

— Dumneata, tinere, ai citit azi o carte scrisă de doi străluciţi autori de scrieri satirice. Ai citit-o, nu ? Şi te-ai arătat foarte înoîntat. Dar te-ai gîndit oare că dacă scriitorii aceştia ar mai fi în viaţă şi ar afla de fapta pe care ai săvîrşit-o azi, te-ar putea încondeia şi pe dumneata cu pana lor necruţătoare ? Şi ce bine te-ar mai încondeia !

Nenea cel bun nu ştia că eu şi fusesem de mult încondeiat : vezi bine, nu degeaba mă asemuia Dima cu „marele maestru al combinaţiilor".

Nu i-am răspuns nimic, numai mi-am plecat capul în pămînt şi mi-am văzut de drum. Lui însă, după cît se pare, i s-a făcut milă de mine. Iată de ce, lovind o dată cu bastonul în caldarîm, îmi ceru să mă întorc.

— Fă bine, tinere, şi notează-ţi numărul de telefon al unui fost coleg de-al meu de liceu şi de colegiu, specialist în domeniul glandelor cu secreţie internă. Te-ar putea ajuta... cum să zic ?... te-ar putea ajuta să mai creşti şi să mai prinzi puteri, să te mai lărgeşti în umeri. Că eşti cam plăpînd pentru vîrsta dumitale. Da, da, cam pirpiriu...

„Bietul
Dima,
i-ajunge !..."

Vitka mă aştepta în stradă. Se plimba încoace şi încolo prin faţa cinematografului, aproape tîrîndu-şi servieta pe trotuar şi lovindu-se mîhnit cu ea cînd peste un picior, cînd peste altul. Avea un aer tare vinovat.

— Din cauza me-a ? Da-a ?...

Am dat din mînă a lehamite.

— Hai acasă ! Ne lămurim noi acolo.

— Acasă-ă ? Şi ce faci cu biletul ?

Abia atunci mi-am adus aminte că aveam în buzunar biletul pentru spectacolul următor.

— Nu mai merg la film. Du-te tu, dacă vrei.

Şi i-am întins biletul. Îl luă cu băgare de seamă, apoi mi-l înapoie. Pe urmă îl luă iar şi se apucă să examineze toate ştampilele cu care era garnisit biletul peste tot, de parc-ar fi fost ornamentat cu un tatuaj violet.

— Nu-u, singur nu merg. Hai mai bine să-l vindem. Cu douăzeci de copeici îl dăm imediat.

— Să-l vindem ?! mă stropşii la el. Cum ai zis : să-l vindem ? Nu, destul ! Bietul Dima, i-ajunge pe ziua de azi !

— Ce amestec are Dima în afacerea asta ?

— Are, vezi bine ! Oamenii au să-şi închipuie că facem speculă, au să pună mîna pe noi şi-o să fie vai şi-amar de Dima ! Ajunge !

Am rupt furios biletul albastru şi am aruncat bucăţelele în cele patru vînturi, cum vine vorba.

„Bietul Dima ! mă gîndeam, zvîrcolindu-mă în pat şi oftînd într-una. Bietul de el !"

Dima mă întrebase în două rînduri de ce nu dorm şi dacă nu cumva am căpătat un doi. Pe urmă m-a întrebat dacă nu m-am dat undeva drept membru al unei expediţii în Antarctida. Dima era încredinţat că eu sînt în stare de orice năzbîtie. Fără a-mi mai aştepta răspunsul, a început să sforăie abia auzit, ca un copilaş.

Dac-ar şti ce-l aşteaptă mîine ! Au să-i trimită citaţia de amendă acasă — asta-i una. N-au să-l mai lase la bibliotecă — asta-i două. Au să-l reclame la direcţia şcolii — asta-i trei. În ce priveşte amenda, mai treacă-meargă ; cîteva zile nu iau nimic

de la bufet — nici nu-i bine să mă obişnuiesc ! — şi o achit. Dar ce te faci cu biblioteca şi cu directoarea şcolii ?

Chiar mîine trebuie să-i spun totul lui Dima. Nu, nu mîine, ci acum, imediat ! Sării din pat, făcui cîţiva paşi, mă apropiai de Dima şi-l bătui uşurel pe umăr :

— Dormi ?

Stupidă întrebare ! Parcă nu vedeam că doarme dus ! Încă două-trei ghionturi zdravene şi Dima prinse viaţă. Deschise ochii şi, buimac de somn, nu-şi dădu seama unde e şi ce se întîmplă cu el.

Pe urmă se dezmetici şi întrebă cît se poate de calm :

— Ce e ? Iar ţi-a venit vreo idee ?

Mie îmi veneau uneori şi noaptea idei, şi pentru că nu puteam să rămîn singur în tovărăşia lor pînă dimineaţa, îl trezeam pe Dima şi-i împărtăşeam planurile mele. Dar el nu era niciodată în stare să le aprecieze pe merit şi le califica întotdeauna drept „aiureli" sau într-un chip încă şi mai ciudat — „fantasmagorii".

Acuma însă chestiunea era cît se poate de serioasă.

— Dimocika, trebuie să-ţi spun...

— Mîine, mîine!

Dac-ar şti el ce-l aşteaptă mîine!...

Întorcîndu-mă în patul meu, mă gîndeam că nu e de loc uşor să porţi un buletin de identitate în buzunar şi să te socoţi major. Da, nu e de loc uşor!

Directoarea şcolii noastre, Elena Kirilovna, ocupa o cameră mică unde avea un birou mititel. De o parte a biroului stătea telefonul, de cealaltă, pe un postament de lemn, un calendar, desfăcut ca o carte deschisă. Mi s-a părut chiar ciudat că toate astea luate laolaltă şi care alcătuiau o modestă odăiţă, purta pompoasa denumire de cabinet al directorului.

Elena Kirilovna era o femeie tot aşa de scundă şi grasă ca şi bibliotecara din ajun, la fel de căruntă şi, tot ca bibliotecara, nici prea bună, nici prea severă.

Încă în cancelaria şcolii, care slujea ca un fel de anticameră pentru cabinetul directorului, m-am jurat să mă ţin tare, să fiu curajos şi să mărturisesc totul pînă la capăt. Dar atunci cînd Elena Kirilovna s-a uitat la mine cu ochii ei severi, puţin miraţi, mi-am dat numaidecît seama că pentru nimic în lume nu voi putea să-i spun tot adevărul. Mă mutam de pe un picior pe altul, ca un cocostîrc din grădina zoologică, cu ochii la pervazul geamului, plin cu lucrări de-ale noastre făcute în cercurile de lucru manual şi într-un tîrziu întrebai încet, încet de tot:

— Elena Kirilovna, aţi primit vreun telefon azi?

Directoarea izbucni în rîs şi nu ştiu de ce, rîzînd aşa, îşi duse mîna la inimă.

— Întrebi dacă am primit vreun telefon ? Dar la mine telefonul sună încontinuu. Toată ziua zbîrnîie, vrei nu vrei.

Vrînd parcă să confirme cele spuse de Elena Kirilovna, telefonul zbîrnîi zglobiu. Suna, într-adevăr, prea tare pentru o cameră aşa de mică.

— Ei, poftim !

Elena Kirilovna ridică receptorul şi numaidecît se întunecă la chip.

— Nu, nu, aşa ceva nu discut la telefon. Dacă vreţi să stăm de vorbă despre fiul dumneavoastră, trebuie să vă faceţi timp şi să veniţi la şcoală. E de datoria dumneavoastră !

„Oho — îmi zisei — dacă îi muştruluieşte aşa pe părinţi, îmi închipui ce m-aşteaptă pe mine ! Ce mă fac ?"

Supărată din pricina acestei convorbiri, Elena Kirilovna îmi vorbi şi mie mai aspru :

— De unde trebuia să mi se telefoneze ?

— De la „Avangard".

— De unde ?

— De la cinematograf...

Elena Kirilovna se înveseli iar.

— Ce, au început să-i invite pe directori la premiere ? N-ar fi rău ! Cu cozile astea la bilete...

Mă silii să zîmbesc, arătînd în felul acesta ce bine ar fi dacă directorii de şcoli ar fi invitaţi prin telefon la cinematograf. Dar zîmbetul meu nu ţinu mult.

— Şi ce trebuia să-mi spună cei de la „Avangard" ? întrebă Elena Kirilovna pe un ton oficial, cu glasul iarăşi înăsprit.

— Ceva în legătură cu fratele meu mai mare, Dima Kotlov...

— Dintr-a noua „A" ? Îl cunosc. Bun băiat !

— De bun e bun el... — bîiguii eu. Dar a făcut o poznă. De fapt nu el... ci altcineva... Înţelegeţi ?

— Nu înţeleg nimic.

— O să vi se spună că Dima şi-a dat buletinul de identitate unui prieten, ca să poată lua şi el bilet...

— Dar ce, acum biletele se dau în baza buletinului de identitate ? Ce înseamnă să mergi rar la cinematograf ! Am rămas cu totul în urma vieţii...

— Nu la toţi — căutai s-o liniştesc. Numai nouă, la cei care n-am împlinit şaisprezece ani. Înţelegeţi acum ?

Elena Kirilovna îşi sprijini gînditoare bărbia în pumn şi începu să bată darabana cu degetele de la mîna cealaltă, în cristalul de pe birou. Bătea însă altfel decît directorul cinematografului, nu cu răutate, ci foarte uşor şi abia auzit, ca şi cînd i-ar fi căzut pe gînduri şi degetele.

— Aşa-a... Încep să înţeleg — spuse, rostind rar cuvintele. Mă întreb, putea oare Dima Kotlov să săvîrşească o astfel de faptă ?

— Nu, el nu putea s-o săvîrşească ! Şi nici n-a săvîrşit-o ! Şi nu va săvîrşi vreodată o asemenea faptă !... Niciodată, pe cuvînt de onoare ! luai eu, înfocat, apărarea lui Dima. În cazul de faţă, e vorba nu de Dima... ci de cu totul alt băiat de la noi din şcoală...

— Dar ce, la noi în şcoală mai e încă un Dima Kotlov ? se miră Elena Kirilovna. Kot-lov, e un nume pe care nu-l întîlneşti prea des !

— Nu ştiu... Cred că nu mai e nimeni altcineva cu acest nume... Pe celălalt băiat, cel care a prezentat buletinul, nu-l cheamă Dima.

— Nu-l cheamă Dima ? Dar atunci cum de-a ajuns buletinul lui Dima în mîna lui ? L-a furat ?

— Nu, nu l-a furat ! Nu l-a furat ! L-a luat numai aşa, pentru un timp... Ca să-l mai poarte şi el...

— Buletinul altcuiva ! Şi Dima ştia ?

— Nu, nu ştia nimic !

— Dar tu ?

— Eu ?... Nici eu nu ştiam... adică bănuiam... Dar numai aşa, foarte vag... Vag de tot. Înţelegeţi ?

— Aş vrea să înţeleg, Elena Kirilovna îşi sprijini bărbia în amîndoi pumnii. Care va să zică, aşa cum spui tu, băiatul acela n-a furat buletinul lui Dima, ci numai l-a luat, fără să-şi ceară voie, ca să-l mai poarte şi el. A mers cu buletinul prin oraş, şi-a luat în baza lui un bilet la film, ba i l-a mai dat şi unui coleg!

— Chiar aşa! mă bucurai eu. Întocmai! Aţi înţeles tot!

Elena Kirilovna mă privi într-un chip care îmi curmă numaidecît bucuria.

— Aş fi curioasă să ştiu cine e acest mare inventator?

— Un băiat...

— Un coleg de-al tău?

— Nu, nu mi-e coleg... O cunoştinţă... Dar coleg nu mi-e... Adică o fi el coleg cu cineva... Pentru mine însă e doar o cunoştinţă, şi atît...

— În cazul acesta trebuie anunţată imediat miliţia. Cunoştinţa asta a ta poate că umblă şi acum prin oraş cu buletinul altcuiva şi face cine ştie ce trăsnăi!

Elena Kirilovna duse mîna la receptorul telefonului, dar eu se pare că mă schimbasem la faţă în aşa hal, că şi-o retrase imediat.

— Nu anunţaţi miliţia... — spusei cu glasul stins. Nu! Băiatul ăsta nu mai are buletinul la el... L-a pus la locul lui şi buletinul stă cuminte în dulapul de cărţi. Pe cuvîntul meu că l-a pus la loc!

— Tu de unde ştii?

— Am văzut...

— Ai văzut? Şi de ce n-ai pus mîna pe ticălosul acela care i-a căşunat neplăcerea asta lui frate-tu?

— Mi-a scăpat. Era să pun eu mîna pe el, dar s-a smuls... Şi ca să dau mai multă tărie celor spuse, adăugai: Era cît pe ce să rămîn cu mîneca lui în mîna mea!

— Da' zdravăn l-ai mai apucat! Şi cine e, mă rog, băiatul acesta misterios?

Lăsai din nou capul în pămînt şi începui iar să mă mut de pe un picior pe altul, ca un cocostîrc. „Măcar de-ar suna telefonul..." — mă gîndii, necăjit. Dar, ca un făcut, telefonul acela, întotdeauna atît de gălăgios, acum rămînea mut. Mă simţeam din cale-afară de prost. Venisem la directoare cu gînd să-i spun tot adevărul, şi cînd colo, mă împotmolii şi mai rău în minciuni, şi încurcai lucrurile şi mai avan.

Deodată Elena Kirilovna zîmbi, arătîndu-şi şiragurile de dinţi albi şi frumoşi.

— Nu vrei să-ţi pîrăşti colegul ? Bine, nu-l pîrî, dar să veniţi amîndoi la mine. Mă găsiţi aici pînă pe la şapte seara. Stăm de vorbă cu el şi-l facem să înţeleagă totul... Ca să nu mai facă cine ştie ce altă trăsnaie ! Trebuie să-l oprim la timp. Tu ce zici ?

— S-a oprit el şi aşa ! încercai eu s-o conving, nu ştiu de ce, ridicîndu-mă în vîrfuri şi lipindu-mi mîinile de piept. A înţeles el totul de mult ! Şi s-a oprit singur... E băiat bun... Nu-i băiat rău... De-acu'nainte n-o să se mai gîndească la rele, ci numai la bine !...

— Ţi-a promis el cumva ?

— Da, desigur ! Şi-a dat cuvîntul lui de pionier !

— Foarte bine. Totuşi să mi-l aduci aici. Chiar azi să veniţi. Ne-am înţeles, Seva ? Am să vă aştept. Pînă la ora şapte seara.

La şapte fix

În aceeaşi zi, la bucătărie, una din vecine, al cărei bărbat, mîndru nevoie-mare de cunoştinţele lui în materie de agronomie, îmi pocea mereu numele, dîndu-i rezonanţe agricole, se întrebă mirată :

— Ce s-o fi întîmplat oare cu Seva ? se adresă el altei vecine. Mai înainte, dacă ai băgat dumneata de seamă, nu se ducea niciodată să deschidă uşa de la intrare : puteai să suni pînă dimineaţă, să baţi cu pumnii şi cu picioarele în uşă ! Azi sare de cîte ori aude soneria... Zău dacă mai înţeleg ceva !

Într-adevăr, săream afară ori de cîte ori zbîrnîia soneria : ştiam că în ziua asta trebuia să vină neapărat citaţia de amendă şi nu voiam cu nici un chip ca ea să cadă în mîna lui Dima sau a altcuiva.

„Ce bine ar fi dacă Dima ar pleca de-acasă !“ îmi ziceam. Dar Dima, pare-se nici nu se gîndea la una ca asta. Ghemuit

pe canapea, dezlega nu știu ce problemă de șah. Dinaintea lui, pe cea mai mare dintre perne, de care, din porunca mamei, nici n-aveam voie să ne atingem, stătea deschis, la ultima pagină, un număr din „Ogoniok", alături de tabla de șah, cu patru piese singuratice aciuate într-un colț. Dima își răvășea părul, își tot potrivea ochelarii și se scărpina după ceafă cu atîta osîrdie, încît mi se părea că pînă la urmă o să dea cu unghiile de scoarța creierului. Dar problema nu se lăsa cu nici un chip dezlegată. „Ei bine, mergem așa... — bombănea Dima. Dar dacă încercăm așa ?..."

De fiecare dată cînd reveneam în cameră după ce fusesem să deschid ușa, ziceam într-o doară :

— E o vreme afară !...

— Du-te și te plimbă — mă sfătuia Dima, fără să-și ia ochii de la tabla de șah.

„Du-te tu și te plimbă !" mă stropșeam la el în gînd, după care urmam cu glas tare :

— Adineauri s-a întors din oraș Piotr Efimovici. Zice că au venit graurii și că pomii au înmugurit peste noapte. Două ore a hoinărit pe străzi, cu tot reumatismul lui, așa zice.

— Piotr Efimovici n-are altceva mai bun de făcut.

Dar eu nu mă lăsai :

— Adineauri i-am deschis ușa Lidiei Kondratievna. Zice că s-a dus să-i ia ghetuțe lui Borka ; a umblat trei ore prin oraș și a uitat să cumpere ghetuțe, și asta din pricina aerului de afară. E așa de îmbătător !

În realitate, Lidia Kondratievna n-a găsit numărul potrivit pentru Borka al ei, în vîrstă de trei ani și, departe de a se arăta încîntată de vremea de afară, ocăra de mama-focului „rețeaua comercială".

Dar iată că Dima a răsturnat bucuros piesele pe canapea, a apucat perna și a aruncat-o pînă-n tavan (să-l fi văzut mama !).

— Evrika ! Evrika !... Perseverența mută munții din loc !

Ieşi fuga pe sală, la telefon, ca să-l înştiinţeze pe prietenul său Kolea că „a mai mutat un munte din loc". Taman atunci soneria zbîrnîi. Dintre vecinii noştri nu suna nimeni aşa. Mă repezii să deschid. E clar! Gata, s-a zis cu mine! Pe palier stătea poştaşul, un om în vîrstă, neras, avînd la şold o taşcă de piele groasă, din alea pentru bani, şi tot felul de chitanţe şi citaţii, şi nu pentru scrisori şi ziare. Dima era colea, lîngă telefon, şi poştaşul ţinea în mînă o citaţie — un petic de hîrtie gălbui şi tare parşiv.

— E pentru mine, e pentru mine — îi spusei în şoaptă şi smulsei citaţia din mîna poştaşului. Daţi să semnez de primire!

Semnai numaidecît într-o condică liniată, sub ochii poştaşului înmărmurit.

În momentul acela, însă, interveni Kaleria Vladimirovna:

— Pentru cine e? întrebă ea, ştergîndu-şi mîinile de poalele şorţului.

— E pentru mine — o lămurii, fluturînd citaţia. Nu vă faceţi emoţii!

— Da, e pentru cetăţeanul Kliacin — întări poştaşul.

— Păi asta-i pentru noi! exclamă Kaleria Vladimirovna. E un colet!... Mandarine din Samarkand! Aştept mandarinele astea ca pe nu ştiu ce, şi dumnealui a pus mîna pe ele. Şi zicînd acestea, smulse citaţia din mîna mea cu atîta furie, că era s-o facă bucăţele. Acuma mă lămuresc eu! Acuma înţeleg de ce n-a ajuns nici după două zile scrisoarea unchiului din Arhanghelsk. Acuma văd unde a dispărut „Veciorka"[1] de-alaltăieri!...

— Păi duminica nici nu apare! atîta apucai să-i răspund, şi mă şi refugiai în casă.

L-am auzit pe Dima cerîndu-i îndelung scuze vecinei pentru ieşirea asta a mea. Ea îi răspunse:

— Nu, Dima, cu dumneata n-am nimic. N-am nici o pretenţie. Dumneata eşti un tînăr intelectual.

[1] Ziarul „Vecernaia Moskva". (n.t.)

După asta, „tînărul intelectual" intră în cameră şi închise bine uşa, ceea ce însemna că „o să avem o discuţie serioasă".

— De ce-ai luat tu avizul ? începu Dima.

— Credeam că e pentru noi...

— Cum puteai să „crezi", cînd acolo scrie negru pe alb : Kliacin ?

— Da' ce, sînt obligat să citesc cuvintele în întregime ? M-am uitat la prima literă, am văzut un „K" şi mi-am închipuit că e pentru Kotlov.

— Original sistem de citire — făcu ironic Dima. E şi ăsta un fel de raţionalizare : ce mai, citire rapidă !

Îi ţineam piept anevoie, pentru că în astea două zile — mărturisesc cinstit — mi se făcuse lehamite de atîtea minciuni. Încercam să mă smulg din lanţul ăsta de scorneli, dar vezi că, fără să bag de seamă, ele se legau una de alta şi fiece scorneală atrăgea după ea alte zece. Pas de mai fă ceva !

— Eşti un om pierdut — îmi spuse la sfîrşitul discuţiei Dima. M-am săturat pînă-n gît să mai stau de vorbă cu tine. Mai bine mă duc la bibliotecă.

— Alta acum ! Ce, e glumă : auzi — se duce la bibliotecă ! Da' ce, parcă-l lasă să intre ?!

Îl apucai de braţ.

— Ce-ţi trebuie să mergi la bibliotecă ? Ce-oi fi găsind tu oare acolo ? Şi în afară de asta, eşti obosit... Uite ce palid eşti ! Du-te mai bine în parcul Sokolniki, la expoziţia canină. E o expoziţie pe cinste ! Aud că sînt acolo nişte cîini aşa de răi, încît, în comparaţie cu ei, cîinele din Baskerville e o jigodie prăpădită.

Dima se mărgini să ridice din umeri.

— În Parcul de cultură s-a deschis o expoziţie de mode — îl înştiinţai eu. Am auzit la radio cu urechile mele...

Frate-meu se uită la mine ca la un nebun.

Ce era de făcut ? Cum să-l mai reţin pe Dima măcar un sfert de oră ? După aceea ştiam că o să vină tata de la serviciu, că o să înceapă o discuţie despre evenimentele internaţionale şi Dima o să uite de bibliotecă.

M-am uitat la pendula cu cadranul îngălbenit de vreme şi l-am apucat iar pe Dima de mînecă.

— Aoleu, vezi că se dă radiojurnalul ! Şi buletinul meteorologic. Ştiu că mîine vrei să mergi în excursie, aşa că trebuie neapărat să asculţi buletinul meteorologic !

— Îl asculţi tu şi-mi spui şi mie.

— S-ar putea să-mi scape ceva... sau să uit! Singur spuneai că sînt un om pierdut. Păi nu?

— Da, nu prea mă pot bizui pe tine — se învoi Dima, şi zicînd acestea se aşează pe canapea.

Acul străvechi al pendulei, frumos ornamentat şi mîncat de rugină, se apropia de şapte. Iată şi glasul crainicului de la radio, vrînd parcă să-mi amintească de ceva foarte important: „Tovarăşi, dăm ora exactă". Radioul conteni pentru cîteva clipe, apoi răzbiră din difuzor dangătele atît de binecunoscute...

Sării în sus de pe scaun. S-a făcut şapte!... Şapte fără un minut! Elena Kirilovna mă aşteaptă. Uite, acuşi o să-şi controleze şi ea ceasul după radio şi o să părăsească acea cămăruţă care se intitulează atît de pompos „cabinetul directorului". Fugii glonţ pe sală. Slavă Domnului, telefonul era liber. Lîngă aparat, atîrna strîmb în perete, prinsă cu un şiret galben de pantof, cartea de telefon. Căutai litera „Ş", apoi cuvîntul „Şcoala" şi apoi, printre alte sute de numere de şcoli, numărul şcolii noastre, şi-l formai cu mîna tremurîndă.

— Elena Kirilovna? Sînt eu, Seva Kotlov...

— De ce n-a venit colegul tău? Băiatul acela misterios...

— A venit! A venit, Elena Kirilovna! L-aţi văzut şi dumneavoastră... Azi-dimineaţă... Vă aduceţi aminte? Băiatul ăsta a înţeles tot. Pe cuvînt de onoare!

Elena Kirilovna ceru cu un ton aspru ca băiatul acesta — adică eu — să se prezinte a doua zi încă o dată la dumneaei, pentru o discuţie foarte serioasă. Aşa a spus... Dar eu nu m-am speriat! Ba chiar m-am bucurat. Da, da, m-am bucurat! Deodată am avut impresia că mi s-a luat o piatră de pe inimă, o piatră aşa de grea, că la căderea ei am simţit clătinîndu-se podeaua sub picioare.

— Bine, Elena Kirilovna. Da, desigur! El... adică eu... Am să vin neapărat!...

Vecina de la bucătărie strigă la mine spunînd că „dacă trîntim aşa receptorul în furcă, se rupe furca şi cade pe jos", dar eu nu-i răspunsei nimic. Intrai în cameră uşurat şi vesel, cu toate că mă aştepta o discuţie de loc uşoară şi în nici un caz veselă...

„AVERTISMENTUL TOVARĂŞULUI FIDEL“ SAU CUM AM ŢINUT EU UN CAIET DE ÎNSEMNĂRI ZILNICE

10 noiembrie

Aseară, în vreme ce umblam pe sală fără nici un rost, mama mi-a zis :

— Ţine şi tu un caiet de însemnări zilnice. E o îndeletnicire tare bună ! Notează zilnic într-un caiet tot ce ţi se pare mai important. Cîndva, mulţi ani mai tîrziu, o să-ţi facă mare plăcere să-l citeşti copiilor, ori poate chiar nepoţilor tăi, şi să-ţi aduci aminte de vremea cînd erai mic.

— Nu mic, ci şcolar de vîrstă mijlocie ! am corectat-o eu pe mama. Ştii şi matale că aşa scrie şi în cărţi : „Pentru şcolarii de vîrstă mijlocie“.

— Fie şi aşa — s-a învoit mama. Vezi numai să nu umbli cu scorneli şi să scrii despre tine tot adevărul. Altfel, dac-ai să-l umpli cu minciuni, nici n-o să mai vrei să citeşti însemnările astea.

— După atîţia ani am să uit dacă era adevăr sau minciună...

— N-ai să uiţi nimic ; copilăria nu se uită niciodată.

Desigur, mama ştie ea ce spune !

Am scos din sertar un caiet curat şi m-am gîndit aşa : „Poate că, atunci cînd am să mă fac mare, am să devin vreun om de seamă ? Şi atunci toţi au să vrea neapărat să afle tot felul de amănunte despre copilăria mea. Ei bine, caietul ăsta de aritmetică le va veni în ajutor. Atunci n-o să mai stea în sertarul meu, care, de schilodit ce e, se deschide numai cu cleştele ori cu

patentul (căci cu mîna goală nu-i chip!), ci la vreun muzeu, într-o vitrină.

Pentru început, am umplut coperta şi marginile primei file cu capete de oameni, animale şi alte zugrăveli.

Prima filă am început-o de trei ori şi tot de-atîtea ori am şters înadins tot ce-am scris; ştiam că aşa fac cu manuscrisele lor toţi scriitorii şi poeţii celebri.

Dar de-aci încolo nu mă mai tăia capul ce să fac. Atunci m-am dus la bibliotecă şi am luat o mulţime de cărţi, unele groase, altele subţiri. Erau jurnale ale unor oameni vestiţi — exploratori; savanţi, scriitori... Oamenii aceştia descriau foarte amănunţit în jurnalele lor viaţa pe care au trăit-o ei, ca şi pe aceea a rudelor lor apropiate. Uite-aşa, zi cu zi: şi ce-au făcut, şi la ce s-au gîndit, şi care ce i-a spus cutăruia ori cutăruia. Descriau şi natura, şi toate gîndurile ce-i frămîntau, şi starea lor sufletească. Aşa am să fac şi eu.

Pe urmă am citit caietul de însemnări al lui Dima, pe care el îl ţine în dulapul de cărţi. Dima scrie mai ales despre cărţile citite, despre evenimentele internaţionale, şi despre activitatea lui obştească. Cred că nu prea e interesant să notezi aşa ceva. Despre evenimentele internaţionale poţi să te informezi mai tîrziu, peste ani şi ani, din ziare şi reviste. Într-un caiet de însemnări zilnice e mai nimerit să notezi fapte din propria ta viaţă.

I-am rugat pe toţi ai casei — şi pe mama, şi pe tata, şi pe frate-meu Dima — să mă ajute, să-mi controleze din cînd în cînd caietul de însemnări. Şi m-am şi pus pe treabă: am trecut în caiet această primă însemnare.

11 noiembrie

Azi, la orele 10,20 dimineaţa fix, mi-a venit o idee genială: ce-ar fi să-i pun Leoliei Muhina în bancă un arici? Ideea mi-a venit cu oarecare întîrziere, pentru că la început voiesem să-i pun un şarpe de casă, viu.

Odată, la ora de germană, adică tot la ora Annei Rudolfovna, Leolia a vîrît mîna sub pupitru, ca să ia nu ştiu ce, şi a dat acolo peste cîrpa de şters tabla. Cîrpa era udă. Speriată, Leolia a ţipat aşa de tare, încît din clasa vecină au venit fuga două fete, întrebînd dacă nu cumva are cineva o criză de apendicită.

După aceea, vreme de o jumătate de oră, Anna Rudolfovna ne-a vorbit despre frică, spunînd că aceasta e o însuşire proastă a omului. Şi ne-a mai spus că în opera „Egmont", Beethoven a cîntat curajul, pe cîtă vreme frica n-a cîntat-o nimeni pe lume. Toate astea Anna Rudolfovna ni le-a spus în limba germană, „ca să ne obişnuiască cu vorbirea curentă". Cum însă noi nu eram obişnuiţi cu vorbirea curentă, dînsa ne traducea aproape frază cu frază, însoţindu-şi vorbele cu tot atîtea suspine.

Aşa a trecut lecţia şi eu am scăpat neîntrebat!

Mi-am zis atunci: ce-o să mai ţipe Leolia dacă i-aş vîrî în bancă un şarpe şi nu o prăpădită de cîrpă! „Dar mai întîi — mi-am făcut eu socoteala — trebuie să scot călimara din pupitru."

O şi vedeam pe Leolia cum stă frumuşel la oră şi deodată, prin gaura rotundă din pupitru îşi face apariţia un şarpe veninos. Adică aşa o să-şi închipuie Leolia, pentru că, de fapt, o să fie un biet şarpe de casă, din colţul naturii vii pe care l-am amenajat eu şi cu Vitka-Smiorcăilă. Ca urmare, Anna Rudolfovna o să trebuiască să ne ţină o conferinţă despre curaj, care o să dureze cel puţin o oră întreagă. Ori poate ne mai ia şi ceva din recreaţie!

Dar pe urmă mi-am zis că dacă pun şarpele la începutul recreaţiei mari, cînd toţi ies afară din clasă, s-ar putea ca în răstimp de douăzeci de minute el să plece binişor şi să nu mai apară prin gaura călimării. Nu, mai bine pun un arici; în întunericul din bancă, ariciul o să adoarmă; tocmai bine, pentru că el înţeapă şi prin somn.

Gata: azi nu-mi mai fac temele la germană! Mîine, în loc de lecţie, o să avem o adevărată reprezentaţie!

12 noiembrie

Azi, chiar la începutul recreației mari, mi-am pus planul în aplicare. Am vîrît în banca Leoliei ariciul pe care l-am găsit vara trecută în pădure și căruia Dima i-a dat un nume tare ciudat: Nihilist. Am căutat să aflu ce sînt aceia nihiliști și de ce i-a dat Dima un astfel de nume ariciului meu. „Pentru că nu recunoaște pe nimeni și-i înțeapă pe toți!" m-a lămurit Dima. Mama îi spunea ariciului „Sevka numărul doi", pentru că, după părerea dumneaei, cîteodată înțep și eu. Eu și cu Vitka-Smiorcăilă îi ziceam Borka. Pe scurt, ariciul avea trei nume și nu răspundea la nici unul din ele.

Așadar, l-am vîrît pe Borka în bancă. Ba mai mult decît atît, l-am vîrît chiar în servieta Leoliei, care era destul de încăpătoare, și am strîns bine încuietoarea cu luciu de argint.

Airiciul nu-i ca șarpele; nu mai iese el din servietă!

Fericit ca niciodată, am zbughit-o și eu afară din clasă.

Timp de douăzeci de minute am tot alergat de la un etaj la altul, ba am coborît și jos, unde învață cei din clasa întîi. Am citit chiar cu de-amănuntul gazeta lor de perete, alcătuită din două însemnări scrise cu litere mari de tipar și o mulțime de poze desenate cu creioane colorate: case ca niște lăzi, cu coșuri largi, din care ieșeau trîmbe groase de fum, locomotive, avînd și ele coșuri și trîmbe de fum. Am băgat de seamă mai demult că celor mici le place grozav să deseneze coșuri și fum. De ce oare? Îi tot dau cu trîmbele de fum într-o vreme cînd zboară rachete și se construiesc centrale atomo-electrice!

În fine, mi-am dat toată silința să fac în așa fel, încît să treacă recreația cît mai repede; ardeam de nerăbdare să văd ce-o să se întîmple în timpul orei.

S-a întîmplat ceva cu totul neprevăzut.

Nu auzeam și nu vedeam nimic altceva decît mîinile Leoliei Muhina. Mînuțele astea ale ei, mici și albe, au zăbovit o vreme pe pupitru, ca și cînd s-ar fi odihnit după recreație, apoi au

potrivit părul din cap, apoi... Apoi s-au vîrît în bancă, după o carte. Stăteam cu sufletul la gură. „Ce-o să se întîmple acum ?!" Iată că mîinile Leoliei au dispărut înăuntru. Uite-acum... Leolia o să sară în sus şi-o să ţipe o dată de-o să se audă în toată clasa, în toată şcoala, ba şi în stradă ! Toată clasa o să sară în ajutorul Leoliei. Pe urmă au să-l vadă pe Borka al nostru, care e atît de inofensiv, şi au să se prăpădească de rîs. Uite-acum, acum... Dar nu s-a întîmplat nimic. Leolia a scos foarte liniştită cartea, învelită cu grijă în hîrtie albă, aşa cum îşi învelesc fetele cărţile. A deschis-o la pagina cuvenită şi a început să-şi poarte arătătorul de-a lungul rîndurilor.

Nu-mi venea să-mi cred ochilor ! Ce-i asta ?! Borka şedea în servietă deasupra cărţilor şi a caietelor ; şi nu se putea, pur şi simplu era cu neputinţă, ca Leolia să nu dea în ţepii ariciului ! Şi cu toate acestea, ca şi cînd ar fi vrut să mă facă să mă minunez şi mai tare, Leolia a vîrît din nou mîna în servietă şi a scos de acolo un caiet cu panglicuţă roz şi cu sugativă de aceeaşi culoare.

Asta era curată minune !

Ca să nu mă mai minunez atîta, Anna Rudolfovna mi-a spus :

— Kotlov, deschide manualul şi lucrează împreună cu noi !

Am vîrît mîna în servietă... Ei bine, de data asta într-adevăr s-a auzit un ţipăt. Dar cel care a ţipat eram chiar eu şi nicicum Leolia. Am sărit în picioare şi am început să-mi suflu în degete. Toţi şi-au întors capetele spre mine. Anna Rudolfovna chiar s-a ridicat de pe scaun.

— Ce s-a întîmplat, Kotlov ?

— E ceva aici... Ei, cum le zice ?... De-alea care înţeapă... Cuie ! am spus, sugîndu-mi degetele.

Leolia Muhina a clătinat din cap cu un aer de compătimire.

Pentru ca elevii să nu-şi mai sucească capetele, Anna Rudolfovna m-a scos la tablă, unde puteau să mă vadă toţi.

— Păi eu... cu degetele astea... — am bîiguit.

— Sper că n-ai să răspunzi cu degetele — a spus Anna Rudolfovna cu asprime în glas. Doar nu ţi-ai vătămat nici capul şi nici limba.

Am ieşit la tablă în silă. Dar asta nu mă mîhnea chiar aşa de mult. Mai rău mă frămînta alt gînd : „Cum o fi nimerit oare Borka iarăşi la mine-n bancă ? Ori o fi şi el, ca şi cîinele, prieten credincios al omului şi îşi găseşte întotdeauna stăpînul ?

Da-a... halal prieten ! A stricat totul ! A avut dreptate Dima al nostru cînd l-a botezat Nihilist. Curat nihilist !"

13 noiembrie

Nu mai e chip să mergi pe stradă cu Vitka. Mereu îl auzi exclamînd : „Uite satelitul ! Uite satelitul !..." Cîteodată i se pare că vede doi sateliţi, din care unul îl ajunge din urmă pe celălalt de-a dreptul sub ochii lui. În jurul nostru se strîng trecătorii. Vitka arată cu degetul la cer şi toţi îşi ridică capetele. Dar întotdeauna se găseşte cîte unul căruia îi trece prin minte să deschidă ziarul, unde scrie negru pe alb că la ora asta satelitul trebuie să se afle undeva, deasupra Port-Saidului, sau deasupra Addis-Abebei.

— Mie aşa mi s-a părut... — zise Smiorcăilă, desfăcîndu-şi braţele. Uite-l colo ! Îl vedeţi ?

Şi de fiecare dată presupusul satelit se dovedeşte a fi o stea căzătoare ca multe altele, sau se întîmplă să fie luminiţele multicolore de pe aripile şi de la coada vreunui avion.

Mi-am propus să fac observaţii asupra sateliţilor arificiali în mod serios şi ştiinţific. Şi cu toate că unii au văzut satelitul cu ochiul liber, aşa cum se zice, eram hotărît ca eu şi cu Vitka totuşi să ne înarmăm ochii.

Dar cu ce să-i înarmăm ?

Am cotrobăit prin toate lăzile şi geamantanele îmbibate de naftalină, dar n-am găsit la părinţii noştri nici un fel de lunete ori telescoape, fie ele şi din cele mai vechi. Vezi însă că la radiojurnal se comunicase cum că a doua zi, la orele 6 şi 10 minute fix

dimineaţa, satelitul va trece pe deasupra Moscovei. Ce era de făcut ? Eram tare necăjit !

În cursul serii, însă, a sunat telefonul şi Vitka, cu sufletul la gură, mi-a comunicat în şoaptă, cu un ton triumfător, de la etajul lui, aflat sub noi :

— Ura ! Am găsit un binoclu vechi al bunicii. Binoclu de teatru... Tubul din stînga nu funcţionează... Adică funcţionează, dar numai într-o singură direcţie.

— Cum adică într-o singură direcţie ?

— Micşorează !

— De asta n-avem nevoie, pentru că satelitul e şi aşa mic.

— În schimb, celălalt tub şi micşorează, şi măreşte. Ştii ce măreşte ?!

— Adu-l încoa' !

Trei minute mai tîrziu, eu şi cu Vitka şedeam încuiaţi la noi în baie, examinînd binoclul bunică-si. Era un binoclu tare vechi. Şi frumos ! Alb tot, din nu ştiu ce piatră (Vitka a zis că e sidef), cu mînerul şi legătura de aur.

M-am uitat printr-unul din oculare şi cada noastră mi s-a părut mică de tot, cum e capacul de la savonieră. M-am uitat pe urmă prin celălalt ocular, şi cada s-a făcut uriaşă, că puteam încăpea trei în ea ! M-am uitat la Murka, pisica noastră roşcată, care dormita pe un taburet, şi mi s-a părut coşcogea tigrul, fioros şi cu mustăţi.

— Bunica mergea cu binoclul ăsta la teatru !... a zis Smiorcăilă cu un ton melancolic.

— La teatru, hm ! Ca să vezi acolo te miri ce nimicuri !... Uite, noi o să vedem satelitul. Pricepi ? Un satelit artificial al Pămîntului ! Bunică-ta trebuie să fie de-a dreptul fericită pentru binoclul ei, căruia i-a revenit o asemenea cinste la bătrîneţe ! Pricepi ?

Gata : mîine la cinci şi jumătate dimineaţă plecăm de-acasă pentru a face observaţii ştiinţifice !

14 noiembrie

Mi s-a părut că n-am dormit toată noaptea. Dar cred că n-a fost chiar aşa, pentru că am visat. Şi dacă am visat, înseamnă că tot am dormit un pic. Am visat sateliţi şi cosmonave, şi la bordul uneia din ele ne aflam noi doi, eu şi cu Vitka. Luna ne privea de sus cu un zîmbet şiret, ca şi cînd ar fi vrut să ne facă în ciudă: „Ia să vedem, ajungeţi la mine?" Pornisem înspre Lună, şi eram cît pe ce să ajungem la destinaţie, dar nu ne-a lăsat ceasul deşteptător.

Am întins mîna ca să-i rup gura, dar ceasul nu era pe scaun. Am rămas uimit, pentru că de cu seară îl pusesem aici, iar acum el zbîrnîia de pe dulapul de cărţi. Mare minune şi asta!

Mîna mea a dat însă de ceva alungit, un corp mare şi dur. Am aprins numaidecît veioza. Dima s-a sucit în pat şi a bombănit:

— Ce egoism! Nu poate şi el să se îmbrace pe întuneric!

Puteam, vezi bine, să mă îmbrac pe întuneric, dar nu deslu-şeam cu nici un chip obiectul care stătea pe scaunul de lîngă patul meu. Ce credeţi că era? Un binoclu militar! Da, da, un binoclu adevărat! Unul exact ca acelea cu care umblă şi cu care cercetează cîmpul de luptă vestiţii comandanţi de oşti din tablouri şi din filme. Pe cuvîntul meu, am crezut că nu m-am trezit încă. M-am dus la patul lui Dima şi l-am zgîlţîit de umeri pe frate-meu.

— Dima, ia spune-mi, tu cum crezi, eu dorm?

— Mîine noapte ai să dormi pe sală! Ai luat-o razna de tot!...

Nu, nu dormeam! În felul ăsta putea să-mi vorbească numai frăţiorul meu mai mare, Dimocika, şi numai treaz fiind.

Dar de unde a apărut binoclul? De unde? L-am mîngîiat cu băgare de seamă, l-am strîns la piept şi pe urmă l-am dus la ochi şi m-am uitat la Dima. Frate-meu s-a depărtat numaidecît cu pat cu tot, mai să zici că ajunsese la capătul lumii. Am întors binoclul şi deodată am văzut chiar sub nasul meu faţa lui Dima, uriaşă, cruntă şi prea puţin cunoscută mie (pentru că era fără ochelari!).

— Stinge imediat lumina !

M-am îmbrăcat pe sală. Una din vecinele noastre, o bătrînică, venise să facă focul la plită.

— Ce te-ai sculat, maică, aşa devreme ? Eu ştiu că numai noi, bătrînii, n-avem somn, dar tu ?...

— Vreau să văd satelitul, mătuşă Paşa.

— Şi de ce te-ai sculat cu noaptea-n cap ? Ai putea să-l vezi ziua ; e lumină mai multă şi se vede mai bine.

— Păi satelitul trece numai la o anumită oră. Ziua n-o să mai fie aici.

— Bine, du-te de-l vezi. Pe urmă să ne spui şi nouă cum a fost. Bravo, băiete !...

Apoi a ieşit din cameră tata, în pijama. Ţinea în mînă un petic de hîrtie.

— Seva, aseară, tîrziu, ţi s-a adus un binoclu... L-am pus pe scaun, lîngă pat. Am fost rugat să-ţi transmit şi bileţelul ăsta.

— Cum adică „mi s-a adus" ? Cum adică „ai fost rugat" ? Cine te-a rugat ?

— Un om...

Tata şi-a întins oasele şi a căscat.

— Bărbat sau femeie ?

— Nu ştiu. I-a deschis cineva din vecini şi nu l-am văzut bine... Se pare că era bărbat.

— „Se pare" ?! Cum se poate să nu-l fi văzut ca lumea ?!

Tata a intrat agale în baie, ca şi cînd nu s-ar fi întîmplat nimic deosebit.

Bileţelul era bătut la maşină : „Îţi trimitem un binoclu militar pentru a face observaţii asupra satelitului. Mîine, după ore, îl laşi la tine în bancă şi pleci imediat ! Nu încerca să ne urmăreşti. Dacă faci asta, o să fie vai şi-amar de tine !"

Dedesubt ţineau loc de semnătură trei litere, bătute cu majuscule : „ATF".

Ce-o fi însemnînd oare asta ? Cine mi-a trimis binoclul ? Şi bileţelul acesta ?! Şi ce poate să însemne „ATF" ? Afară de mine

şi de Vitka, nu ştia nimeni, dar absolut nimeni, că ne-am pus în gînd să facem observaţii asupra satelitului !

N-aveam însă cînd să mă lansez în tot felul de presupuneri, pentru că satelitul, cel de-al doilea satelit, trebuia să-şi facă apariţia deasupra Moscovei ! M-am repezit la cuier...

Afară se făcuse ziuă. Adică aşa socoteau oamenii, că se făcuse ziuă, pentru că, de fapt, era încă noapte şi întuneric beznă. Ningea cu fulgi mari şi era frig. Vitka se tot zgribulea şi, după obiceiul lui ăla prost, se smiorcăia într-una :

— Păi da-a, e bine de tine : ţi-ai pus paltonul. Eu sînt cu scurta... Da-a, e bine de tine : ţi-ai pus căciula. Eu sînt cu şapca... Ce ascunzi acolo sub palton ?

— E secret !

— Arată-mi şi mie-e... Ei hai, arată-mi...

— Ia nu te mai milogi, că tot nu-ţi arăt ! Stai să ieşim în bulevard...

— Arată-mi acu-um !...

— Gura !

— Atunci nu-ţi dau nici eu binoclul bunicii ! Uite-aşa !...

— Ha-ha-ha ! i-am rîs în nas cu un glas ca de tunet. Tare-mi trebuie mie vechitura aia a ta, bună numai pentru teatru ! Fă bine şi du-l la muzeu. Ai priceput ? Vezi că eu am ceva mai de soi !

Zicînd acestea, am scos binoclul. Vitka a simţit că-l trec toate năduşelile, cu tot gerul de dimineaţă.

— Un binoclu ?! De unde-l ai ?...

— Mister ! Nici eu nu ştiu.

— Cum aşa, nu ştii ?

Între timp am ajuns în bulevard. Toate băncile erau de pe acum ocupate. Şi asta la ora şase dimineaţa ! Oamenii veniseră echipaţi cu telescoape şi cu lunete. Numai eu ţineam în mînă un binoclu militar !

Lîngă noi, pe o bancă, şedea un bătrînel mic, stafidit, degerat. Avea un coşcogea telescopul, montat pe un trepied înalt. Tele-

scopul ăsta părea o pasăre cu picioarele subţiri şi cu ciocul ascuţit, dar fără aripi.

— Linişte, copii! ne-a spus el în şoaptă. Asistăm la un mare eveniment!

Eu şi cu Vitka am început să vorbim pe şoptite, cu un ton grav.

Am cercetat îndelung cu binoclul meu cerul palid, fulgii de zăpadă, care păreau nişte bulgări uriaşi, şi monumentul ridicat unui mare scriitor rus.

Undeva, dedesubtul meu, se smiorcăia Vitka:

— Dă-mi şi mie-e-e... Dă-mi să mă uit şi eu-u-u...

Mi-am luat ochii de la puternicul meu instrument şi m-am uitat la Vitka. Cu binoclul ăla vechi al bunică-si, era tare prăpădit şi caraghios.

— Na, uită-te şi tu puţin — i-am zis.

Vitka şi-a lipit ochii de lentilele rotunde. În clipa aceea, un strigăt a acoperit tot bulevardul: „Uite-l! Uite-l!..." Vitka a ţipat şi el ca un smintit:

— Uite-l!...

I-am smuls binoclul din mînă şi l-am îndreptat spre cer. Şi, deodată, inima a început să-mi bată cu atîta putere, încît a trebuit să-mi apăs palma pe piept: vedeam gonind pe cer o steluţă roşie. De-a noastră! Roşie!

— Ura-a! am strigat deodată de-a răsunat bulevardul.

Bătrînelul acela mititel şi degerat unde mi s-a înfierbîntat şi el, şi a strigat o dată cu glas răguşit:

— Ura-a! Ura, fraţilor!...

Cînd ne întorceam spre casă, eu şi cu Vitka eram ferm hotărîţi să zburăm în Lună, pe Marte şi undeva şi mai departe încă. Ştiam că aşa va fi! Ştiam bine că aşa va fi!

Nu ştiam însă de unde a apărut aşa, tam-nisam, binoclul militar. De unde?!

17 noiembrie

Vara poţi să baţi mingea, iarna poţi să joci hochei. Dar ce se poate face toamna ? Afară e noroi şi plouă. Ţi-e silă !

Băieţii s-au pus pe capul lui Tolea Filipov, preşedintele consiliului detaşamentului de pionieri :

— Hai, vino şi tu cu vreo idee ! Că doar de-aia te-am ales preşedinte !

Tolea îşi încreţea fruntea, se scărpina după ceafă, tot sucea stiloul în mînă, dîndu-şi aere, dar nu-i venea nici o idee mai acătării. Atunci a convocat consiliul detaşamentului, împreună cu activul.

— Pionierul trebuie să fie un exemplu pentru toţi — a spus Tolea. El trebuie să facă tot timpul fapte bune, folositoare societăţii !

— Asta o ştim noi şi fără tine ! a strigat cineva. Tu fă bine şi vino cu o idee nouă, interesantă !

— Hai să ne gîndim cu toţii ! a propus Tolea. În colectiv !

— Să strîngem fier vechi ! a sărit cineva din spate.

— Fier vechi am strîns întotdeauna, strîngem şi vom strînge şi de-acum înainte — a spus Tolea şi, uitîndu-se în caiet, ca şi cum n-ar fi ţinut minte pe dinafară, a adăugat : Din metalul colectat de noi se pot fabrica zece automobile Volga.

— Şi cîte ZIL-uri ? a strigat unul cu ironie în glas.

— În privinţa ZIL-urilor nu sînt la curent.

— Ştim ! Am auzit ! Toate astea sînt bune !.... Hai, mai caută altceva !

— Eu aş zice să strîngem maculatură — şi-a dat cu părerea, din banca ei, Leolia Muhina.

— După cum ştii, Leolia, noi facem şi treaba asta ! Aici Filipov s-a uitat iar în caiet. Din maculatura colectată de noi se pot fabrica douăzeci de mii de caiete. Vom continua şi pe viitor această acţiune importantă.

— Vom, vom !... Tu fă bine şi vino cu ceva nou !.... Ceva... ceva ce n-am mai făcut încă !...

— Poate ne vine în ajutor Seva Kotlov ? a zis Filipov. Ştim că e un mare inventator !

Toţi s-au întors şi s-au uitat la mine, rămînînd în aşteptare. Cred că din pricina asta în creierul meu s-a produs o eclipsă totală.

Ne-am dus pe la casele noastre fără să fi pus nimic la cale.

19 noiembrie

De la o vreme încoace atîta m-am obişnuit cu tot soiul de minuni, încît am început nici să nu le mai iau în seamă. Nu m-am mirat aproape de loc, deci, azi, cînd am găsit în bancă un bileţel, bătut şi acesta la maşină. Iată ce glăsuia bileţelul : „Hei, voi, inventatori prăpădiţi ce sînteţi, oare aţi uitat că aproape în fiecare casă sînt oameni care au nevoie de ajutorul vostru — pensionari, invalizi de război şi atîţia alţii ? ! Drept în faţa şcolii s-a înălţat un bloc nou. Oare n-aţi băgat de seamă ? Să fi orbit cumva ? Blocul mai trebuie pus la punct : e nevoie să se degajeze molozul, să se spele geamurile şi aşa mai departe. Oare nu e şi asta o îndeletnicire folositoare ? S-ar cuveni să vă mai puneţi capul la contribuţie, fraţilor !"

În colţul de jos am văzut aceleaşi trei litere : „ATF".

Am dat numaidecît fuga la Tolea Filipov şi i-am cerut să convoace în şedinţă extraordinară consiliul detaşamentului, împreună cu activul.

— Păi abia alaltăieri ne-am întrunit — a spus Tolea. Nu se poate, aşa cădem în şedinţomanie !

Tare-i mai plac preşedintelui nostru expresiile savante !

— De ce şedinţomanie ? Nu e cazul. Ne aşteaptă nişte geniale acţiuni de folos obştesc ! Pricepi ?

În şedinţa consiliului detaşamentului am relatat întocmai conţinutul bileţelului misterios. E drept că, nu ştiu de ce, dar despre bileţel am uitat să pomenesc. Aşa se face că toţi şi-au închipuit cum că noile acţiuni, atît de folositoare, porneau de la mine personal.

M-au lăudat toţi, spunîndu-mi „cap luminat", „mare inventator" şi chiar „mîndria clasei".

Numai Vitka a început-o cu smiorcăiala :

— Da-a... la noi în bloc nu e decît un singur pensionar, şi Sevka o să-l ia neapărat în seama lui...

— Să-ţi fie ruşine ! s-a revoltat Nataşa Mazurina. Puteţi să-l luaţi amîndoi sub patronajul vostru pe pensionarul ăsta. Poate e slăbit rău, bolnav, neputincios...

— Ar fi bine să fie bolnav ! s-a tînguit Vitka. Dar dacă e sănătos ? !

— Nu s-ar cuveni să vorbeşti aşa ! a strigat la el Nataşa, fata cu cel mai înalt nivel de conştiinţă din clasa noastră, clasa a şasea „C". În general, trebuie să-i fim recunoscători lui Seva Kotlov, pentru că de la el pornesc toate astea !

M-am apucat să-mi strîng repede-repede cărţile. De altminteri, ce deosebire e dacă astea pornesc de la mine sau de la altcineva ? Important este că sînt nişte acţiuni bune, şi asta contează înainte de toate ! Nici eu nu ştiu de unde pornesc. Dar bileţelele cine mi le trimite ? Şi cine e „ATF" ? Cine ? !

30 noiembrie

Stepan Petrovici locuieşte pe scara noastră, la etajul trei, dar eu şi cu Vitka îl vedeam pînă acum foarte rar. E bolnav de ochi, vede foarte prost şi de aceea nu prea coboară. Cea mai mare parte a timpului şi-o petrece acasă sau iese la aer în balcon. Balconul lui nu dă în curte, ci în ulicioară, iar eu şi cu Vitka n-avem ce căuta în ulicioară.

Pe scurt, îl vedeam rar pe Stepan Petrovici. El ne ţine minte de cînd eram mici, cînd încă nu mergeam la şcoală şi nu băteam mingea. Pe vremea aceea ne plimbam pe bulevard, în nişte cărucioare albe, şi duceam o viaţă cu totul parazitară — toată ziua ori dormeam, ori mîncam. Stepan Petrovici socotea însă că sîntem nişte copii tare buni. Auzind ce părere are Stepan Petrovici, mama a suspinat :

— În cazul ăsta, îl aşteaptă o cruntă dezamăgire !

Mama a mai spus că pensionarul luat sub patronajul nostru o să fie acum cel mai nefericit om din lume şi că societatea sau secţia raională a asigurărilor sociale ar trebui să-l scape fără întîrziere de sub patronajul nostru. Chiar aşa a spus : „să-l scape" !

— Aş ! m-am revoltat eu. Noi o să-i purtăm de grijă, o să gătim pentru el, o să-i facem tot felul de cumpărături, o să-i dereticăm camera, o să-i citim cărţi !

Mama a zis că după ce-i vom fi gătit noi o singură dată mîncare, vor trebui chemate pe puţin trei femei de serviciu, ca să frece crătiţele în care mîncarea se va fi ars, de bună seamă, ca să cureţe plita şi să spele pe jos. Nu ştiu de ce, dar mama n-are de loc încredere în însuşirile noastre gospodăreşti.

Greşeşte ! Eu am organizat imediat totul într-un chip strălucit. Mai întîi şi-ntîi, am împărţit sarcinile : Vitka găteşte, aleargă după cumpărături şi deretică prin cameră, iar eu îi citesc lui Stepan Petrovici cărţi şi ziare.

Fireşte, la început Vitka a protestat :

— Păi da-a... Tu ţi-ai ales ce e mai uşor !

— Nu ce e mai uşor, ci ceea ce solicită o mai mare răspundere. Eu mi-am asumat partea politică a muncii de patronaj ! Pricepi ?

Curînd însă, am constatat că nici nu e nevoie de gătit, pentru că treaba asta o face o vecină de-a lui Stepan Petrovici. Aşadar, în seama lui Vitka au rămas numai cumpărăturile şi dereticatul, îndatoriri pe care el le îndeplineşte cu multă plăcere. Ba chiar s-a învăţat să deosebească diferite sorturi de carne : care e pentru supă, care e pentru friptură. În piaţă, Vitka are obiceiul să se tocmească mult cu lăptăresele. În privinţa asta, felul lui de a fi prinde tare bine : atîta se milogeşte, că pînă la urmă lăptăresele scad din preţ numai ca să scape de gura lui. Odată, bunăoară, Vitka a dat buzna în cameră şi a anunţat cu un glas triumfător, abia trăgîndu-şi răsuflarea :

— Azi am dat pe lapte mai puţin cu trei bănuţi !

— De ce-ai făcut asta, Vitea ? l-a întrebat Stepan Petrovici, cu vocea lui cam înfundată, întinzînd mîna înainte ; cînd stă de vorbă cu cineva, nu ştiu de ce, trebuie neapărat să-l ţină de umăr sau de braţ.

Vitka a venit mai aproape şi l-a lămurit :

— Aşa e mai interesant. Altfel e mare plictiseală : vii, dai banii, iei marfa... şi nu se petrece nimic deosebit !

În fiecare dimineaţă, Stepan Petrovici primeşte patru ziare, pe care i le citesc eu. La început, foarte emoţionat, citeam grav, ca şi cînd aş fi recitat versuri. Dar Stepan Petrovici mi-a spus să citesc mai încet şi mai firesc, aşa cum stau de vorbă cu colegii mei, şi să nu-mi forţez gîtlejul degeaba. După asta am început să citesc şi eu omeneşte.

Dar asta n-are, desigur, nici o importanţă. Mai important e că, citind în fiecare zi cîte patru ziare, mi-am ridicat mult nivelul politic. Acum cunosc mai bine ca toţi din clasă evenimentele importante petrecute la noi şi chiar peste hotarele ţării.

Le-am spus colegilor că pînă şi unele ziare burgheze îşi arată admiraţia pentru sateliţii noştri, şi asta pentru că pur şi simplu nu pot să nu şi-o arate !

Şi ca să n-aibă cumva îndoieli, rosteam în gura mare, pe de rost, titlurile unor ziare străine : „Figaro", „Tempo"... ba chiar şi unele titluri greu de pronunţat, ca, de pildă : „New York Herald Tribune" sau „Manchester Guardian", sau „Corriere della Sera", sau altele încă şi mai complicate !

Leolia Muhina a spus într-un rînd că eu am cam încurcat-o şi că „Figaro" nu e titlul unui ziar, ci numele frizerului din opera „Bărbierul din Sevilla", pe care ea a văzut-o la Teatrul Mare. Cei-lalţi însă au rîs de ea şi Leolia era cît pe ce să izbucnească în plîns. E ştiut, de altfel, că fetele nu citesc ziare şi habar n-au de politică.

Îi citesc lui Stepan Petrovici şi cărţi. Atît că între noi s-au ivit unele mici disensiuni, ca să mă exprim şi eu aşa cum scrie în ziare. Mie îmi plac mai mult cărţile de război, pe cîtă vreme lui Stepan Petrovici astfel de cărţi nu-i plac. Îi vine greu să-şi aducă aminte de război, pentru că a luat parte la Marele Război pentru Apărarea Patriei. În 1945 a suferit o contuzie grea sub zidurile oraşului Königsberg şi de-atunci nu mai vedea bine. În afară de asta, cei doi fii ai lui au murit în război. Portretele lor atîrnă în perete deasupra patului lui Stepan Petrovici, în nişte rame roşii, straşnic lustruite. Ori de cîte ori Vitka se apucă să deretice prin cameră, Stepan Petrovici îl roagă să nu se atingă de ramele astea, ca să nu le facă vreo stricăciune, să nu le zgîrie cumva sau să spargă geamul. Şterge el singur de praf portretele băieţilor săi.

Stepan Petrovici are un cap mare, cu un păr bogat şi alb ca neaua. Pe faţa lui se văd urme de vărsat de vînt. Cîteodată, cînd îi citesc un ziar sau o carte, rămîne pe gînduri şi îşi pleacă adînc

capul cărunt... Pot atunci să contenesc cu cititul şi să tac, şi el nu bagă de seamă. Pot să şi plec, că tot nu observă. Nici măcar „la revedere" nu mi-ar spune. Oare la ce s-o fi gîndind ? Ce amintiri îl împresoară ?...

Uneori însă e foarte voios şi atunci ne tratează cu tot felul de bunătăţi. Devine chiar jenant : Vitka cumpără cîte ceva pentru cină, şi toate astea le mîncăm noi. Stepan Petrovici se arată foarte mulţumit. În astfel de clipe ne asemuieşte adesea cu copiii lui, cei care stau acum în perete în rame roşii, lustruite.

— Băieţilor mei nu le plăceau dulciurile. Lor să le fi dat acrituri, varză sau castraveţi... Şi ei îmi citeau adeseori cu glas tare ziare şi reviste. Pe-atunci vedeam încă destul de bine, dar ei tot îmi citeau. Ba încă îşi smulgeau cartea unul altuia. „E rîndul meu !" zicea unul. „Ba-i al meu !" zicea celălalt. Îmi citeau nişte cărţi pe care aproape că le ştiau pe dinafară. Mereu mă preveneau : „Uite, acuşi urmează ceva foarte interesant, uite acuşi !..."

— Aşa fac şi eu de multe ori — i-am zis.

În loc de răspuns, nu ştiu de ce, Stepan Petrovici m-a mîngîiat pe cap.

Şi uite aşa îi purtăm noi de grijă lui Stepan Petrovici. M-am lăsat prins atîta de treaba asta, că de unsprezece zile n-am mai notat nimic în caiet. Azi însă am însemnat dintr-o dată tot ce aveam de spus.

Adică nu chiar tot. Am uitat să vorbesc despre o întîmplare misterioasă, întîmplare care-l priveşte şi pe Stepan Petrovici.

Într-una din zile, cobor la etajul doi, iau toate cele patru ziare din cutia de scrisori, intru în cameră şi deodată văd în perete, lîngă balcon, un binoclu militar. Era acelaşi binoclu. Pe cuvîntul meu, acelaşi pe care, potrivit ordinului primit, l-am pus la mine în bancă după ore. Am executat atunci întocmai ordinul : n-am căutat să văd unde va dispare binoclul, cine o să vină după el. Şi rău am făcut că nu m-am uitat ! Acum nu mi-aş mai frămînta creierul, nu m-aş mai încurca în tot felul de presupuneri prosteşti, întrebîndu-mă

cine şi cum de află înaintea tuturor despre planurile noastre şi îşi bagă coada-n ele.

Da, eu am pus binoclul în bancă şi cînd colo, iată-l aici, în perete, la Stepan Petrovici.

— Stepan Petrovici, ăsta-i binoclul acela, da ? l-am întrebat.

— Care „acela" ?

— Acela care... de lîngă patul meu...

— De lîngă patul tău ? O cam încurci, Seva. Binoclul acesta e tovarăşul meu de război. M-a însoţit pe toate fronturile şi atîtea a văzut, că mă şi mir cum de nu i-au orbit lentilele de groază. A văzut moarte, a văzut sînge şi fum...

— Dar atunci, în noaptea aceea... l-aţi dat cuiva ? Ieri nu era în perete ; abia azi a apărut.

— Mi l-a cerut un vecin din bloc. Îl interesează astronomia.

— A, un vecin ? !

Nu, vecinul de care vorbea Stepan Petrovici nu putea, de bună seamă, să aducă binoclul la noi, pentru că nici nu-l cunoaştem cine e ! Ori poate că binoclul acesta e altul decît cel cu care eu şi cu Vitka-Smiorcăilă am urmărit satelitul ? Poate că e un binoclu la fel cu acela ? Pe lumea asta sînt, desigur, multe binocluri identice ! Da, fireşte...

Povestea e totuşi cît se poate de stranie. De altminteri, de la o vreme încoace văd că se petrec cu mine multe lucruri ciudate. Ce-or fi însemnînd toate astea ? Nu pricep şi pace ! Sînt sigur că nimeni n-ar putea să priceapă. Ce-ar fi să-i vorbesc despre toate astea fratelui meu mai mare ? Nu, nu se poate ; n-o să mă creadă şi o să-şi rîdă de mine. Iar dacă o afla şi de întîmplarea cu Nihilist, n-o să mai am trai cu el. Dima ăsta e aşa de conştiincios, de parcă nici n-ar fi şcolar. Mai bine îi dau să-mi controleze compunerea mea cu tema „La ce visez eu".

Întotdeauna îi arăt lui Dima compunerile mele, şi îmi place şi mie să citesc în timpul liber caietul lui de însemnări şi caietele de literatură. De curînd, bunăoară, Dima a scris o compunere despre dragostea în poeziile lui Puşkin, pentru care a căpătat ime-

diat un „cinci cu plus". Eu n-am căpătat încă niciodată o notă aşa de mare.

Compunerea asta a mea, „La ce visez eu", am scris-o cu mare caznă. Visez la atîtea ! Visez să zbor în Lună şi să am o pereche de patine noi de viteză ; visez ca Dima al nostru să capete măcar o dată în viaţă un doi, sau cel puţin un trei cu minus şi să înceteze a mai fi pentru mine, aşa cum zice mama, „o mustrare vie" ; visez să fiu selecţionat în echipa de fotbal a şcolii, măcar cîndva, fie chiar şi peste zece ani (cu toate că atunci n-am să mai fiu şcolar !) ; visez să nu mi se treacă, într-un chip oarecare, numele în catalog şi să nu mă mai scoată un trimestru întreg la tablă ; şi visez să dezleg toate misterele care mă învăluie de la o vreme încoace.

2 decembrie

Banca în care stau e lîngă geam, aşa că am văzut bine cum, la început, chiar în faţa şcolii, a apărut o cutie roşie de cărămidă înaltă cam numai de vreun metru. Pe urmă cutia a început să crească şi să tot crească, şi uite a trecut de primul etaj al şcolii noastre, pe urmă şi de etajul al doilea, şi pe urmă a întrecut şi toată clădirea şcolii. Acum, în sfîrşit, blocul e gata ! L-au tencuit, ca şi cînd l-ar fi îmbrăcat într-un palton nou, şi a devenit dintr-o dată frumos şi aşa de curăţel, că parcă ţi-e şi frică să te apropii de el, ca nu cumva să te atingi de zid şi să laşi vreo urmă. Pereţii blocului sclipesc, nu alta, albi ca zăpada, în jurul lui şi înăuntru s-a îngrămădit atîta moloz, încît părea că n-o să poată fi îndepărtat nici într-o lună !

Iată de ce noi ne-am propus să facem muncă voluntară pentru curăţirea blocului. Treaba asta am făcut-o într-o marţi.

Mă aflam pentru prima oară într-un bloc nou, încă nelocuit. Umblam prin odăi şi mă tot întrebam : „Oare cine o să stea în camera asta ? Vreun savant bătrîn şi burlac, ca aceia pe care-i întîlneşti deseori în piesele de teatru, ori poate o întreagă familie : tata, mama şi fiul lor ? Şi fiul ăsta poate că o să înveţe la

noi la şcoală, poate chiar la noi în clasă. Oare ?... Şi au să stea aici mult-mult, şi blocul o să îmbătrînească, şi o să i se facă reparaţii, şi nimeni n-o să ştie că primii care au intrat în camera asta am fost noi, elevii dintr-a şasea „C" !... Ar fi interesant de ştiut ce-o să stea lîngă peretele ăsta : o canapea, ori o masă, ori poate un pian ? Şi ce-au să pună aici, în perete, între geamuri ?"

Atîta mă lăsasem pradă visării, încît m-am ales cu o observaţie din partea lui Tolea Filipov, preşedintele consiliului detaşamentului :

— Tu ai venit aici să munceşti sau să te plimbi ?

Aşa că m-am pus pe treabă.

Pentru a uşura munca femeii, s-a hotărît să cărăm noi tărgile cu moloz, un pionier cu o pionieră : băiatul în faţă, fata în spate.

Eu m-am nimerit pereche cu Nataşa Mazurina. Aşa cum am mai spus, dacă nu mă-nşel, Nataşa e cea mai conştiincioasă fată de la noi din clasă. Dacă profesoara ne dă pentru acasă două probleme, Nataşa face trei sau chiar patru, aşa, din proprie iniţiativă. Se pare că a citit şi tot manualul de istorie, pînă la capăt, şi acum îl studiază a doua oară. Vă închipuiţi, cred, cum lucram eu cu Nataşa ! Mereu mă dăscălea : ba că nu ţin targa cum trebuie, ba că am zgîriat nu ştiu unde parchetul, ba că frec prea tare geamurile şi, după părerea ei, s-ar putea să le sparg.

La sfîrşitul lucrului am obosit straşnic, dar nu din pricina tărgii şi a muncii, ci din cauza vocii plictisitoare a Nataşei. Cum auzeam din spate faimosul ei „nu ţi-e ruşine ?" îmi răsăreau pe frunte broboane de sudoare. Odată am făcut o pauză ca să ne odihnim. În timpul pauzei, Nataşa a spus gînditoare :

— Ar fi bine să ornamentăm într-un fel oarecare camerele astea înainte de venirea locatarilor !

— Da-a... — a replicat Smiorcăilă. Or fi vrînd şi locuinţe noi, şi cadouri...

— Nu ţi-e ruşine ? strigă la el Nataşa.

Dar lui Vitka nu-i era ruşine, aşa că Nataşa n-a mai zis nimic.

— Hai să ne gîndim, fraţilor, ce cadouri le-am putea face! ne-a cerut Tolea Filipov.

Ne-am gîndit ce ne-am gîndit cu toţii, dar n-am găsit nimic. Atunci am pus iarăşi mîna pe tărgi, pe lopeţi şi pe cîrpe.

În toiul lucrului am auzit deodată un ţipăt sfîşietor. Desigur, eu unul am recunoscut imediat glasul Leoliei Muhina. Ne-am re-

pezit cu toţii în apartamentul de alături, unde lucra Leolia. Ce credeţi că s-a întîmplat ? Dintr-o grămadă de moloz ieşea afară un capăt de fir electric şi Leolia a crezut că e un şarpe. Auzi şarpe, în casă nouă ! Numai Muhina putea să-şi închipuie una ca asta ! Ah, de ce nu m-am învrednicit încă să-i pun un şarpe în bancă ? ! Îmi închipui ce-ar fi ! Ori poate că la sfîrşitul recreaţiei o să mă pomenesc cu el la mine în bancă, aşa cum s-a întîmplat şi cu ariciul Borka ? Minuni, curat minuni !...

Ca să nu lungesc vorba, pînă la urmă am curăţat de moloz numai parterul. Şi cînd te gîndeşti că blocul mai are încă şase etaje ! De ce oare s-or fi construind case atît de înalte ? !

3 decembrie

Azi, la noi la şcoală s-a afişat o „gazetă-fulger". Pe hîrtia pătrată de calc, un titlu mare, roşu, întins de la un capăt la altul, glăsuieşte : „O iniţiativă valoroasă". Iar ceva mai jos, cu litere albastre : „Urmaţi-le exemplul !" Adică să urmeze exemplul nostru, al detaşamentului nostru, exemplul meu, al lui Tolea Filipov, al lui Vitka-Smiorcăilă şi chiar al Leoliei Muhina. În gazetă scrie că „toate detaşamentele trebuie să urmeze această lăudabilă iniţiativă şi să-i ajute pe constructori să cureţe de gunoi şi de moloz toate cele şase etaje".

Cu strălucirea ei, „gazeta-fulger" i-a orbit de-a binelea pe toţi ai noştri : umblă pe sală mîndri, cu nasul pe sus şi toată lumea îi laudă. Auzi mereu : „Bravo lor !" „Sînt nişte adevăraţi timurişti !" [1] şi aşa mai departe. Pînă şi profesorul de istorie, care e foarte sever, a spus azi că, organizînd această acţiune, noi ne-am dovedit a fi „demni continuatori ai celor mai bune tradiţii ale părinţilor noştri !" Grozav !

Vezi bine, nimănui nici prin cap nu-i trece că „lăudabila iniţiativă" nu ne aparţine cîtuşi de puţin şi că totul porneşte de la un

[1] Timurişti — participanţi la mişcarea patriotică, pentru ajutorarea familiilor ostaşilor, a invalizilor, a bătrînilor şi a copiilor orfani. (n.t.)

necunoscut care a bătut la maşină şi a vîrît la mine în bancă un bileţel semnat în loc de nume cu trei litere — „ATF“ — al căror înţeles nu pot să-l ghicesc cu nici un chip...

6 decembrie

În cadrul detaşamentului nostru funcţionează un cerc numit „Mîini îndemînatice“. În cercul ăsta s-au înscris toţi : şi cei care au mîinile îndemînatice, şi cei care le au neîndemînatice. Aşa a fost părerea lui Tolea Filipov — să se înscrie toţi.

— Orice om normal trebuie să se priceapă la ceva — a spus Tolea. În afară de asta, cei îndemînatici trebuie să-i influenţeze pe cei neîndemînatici !

Tolea are dreptate : orice om normal se pricepe să facă ceva. Eu, bunăoară, am făcut nişte colivii de lemn, pentru colţul naturii vii. Vitka-Smiorcăilă m-a ajutat, dîndu-mi, cînd aveam nevoie, cuiele şi ciocanul : atîta lucru ştie să facă şi el !

Pe urmă, cînd s-a organizat o expoziţie în Camera pionierilor, pe coliviile mele au apărut nişte plăcuţe cu această inscripţie : „Lucrare executată de pionierii Vitea Fedotov şi Seva Kotlov“. Vitka fusese pus înaintea mea, pentru că aşa vine în ordine alfabetică.

La expoziţie precumpăneau lucrările făcute de fete : broderii, tricotaje, şerveţele, tot felul de perdeluţe şi alte nimicuri. Aşa ziceam eu că sînt nimicuri, atunci cînd am văzut expoziţia. Dar mai tîrziu...

Odată dau buzna în clasă după recreaţia a doua (era sigur recreaţia a doua, pentru că Dima a venit de sus, de la etajul trei, şi mi-a adus bani pentru un sandviş, şi eu m-am dus la bufet), vîr mîna în bancă după un caiet, şi deodată mîna mea dă de ceva care înţeapă. „Ah, drace ! mi-am zis. Oare să fi lăsat Borka-Nihilist vreo ţeapă în bancă ?“ Suflu în deget, ridic pupitrul şi văd un bileţel, prins cu o peniţă ruptă în două.

Iarăşi un bileţel ! Şi iarăşi bătut la maşină ! Iată cuprinsul bileţelului : „De ce oare, Kotlov, îi fi fost tu poreclit „mare

maestru al combinaţiilor" ? În căpăţîna ta, pinioanele se rotesc prea încet şi nu în direcţia în care trebuie. Dacă o ţii tot aşa, s-ar putea să te alegi cu cine ştie ce altă poreclă ! Şi acum, citeşte cu atenţie cele ce urmează ! Mă rog, voi nu ştiţi ce să faceţi cu lucrările din cercul Mîini îndemînatice ? Nu vă vine nici o idee ? Le-aţi trîntit claie peste grămadă în dulap şi le-aţi lăsat să putrezească, slujind de hrană moliilor. Oare n-ar fi mai nimerit să dăruiţi toate lucrurile astea oamenilor care au să se mute în blocul cel nou ? Ce-ar fi să puneţi în fiecare cameră o carpetă, un lucru croşetat, un şerveţel ? Fetele ar putea să brodeze pe fiecare cadou, cu aţă colorată : „Bine aţi venit, tovarăşi !" Ce, e rău ? Iar dacă nu vă ajung cadourile, lansaţi un apel întregii şcoli ; gîndiţi-vă că aproape fiecare detaşament are un cerc al Mîinilor îndemînatice ! E bine să vă mai gîndiţi şi voi din cînd în cînd !"

Jos, în colţ, era, desigur, aceeaşi semnătură — „ATF".

Iar am convocat în şedinţă extraordinară consiliul detaşamentului. Şi iarăşi s-au apucat toţi să strige cum că eu sînt „pur şi simplu un geniu" şi că sînt „mîndria clasei", că am „un cap de aur" şi altele de felul ăsta. Eu răspundeam sfios că „n-am nici un amestec", ei îşi arătau şi mai avan admiraţia : „Eşti tare modest ! Modestia îl înfrumuseţează pe pionier !... Toată viaţa să fii aşa modest !" Le-am făgăduit să fiu aşa cît oi fi şi-oi trăi.

Pe urmă, fetele au brodat pe carpete şi pe şerveţele, cu aţă de toate culorile, felicitări. Eram gata să mergem iarăşi în blocul cel nou, cînd unii dintre băieţi s-au răzvrătit :

— Dar cu lucrurile noastre cum rămîne ? De ce să facă numai fetele cadouri ?

Drept răspuns, fetele au început să turuie :

— Da' ce le trebuie oamenilor modelele de glisoare şi de macarale lucrate de voi ? Poate că în camera aia de colo o să stea o bătrînică şi, vezi bine, glisoarele astea nu i-ar fi de nici un folos. Ce se poate face, bunăoară, cu coliviile lui Sevka ? E la mintea omului că nici astea nu pot fi făcute cadou ! Închipuiţi-vă numai : intră omul în locuinţa lui cea nouă şi în mijlocul

camerei găseşte coşcogeamite colivia, pe care scrie: „Bine aţi venit, tovarăşi!"

— Dar dacă transformăm colivia în cursă de şoareci? a sărit Vitka-Smiorcăilă.

— Da' ştii că ai haz?! a exclamat Nataşa Mazurina. Ce, în blocurile noi sînt şoareci?! Şoarecii şi ploşniţele sînt o rămăşiţă a trecutului, picepi?

Noi, băieţii, am spus că nu se poate să nu facem şi noi niscaiva cadouri. Fetele însă au declarat că în cazul ăsta au să se ducă singure în blocul cel nou să pună carpetele. Noi, la rîndul nostru, am făcut cunoscut că o să punem pichete în faţa blocului şi n-o să le lăsăm să intre. La care, Nataşa Mazurina a spus că în noi mai stăruie încă rămăşiţele trecutului.

— Vrei să spui că în noi mai sînt ploşniţe şi şoareci?! a întrebat cu un ton ameninţător Kolea Timohin, cel mai tare din clasă în privinţa muşchilor şi cel mai slab în privinţa învăţăturii. Ba încă a mai şi tras-o pe Nataşa de cozi.

Atunci Tolea Filipov s-a suit pe pervazul geamului şi, restabilind cu chiu cu vai liniştea, a propus să se amîne cu o zi „ceremonia depunerii cadourilor în noul bloc".

— O să ne gîndim cu toţii ce-i de făcut! a spus Tolea. O să ne gîndim în colectiv!

Pe urmă ne-am răspîndit pe la casele noastre, foarte preocupaţi...

7 decembrie

Ce-am putea oare să facem pentru a împodobi noul bloc, cu cadouri şi de la băieţi, nu numai de la fete? Oare noi, băieţii, viitori bărbaţi, ca să zic aşa, n-am putea face şi noi ceva foarte-foarte necesar noilor locatari?! Mult mai necesar, de o sută de ori mai necesar decît te miri ce şerveţele şi perniţe?! M-am gîndit la asta şi aseară, cînd m-am culcat, şi azi-dimineaţă, în drum spre şcoală.

Eram tare grăbit, aşa de grăbit, că m-am şi împiedicat de trei ori pe loc drept. Odată am auzit în urma mea : „Ian te uită ce mai fuge Kotlov ăl mic la şcoală ! I s-a făcut dor de lecţii !..." Cred că a spus-o careva din cursul superior, dintre aceia care îl cunosc şi pe „Kotlov ăl mare", adică pe Dima. E adevărat că fugeam tare repede, dar asta nu pentru că mi s-ar fi făcut dor de lecţii. Nu, eram pur şi simplu sigur că mă aşteaptă în bancă un nou bileţel de la misteriosul „ATF". Ăsta îmi dă el o soluţie ! Nu-i chip, e cu neputinţă să ne lăsăm noi mai prejos decît fetele ! Altfel, pînă în clasa a zecea, pînă la serbarea de absolvenţă, au să-şi rîdă de noi şi au să ne dispreţuiască !...

M-am trîntit în banca mea şi am ridicat pupitrul, dar n-am găsit nici un bileţel de la „ATF".

Pînă la începutul orei mai era mult. Urcîndu-mă pe pervaz (băgasem de seamă că acolo, pe pervazul geamului, îmi vin cele mai geniale idei !), am căzut pe gînduri. „Aş fi curios să ştiu ce idee ar putea să-mi dea „ATF", dacă ar fi să-mi dea vreuna ? m-am întrebat. Întîi şi întîi, desigur, s-ar interesa ce ştim noi să facem la atelierul de tîmplărie. Aşa... Şi ce ştim noi să facem ? Panouri pentru gazetele de perete. Noii locatari nu au nevoie de aşa ceva ! Oho, dacă s-ar apuca să se critice unii pe alţii la gazeta de perete, iese mare bucluc, de nu-i mai împacă nici un administrator ! Ştim să facem şi colivii pentru grauri. Dar dacă noii locatari n-au nevoie de coteţe, de bună seamă că nu le trebuie nici colivii. La atelierul de tîmplărie vrem să mai facem şi... Vrem să mai facem..."

Am sărit de pe geam şi am strigat în gura mare :

— Taburete ! Ura ! Taburete !...

Păi sigur ! Iată ce-ar trebui să le oferim noilor locatari : taburete ! Astea le trebuie la toţi ! În fiecare bucătărie, lîngă masă ori lîngă plită, trebuie neapărat să stea un taburet. Ei bine, taburetele astea o să le facem noi ! Le aranjăm prin bucătării încă înainte de venirea locatarilor ! Vai, ce surpriză ! Închipuiţi-vă : vin oa-

menii, intră în bucătărie şi deodată văd un taburet nou-nouţ, drăgălaş şi simpatic ! Şi aşa în toate bucătăriile...

Toţi reprezentanţii sexului tare din clasa noastră mi-au sprijinit planul. Din toate părţile am auzit :

— Asta o să fie o treabă bună ! Nu ca şerveţelele şi carpetele alea ! Las' că le arătăm noi fetelor !

— Le arătăm noi ! a strigat şi Vitka-Smiorcăilă.

— Tu ai face mai bine să taci ! m-am stropşit la el, dînd a lehamite din mînă. Tu să le arăţi ! Iarăşi n-ai să faci altceva decît să ţii ciocanul şi cuiele !

Poetul detaşamentului, Timka Rapin, a întocmit pe dată un cîntec :

Ah, băieţi, băieţi, băieţi,
Taburete să făceţi !
În orice bucătărie
Cinste nouă să ne fie !

În recreaţie am dat fuga cu toţii la atelierul de tîmplărie şi i-am făcut cunoscut maistrului planul nostru. Maistrul nu mai putea de bucurie.

— În sfîrşit, aţi ajuns şi voi să preţuiţi lecţiile practice ! Munca, băieţi, e mare lucru ! Munca a făcut din maimuţă om !...

Drept răspuns, noi făceam un tărăboi aşa de mare, că cine ne-ar fi văzut, ar fi putut spune, pe bună dreptate, că într-adevăr proveneam din maimuţe, din a căror spiţă părea să fi coborît abia de curînd...

10 decembrie

A venit iarna !

De fapt, încă mai demult gerul a început să ciupească de faţă şi de mîini. Umblam de mult în palton şi cu căciula pe cap, după ce le-am înghiţit primele cinci zile mirosul de naftalină. Dar de nins încă n-a nins. Or, o iarnă fără zăpadă, după părerea mea, nici nu e iarnă. Alaltăieri dimineaţă, însă, am văzut deodată

cornişele ferestrelor parcă năpădite de un mușchi alb. Strada se făcuse albă, copacii din curte încărunţiseră. În văzduh se roteau steluţe ca de puf. Şi cu toate că vremea s-a încălzit de îndată, am zis : „În sfîrşit, a venit iarna mult iubită !“

Tolea Filipov şi, după el, toţi băieţii din clasă, a hotărît că „trebuie să întreprindem vreo acţiune de iarnă foarte originală“. Ceva ce n-a făcut încă nici un detaşament ! La care toţi şi-au întors privirile spre mine. Auzi pacoste pe capul meu : s-au obişnuit ca întotdeauna eu să scornesc cîte ceva ! Dar vezi că mie toate ideile alea mi le dădea misteriosul „ATF“.

Trăgeam nădejde că o să-mi dea şi acum o idee. Trei zile la rînd am tot venit la şcoală înaintea tuturor. Mă repezeam îndată la bancă, dar o găseam goală. Numai într-un rînd s-a nimerit să dau peste o felie uscată de franzelă, unsă cu unt şi cu o bucăţică de salam pe ea : se vede treaba că cineva din ciclul de după-amiază nu-şi mîncase tot sandvişul. N-am găsit însă nici un bileţel !

M-am gîndit iar : „Oare ce m-ar putea sfătui în situaţia asta „ATF“ ? Ce ?!“ Toţi se uitau la mine plini de speranţe, din care pricină creierul nu mă mai ajuta de loc. Mă suiam pe pervazul geamului de cîte zece ori pe zi, încît începuse să mă doară şalele, iar deşteapta aia de Nataşa Mazurina a spus că de atîta stat pe piatra rece am să mă aleg cu o boală tare neplăcută numită radiculită, de care bunica ei suferă de douăzeci şi cinci de ani. Uite aşa îmi puneam eu în joc sănătatea pentru cauza noastră comună, de dragul colectivului ! Dar cu toate astea, nu-mi veneau în minte nici un fel de „acţiuni de iarnă originale“.

— Tu nici nu vrei să te gîndeşti cum se cuvine ! bombănea Tolea Filipov. Dac-ai vrea cu adevărat, aşa, ca un pionier ce eşti, de mult găseai ceva !

Caraghios mai e şi Filipov ăsta ! Oare îşi închipuie el că îmi convine mie să-mi pierd prestigiul dinaintea întregului colectiv ? Dar ce vină am eu dacă nu-mi vine nici o idee ? Ori poate m-am

obişnuit să fiu ajutat de „ATF" şi nu mai ştiu să găsesc singur ? Tot ce se poate... Dar şi în cazul ăsta eu n-am nici o vină.

Chinurile mele au luat sfîrşit azi-dimineaţă. M-am suit din nou pe pervaz şi deodată mi s-a luminat mintea : „Poate că nici nu ne trebuie te miri ce „acţiuni de iarnă originale" ? Zăpadă avem ? Avem ! Gheaţă avem ? Avem ! Patine avem ? Avem ! Avem şi schiuri, avem şi săniuţe ! Ei bine, o să schiem, o să patinăm şi o să ne dăm cu săniuţa ! Şi o să ne batem cu bulgări de zăpadă ! Nu ne trebuie nouă nici un fel de „acţiuni de iarnă originale" !"

— Ziceam eu că dacă ai să vrei, totul o să fie în ordine ! a exclamat Tolea Filipov. Uite că dac-ai vrut, ai găsit ! Asta e, cine caută găseşte !

M-au felicitat toţi pentru originala mea idee, potrivit căreia n-aveam nevoie de nici un fel de idei originale. Uite, aşa a fost !

12 decembrie

Încă de anul trecut, eu şi cu Vitka am încheiat un „pact sacru", potrivit căruia urma să ne facem temele scrise cu rîndul. Propunerea aceasta de raţionalizare am făcut-o, desigur, eu. Planul era cît se poate de simplu : o zi fac eu problemele şi exerciţiile de aritmetică, şi Vitka le copiază de la mine ; ziua următoare le face Vitka şi le copiez eu. Prin această metodă se realizează o colosală economie de timp. Minutele şi chiar orele economisite în felul acesta le foloseşti cum vrei : patinezi, baţi mingea, citeşti o carte, ori stai uite-aşa, tolănit pe canapea.

Fireşte, noi am fi vrut să procedăm în acelaşi fel şi cu temele orale : o zi să răspund la toate materiile numai eu, iar altă zi să răspundă Vitka. Dar planul acesta nu putea fi realizat, pentru că profesorii n-ar fi ştiut niciodată să-l aprecieze şi nu ar fi permis punerea lui în aplicare.

În ce priveşte temele scrise însă, vreme de o jumătate de an am făcut aşa cum ne-am înţeles. Şi totul mergea bine, cum nu se poate mai bine !

Dar ieri a survenit ceva cu totul de neînțeles. De dimineață, încă înainte de a pleca la școală, tata, ducîndu-se să ia ziarul din cutia de scrisori, mi-a zis :

— Seva, ai o scrisoare. E foarte ciudată ; cred că a scris-o un elev din clasa întîi.

Într-adevăr, adresa era scrisă cu litere mari de tipar, așa cum obișnuiesc să scrie cei dintr-a-ntîia. Dar atît la adresă cît și la nume, n-am găsit nici o greșeală, ceea ce însemna că expeditorul trebuie să fi fost ceva mai răsărit decît unul dintr-a-ntîia.

Rareori mi s-a întîmplat pînă acum să primesc scrisori prin poștă. De fapt, nici n-am primit vreodată scrisori adresate mie „personal", pe plicurile cărora să scrie : „Seva Kotlov". Ce e drept, îmi scriau și mie bunicul (tatăl mamei) și bunica (mama lui tata), îmi scriau tata și mama atunci cînd plecau la vreo casă de odihnă, dar scrisorile de la bunicul și de la bunica erau întotdeauna adresate mamei și numai una din filele aflate în plic începea cu aceste cuvinte : „Dragă Vsevolod" (așa scria bunicul), sau „Scumpul meu nepoțel" (așa scria bunica). Tata și mama scriau pe plic : „Tov. Dmitri Kotlov". Scrisoarea adresată mie era înăuntru, în plic. Pot spune, deci, că n-am primit încă scrisori adresate mie „personal".

Și acum, poftim — pe plic scria cu litere mari, parcă înadins ca să mă prindă și mai mult mirarea : „Tov. Seva Kotlov (personal)".

M-am grăbit să deschid plicul. Kaleria Vladimirovna, vecina aceea de care am mai vorbit, a zis cu ironie în glas către mătușa Pașa, pensionara aia bătrînă :

— Ia vezi, cavalerul nostru a început să primească scrisori !

— Îl pizmuiești pentru că de-acu' încolo nu mai primești dumneata ? i-a răspuns Pașa fără să-și ridice nasul din cratiță.

Zău dacă nu-mi venea s-o sărut !

Așadar, am rupt plicul și înăuntru am văzut o filă albă de hîrtie, pe care scria tot cu litere de tipar :

„Dragă Seva, nu pot să-ţi dau alte amănunte, dar să ştii că eu unul rup „pactul sacru". De-acum încolo am să-mi fac temele scrise singur. În fiecare zi singur ! Şi tu tot singur să ţi le faci ! E necesar ! Nu mă întreba nimic. Acum nu pot să-ţi dau nici o explicaţie. De altfel, nici să nu mai vorbeşti cu mine timp de cincisprezece zile din momentul în care vei primi scrisoarea de faţă. Dacă-mi vorbeşti, o să fie rău de amîndoi. Am să-ţi explic totul mai tîrziu. Am să-ţi spun şi de ce scriu cu litere de tipar. Al tău bun prieten, Vitea".

Bun prieten ! Şi încă mai cutează să-şi zică aşa, nenorocitul ăsta de Smiorcăilă ! A încălcat „pactul sacru" şi nici că-i pasă ! Acum o să trebuiască să mă canonesc în fiecare zi cu tot felul de probleme şi exerciţii. Şi ce bine era înainte ! Ce de-a timp liber aveam !

Aşa mă gîndeam făcînd bucăţele scrisoarea lui Vitka şi aruncînd-o pe fereastră. M-am jurat să nu-i iert niciodată perfidia şi să mă răzbun cumplit de îndată ce mi se va ivi prilejul.

La şcoală n-am schimbat nici o vorbă cu Smiorcăilă. Vitka îşi întorcea şi el mereu capul, ca să nu dea ochi cu mine. Iar cînd privirile noastre se întîlneau întîmplător, faţa lui căpăta o expresie tare nenorocită.

„Nu-i nimic — mi-am zis — ai să arăţi şi mai nenorocit cînd ai să încerci pe pielea ta răzbunarea mea necruţătoare !" Dar în ce chip să mă răzbun ?

13 decembrie

Ura ! Mi-am făcut un plan de răzbunare, ca să i-o plătesc trădătorului cu vîrf şi îndesat !

La perfidie am să răspund cu perfidie !

Aşa cum am arătat mai înainte, eu şi cu Vitka locuim în acelaşi bloc. Temele scrise ni le făceam într-o zi unul şi într-o zi celălalt. Aşadar, n-aveam nevoie decît de o singură culegere de probleme de aritmetică. Una şi aveam — pe-a mea ! Vitka a dus-o pe-a lui la anticariat încă la începutul anului şcolar, pentru că în

ziua aceea, zi tragică, aşa cum constat acum, nu-i ajungeau banii ca să meargă la cinema.

Ce-i rămîne de făcut nefericitului de Smiorcăilă acum, cînd a rupt într-un chip atît de perfid şi „unilateral", cum scrie în ziare, şi în manualul nostru de istorie, „pactul sacru" încheiat între noi ?

La orele 3 şi 40 de minute fix mi-a telefonat surioara lui Vitka, elevă în clasa întîi, căreia noi îi ziceam Bumbuleţ. I-am auzit glasul piţigăiat în receptor :

— Seva, Vitea te roagă mult să-i împrumuţi culegerea de probleme.

Vitka, aflat lîngă ea, i-a suflat în şoaptă, dar destul de tare :

— Numai pentru o jumătate de oră !

— Te roagă să i-o dai numai pentru o jumătate de oră — a repetat ascultătoare Bumbuleţ.

— Ha-ha-ha !... am rîs în receptor. Spune-i scumpului tău frăţior că de cînd e el n-a putut încă niciodată să rezolve o problemă în jumătate de oră şi nici chiar într-o oră. Afară de asta, problemele de azi sînt foarte grele.

Vitka îi insuflase soră-si un mare respect faţă de persoana sa. Iată de ce Bumbuleţ a pus numaidecît la inimă jignirea adusă fratelui ei mai mare.

— Poate n-oi fi putînd tu ! Vitea poate să facă orice !...

— Dacă vorbeşti urît cu oamenii mai mari ca tine, să ştii că nici nu vezi cartea — am prevenit-o cît se poate de aspru.

În receptor s-a auzit un fîşîit, ceea ce însemna că la celălalt capăt al firului Vitka îşi instruia surioara. Îi spunea, probabil, în şoaptă, să fie ceva mai politicoasă, pentru că altfel s-ar putea ca bietul de el să rămînă fără culegerea de probleme. Reeducată în chipul acesta, Bumbuleţ a urmat pe un ton cu totul altul :

— Îţi mulţumesc pentru carte, Seva ! Vin s-o iau.

— Nu mai devreme de o jumătate de oră ! am strigat, pentru că tocmai în momentul acela mi-a venit ideea unei răzbunări cumplite.

Nu mai era timp de stat pe gînduri şi de aceea ideea mi s-a părut splendidă. „Nu, degeaba îşi închipuie „ATF“ ăsta că pinioanele mele se rotesc prea încet — mi-am zis, frecîndu-mi mulţumit mîinile. Mai mă taie şi pe mine capul la cîte ceva ! Aha, Vitenka, amicul meu de altădată, ai încălcat pactul nostru, îţi întorci mutra aia acră cînd mă vezi şi nici măcar la telefon nu vrei să-mi vorbeşti ; ei bine, las' că ţi-o plătesc eu !“

Iată planul meu. Am să-i spun lui Bumbuleţ că azi nu pot să-i dau cartea, pentru că am şi eu, chipurile, nevoie de ea, şi că am să-i trimit lui Vitka problemele gata rezolvate. Las' că-l cunosc eu ! Cu toate că a devenit atît de conştiincios, cînd o vedea sub nas soluţiile problemelor, ba încă s-o mai uita în vremea asta pe fereastră, în curte, unde băieţii tocmai au să facă o cetate de zăpadă, n-o să-l rabde inima şi-o să copieze frumuşel totul la el în caiet.

O să copieze el, dar vezi că nu ceea ce trebuie ! Pentru că în locul soluţiilor bune, eu am să-i trimit cine ştie ce aiureli, de care mîine o să rîdă toată clasa.

Ni se dăduseră pentru acasă două probleme. Într-una din ele era vorba de un bazin care se umple cu apă concomitent prin trei conducte. Trebuia aflat în cît timp se va umple bazinul pînă la margini dacă cea de-a doua conductă se va deschide cu cincisprezece minute mai tîrziu decît prima, iar a treia — la cincisprezece minute după cea de-a doua. Iată ce trebuia aflat. Dar Vitka habar n-avea de toate astea, pentru că n-a citit problema şi nici măcar n-a văzut-o cum arată. Ei bine, eu am să-i trimit o soluţie în care în loc de conducte şi de bazin, o să fie vorba de cu totul altceva.

Dar despre ce anume ?

Pe masă aveam un ziar şi în ziar era un clişeu care înfăţişa pe o vestită crescătoare de păsări de la o fermă, înconjurată de găini albe şi de cocoşi. M-am repezit îndată la masa mea, am rupt din mijlocul caietului de aritmetică o foaie dublă şi am scris pe ea :

„Prima întrebare. Cîte ouă va da o găină în prima zi ?

A doua întrebare. Cîte ouă va da aceeaşi găină în ziua următoare ?

A treia întrebare. Cîte ouă vor da toate păsările de la fermă într-o lună (desigur, fără a pune la socoteală cocoşii) ?"

Am făcut şi cîteva calcule. Ce mai haz o să fie cînd, în loc de bazin şi de conducte, Vitka o să vorbească de găini ! Au să-şi închipuie toţi că s-a smintit. Fraţii au să se tăvălească de rîs ! Ei lasă, Vitenka, las' că-ţi arăt eu cum să rupi „pactele sacre" !

În cealaltă problemă era vorba de doi drumeţi, porniţi unul în întîmpinarea altuia din punctele A şi B. Trebuia aflat, cunoscînd lungimea drumului şi viteza de deplasare, cînd şi în ce loc aveau să se întîlnească drumeţii.

„Ce alte întrebări aş putea găsi în locul ăstora ?" m-am gîndit. Am întors ziarul pe o parte şi pe alta, dar n-am mai găsit nici un clişeu interesant. Trebuia însă să mă grăbesc, pentru că de la o clipă la alta aşteptam să aud soneria şi să apară Bumbuleţ. Deodată mi-am adus aminte de faimoasele noastre taburete. Numaidecît am scornit enunţările unei probleme inexistente :

„Prima întrebare. Cîte taburete trebuie puse unul peste altul, pentru a ajunge la plafon, cunoscînd dimensiunile camerei ?

A doua întrebare. Cîte taburete trebuie puse unul peste altul pentru a ajunge la acoperiş, cunoscînd dimensiunile casei ?"

Am făcut repede cîteva calcule, am scris soluţiile şi, fireşte, rezultatul final al problemei.

Eram încredinţat că Vitka n-o să se îndoiască cîtuşi de puţin că astea sînt tocmai problemele date pentru acasă. În primul rînd, Vitka nu prea e tare la matematică, iar în al doilea rînd, prea e dornic el să iasă cît mai repede în curte, ca să nu întîrzie cumva la festivitatea punerii temeliei cetăţii de zăpadă, căreia încă de ieri băieţii au hotărît să-i dea numele de „Spika"[1].

[1] Localitate istorică din Bulgaria, din războiul ruso-româno-turc de la 1877—1878. (n.t.)

Curînd, soneria a zbîrnîit scurt. Se vede treaba că Bumbuleţ abia a ajuns la celălalt bumbuleţ, adică la butonul soneriei, aflat deasupra cutiei de scrisori.

Am luat foaia din caiet şi am dat fuga să deschid. Ca întotdeauna, Bumbuleţ era îmbrăcat în rochiţa maro de uniformă, şi avea şorţuleţul aşa de bine călcat, încît nici nu-ţi venea să crezi că a fost azi cu el la şcoală, a stat în bancă şi a alergat pe sală în recreaţii. De altminteri, fetele nici nu prea aleargă, ci se plimbă liniştite şi cuminţi.

— Vitea nu ţi-ar fi cerut cartea... dar mîine au să-l asculte — a spus cu mîndrie în glas Bumbuleţ.

Ştiam că Vitka avea să fie ascultat a doua zi, pentru că profesoara noastră de matematică controlează temele date acasă în ordine alfabetică. Azi tocmai s-a oprit la Fadeeva, ceea ce înseamnă că mîine vine la rînd Smiorcăilă.

— Nu pot să-i dau culegerea lui Vitea...

— Îţi pare rău de ea ? Zicînd acestea, Bumbuleţ şi-a încreţit nasul mic şi cîrn.

M-am simţit oarecum stînjenit. Uitîndu-mă în altă parte, la balustrada scării, am răspuns :

— Nu, nu-mi pare rău de ea, dar vezi că... vezi că nu-i la mine. I-am împrumutat-o unui coleg. Tu dă-i însă lui frate-tu filele astea două. Aici e tot... O să priceapă el !...

Uf, că tare greu mi-a venit să trag minciuna asta !...

Bumbuleţ a luat hîrtia cu două degete, ca şi cînd i-ar fi fost scîrbă, şi numaidecît a fugit în jos. Abia cînd a ajuns la etajul doi, a strigat : „Mulţumesc !“ şi strigătul ei a răsunat pe tot palierul. Dac-ar fi ştiut Bumbuleţ pentru ce-mi mulţumea !...

Dar nu-i nimic. Lecţia asta o să-i prindă bine frăţiorului ei mai mare ! Să ştie cum se calcă jurămintele şi pactele !... Ce haz o să fie mîine în clasă ! Ceva de neînchipuit !

14 decembrie

Azi-dimineaţă, la orele 7 şi 15 minute fix, cînd am auzit zbîrnîind ceasul deşteptător, am simţit deodată mustrări de conştiinţă. În timp ce-mi puneam bocancii, mi l-am închipuit pe nefericitul de Smiorcăilă şi ruşinea care-l aşteaptă azi la prima oră.

Abia cînd m-am dus în bucătărie ca să mă spăl, am băgat de seamă că bocancii mei se uită unul într-o parte şi altul în alta, ca şi cînd şi-ar fi întors spatele, aşa cum facem de la o vreme noi, eu şi cu Vitka-Smiorcăilă. E clar: indispus fiind, am pus bocancul stîng în piciorul drept şi pe cel drept în piciorul stîng. A trebuit să mă aşez pe un taburet şi să-i schimb.

— Ehei — a oftat mătuşa Paşa, bătrîna — da' tare distraţi mai sînt tinerii din ziua de azi! Asta-i de prea multă învăţătură! Nu le mai rămîne loc în cap pentru alte alea.

Am dat din mînă, închipuind un gest de protest.

— Nu, mătuşă Paşa, nu învăţătura e de vină. Aici e altceva la mijloc...

M-am dus la spălător ca să-mi săpunesc faţa şi mîinile. De fapt, meritam o altfel de săpuneală, şi încă ce săpuneală!...

Duşmănia pe care i-o nutrisem în ajun lui Vitka se mistuise aproape cu totul. Uitasem chiar că Smiorcăilă a încălcat în mod unilateral „pactul sacru". Mă gîndeam numai la un singur lucru: „Ce-o să se întîmple azi la ora de aritmetică? Ce-o să se întîmple?..." Eram la fel de tulburat, ba poate şi mai mult decît în ziua aceea cînd cu faimoasa păţanie cu buletinul de identitate al lui Dima. Uf, nimic n-am înţeles atunci!... Toţi îmi ziceau: „Să tragi concluziile cuvenite din toate cele întîmplate. Să tragi învăţăminte din comportarea asta a ta!" Dar eu n-am tras nici un fel de concluzii şi iată că iar am făcut-o boacănă!

Cu cît rămînea mai puţin pînă la începutul orelor, cu atît mă îngrozeam mai tare. „Toţi au să-şi închipuie că Vitka pur şi simplu îşi bate joc de clasă — îmi ziceam în drum spre şcoală. Ori că şi-a ieşit din minţi. Dar în cazul ăsta s-ar putea să-l ducă la doctor.

Doctorul o să spună că e absolut sănătos şi atunci se va crede tocmai că şi-a bătut joc. Se alege sigur cu un doi, şi cazul lui va fi luat în discuţie într-o şedinţă a consiliului detaşamentului, ori poate chiar într-o şedinţă a consiliului unităţii. Şi toate astea din pricina mea, din pricina răutăţii mele prosteşti ! Halal răzbunător ! Dacă Nataşa Mazurina ar afla cum stau lucrurile, ar zice pe bună dreptate : „Răzbunarea e o rămăşiţă a trecutului blestemat, şi tu, Kotlov, eşti stăpînit de acest trecut !"

Aşa ar zice Nataşa şi ar avea fără îndoială dreptate. Cred că într-adevăr eram stăpînit de rămăşiţele trecutului, ba încă şi de spaimă, căci mă tot întrebam : „Ce-o să fie, ce-o să fie ? !"

Mi-am propus, de aceea, să-l previn pe Smiorcăilă înainte de ore, să-i mărturisesc totul. Şi cu toate că el primul n-a mai vrut să stea de vorbă cu mine şi mi-a întors spatele, eram hotărît să-i întind mîna şi chiar să-i cer scuze, numai ca să-mi răscumpăr ticăloşia. S-o răscumpăr cu totul, aşa ca să nu mai rămînă nici urmă din ea.

Ca un făcut însă, Vitka, neştiind nimic, a venit după ce-a sunat de intrare, abia cu puţin înainte de începutul orei. A intrat în clasă numai cu o secundă înaintea profesoarei. N-am apucat bine să deschid gura ca să mă căiesc, că toată clasa s-a ridicat, trîntind pupitrele : în uşă apăruse profesoara de matematică. E o femeie foarte cumsecade, dar astăzi mi s-a părut că are o privire mînioasă în ochi. Bietul Smiorcăilă !...

Sofia Romanovna, profesoara de matematică, a deschis catalogul şi a spus, aşa cum obişnuia să spună întotdeauna :

— Şi acum, să vedem cum aţi lucrat acasă !

Vitka ştia că o să fie întrebat ; se încordase tot şi îşi deschisese caietul. Fără să-i suflu o vorbă, am încercat să-i închid caietul şi să i-l vîr sub nas pe-al meu, cu enunţurile şi soluţiile corecte.

— Ce faci ? a întrebat Vitka în şoaptă, mirat. Ştii doar că noi doi...

Zicînd acestea, a dat la o parte caietul meu. Azvîrlea colacul de salvare pe care i-l întindeam ! Îl azvîrlea cu mîna lui !

Ceea ce era de aşteptat s-a întîmplat.

— Azi vom începe cu Fedotov — a spus Sofia Romanovna.

Vitka s-a ridicat. Pe faţa lui se citea o expresie de mulţumire; voia, se pare, să ne dea gata, dovedindu-ne că a rezolvat bine cele două probleme atît de grele.

„Ne dă el gata acuşi! mi-am zis îngrozit. Ne dă gata şi ne face praf!" În acelaşi timp însă, am hotărît: „Nu, asta nu trebuie să se întîmple! Cu orice preţ trebuie să-mi ispăşesc vina şi să-l salvez pe Smiorcăilă!"

Am deschis iar caietul meu şi am încercat să i-l pun lui Vitka în mînă.

— Uite-aici!... Aici e corect... Citeşte după caietul meu.

Vitka clipea aiurit din ochi, din care pricină mi s-a făcut încă şi mai tare milă de el.

— Lasă-mă-n pace, răspund singur... — s-a tînguit el abia auzit.

— Ce-i acolo? a întrebat cu asprime în glas Sofia Romanovna. Mie să-mi răspundă Fedotov, aşa că tu, Kotlov, stai liniştit!

Uşor de zis — stai liniştit! Nu puteam, pur şi simplu nu puteam să îngădui ca Vitka să citească din caietul lui! Cu orice preţ trebuia să-l împiedic, mai bine zis să-i vin în ajutor!

— Spune că ai uitat caietul acasă — i-am şoptit iar.

Dar Vitka nu m-a înţeles.

— Nu l-am uitat. Uite-l colea!...

— Ia-l mai bine pe-al meu! Citeşte după caietul meu. Auzi, nenorocitule, prostule?

— Prost eşti tu — mi-a răspuns mînios Vitka şi a deschis gura ca să vorbească despre găinile alea outoare şi despre piramidele de taburete înălţate pînă-n tavan şi chiar pînă la acoperiş.

Nu m-am mai putut stăpîni şi, uitînd că mă aflu la oră, am smuls caietul din mîna lui Vitka. Toată clasa a rămas înmărmurită... În tăcerea mormîntală care s-a lăsat, s-a auzit glasul preabunei noastre Sofia Romanovna. Vocea era tare mînioasă, şi din pricină că Sofia Romanovna e tare bună, pînă atunci n-am mai

auzit-o încă ridicînd tonul ; cuvintele ei mi s-au părut acum deosebit de aspre :

— Kotlov, pofteşte afară din clasă ! Tu nu ne laşi să lucrăm. Plimbă-te puţin pe sală pînă îţi vii în fire !

Am ieşit pe sală... Dar n-am început să mă plimb, nu. Mi-am lipit urechea de broasca uşii. Uite... acuma Vitka o să citească : „Cîte ouă va da o găină în prima zi ?“ şi toată clasa o să izbucnească în hohote de rîs.

Vitka-Smiorcăilă a început să citească nu ştiu ce din caiet. Atunci mi-am astupat urechile şi am rămas aşa timp de vreo două minute. Cînd apoi mi-am lipit iarăşi urechea dreaptă de uşă, am auzit vocea nespus de blîndă a Sofiei Romanovna :

— Deocamdată e bine, Fedotov. Bravo ! Cum stai cu cea de-a doua problemă ?

Fedotov stătea cît se poate de bine şi cu cea de-a doua problemă. De la o vreme mă obişnuisem cu tot soiul de minuni, dar de rîndul acesta nu mai pricepeam nimic. Ce s-a întîmplat ? Oare să-mi fi ghicit Vitka intenţiile şi să fi făcut problemele singur ? Dar el nici măcar nu are culegerea de probleme ! Ori poate a luat-o de la bibliotecă sau de la vreun coleg ? Da' de unde : ieri Vitka a înălţat laolaltă cu noi, ăştilaţi, „Şipka“ aia de zăpadă...

Nimerindu-se să treacă pe sală, femeia de serviciu a clătinat din cap şi a glăsuit aşa :

— Te-au dat afară din clasă ? Să-ţi fie ruşine ! Dacă te-ar vedea părinţii !...

Pe urmă a adus mătura şi s-a apucat să măture pe jos. Nu se putea linişti cu nici un chip :

— Ce condiţii li se creează şi ei, nătărăii !...

Eu mă pierdeam în tot felul de presupuneri şi era să mă pierd cu totul, dar a sunat de ieşire şi toată şcoala, care pînă atunci stătuse atît de liniştită şi părea cu desăvîrşire pustie, a prins deodată viaţă, umplîndu-se de larmă într-un iureş de ţopăieli şi de cîntece.

Colegii au făcut cerc în jurul meu şi s-au pus cu mustrările pe mine.

— Ai făcut-o de oaie, Kotlov !

— Să fi suflat şi tu mai încet, nu aşa ; te bagi în el şi-i smulgi caietul din mînă !...

— Vitka ştia şi aşa. În general, e timpul să se înceteze cu suflatul !

— Ba cîteodată se permite... Dar numai atunci cînd colegul e pierdut. În cazul de faţă, nu era de loc necesar !

Nataşa Mazurina mi-a aruncat o privire dispreţuitoare, şi în ochii ei am citit faimosul „Să-ţi fie ruşine !"

A ieşit din clasă şi Vitka. M-am repezit îndată la el şi, uitînd de bileţelul acela jignitor pe care mi l-a trimis Smiorcăilă, i-am spus :

— Iartă-mă, Vitea...

Vitka s-a bucurat mult văzînd că-i vorbesc.

— Pentru ce să te iert ? Ai încurcat-o şi tu la început, şi atîta tot...

— Nu. N-am încurcat-o. Ţi-am trimis înadins nişte soluţii greşite.

— Î-na-dins ! s-a mirat Vitka, arătîndu-se, aşa cum îi e felul, ofensat. Pe urmă însă, ca şi cînd şi-ar fi adus aminte de ceva foarte important, a zis : La început ai făcut-o înadins, dar mai apoi ai dres-o.

— Am dres-o eu ?

— Ba bine că nu.

— Nu mai înţeleg nimic !

— Ai pus un bileţel în cutia de scrisori, uite ăsta. Tu l-ai pus, nu ?...

— Eu ? !

— Păi da...

Zicînd acestea, Vitka a vîrît mîna în buzunarul pantalonilor şi a scos de-acolo o hîrtiuţă boţită. Pe acel petic de hîrtie scria

cu litere mari de tipar: „Iată enunțul problemelor care ni s-au dat azi pentru acasă. Rezolvă-le singur!"

Urmau apoi cunoscutele date despre bazinul care se umple prin trei conducte și despre drumeții porniți unul în întîmpinarea altuia din punctele A și B.

La sfîrșit, venea semnătura: „Seva".

Seva! Deci bilețelul era scris de mine; or, eu nu scrisesem niciodată așa ceva! Ce înseamnă toate astea?

— La început m-am cam mirat — a zis Smiorcăilă. „Ce l-o fi apucat pe Sevka să scrie cu litere de tipar?" Dar pe urmă mi-am adus aminte că tu mi-ai mai scris odată tot cu litere din astea.

— Eu? Cînd? Tu mi-ai scris mie cu litere de tipar, nu eu ție.

— Ba nu, tu mi-ai scris! Tu-tu! Tu-u-u! s-a tînguit deodată Vitka într-un chip foarte hotărît și parcă supărat. Am păstrat bilețelul ăla!

Vitka a dat fuga în clasă și s-a întors numaidecît, fluturînd în mînă o foaie de hîrtie.

Ne-am aplecat amîndoi deasupra hîrtiei și am citit cu glas tare:

— „Dragă Vitea, nu pot să-ți dau alte amănunte, dar să știi că eu unul rup „pactul sacru". De-acum încolo am să-mi fac temele scrise singur. În fiecare zi singur! Și tu tot singur să ți le faci! E necesar! Nu mă întreba nimic. Acum nu pot să-ți dau nici o explicație. De altfel, nici să nu mai vorbești cu mine timp de cincisprezece zile din momentul în care vei primi scrisoarea de față. Dacă-mi vorbești, o să fie rău de amîndoi. Am să-ți explic totul mai tîrziu. Am să-ți spun și de ce scriu cu litere de tipar. Al tău bun prieten, Seva".

— Dar și eu am primit un bilețel la fel ca acesta! am exclamat eu.

— De la cine?

— De la tine! Hai, nu te mai preface! Mi-ai scris, nu?

— Ia nu mai umbla cu minciuni ! Eu nu ţi-am scris nimic...

— Nici eu nu ţi-am scris nimic.

— Atunci altcineva... — a şoptit Vitka pe un ton misterios.

— ...ne-a trimis la amîndoi cîte un bileţel cu acelaşi conţinut, semnînd fiecare răvaş cu alt nume ! am încheiat eu.

— Ia arată-mi-l pe-al tău — mi-a cerut Vitka, încă nedîndu-mi crezare.

— Eu l-am rupt.

— A, l-ai ru-upt ?

— Nu mă crezi ? ! Îţi jur... Nu găseam cu nici un chip pe ce să mă jur. Îţi jur... să nu mai mă duc toată viaţa la cinema ! Pîn-oi muri !

La auzul unui blestem atît de cumplit, Vitka a tresărit.

— Te cred...

— Va să zică de-aia îmi întorceai spatele ?

— Şi tu tot din pricina bileţelului ?...

— Păi da !

Da' bine ne-a mai prostit cine ne-a prostit ! Ne-a făcut să rupem „pactul sacru" şi ca să nu lămurim cumva lucrurile, ne-a pus să nu ne mai vorbim unul altuia. Bileţelele le-a scris cu litere de tipar tocmai pentru că ştia că eu cunosc scrisul lui Vitka şi că el îl cunoaşte pe-al meu. Deştept gîndit ! E limpede că aici e mîna unui „mare maestru al combinaţiilor" ! Dar cine o fi el, cine ? Şi, mai ales, de unde putea să fi aflat încă de ieri de povestea asta cu problemele ? Numai eu ştiam de ea şi nimeni altcineva pe lume ! Să înnebuneşti, nu alta !

Eu şi cu Vitka ne scărpinam după ceafă, că altceva ce era să facem ?

În vremea asta a trecut pe lîngă noi Tolea Filipov.

— A, cei doi prieteni s-au împăcat ? a zis el. E foarte bine aşa, pentru că prietenia, să ştiţi, e mai scumpă ca orice pe lume !

Noi, însă, nici nu l-am luat în seamă.

În cele din urmă, limpezindu-mă la minte, am zis :

— Acum hai să restabilim pactul ! Vrei ?

— Ştiu eu-u ?... s-a codit Vitka. Mie unuia, ca să zic aşa... mi-a cam plăcut.

— Ce ţi-a plăcut ?

— Ă-ă... să-mi fac singur problemele. Aşa e şi mai plăcut să răspunzi la lecţie. Uite, azi... M-a lăudat şi Sofia Romanovna. Mi-a zis „bravo".

— Bine, bine ! nu l-am lăsat eu să-şi sfîrşească vorba. Las' că ne mai gîndim noi. Într-adevăr, era ceva la care se cuvenea să ne gîndim un pic.

17 decembrie

Azi, Tolea Filipov, preşedintele consiliului deteşamentului, mi-a dat ca sarcină să trec pe la Volodea Katalkin acasă şi să-l ajut la aritmetică. Volodea n-a mai venit la şcoală de două săptămîni. Are o boală foarte ciudată : o inflamaţie a urechii mijlocii. Pînă acum ştiam că toţi oamenii au numai două urechi, situate la două extremităţi, una la stînga şi alta în dreapta. Vezi însă că mai e şi o a treia ureche, urechea mijlocie, şi anume inima. Dar pe asta noi n-o vedem. Ei bine, pe Volodea îl doare taman urechea asta...

După şcoală, deci, m-am dus la el. Katalkin stă într-o căsuţă, veche, cu un singur cat, aflată în mijlocul unei grădiniţe împrejmuite cu gard. De cîte ori văd case din astea, mă gîndesc că înainte de revoluţie aici trebuie să fi stat cine ştie ce boier, vreun duce ori poate vreun conte. Dimineaţa, la intrarea principală trăgea o troică şi pe capra săniei şedea un vizitiu bărbos, trăgînd voiniceşte de hăţuri. Un lacheu sărea îndată pe scîndurica din spatele săniei. Un conte din ăştia ocupa toată casa şi nu făcea absolut nimic, numai îşi alerga slugile de dimineaţă şi pînă seara. Acuma, în casa asta stau, poate, nepoţii acestor slugi şi ai iobagilor de altădată. Iar contele a fugit peste graniţă şi e ospătar la vreun restaurant, undeva la Paris. Nu ştiu de ce, dar mie mi se pare că toţi nobilii care au fugit peste graniţă s-au făcut acolo ospătari...

Pe casa lui Volodea Katalkin se văd ornamente străvechi, alcătuite parcă din mai mulţi covrigi. Ornamentele astea, aşa cum am aflat, se numesc monograme. În mijlocul acestor monograme se văd două litere: „B“ şi „K“. Astea trebuie să fie iniţialele ducelui sau contelui care a stat pe vremuri aici.

Umbra gardului aşternea pe trotuar dungi drepte, unele întunecate, altele luminoase. Călcînd pe dungile astea, am ajuns la portiţă. Dar cînd am dat s-o deschid, am sărit ca ars, nimerind cu un picior într-un nămete de zăpadă. În curte am văzut o namilă de cîine ciobănesc de rasă nemţească. Se vede treaba că nu

i-am plăcut cîinelui, pentru că s-a pornit să latre cît îl ţinea gura, sărind fioros la mine.

Cîinele, vezi bine, era legat de un par, dar sfoara cu care era legat nu prezenta prea multă siguranţă. Se întindea ca o coardă şi părea gata-gata să plesnească. Trebuie să spun că încă din fragedă copilărie mie mi-e teamă de cîini sau, mai bine zis, mă feresc de ei. Şi bine fac! Cînd eram la grădiniţă, m-a muşcat de picior un dulău tot aşa ca şi ăsta, şi pe urmă o lună întreagă am tot mers la injecţii. Ţin minte că pe burta mea nu mai rămăsese loc neînţepat.

„Mai bine caut altă portiţă" — mi-am zis. Am dat ocol gardului, dar altă portiţă n-am găsit. Atunci m-am apucat să-l strig pe Volodea. Eu strigam şi cîinele lătra după mine. Şi cum la lătrăturile lui se adăugau şi urletele vîntului, Volodea nu m-a auzit.

M-am mai plimbat o vreme de-a lungul gardului, am vrut să mă aşez, dar îngheţasem bocnă şi de aceea m-am dus acasă. M-am gîndit că Volodea tot nu merge încă la şcoală, aşa că mai am vreme să-i dau cu alt prilej ajutorul meu pionieresc. Mîine poate au să bage şi ei cîinele în casă, ori au să-l lege cu un lanţ mai de nădejde. Am să-i telefonez lui Volodea şi am să-l rog să lege cîinele. Nu de alta, dar burta mea e sătulă de injecţii!

18 decembrie

Stepan Petrovici nu vede bine. În schimb aude excelent. Cînd se trînteşte uşa de la intrare şi abia intră cineva pe sală, Stepan Petrovici ghiceşte numaidecît cine e şi nu se înşală niciodată.

Azi, cînd am intrat la el în cameră, m-a întrebat:

— Ce-ai zăbovit atîta pe sală, Seva? Ţi-am auzit paşii acum cinci minute. Mă întrebam de ce nu intri odată.

— M-a rugat vecina dumneavoastră să-i dau o mînă de ajutor. Am ridicat amîndoi cazanul pe plită. A pus rufele la fiert...

— Rufele, zici ? Stepan Petrovici şi-a ridicat ochelarii pe frunte şi a zîmbit şiret. Şi eu care credeam că acolo, lîngă uşă, e un cîine priponit cu un capăt de sfoară...

Am tresărit. Un cîine ? Stepan Petrovici a spus asta cu un tîlc !

— De unde ştie el de cîinele din ajun ? De unde ? ! Lîngă mine nu se afla nimeni şi n-a văzut nimeni nimic. Atunci de unde ştie ? Mai ştie şi că acel cîine era legat cu o sfoară şi nu cu lanţ ! Asta-i curată vrăjitorie ! Nu trece o zi fără să se întîmple o minune ! Ce viaţă duc şi eu de la o vreme : mereu trebuie să-mi frămînt capul cu tot felul de enigme ! Şi tot nu ajung să aflu nimic !...

În clipa aceea cineva a trîntit uşa de pe sală.

— A venit „aprovizionarea" — m-a lămurit numaidecît Stepan Petrovici. Aşa îl poreclise el pe Vitka.

Smiorcăilă a dat buzna în cameră încărcat de pachete. Pe căciula şi pe gulerul lui, fulgii de zăpadă nu se topiseră încă. Avea faţa roşie toată, cu o expresie de mîndrie întipărită pe ea.

Lui Smiorcăilă îi plăcea tare mult să vorbească despre succesele lui pe tărîm gospodăresc.

— V-am cumpărat mandarine, Stepan Petrovici ! Au fost aduse direct din Sud. Cu avionul ! Ieri încă poate că se încălzeau la soare, iar azi au gustat şi ele gerul. Grozav, nu ?

Am profitat de moment şi am ieşit în balcon aşa cum eram, fără căciulă şi fără palton. În balcon se aşternuse un covoraş de nea. Se prinsese zăpada şi pe balustradă.

„Poate că de-aici se vede casa lui Volodea Katalkin ? m-am gîndit. Şi Stepan Petrovici o fi văzut totul de sus ?" Dar numaidecît mi-am adus aminte că Stepan Petrovici abia mai vede ! Ori poate că altcineva a văzut totul de-aici şi i-a spus ? Nu, balconul dădea în altă ulicioară. Se aflau şi aici prin preajmă nişte căsuţe vechi, dar casa aia cu cîinele nu se vedea.

Am revenit în cameră. După ce călcasem pe covoraşul de nea, mi-am şters bine picioarele de preşul pestriţ, aşternut pe jos.

Pe masă am văzut niște coji portocalii, în vreme ce Vitka înfuleca mandarine, voios nevoie-mare.

— Ai ieșit în balcon, Seva ? m-a întrebat Stepan Petrovici.

— Da... Știți, voiam să iau puțin aer... Azi e o zi splendidă ! O zi cu soare !

— Ger și soare ? Stepan Petrovici a inspirat adînc aerul rece care năvălea din balcon pe ușa deschisă.

— Eu am plecat ! ne-a anunțat Vitka, sfîrșind de mestecat ultima mandarină. Mai trebuie să cumpăr o găină.

Îi plăcea tare mult să facă cumpărături, cu toate că după aceea avea de dat socoteală vecinei lui Stepan Petrovici, o femeie foarte severă, care îl tot mustra pe Smiorcăilă, spunînd că el nu se pricepe să facă economie, că „aruncă banii în vînt" și că „mîine-poimîine îl lasă pe Stepan Petrovici sărac lipit".

— Eu întotdeauna mă tocmesc în piață și nu dau niciodată un ban mai mult ! răspundea mîndru Vitka. Dar să nu ne zgîrcim. Noi trebuie să cumpărăm tot ce e mai bun ; dacă e patronaj, patronaj să fie !

Acum avea de gînd să pîndească niște găini, care, așa cum aflase el cu precizie, trebuia să vină la magazinul dietetic.

— Cîte ouă o să dea găina în prima zi ? l-am întrebat eu încet, cu ironie în glas.

Mi-a răspuns bosumflat :

— N-am să ți-o uit... Niciodată...

A dat să plece, dar Stepan Petrovici l-a oprit.

— Pe ziua de azi ajunge cu cumpărăturile. Scoate-ți paltonul, Vitea, și dacă mai ai timp, citește-mi, te rog, ziarele.

Cînd ieșisem în balcon fără căciulă și fără palton nu mi se păruse de loc frig, acum însă am simțit fiori în tot trupul : „Cum vine asta ? Să citească Vitka ziarele ? Și eu ? Păi ăsta-i sectorul meu !"

— Seva e, din păcate, ocupat — a lămurit Stepan Petrovici. Trebuie să meargă la Volodea Matalkin și să-l ajute. La aritmetică, dacă nu mă-nșel.

— Katalkin, nu Matalkin — l-am corectat eu discret.

— Apropo... Stepan Petrovici şi-a ridicat iar ochelarii de pe frunte şi şi-a mijit ochii şiret. Apropo, după cum sînt informat, cîinele acestor Katalkini-Matalkini latră numai aşa, de-a surda, pentru că altfel e un fricos ce nu s-a mai văzut ; îi e teamă să înhaţe chiar şi carnea care i se dă în strachină.

— Stepan Petrovici, de unde ştiţi dumneavoastră toate astea : chestia cu cîinele şi cu Katalkin ? l-am întrebat eu cu glasul stins.

Stepan Petrovici mi-a făcut cu ochiul şi a îngînat cu vocea lui de bas înfundat pe motivul binecunoscutei arii din opera „Dama de pică" :

— Trei litere, trei litere, trei litere !...

„Care trei litere ?" m-am întrebat nedumerit, dar cînd am ieşit pe sală, am înţeles totul. „ATF" ! Iată literele !...

21 decembrie

Cine e, în definitiv, „ATF" ? Mă gîndesc la asta zile în şir, de dimineaţă şi pînă-n noapte. Uneori mă gîndesc şi noaptea.

Ba odată am visat chiar un uriaş fioros, cu mască neagră şi cu nişte mănuşi lungi pînă la cot, negre şi ele. Uriaşul încerca să-mi vîre în bancă un crocodil în carne şi oase. Voiam să fug, dar aşa cum se întîmplă întotdeauna în vis, nu puteam să mă mişc din loc. Totodată, nu ştiu de ce, auzeam vocea foarte calmă a Annei Rudolfovna :

„Cum se spune în limba germană la „crocodil" ? Nu ştii, Kotlov ? Eram sigură că nu ştii. Ţine minte, dacă nu ţi-e greu, că în limba germană la „crocodil" se spune „ATF", „ATF"..."

Toate drăcoveniile astea m-au făcut să mă trezesc şi atunci am văzut deasupră-mi faţa speriată a lui Dima, foarte ciudată ca întotdeauna cînd nu-şi pune ochelarii.

— Eşti cumva bolnav ? Ce-i cu tine, Seva ?

Ciudat om mai e şi Dima al nostru ! Aci mă ameninţă că o să-mi azvîrle patul pe sală, unde suflă pe la uşă, aci se arată îngrijorat

de starea sănătății mele ! Așa face întotdeauna : cînd se arată cum nu se poate mai bun, cînd se înfurie și se leagă de te miri ce !

Ah, dac-ar ști el ce se petrece cu fratele lui mai mic, dac-ar ști!...

Ce ciudat se comportă și acest „ATF" ! Cîteodată mă ajută, îmi dă tot felul de idei bune ; alteori însă, se bagă unde nu-i fierbe oala și îmi dă peste cap planurile mele cele mai bune. El a fost acela — acum sînt sigură de asta — care l-a mutat pe Borka-Nihilist din banca Leoliei Muhina înapoi la mine în bancă. Și tot el ne-a trimis, mie și lui Vitka, bilețelele identice, făcîndu-ne să nu vorbim unul cu altul trei zile. Și poate că tot el i-a relatat lui Stepan Petrovici întîmplarea cu cîinele care „latră numai așa, de-a surda, pentru că altfel e un fricos ce nu s-a văzut ; îi e teamă să înhațe chiar și carnea care i se dă în strachină". Toate astea el le-a făcut !...

Dar cine e „el" ? Nu știu. Mă gîndesc la asta mereu, pînă într-atîta, încît nici nu mai aud ce spun profesorii la ore. Alaltăieri, bunăoară, profesorul de istorie mi-a spus, luîndu-mă prin surprindere :

— Kotlov, continuă de unde am rămas !

Dar eu nu puteam să continui de unde a rămas profesorul, pentru că nu auzisem ce vorbise el pînă atunci.

În aceeași zi, după orele de curs, eu și cu Vitka am convocat în camera de baie un consiliu extraordinar. Eram ferm hotărîți să aflăm cine e „ATF" și de ce se bagă în viața noastră.

— Mai bine nici să nu ne ajute, dar nici să nu ne pună bețe-n roate, mai bine să nu se bage în treburile altora ! am declarat eu foarte hotărît.

Vitka și-a dat cu părerea că poate avem de-a face nu cu o singură persoană, ci cu cine știe ce asociație sau uniune secretă, pe scurt cu vreo organizație a cărei denumire prescurtată este „ATF".

— Hai să încercăm să descifrăm denumirea asta — am propus eu.

Ne-am așezat unul într-un colț și celălalt în altul, și ne-am încrețit frunțile. În răstimpuri strigam ca niște apucați :

— „Asociația tîlharilor fioroși" !

— „Asociaţia trîntorilor flecari“ !

Pe urmă, însă, ne-am adus aminte că multe din sfaturile date de „ATF“ erau cît se poate de chibzuite şi chiar folositoare, aşa că nu putea fi vorba de nişte trîntori şi de nişte tîlhari.

Ne-am îndreptat deci cercetările în cu totul altă direcţie. Căutînd să dăm de înţelesul misterioaselor litere, strigam cînd eu, cînd el :

— Avînt ! Tărie ! Fantezie !

— „Avertismentul toboşarului fidel !“

— Asta mai seamănă a ceva !... s-a bucurat Vitka.

— A ce seamănă ?

— A ce trebuie !

— Nu seamănă a nimic. E pur şi simplu o aiureală : auzi, avertisment, toboşar...

— Adevărat, de ce să bată toba ? Să mergem mai departe !

— „Asociaţia tinerilor fruntaşi !“

— „Avangarda tinerilor falnici !“

Am fi putut continua aşa la nesfîrşit — pînă la radiojurnal, ori chiar pînă la buletinul meteorologic. Cînd însă Vitka, asudat de-atîta încordare, cu ochii pierduţi undeva în depărtare, a trîntit-o : „Adunarea tuturor farsorilor“, am spus :

— Destul ! Ajunge ! Să punem punct. Am ajuns să spunem nişte prostii să-ţi vină rău, nu alta ! Mai mult ca sigur că „ATF“ nu e vreo organizaţie, ci reprezintă iniţialele cuiva. Pricepi ?

— Ale cui ?

— Dac-aş şti, n-ar mai fi nevoie să facem tot felul de presupuneri. Hai să ne gîndim. Să analizăm totul, chiar şi cele mai mici amănunte, aşa cum făcea Sherlock Holmes.

— Hai !...

— Omul care ne trimite bileţelele astea ştie tot ce se petrece în detaşamentul nostru şi ne cunoaşte toate planurile. Este ?

— Este...

— Ştie chiar ce probleme ni s-au dat pentru acasă. Ceea ce înseamnă că învaţă la noi în clasă ! E clar ?

— Cla-ar...

— Pe cine avem noi în clasă cu litera „F“ ? Fedotov, adică tu...

— Eu...

— Pe tine te excludem imediat, pentru că tu n-ai să fii niciodată capabil să iniţiezi astfel de acţiuni ca acelea pe care ni le sugerează acest „ATF“.

— Da-a, n-am să fiu capabil !... s-a smiorcăit Vitka.

Fără a-l lua în seamă, am urmat :

— Vine apoi Fedorova... Dar se exclude şi ea, în primul rînd pentru că e fată, şi în al doilea rînd numele ei mic e Ninka, pe cîtă vreme la noi prima literă e „A“. Mai rămîne Filipov.

— Bine, dar numele lui mic e Tolea.

Nu ştiu de ce, Vitka ar fi vrut tare mult ca şi Filipov să se excludă. Eu însă nu admiteam una ca asta.

— Tolea !... Păi ăsta e numele de acasă ! Aşa îi zicem noi. Cînd o creşte mare, o să i se zică Anatoli. Deci ne oprim la Filipov... Simte inima mea că el ne joacă pe degete ! Îmi trimite tot felul de bileţele şi tot el mă ia apoi peste picior : „Eşti un geniu ! Ai un cap de aur ! Mîndria detaşamentului !...“

— Va să zică, îşi bate joc ? m-a compătimit Vitka.

— Păi da ! Numai el ştia de Volodea Katalkin. El mi-a dat sarcina să mă duc la Katalkin. Sînt sigur că s-a furişat ca un nemernic pe urma mea, a văzut tot şi după aceea i-a spus lui Stepan Petrovici.

— Ce i-a spus ? s-a alarmat Vitka, pentru că eu nu-i vorbisem de întîmplarea cu cîinele.

— I-a spus şi el... nimic deosebit... Chestia cu cîinele...

— Care cîine ?

— Un cîine. Unul pe care l-am speriat eu... S-a smuls din lanţ şi a fugit.

— Şi pe urmă s-a întors ?

— Pe urmă s-a întors.

— E clar ! Cîinele se întoarce întotdeauna la stăpîn. Aşadar, Tolea a văzut totul şi a tras clopotele ?

— Ba bine că nu....

— Mîine îl dăm în vileag ! a declarat hotărît Smiorcăilă.

— Stai, nu te grăbi ! Trebuie mai întîi să aflăm cum îl cheamă pe taică-su. Poate că nu se potriveşte numele ?

A doua zi de dimineaţă, înainte de începerea orelor, m-am apropiat de Tolea Filipov şi m-am uitat ţintă în ochii lui. Tolea a tresărit nu ştiu cum şi s-a ferit. „Aha, nu se simte la largul lui ! Are mustrări de conştiinţă !..." mi-am zis şi, fără a-mi lua ochii de la el, l-am întrebat :

— Cum îl cheamă pe tatăl tău ?

— Pe tata ? Dar de ce mă-ntrebi ?

— Cum îl cheamă pe taică-tău ? Răspunde !

— Trofim Ivanovici...

— E limpede ! Te-am prins ! Va să zică pe tine te cheamă Anatoli Trofimovici Filipov ?! Te-am prins !

— Da' ce-ai cu mine ?...

— Hai, nu mai umbla cu cioara vopsită ! E limpede : tatăl tău alcătuieşte cea de-a doua literă ! Aşadar, tu eşti „ATF" ? Ha-ha-ha ! E limpede !

Tolea a pălit uşor, ochii i s-au rotunjit.

— Calmează-te, Seva dragă... — a bîiguit el. Bine, să zicem că m-ai prins ! Să zicem că eu sînt „AFT" !

— Nu „AFT", ci „ATF" !

— Fie şi „ATF"... Să zicem... Numai, te rog, fii calm...

— Ce tot vrei să mă calmezi ? Te-am prins ?!

— Să zicem... Dar calmează-te !

— Aha, recunoşti ? Aşadar, tu mi-ai vîrît ariciul în bancă ? Şi pe urmă ai mai şi făcut haz pe socoteala mea, da ? Tu mi-ai trimis bileţelele alea ?...

— Să zicem că da... Să zicem că eu ţi-am vîrît ariciul ăla în bancă şi ţi-am mai vîrît şi un rinocer, şi mai ştiu eu ce încă... Dar fă bine şi te calmează, Seva. Calmează-te, Kotlov !

— Nu mă calmez !

— Atunci vino cu mine pînă jos. Pentru cîteva momente... Acolo, la parter, e un mic cabinet, foarte plăcut, unde se află o femeie tare drăguţă, în halat alb. Doctoriţa...

— N-ai decît să mergi tu la doctor ! Vedea-te-aş dus şi mai departe ! am strigat eu şi am fugit în clasă, pentru că sunase de intrare.

Tolea a intrat împreună cu profesorul de istorie. Foarte sever, niciodată zîmbitor, profesorul s-a uitat deodată la mine cu o privire plină de milă şi a spus :

— Kotlov, poate vrei să te duci acasă ? Poate eşti surmenat ?

Surmenat ! Cuvîntul acesta l-am auzit şi în recreaţie şoptit în spatele meu. Nataşa Mazurina, care e o fată foarte deşteaptă şi conştiincioasă, i-a făcut chiar unele reproşuri lui Tolea Filipov :

— Noi sîntem de vină, şi în primul rînd tu, ca preşedinte al consiliului detaşamentului. N-ai fost suficient de atent... Am tăbărît cu toţii pe el : „Dă-ne idei geniale ! Găseşte el, Kotlov, ceva ! Ne spune el, Seva, ce să facem !“... Şi uite că n-a mai rezistat...

În ziua asta toţi mă priveau cu compătimire şi şuşoteau în spatele meu. Se ofereau care mai de care să mă conducă la parter, la femeia aceea drăguţă în halat alb. Încercam singur (ca un făcut, Vitka se îmbolnăvise de gripă virotică) să-i lămuresc că nu sînt cîtuşi de puţin surmenat, că n-aveam de ce să mă surmenez, căutam să le spun povestea cu „ATF“ şi cu ariciul Nihilist, şi cu binoclul de militar pe care nu ştiu cine mi l-a trimis şi nu ştiu cine mi l-a luat din bancă... Dar ei nu mă ascultau pînă la capăt. Se uitau cu milă la mine şi se învoiau ciudat de repede cu cele ce spuneam, dînd din cap în semn că mă înţeleg.

— Da, da... Înţelegem, te credem... Ai dreptate, Sevocika. Dar fii calm ! Calmează-te ! Vrei să te ducem acasă, la mama ?

— Duceţi-vă voi acasă ! Eu sînt sănătos tun !...

Cînd am strigat aşa pentru a zecea sau a douăzecea oară, am auzit-o pe Nataşa Mazurina spunînd încetişor, cu mîhnire în glas, în spatele meu :

— Primul simptom ! Toţi nebunii socot că ei sînt absolut sănătoşi. Trebuie să luăm măsuri ! Şi să acţionăm repede, ca pionierii !...

Nu i-am lăsat să acţioneze „ca pionierii", căci am fugit acasă. „Las'că mîine le arăt eu bileţelele semnate „ATF" în colţul din dreapta, cu litere de tipar, şi atunci au să vadă ei cine e nebun şi cine e în toate minţile !"

22 decembrie

Kaleria Vladimirovna, vecina noastră, se dă în vînt după cărţile cu detectivi şi cu tot felul de aventuri înfiorătoare. Cărţile astea, de cele mai multe ori nişte cărţi vechi, cu filele îngălbenite, sînt alcătuite din fascicole. Kaleria Vladimirovna le citeşte pe unde se nimereşte : şi la ea în cameră, şi în bucătărie, şi lîngă plită, cînd găteşte, şi în camera de baie, cînd se spală. De multe ori bărbatu-su, agronomul Kliacin, strigă la ea de pe sală :

— Kaleria, nu mai citi în baie, că ai să ai un atac de cord !

— Da, odată şi odată, am să am un atac de cord — zice vecina noastră — nu însă din pricina apei fierbinţi, ci din pricina subiectelor astea interesante şi captivante ! Dacă mă credeţi, am impresia că eu însămi am de-a face cu alde Sherlock Holmes ăştia, că stau de vorbă cu ei şi chiar beau din grogul lor fierbinte ! Ce cărţi se scriau înainte !...

Mie unuia nu prea-mi vine să cred că vecina noastră ar vrea să aibă de-a face cu detectivii, pentru că e o fricoasă ce nu s-a mai pomenit. Toate romanele astea de pe vremuri atîta au băgat-o în sperieţi, încît tresare la orice zgomot din bucătărie şi îşi duce numaidecît mîna la inimă. Noaptea îşi încuie uşa cu toate trei zăvoarele.

Nu de mult, Kaleria Vladimirovna a dat zvon în tot apartamentul cum că în pod, chiar deasupra camerei în care stă ea, „se petrece ceva de ne-nţeles".

— Umblă cineva acolo ! În fiecare noapte se aud gemete şi strigăte de ajutor.

— Şi de ce nu sari în ajutor ? a întrebat-o tanti Paşa, arătîndu-se mirată.

— Nu mă lasă bărbatu-meu, că dac-ar fi după mine...

— Atunci ar face bine să se îmbrace şi să se ducă el pe sus, ori măcar să telefoneze la miliţie — a stăruit mătuşa Paşa.

Pe scurt, pînă la urmă, luîndu-se după Kaleria Vladimirovna, vecinele au încetat să mai pună la uscat rufele în pod. Ba una din ele, care are acolo un butoi cu varză, a zis aşa :

— Poate să mi se prăpădească varza, că în pod nu mă mai duc, dacă umblă mai ştiu eu cine pe-acolo !

Eu făceam haz pe seama vecinelor... Dar am făcut haz numai pînă azi. Pentru că azi, la orele 3 şi 20 de minute fix, mi-a pierit pofta să mai fac haz.

Am primit prin poştă o scrisoare recomandată. Adresa şi scrisoarea erau şi de rîndul acesta bătute la maşină, ba încă la aceeaşi maşină ! Acum cunosc scrisul ăsta dintr-o mie. Litera „L“ iese ceva mai slab. Iată ce cuprindea scrisoarea : „De îndată ce se va face întuneric, urcă în pod. Vino singur. Du-te pînă în fund, în colţul din stînga, unde, sub butoiul cu varză, e o scrisoare foarte importantă pentru tine. Vei găsi în ea dezlegarea tuturor misterelor ! „ATF“.“

Nu ştiu cum s-a întîmplat, dar m-am dus numaidecît la bucătărie şi m-am apucat s-o trag de limbă pe Kaleria Vladimirovna în legătură cu podul, întrebînd-o ce fel de zgomote se aud noaptea acolo. Vecina s-a bucurat grozav şi a început să-mi vorbească despre misterele podului, despre foşnetele şi strigătele auzite de ea. Azi-noapte, bunăoară, a văzut cum cineva a lăsat din pod mai multe sfori. Sforile astea au atins cornişa de la geamul ei şi erau cît pe ce să răstoarne borcanul cu unt aflat pe cornişă.

„Încurajat“ de cele aflate, m-am întors în cameră. Mi s-a părut că trage tare de la geam şi că, în general, e cam răcoare. Am închis bine oberlihtul şi am controlat caloriferul ; ţevile radiatorului erau încinse. Atunci mi-am zis revoltat : „Oare nu cumva mi-e teamă ? Nu, eu nu sînt un fricos, aşa cum e Kaleria Vladimirovna !

Totuşi, cine putea să fi coborît sforile alea din pod ? Şi în ce scop ?"

Mi-am adus aminte că ferocii împăraţi ai Orientului îşi aruncau noaptea victimele pe geamurile turnurilor direct în şuvoiul apelor. Poate că ăştia care umblă în pod îşi coboară victimele cu ajutorul sforilor ? Poate folosesc o macara ? Din vremurile ferocilor împăraţi ai Orientului şi pînă azi tehnica a făcut progrese mari...

Am recitit de zece ori scrisoarea semnată cu aceleaşi trei litere, al căror înţeles nu-l puteam pătrunde. O ştiam pe dinafară. „Ce-ar fi să-l iau cu mine pe Vitka-Smiorcăilă ? mă gîndeam. Acolo la ei, la etajele de jos, nu se aude cum „umblă cineva" în pod ; el nu ştie nimic despre toate astea şi n-o să-i fie teamă". Dar nu puteam să-l iau cu mine pe Smiorcăilă, pentru că scrisoarea spunea clar : „Vino singur". Afară de asta, mi-am adus aminte că Smiorcăilă se îmbolnăvise taman acum de gripă virotică.

„Poate ar fi mai bine nici să nu mă duc ?" mi-am zis. Dar mi-am schimbat gîndul numaidecît : „Nu, nu se poate ! Dacă „ATF" ăsta a ajuns pînă la Stepan Petrovici, o să-i spună negreşit că mi-a fost teamă, şi Stepan Petrovici o să mă dispreţuiască, iar ca atunci cu cîinele ăla de rasă nemţească, atît de gălăgios !"

Iarna se întunecă devreme. La ora 5 s-au şi aprins luminile în ferestrele caselor. Eu nu aprindeam înadins lumina, ca să mă conving pe mine însumi cum că încă nu s-a înserat. O tot lungeam aşa... Dar nu puteam s-o lungesc la nesfîrşit ; în curînd trebuia să vină mama de la serviciu. Tot cu gîndul la pod, încă nu mă apucasem de lecţii, şi dacă mama afla treaba asta, nu mă lăsa nici să ies pe sală, darămite să mă duc în pod. Pe scurt, trebuia să mă decid.

Şi m-am decis !

Am ieşit prin bucătărie pe scara de serviciu. Pentru orice eventualitate, am lăsat uşa întredeschisă : dacă se întîmplă ceva, ţip şi-mi sare cineva în ajutor !

La pod ducea o scară îngustă în spirală. Am început să urc cu băgare de seamă scara asta. Mereu mă izbeam de nişte găleţi ruginite, care se prăvăleau cu zgomot, de nişte oale sparte, de nişte

scînduri. O dată era cît pe ce să ţip : am călcat pe ceva moale şi, aşa cum mi s-a părut mie, cald, viu... Am pus mîna pe acest „ceva moale" şi am constatat că era o mînecă de la o flanelă veche. Cum de-o fi ajuns aici ? Poate că asta-i tot ce-a mai rămas din îndrăzneţul care a cutezat să urce în pod înaintea mea ? Cîteva clipe mai tîrziu m-am izbit îngrozit de o cizmă. M-am lămurit : şi asta era tot o rămăşiţă a aceluiaşi îndrăzneţ fără minte !...

Chiar în clipa aceea, am auzit de jos vocea piţigăiată a Kaleriei Vladimirovna :

— Vai, ce neruşinare ! Lasă uşa deschisă după ei ! Vor să îngheţăm de frig !

Uşa s-a trîntit cu zgomot, şi pe palierul scării de serviciu s-a făcut îndată întuneric beznă.

M-a cuprins o spaimă cumplită. Inima îmi bătea cu putere. Nu aveam însă nici o scăpare : trebuia să merg înainte sau, mai bine zis, să urc. Am pornit să urc repede : fie ce-o fi !

În pod, sub acoperişul jos, mirosea a igrasie. Prin geamul spart pătrundeau fulgi de zăpadă şi sufla vîntul. Deodată, am scos un ţipăt : în dreapta am deslușit un soi de linţoliu. Mi-am dus palmele la ochi şi am făcut cîţiva paşi într-acolo, dar cînd am deschis iar ochii, fui cît pe ce să izbucnesc în rîs : întinsă pe o sfoară, cu mînecile în jos, se bălăbănea o cămaşă albă de noapte. Se vede treaba că nu toţi locatarii blocului ştiau de înspăimîntătoarele lucruri care se petreceau la noi în pod, şi unele gospodine îşi mai puneau acolo rufele la uscat.

„Dacă nu se tem femeile să vină aici, e oare cu putinţă să mă sperii eu, un bărbat ? !" mi-am zis şi numaidecît m-am îndreptat spre ungherul din stînga, unde întunericul era mai gros şi igrasia se simţea mai puternic. Mi-am întins mîinile înainte, ca să nu mă împiedic de vreun căprior ori de grinzile de pe jos.

Deodată, mîinile mele au cuprins ceva rece şi jilav. Un butoi ! Uite şi butoiul cu varză acră, care pînă la urmă o să se strice din pricina înfiorătoarelor poveşti scornite de Kaleria Vladimirovna. Aici, sub butoiul ăsta părăsit, trebuie să se afle scrisoarea. M-am

aplecat, am scotocit cu mîna şi îndată am dat de un plic. L-am scos de sub butoi şi am vrut să-l deschid numaidecît, dar fiind întuneric, mi-a fost teamă ca nu cumva o dată cu plicul să rup şi scrisoarea cu „dezlegarea tuturor misterelor".

M-am dat mai aproape de geamul spart. Aici era frig dar, tulburat cum eram, nu luam în seamă nici frigul şi nici fulgii de zăpadă care îmi cădeau pe faţă şi se topeau numaidecît. Pe plic scria, de rîndul acesta nu cu litere de tipar şi nici bătut la maşină, ci cu un scris de mînă foarte bine cunoscut mie: „Lui Seva Kotlov (personal)".

Am rupt plicul şi am citit emoţionat următoarele:

„Constat, Seva, că nu eşti chiar aşa de fricos! Şi eu care credeam că de la o vreme ţi-e frică pînă şi de umbra ta! În fine, să presupunem că întîmplarea cu cîinele a fost doar un accident.

Şi acum, primeşte-ţi răsplata, băiatule, pentru curajul de care ai dat dovadă azi! Am să-ţi dezvălui toate misterele care te frămîntă atîta şi care erau cît pe ce să te ducă la un medic psihiatru. Ar fi fost prea de tot! Iată de ce n-am să te mai chinuiesc de-acum încolo.

Află că cele trei litere misterioase „ATF" nu reprezintă denumirea vreunei organizaţii secrete şi nici iniţialele cuiva dintre colegii tăi, la care degeaba ai ţipat aşa. „ATF" înseamnă „a l t ă u f r a t e". Şi cum tu n-ai decît un frate, înseamnă că „ATF" sînt eu, Dima!

În zilele acelea cînd tu şi cu Vitka vă spărgeaţi capul şi nu izbuteaţi cu nici un chip să desluşiţi înţelesul celor trei litere, aţi spus într-un rînd: „Avertismentul toboşarului fidel"! Ar fi şi asta o tîlcuire, pentru că de fiecare dată cînd vă abăteaţi din drum, eu băteam toba, încercînd să te avertizez în taină.

Da, eu am fost cel care am pus ariciul înapoi la tine în bancă. Eu am pus în cutia de scrisori a lui Vitka-Smiorcăilă enunţurile problemelor date pentru acasă. Şi tot eu v-am trimis la amîndoi

scrisori identice semnate diferit. După cum vezi, eu am încercat să împiedic planurile tale rele, necinstite.

Eu şi nu altul sînt vecinul acela al lui Stepan Petrovici care se interesează de astronomie. Eu am luat de la el binoclul şi, apelînd şi la ajutorul lui tata, l-am făcut să-ţi parvină împreună cu bileţelul acela. Ia spune, aţi văzut satelitul ? Eu eram acela care, în recreaţii, cînd tu te duceai la bufet, îţi puneam în bancă bileţele cu tot felul de propuneri şi sfaturi. Asta înseamnă că dacă uneori îţi puneam beţe-n roate, alteori te şi ajutam pe cît puteam. Da, am căutat să te ajut în toate planurile şi acţiunile tale bune şi cinstite.

Şi acum rămîne de lămurit principalul : de unde aflam eu dinainte de toate intenţiile tale ? Foarte simplu : din caietul tău de însemnări ! Singur m-ai rugat să mă uit din cînd în cînd în caietul acela, să te controlez dacă faci bine însemnările. Ce, ai şi uitat ?"

Intr-adevăr, cum de-am uitat că făcusem prostia de a-i fi cerut lucrul ăsta ? Cum de nu m-am gîndit că din caietul de însemnări ar putea afla tot ce-am făcut eu, ba chiar şi ce aveam de gînd să fac mîine, ori poimîine, ori îndeobşte în viitor ?!

Dima scria mai departe :

„Şi tu citeşti deseori caietul meu de însemnări zilnice, aşa că din cînd în cînd m-am mai uitat şi eu într-al tău. Numai că tu nu te-ai gîndit să-mi joci vreo farsă, cu toate că unii îţi spun „mare maestru al combinaţiilor". Eu însă m-am gîndit ! Şi sînt tare bucuros că această mică farsă o să-ţi prindă bine !

Te salut.

„ATF", adică „a l t ă u f r a t e D i m a".

Deodată am tresărit : în geamul triunghiular care da în stradă a apărut, pentru o clipă, un cap ; un cap cu căciulă cu clape pentru urechi. Ce-o fi oare ? Să fi avut dreptate Kaleria Vladimirovna ? M-am uitat pe geam şi mi-a venit să rîd. Pe acoperişul blocului nostru era fixat un troliu de la care porneau în jos cîteva

cabluri de metal ; de cablurile astea era prins un leagăn, în care se deplasa foarte liniştit în sus şi în jos un meşter zidar pus să mai dreagă tencuiala blocului. Iată, dar, sforile de care se speria noaptea Kaleria Vladimirovna !

Toate spaimele mele s-au risipit îndată. Ce caraghios : să mă sperii de o prăpădită de mînecă de la o flanelă veche şi de o cizmă ruptă ! E ştiut lucru că unii locatari aruncă pe „scara de serviciu" tot felul de boarfe ; intendentul a vrut chiar să-i amendeze pentru treaba asta. Cum de-am uitat oare ? Cred că de frică. Of, Seva, Seva ! Dac-ar şti Dima !... Dac-ar fi ştiut una ca asta, nu şi-ar mai fi început scrisoarea aşa cum a început-o : „Constat că nu eşti chiar aşa de fricos !" Dar asta n-o s-o afle el, pentru că de-acu 'nainte n-am să mai ţin caietul de însemnări pe masă. Am să-l ascund undeva bine de tot ! Ajunge cu farsele ! Destul !...

23 decembrie

Azi îmi închei caietul de însemnări zilnice. Văd că treaba asta e foarte primejdioasă : oricine poate să-mi afle gîndurile şi faptele. Nu, nu vreau !

Să scriu despre mine numai de bine, adică să mint, n-are nici un haz. Să scriu totul aşa cum se întîmplă, e periculos.

Dacă peste ani şi ani au să citească acest caiet copiii şi nepoţii mei, au să zică : „Ia te uită ce pozne făcea în copilărie tăticul (sau bunicul) nostru !" Şi au să facă şi ei la fel. N-ar fi, ca să zic aşa, pedagogic !

Iar dacă voi deveni cîndva un om de seamă şi caietul meu de însemnări zilnice va ajunge la muzeu, nici atunci n-o să iasă bine. Oamenii vor citi caietul ăsta şi vor zice : „Uite că şi el avea lipsuri ; exact aşa cum au şi copiii noştri... Cine şi-ar fi putut închipui !"

— Nu, nu mai ţin un caiet de însemnări zilnice ! Caietul ăsta îl rup bucăţele, ori îl bag în foc.

E drept, Dima zice că mai e şi altă soluţie : să nu mă gîndesc la nimic de care să-mi fie ruşine să scriu în caietul de însemnări şi de care ar putea să rîdă viitorii mei copii şi nepoţi ; şi să nu fac nimic din toate astea.

— Luptă-te cu lipsurile tale ! mi-a spus Dima.

Poate că am să mă lupt... Ceea ce însă nu e de loc uşor ! Dar cîtă vreme nu mi-am învins încă aceste lipsuri, mă lipsesc de caietul de însemnări. Aşa am hotărît. Poate el, „ATF", adică Dima, să zică ce-o vrea !"...

SEVA KOTLOV
DINCOLO DE CERCUL POLAR

Toată lumea e mulţumită, afară de Dima

Profesorilor de literatură le place tare mult să dea pentru acasă compuneri pe tema „La ce visez eu". Mie îmi vine întotdeauna greu să scriu compuneri din astea, pentru că eu visez la foarte multe lucruri şi nu mă pot cu nici un chip hotărî despre care anume vis să scriu. După ce mă căznesc o vreme la masa de lucru, informîndu-mă pentru orice eventualitate ce visuri îşi fac mama, tata şi frate-meu mai mare, Dima, şi după ce mă conving că visele lor pe mine nu mă aranjează cîtuşi de puţin, mă apuc să scriu ceva ce ştiu că-i va face multă plăcere profesoarei noastre. Scriu că ard de dorinţa de a pleca la mii de kilometri depărtare de Moscova, ca să descopăr cine ştie ce zăcăminte utile, ori schelete de animale preistorice, ori chiar noi teritorii...

În realitate, cînd am plecat vara trecută din Moscova la o depărtare de numai douăzeci şi cinci de kilometri, în tabăra de pionieri, mi-a fost tare dor de curtea şi de strada noastră, de colegii mei de şcoală. A venit însă o zi cînd a trebuit să-mi iau rămas bun de la toate astea.

Dar s-o luăm de la cap. Am aflat întîia oară că aveam să fac o călătorie lungă de la vecina Henrietta Petrovna. Vecina asta a noastră afla întotdeauna cea dintîi toate noutăţile. Nu avea serviciu şi de aceea se repezea înaintea altora la telefon ori de cîte ori suna cineva, după cum tot înaintea altora asculta şi vedea toate emisiunile de la radio şi televiziune, cuprinzînd pînă şi emisiunile de anunţuri şi reclame. Pe urmă însă Henrietta Petrovna transmitea noutăţile astea în felul ei.

Aşa, bunăoară, dacă la radio se anunţa vreme bună cu cer senin, Henrietta Petrovna spunea neapărat că „sînt de aşteptat precipitaţii sub formă de lapoviţă şi ninsoare", la care toate vecinele îşi luau trenciurile şi umbrelele, şi le cărau cu ele pe arşiţă pînă seara. Dacă se întîmpla să-i telefoneze lui frate-meu Dima vreun coleg de-al lui din clasa a zecea, Henrietta Petrovna îl anunţa cu un zîmbet discret că i-a telefonat cu o voce plăcută de femeie. Dima o suna numaidecît pe Kira Samoşkina, prietena lui, care, drept răspuns, doar ridica din umeri (ceea ce, fireşte, nu se vedea la telefon). Atunci Henrietta Petrovna spunea cu un aer impasibil: „Ce-s vinovată eu că prietenii dumitale au voce de femeie, iar prietenele au nume de bărbaţi, pentru că ce e Kira altceva decît Kiril ?" În privinţa asta eu eram de acord cu Henrietta Petrovna, fiindcă, într-adevăr, Kira e un nume groaznic. Dar despre asta vom vorbi mai tîrziu...

Acum am să povestesc cum s-au petrecut lucrurile în ziua aceea de neuitat. Cînd am venit de la şcoală, Henrietta Petrovna m-a înştiinţat numaidecît că peste noi toţi, adică peste mama, tata, Dima şi peste mine, a dat norocul, ca întotdeauna, şi că plecam din Moscova undeva departe, în Sud. Am priceput imediat că, probabil, vom pleca undeva departe în Nord. Aşa şi era.

Seara, tata a convocat de urgenţă consiliul de familie, „cvartetul de familie", cum zicea el, pentru că sîntem patru la număr. La început, vezi bine, totul a mers ca în vestita fabulă a lui Krîlov: fiecare „cînta" cum îl tăia capul. Tata a declarat că e foarte fericit, pentru că, în sfîrşit, va studia glaciaţia eternă nu în instalaţiile frigorifice din Moscova şi nu pe hîrtie, ci, aşa cum s-a exprimat el, „temeinic şi pe viu, şi pe văzute". Îl citase (după cum am aflat mai tîrziu !) pe Maiakovski.

Mama s-a apucat să pună în mare grabă tacîmurile pe masă, cu toate că pînă la cină mai era vreme ; ea nu era chiar aşa de fericită ca tata. A scăpat şi o farfurie, dar nu s-a spart. Mama a izbucnit într-un rîs nefiresc de zgomotos (închipuiţi-vă ce hohote s-ar fi dezlănţuit dacă făceam eu pozna ! Mamei, însă, îi e în-

găduit orice — şi să scape farfuriile pe jos, şi chiar să le şi spargă.)

— Nu-i nimic — i-a spus tata — nu-ţi face griji ; ai să te obişnuieşti repede cu ideea asta...

Jumătate de oră mai tîrziu mama se obişnuise într-adevăr. S-a apucat să scoată geamantanele şi să strîngă lucrurile cu un aer atît de grav, ca şi cînd ar fi ştiut de mult că plecăm în Regiunea Polară, numai că n-o spunea la nimeni. Am observat că în general mama se obişnuia repede cu ideile lui tata. De multe ori nu era de acord cu el, dar pe urmă (asta am băgat bine de seamă) făcea întocmai aşa cum o sfătuia el, măcar că niciodată nu mărturisea lucrul acesta...

Tata era de statură mijlocie, din care pricină mama, aşa cum spunea ea, a purtat toată viaţa pantofi cu tocuri joase. Tata se rădea pe cap fiindcă îi spusese cineva că în felul acesta o să-i crească mai bine părul. Părul nu creştea mai bine, în schimb tata era poreclit tunsul şi nu chelul. Cît despre mama, vecinele ziceau că „e frumoasă ca o artistă", cu toate că mama nu era decît contabilă.

De faţă cu alţii, mama îl lăuda întotdeauna pe tata şi-i lua apărarea, acasă însă proceda tocmai pe dos. Odată am auzit-o spunîndu-i : „Să nu lauzi niciodată copiii cînd sînt şi ei de faţă ; nu e pedagogic !" Atunci am înţeles că îl certa în faţă, probabil, aşa cum se spune, „în scopuri educative".

În vreme ce strîngea lucrurile, de pildă, mama a spus că nimeni din serviciul lui tata, desigur, n-ar fi acceptat niciodată să plece aşa departe şi că numai singur tata putea fi convins s-o facă. Cîteva minute după aceea însă, la bucătărie, le dădea asigurări vecinelor că toţi colegii lui tata ar fi vrut tare mult, ba chiar visau să plece în Regiunea Polară, ca să studieze acolo glaciaţia eternă, dar că au încredinţat această importantă misiune lui tata şi numai lui.

Pe scurt, mama se pregătea de drum.

Eu unul eram şi mai fericit ca tata ! Cred şi eu : plecam nu undeva la ţară şi nu în vreo tabără de pionieri, ci în oraşul Zapoliarsk, care se cheamă aşa pentru că se află dincolo de Cercul Polar. De bucurie, tot fredonam un cîntec care se transmitea în fiecare zi la radio :

Plecăm voioşi, plecăm cu drag
Pe-un îndepărtat meleag !...

Auzindu-mă, Dima s-a strîmbat, ca şi cînd l-ar fi apucat durerea de dinţi.

— Ai o voce îngrozitoare !

— Da' ce, cînt la Operă ?

— Nu... Dar noi sîntem siliţi să te ascultăm !

Tata s-a uitat foarte atent la Dima şi a zis :

— Nu vă certaţi cînd porniţi la drum : e semn rău !

Dima şi-a mutat ochelarii cu ramă de bagá pe vîrful nasului şi iar i-a adus la loc. Pe urmă s-a apucat să se scarpine după ceafă cu atîta osîrdie, încît mie mi s-a părut, ca întotdeauna, în astfel de cazuri, că de la o clipă la alta o să ajungă cu unghiile în scoarţa creierului.

— Trebuie să vă spun... Trebuie să vă spun — a zis Dima, vorbind rar, dar cu fermitate în glas — că eu unul nu plec nicăieri.

Uimit, tata a dat să se ridice de pe scaun.

— Cum adică, nu pleci ?

— Uite-aşa... Nu pot să plec — a întărit Dima şi a ieşit pe sală.

Foarte miraţi, tata şi cu mama au schimbat o privire între ei. Numai eu singur din toată familia noastră şi poate din lumea întreagă ştiam de ce nu vrea Dima să plece la Zapoliarsk : era îndrăgostit de Kira Samoşkina.

Am aflat-o cu totul întîmplător. Dacă vă mai aduceţi aminte, din pricina lui Dima am încetat eu să mai ţin un caiet de însemnări zilnice ; Dima se tot uita în el, îmi afla toate gîndurile şi, în

chipul cel mai ticălos, îmi punea piedici în îndeplinirea planurilor mele cele mai bune şi mai cutezătoare, socotindu-le, nu ştiu de ce, nişte ştrengării. Dar pe acelea din ele, care-i erau pe plac mă ajuta în taină să le duc la îndeplinire... Pe scurt, treaba asta m-a plictisit aşa că m-am lăsat păgubaş. De altminteri, am încetat să-mi mai încredinţez gîndurile şi planurile hîrtiei, socotind că e mai bine să nu le cunoască nimeni dinainte. Chiar şi povestirea asta despre călătoria noastră la Zapoliarsk o scriu după un an şi jumătate, acum cînd am intrat în clasa a şaptea. În vremea cînd am început noi să ne pregătim de drum nu eram decît în a cincea...

Cum spuneam, o dată am băgat de seamă că Dima tot scria ceva noaptea într-un caiet gros. Închipuiţi-vă, sărea din pat numai în chiloţi şi se aşeza la masă, lua tocul, deschidea caietul, îşi sălta capul teribil de gînditor, suspina de oîteva ori şi nota nu ştiu ce în caiet. Pe urmă mormăia ceva în şoaptă şi iar se apuca de scris...

Mi-am pus în gînd să mă uit şi eu în caietul acela, de vreme ce Dima se uita şi el în caietul meu de însemnări. Prima filă purta dedicaţia : „Pentru K.S.".

Am tresărit : să-mi dedice Dima mie personal ceva ? Şi de ce nu ? Oricum, sînt singurul lui frate ! Descifrat, rîndul cu pricina însemna, desigur : „Pentru Kotlov Seva". Un minut întreg am fost de-a dreptul fericit... Apoi mi-au dat lacrimile, pentru că pe fila următoare am citit :

Mereu alături de mine,
Noi doi prieteni buni vom fi,
Şi-ţi jur c-aşa cum ţin la tine,
Pe nimeni alt n-oi îndrăgi !

„Sigur că e pentru mine ! mi-am zis. Totul e absolut exact : „prieteni buni vom fi" şi „pe nimeni alt n-oi îndrăgi" !" Inima începu să-mi bată cu putere. Am dat fuga la baie, unde se afla atunci Dima, l-am rugat să-mi deschidă şi am rostit cu un glas tremurat :

— Dimocika, noi doi vom fi întotdeauna alături, vom fi întotdeauna prieteni buni!... Nu-ţi face griji, te rog. Eu unul n-am să te părăsesc niciodată!

Înfăşurat în prosopul plușat, Dima s-a uitat la mine ca la un nebun, ceea ce mi s-a părut cît se poate de ciudat. M-am întors îndată în cameră şi am citit poezia următoare, care începea aşa: „Eu doru-ţi duc mereu...“

M-a prins îndoiala : poate n-oi fi descifrat bine literele astea — „K.S." ? Chiar aşa, de ce mi-ar duce Dima dorul, dacă mă are mereu în preajmă ? Ba cîteodată nu-l las să-şi facă lecţiile şi să dezlege problemele de şah, ceea ce mi-o şi spune de-a dreptul, şi nu în versuri, ci într-o formă destul de mitocănească.

Am mai întors o filă şi atunci m-am lămurit. Iată ce am citit :

Cu tine, Kira dragă,
Aş merge-o lume-ntreagă !

Era limpede : Kira Samoşkina ! Iată cui îi era dedicat caietul acela cu scoarţe roşii de muşama. Dima era gata să meargă o lume întreagă şi acum i se cerea să plece cu totul în altă parte decît îşi închipuia el. Şi încă fără Kira ! Dima nu voia să plece... Nu voia cu nici un chip. Trebuia făcut ceva de urgenţă !

Voi
fi
corespondent !

În seara cînd tata a înştiinţat „cvartetul de familie" că vom pleca la Zapoliarsk, am pornit să fredonez cîntecul acela care nu-i plăcea lui Dima, îndrăgostit cum îl ştiam. Poate că m-aş fi apucat să şi ţopăi de bucurie, dacă nu mi-ar fi fost jenă...

A doua zi, însă, în drum spre şcoală, m-am întristat aşa din senin. M-am gîndit că în curînd ulicioara pe care de cinci ani şi jumătate alergam în fiecare dimineaţă, bălăbănindu-mi servieta, o să fie departe-departe de mine. Şi nimeni n-o să-mi mai strige dimineaţa : „Hai noroc, Kotlov !" Nimeni nici măcar n-o să ştie că mă cheamă aşa...

Sub povara acestor gînduri arătam aşa de amărît, încît Tolea Filipov, preşedintele consiliului detaşamentului de pionieri, îmi spuse cu vocea lui gravă dintotdeauna :

— Constat, Seva, că eşti cufundat în gînduri, ceea ce e foarte bine. Tocmai aveam nevoie de spiritul tău inventiv şi, ca să zic aşa, de bogata ta fantezie creatoare !

— În curînd o să rămîneţi fără fantezia asta bogată... — spusei eu cu o voce care părea că vine din mormînt.

— Păi de ce ? Cred că greşeşti... Gîndeşte-te că în curînd vine vara şi în curtea şcolii se va deschide o tabără orăşenească de pionieri. Ei bine, am vrea ca tu să ne sugerezi cîteva acţiuni interesante pentru la vară...

De la o vreme, Tolea parcă vorbea în numele întregului consiliu al detaşamentului : „am vrea", „aşteptăm de la tine"...

— La vară n-am să mai fiu aici — spusei eu încet şi cu tristeţe în glas.

— Înţeleg. Ai să pleci, desigur, într-o tabără dinafara oraşului. Dar pe urmă ai să te întorci, şi atunci...

— N-am să mă mai întorc niciodată — îl înştiinţai şi mai mîhnit încă.

Tolea Filipov mă privi mirat şi oarecum speriat.

— S-ar putea crede că ai de gînd să mori.

— Nu, de murit n-am să mor, dar am să plec undeva foarte departe, în oraşul Zapoliarsk...

Cîteva minute mai tîrziu toată clasa aflase vestea, ceea ce mă făcu să mă simt încă şi mai stînjenit, căci îmi dădeam seama că n-ar fi vrut nimeni să ne despărţim, nici chiar aceia cărora se pare că le-am pricinuit numai neplăceri şi care, aşa cum aveam eu impresia, ar fi vrut tare mult să se descotorosească de mine. Nu, nimeni n-ar fi vrut să mă vadă plecat...

Tu, dragă Seva, vei fi întotdeauna alături de noi ! rosti cu un ton solemn Tolea Filipov. Noi nu te vom uita niciodată !

— Hait ! A început discursul funebru ! exclamă răutatea aia de Galia Kalinkina, aleasă de curînd redactor al gazetei de perete tocmai pentru firea ei răutăcioasă, pe care Tolea Filipov o socotea a fi „însuşirea de a gîndi în spirit critic". Hai mai bine să facem aşa fel, încît să nu ne despărţim.

— Imposibil — replicai. Mama a şi făcut bagajele...

— Nu m-ai înţeles — caută să mă lămurească Galia. Cînd zic să nu ne despărţim, vorbesc la figurat...

— Cum adică „la figurat" ?

— Foarte simplu... Vei fi corespondentul nostru special dincolo de Cercul Polar ! Ai să ne trimiţi pentru fiecare număr al gazetei de perete tot felul de însemnări interesante. Citindu-le, va fi ca şi cum am sta de vorbă cu tine şi ţi-am auzi glasul... În felul acesta n-o să ne mai despărţim !

— E grozav ! Bravo, Galka !... Formidabil ! se auziră exclamaţii din toate părţile. Acum vom avea şi noi un corespondent !

— Ce bine-ar fi dac-am pleca cu toţii, fiecare în altă parte ; atunci am avea corespondenţi pretutindeni ! îşi dădu cu părerea Timka Lapin, poetul detaşamentului.

— De ce să plecăm şi în felul acesta să destrămăm colectivul ? obiectă Tolea Filipov. În cazul ăsta nici n-ar mai avea cine să citească gazeta, dacă toţi au să scrie... Altfel, propunerea Galiei e foarte judicioasă, e o propunere, aş zice, inteligentă.

— Ba bine că nu ! exclamă Timka Lapin. Să ne scrie despre tot ce-o să facă el dincolo de Cercul Polar, despre viaţa de acolo. Iar mai tîrziu, de îndată ce vom absolvi şcoala, vom pleca toţi, cu toată clasa, la Zapoliarsk, la lucru. Grovază idee, nu ? Am citit undeva că unii absolvenţi aşa fac... Pleacă cu toată clasa pe diferite şantiere de şoc. Hai să facem şi noi aşa ! Ce ziceţi ?

— Hai ! Plecăm pe şantierele de şoc ! strigară toţi, bătîndu-l pe umăr atît de bucuroşi, încît Timka se încovoie.

— Bine — mă învoii eu — voi fi corespondentul vostru. Începînd de la toamnă... Pînă la întîi septembrie vă trimit primul articol.

— Vai, dar o să murim cu toţii de nerăbdare ! protestă Galia Kalinkina. Să ne scrii de îndată ce ajungi. Ba încă şi mai bine, trimite-ne prima corespondenţă din drum. Nişte „note de drum", ştii...

— Dar vine vara şi gazeta noastră „se închide" pînă în septembrie.

— Gazeta va apare fără întrerupere ! declară Galia. La vară, aici în curte va fi o tabără orăşenească de pionieri, şi tabăra asta n-o să se poată lipsi de gazetă !

— Bine, am să vă scriu din drum !

În clipa aceea veni lîngă mine buna şi milostiva Leolia Muhina, aceea căreia i-am vîrît în bancă un arici, şi-mi şopti la ureche :

— Vai, Seva... ieşi puţin pe „scara de fugă" ; Vitka-Smiorcăilă stă acolo şi plînge...

Smiorcăilă
nu
vrea
să
ne
despărţim

Mă dusei numaidecît pe „scara de fugă". Era scara de serviciu, pe care unii fugeau cîteodată de la ore, din care pricină şi fusese poreclită aşa. Colegul meu Vitka, zis Smiorcăilă, stătea cu faţa la geam, părînd că priveşte foarte atent gospodinele care puneau rufe la uscat în curtea vecină.

— Ce-i cu tine ? îl întrebai, apropiindu-mă de el din spate.

Vitka-Smiorcăilă tresări surprins, se întoarse şi atunci văzui că avea ochii umezi şi că pe obrazul lui, o lacrimă aşternuse o urmă subţire, şerpuită.

— De ce bîzîi ? Vreau să zic, de ce plîngi ? îl întrebai.

Vitka-Smiorcăilă vru la început să arate cum că nici de gînd n-avea să plîngă, dar apoi dădu din mînă (n-avea nici un rost să se ascundă de mine !) şi sughiţă amar.

— Ple-eci ? Da-a ?... mă întrebă el cu glasul lui smiorcăit dintotdeauna, lungind vocalele.

Mi se făcu milă văzîndu-l atîta de mîhnit şi chiar mă fîstîcii :

— Da' de unde ! Cum să-ţi spun ?... Încă nu e sigur. Dima, bunăoară, nu vrea să plece... Se pot ivi încă cine ştie ce surprize.

— Mă minţi, da-a ? Vrei să mă console-ezi ?...

Pe obrazul lui mai lunecă o lacrimă, repede-repede, ca şi cînd i-ar fi fost ruşine şi ar fi vrut să cadă cît mai degrabă jos.

— Ei hai, hai ! Ce te-a apucat ?

Dădui să scot batista, dar ca întotdeauna, n-o găsii la locul ei, aşa că frecai obrajii lui Smiorcăilă cu mîneca hainei.

— Să nu ple-eci... — se rugă Vitka de mine. Avem şi noi un vecin care a plecat, dar familia lui a rămas să păzească casa... Aşa ar trebui să faceţi şi voi ! Ce zici ?

— Nu se poate ! Noi nu putem să-l lăsăm pe tata singur !

— Şi eu ce mă fac ?...

— Tu ai să ştii totul despre mine ! Trebuie să-ţi spun că am fost numit corespondent special al gazetei voastre de perete pentru toată Regiunea Polară. La fiecare zece zile voi trimite corespondenţe despre mine şi despre ceea ce fac eu. Aşa că ai să ştii totul !

— Dar de văzu-ut n-am să te vă-ăd, nu-u ?...

— Ai să mă vezi mai tîrziu ! Ai să vii cu toată clasa acolo, la noi, la Zapoliarsk, după absolvirea şcolii... Aşa fac unii absolvenţi, şi ai noştri au hotărît să facă şi ei aşa. Pleacă cu toată clasa pe un şantier de şoc. Dacă nu şedeai să bîzîi, adică să plîngi aici, ai fi aflat şi tu ! Ce te-a apucat, zău ?...

— Ce m-a apucat... Păi cum am să rămîn eu fără tine ?...

Zicînd acestea, Vitka-Smiorcăilă începu să-şi aducă aminte cum ne-am dus noi doi la cinematograf cu buletinul lui Dima, şi cum ne-am căznit să dăm de rostul misterioasei semnături „ATF", şi cum am urmărit satelitul cu binoclul de teatru al bunicii lui, şi cum ne certam, şi cum ne băteam... Da, mai înainte, noi doi ne certam deseori şi eu nu-i vorbeam săptămîni întregi. Acum, însă, simţeam şi eu o gîdilătură în nas. Hotărîi să nu mă las copleşit de emoţie, să fiu bărbat, şi să-i insuflu curaj şi prăpăditului de Smiorcăilă.

— Uite, vezi — îi zisei — noi doi ne certam adesea, ba o dată te-am şi plesnit ! Mai ţii minte ?

Amintindu-i de toate astea, voiam să-l consolez, dar el tot nemîngîiat rămînea.

— Şi cine te-a poreclit Smiorcăilă ? Mai ţii minte ? Eu te-am poreclit aşa !...

— Şi ce dacă ?...

— Gîndeşte-te numai, caraghiosule, cîţi colegi buni, ba chiar foarte buni avem la noi în clasă ! Tolea Filipov, şi Timka Lapin, şi Galia Kalinkina... Şi încă alţi treizeci şi cinci ! Ei nu te-au bătut niciodată şi nici nu te-au poreclit aşa !

— Nu-mi trebuie mie alţi prieteni !...

Nici nu l-aş fi bănuit pe Vitka-Smiorcăilă un prieten atît de credincios. Mi se făcu ruşine la gîndul că îmi băteam joc de el destul de des. Dar nu-l lăsai să bage de seamă nimic, ca să nu se indispună şi mai rău.

— Decît să te smiorcăieşti aşa aiurea — îi zisei — mai bine mi-ai da o mînă de ajutor într-o chestie !

— Ce chestie ?... Vrei să mă duci cu vorba, da-a ?...

— O chestie de dragoste, na !

Lacrimile din ochii lui Vitka-Smiorcăilă se mistuiră numaidecît.

— Te-ai îndrăgostit ?

— Da' de unde... E vorba de Dima. Ştii, s-a îndrăgostit şi nu vrea să plece cu noi la Zapoliarsk. Nici nu ştiu, zău, ce-i de făcut!

Vitka-Smiorcăilă era tare curios din fire. Trase aer pe nări şi întrebă zorit:

— Dima al vostru, zici? S-a îndrăgostit?! Ia spune, de cine?...

Vreau „să omor iubirea"

Vitka-Smiorcăilă mi-a spus că în nişte reviste vechi care apăreau înainte de revoluţie şi pe care bunică-sa le tot răsfoia mereu, se dădeau felurite sfaturi despre felul cum „se omoară iubirea". Chiar aşa scria: „se omoară".

— Acolo — mi-a spus a doua zi Vitka — scrie că dacă vrei, ă-ă... să omori iubirea, trebuie s-o faci pe victimă, adică persoana care s-a îndrăgostit, să simtă repulsie faţă de obiectul îndrăgit.

— Am impresia că o cam încurci — zisei. Se spune „obiectul îndrăgit" despre cu totul altceva. Bunăoară, istoria este obiectul meu îndrăgit. Şi literatura. Dar în cazul de faţă?...

— Nu mă cre-ezi? se tîngui Smiorcăilă. Tu n-ai fost încă niciodată îndrăgostit, nu?

— Nu, n-am fost...

— Ei vezi? De unde să ştii? Cei care au întocmit sfaturile astea ştiau, vezi bine! Am citit cu ochii mei! Chiar aşa scrie: „să-i provoace repulsie faţă de obiectul îndrăgit!" Adică nu, am cam încurcat-o, adevărat: „faţă de obiectul dragostei sale"!

...Plecarea la Zapoliarsk trebui să fie amînată cu o lună, deoarece Dima avea de dat examenul de maturitate. În răstimpul

acestei luni hotărîi să-i provoc lui Dima, prin metode rapide, ca să zic aşa, „repulsie" faţă de Kira Samoşkina.

A doua zi (penultima înainte de intrarea mea în vacanţă), în recreaţia mare, începui să mă uit cu atenţie la Kira.

— Ia uitaţi-vă, frăţiorul cel mai mic al lui Dima ! chicotiră prietenele Kirei, cu care ea mergea pe sală braţ la braţ.

Chiar aşa au spus : „frăţiorul cel mic" ! Nu ştiu Dima, dar eu simţii numaidecît această „repulsie". Kira chicoti şi ea, cercetîndu-mă cu luare-aminte.

Îmi amintesc că am dat să scot batista, dar fiindcă nu era nici de rîndul acesta la locul ei, mi-am şters cu mîneca faţa asudată de emoţie, mi-am netezit părul şi mi-am continuat observaţiile. Kira îmi făcu deodată cu ochiul şi, trecînd prin dreptul meu, începu să fredoneze nu ştiu ce. Da, da, chiar acolo pe sală, în recreaţie, s-a apucat să fredoneze ! „Repulsia" mea sporea cu fiecare clipă...

Am reţinut bine toate astea şi seara, acasă, m-am pus pe treabă :

— Ciudată mai e şi Kira Samoşkina asta ! îi spusei lui Dima. În recreaţie umblă mereu braţ la braţ cu colegele ei. Umblă aşa îmbrăţişate, de ţi-e şi...

Nu-mi sfîrşii vorba şi nu mai apucai să spun „silă să te uiţi la ele", pentru că Dima îşi ridică visător ochii în tavan şi mă întrerupse :

— Da, ai dreptate, prietenele ţin tare mult la ea ! O îmbrăţişează, adevărat... Am băgat şi eu de seamă. E o foarte bună tovarăşă şi prietenă !

Mă uitai cu milă la Dima : a găsit şi el pe cine să admire !

— Ai observat cum zîmbeşte într-una ? urmai eu. Nu e nimic de rîs, dar ea zîmbeşte. Ba mai şi chicoteşte...

— Nu chicoteşte, rîde de-a binelea ! replică Dima cu aceeaşi expresie tîmpă şi visătoare pe faţă. Da, am observat. Are o fire foarte veselă şi bună. Îi place să zîmbească, ceea ce e de-a dreptul superb !... Ai dreptate, Sevocika !

Profund mişcat, îmi spusese gingaş „Sevocika", ceea ce nu s-a mai întîmplat vreodată. Eu însă nu mă lăsam :

— Ai auzit-o, în recreaţie... da, închipuie-ţi, chiar în recreaţia mare, umblă pe sală şi cîntă în gura mare ! Păi bine, dar asta...

— Splendid ! exclamă din nou Dima. Are o ureche foarte bună şi o voce minunată ! E dirijoarea cercului coral. Ca mîine termină şcoala de muzică !

— Cum, mai învaţă şi la şcoala de muzică ? Vrea ea să fie mai ceva ca alţii ? Toţi oamenii normali învaţă la o singură şcoală ; ea, la două deodată ! Ian te uită, mă rog !

Ei bine, nu, pe faţa lui Dima nu se citea „repulsia". După toate cîte îi spusesem eu, se pare că începuse să nutrească o şi mai mare admiraţie pentru Kira lui. La cină a declarat din nou că nu pleacă nicăieri. Mama i-a şoptit îndată lui tata (eu îi deslu-şesc şoapta de la distanţă !) : „Astea-s roadele sistemului tău de educaţie !"

Tata şi-a mîngîiat creştetul rotund şi ras, şi a spus zîmbind :

— Nu-i nimic. Las' că se obişnuieşte el cu ideea !... Astea-s nazurile tinereţii ! Aşa eram şi eu la vîrsta lui.

Eu însă ştiam că uneori Dima se obişnuieşte cu ideile lui tata mai anevoie decît mama. Şi în afară de asta, tata habar n-avea de cauza acestor „nazuri".

Ce era de făcut ?

Mi-am adunat toată puterea de voinţă şi mi-am propus să fac un ultim pas, cel mai vitejesc ; m-am hotărît să stau de vorbă cu Kira Samoşkina.

Odată, după ore, m-am luat pe urmele Kirei. Cînd a cotit din ulicioară în stradă, am cotit şi eu. Pe urmă Kira s-a întîlnit cu un tînăr înalt, care mi s-a părut mai frumos decît Dima, unde mai pui că acesta nu purta ochelari... Kira însă a început să rîdă, cu rîsul acela care nu-i provoca lui Dima nici o repulsie. Simţii du-rere la lingurică şi deodată (nu ştiu nici eu de ce), îmi veni să-l

iau la bătaie pe tînărul acela cu alură de sportiv. Dar el era, cred, cu un cap şi jumătate mai înalt decît mine, aşa că mă stăpînii.

Pe urmă Kira porni mai departe. Eu — după ea. Intră într-un magazin de bijuterii ; intrai şi eu. Într-o vitrină, sub un geam, erau expuse nişte inele de aur, subţiri de tot, pe care cum le văzui, mă apucai cu mîinile de cap (în gînd, fireşte !) : oare nu cumva o fi vrînd frate-meu să se însoare în ascuns ?! În cele din urmă Kira mă observă. Atunci mă făcui că mă uit cu multă atenţie la nişte brăţări şi la nişte cercei care stăteau tot sub un geam, şi costau tare scump (eu unul n-aş lua aşa ceva nici dacă mi s-ar da degeaba !).

— Ce doreşti ? mă întrebă vînzătorul.

— Nimic... Mă uit şi eu aşa...

— N-ai ce căuta aici. Alături e un magazin de rechizite şcolare ; acolo poţi să te uiţi cît pofteşti !

Auzind asta, Kira veni lîngă mine şi, uitîndu-se la vînzător cu o privire mîndră şi chiar dispreţuitoare, spuse :

— Dînsul e cu mine ! Să mergem !...

— În cazul acesta, scuzaţi, tovărăşico ! Mă uitam la flăcău şi mi-am zis că e cam devreme încă să cumpere verighete... Şi nici de cercei n-are nevoie !

Mă simţeam stînjenit văzîndu-mă ocrotit de Kira, pentru că trebuia să-mi provoc şi mie „repulsia" aia.

— Ce te ţii după mine ? mă întrebă ea. Apoi, privindu-mă cu atenţie, spuse deodată, cu gingăşe în glas : Observ că ai nasul exact ca al lui Dima...

Simţii numaidecît o mîncărime la nas ; pe frunte îmi răsăriră broboane de sudoare, ca atunci, în recreaţie. De rîndul acesta, însă, nu mă putui hotărî să-mi şterg fruntea cu mîneca. Cu ochii în pămînt, îngăimai :

— Trebuie să-ţi vorbesc...

— S-a întîmplat ceva cu Dima ? Nu l-am văzut după ore...

— Deocamdată nu s-a întîmplat nimic ! spusei cu un ton misterios, accentuînd asupra cuvîntului „deocamdată". Azi, ei fac practică la uzină.

— A, da ! Uitasem !

Dima era într-o clasă paralelă cu aceea a Kirei şi de aceea ei făceau practică la uzină în zile diferite.

— Deocamdată nu s-a întîmplat nimic... — repetai.

— Cum adică „deocamdată" ? Dar ce-ar putea să se întîmple ?

— Plecăm de-aici...

— Plecaţi ? ! Unde ?

— Ne detaşează !

— Pe cine anume, de zici „ne" ?

— Pe toată familia.

— Şi unde, mă rog ? Unde ?

Văzînd-o foarte tulburată, o mai chinuii puţin cu tot felul de aluzii şi fraze enigmatice, lăsînd-o să plutească în necunoscut. Îmi tot lăsam ochii în pămînt, cu un aer misterios, ba îi mai spusei că e vorba de o „misiune secretă", despre care n-am voie să dau nici un fel de amănunte. Pe urmă... pe urmă, vezi bine, i-am spus tot ce puteam să-i spun despre plecarea noastră la Zapoliarsk. Kira habar n-avea ; n-aş putea spune de ce, dar Dima n-o înştiinţase. Se pare, că, într-adevăr, n-avea de gînd să plece cu noi ceilalţi.

— Zapoliarsk ?... făcu gînditoare Kira. E foarte ispititor...

— Pe toţi ne ispiteşte ! Şi pe mine, şi chiar şi pe mama. Numai pe Dima nu !

— De ce ?

— Pentru că... pentru că...

— Bine, dar de ce ?

Dima nu vrea să plece din cauza dumitale...

— Din cauza mea ? !

Nu ştiu de ce, Kira se bucură grozav şi mă trase după colţ, într-o ulicioară.

— Ţi-a spus el, da ? căută să mă iscodească. Ţi-a spus ? Chiar aşa ţi-a spus : „Nu plec din cauza Kirei ?“ Da ? Chiar aşa ? Şi altceva ce-a mai zis ? Ţi-a spus-o ca unui frate, da ?

— Mda, în general, desigur, el îmi spune ca unui frate tot ce are pe suflet — răspunsei eu cu un aer important. Şi chiar se sfătuieşte cu mine în toate chestiunile mai importante. Cît despre asta... văd şi îmi dau singur seama că numai din cauza dumitale...

Kira fu cît pe ce să ţipe şi să sară în sus de bucurie :

— Nu vrea să plece din cauza mea ? Vai, ce bine e ! Formi-da-bil !

Eu, unul, nu vedeam nimic formidabil în toată afacerea asta.

„Ce oameni ciudaţi ! mă gîndii. El se arată tare bucuros auzind că ea cîntă în recreaţie pe sală, unde nu mai cîntă nimeni altcineva, iar ea ţopăie aflînd că el nu vrea să plece undeva unde orice om în toate minţile s-ar duce fuga fără să stea pe gînduri, „cu ochii închişi“, cum se zice !“

Kira se uită la mutra mea acră (pe care eu o acream şi mai avan, oftînd într-una din adîncul rărunchilor) şi se linişti puţin cîte puţin, după care întrebă :

— Trebuie să plece neapărat ?

— Neapărat ! întării eu îndată. Din pricina asta se destramă familia. Pricepi dumneata ? Mama e bolnavă ; au apucat-o durerile de inimă. Am şi chemat... aia, cum îi zice ?... salvarea ! Tata ia tot felul de picături...

— Aţi chemat salvarea şi pentru el ?

— Încă nu, dar dacă o ţine tot aşa, va trebui s-o chemăm.

— Tatăl tău e tare afectat ?...

Văzînd că vorbele mele şi-au făcut efectul, îi dădui înainte cu scornelile :

— Afectat e puţin zis : suferă cumplit ! Zice „Fie ce-o fi cu glaciaţia aia eternă, dar eu nu plec nicăieri fără feciorul meu preferat !“

— Va să zică Dima e feciorul lui preferat !

— Şi eu sînt feciorul lui preferat... Şi Dima, bineînţeles. Gîndeşte-te, e primul născut ! Pricepi ? Ăia de-acolo, din Nord, ne tot telefonează în puterea nopţii, trezesc toată casa din somn, ne cer să plecăm. Tata însă le-o spune categoric : „Dacă nu merge Dima, nu merg nici eu !“ Cît despre mama, în fiecare noapte chemăm salvarea...

— Cred că părinţii tăi au să mă urască !

— Oho ! Şi încă cum ! Straşnic !... Acuma nu te urăsc, dar dacă continuă aşa...

— Bine. Am să vorbesc eu cu Dima !

În seara aceleiaşi zile, aflîndu-mă în bucătărie, l-am auzit pe Dima că spune la telefon, acoperind receptorul cu palma :

— Ştiam eu că ţie puţin îţi pasă !... Mi-am închipuit eu că pentru tine despărţirea e o nimica toată ! Bine... Dacă stărui tu, plec. Ştiam că n-o să-mi duci cîtuşi de puţin dorul. Păi da, parcă pe tine te mişcă toate astea ?... Nu, n-am să-ţi scriu eu primul. Dacă primesc o scrisoarea de la tine, îţi scriu şi eu ; dacă nu, n-am să-ţi scriu. Voi şti atunci că m-ai izgonit înadins dincolo de Cercul Polar...

Toată seara Dima a umblat aşa de mîhnit, că mi s-a făcut tare milă de el. „Ce s-o fi omorînd atîta cu firea ? Păi să mă omor eu vreodată atîta pentru una ca Kira !...“ Gîndurile astea ale mele, însă, nu i se transmiteau cu nici un chip lui Dima.

Atunci m-am dus să mă sfătuiesc cu Vitka-Smiorcăilă. Oricum, el avea revistele alea vechi ale bunicii, în care găseai tot felul de sfaturi folositoare în chestii din astea.

Vitka-Smiorcăilă mi-a spus îndată că a citit într-o revistă veche un sfat foarte important : pentru ca un îndrăgostit să se liniştească şi să nu mai sufere, e necesar ca nimic să nu-i amintească de „obiectul dragostei sale“. Atunci uită !

Am înţeles ce am de făcut : acolo, la Zapoliarsk, nimic nu trebuie să-i amintească lui Dima de Kira Samoşkina, şi atunci el o să dea negreşit uitării „obiectul îndrăgit“ !

Sînt în aer!

Cînd a aflat că pînă la Krasnoiarsk aveam să călătorim cu avionul, Henrietta Petrovna, vecina noastră, ne-a şi prezis că o să ni se facă rău la toţi. Pe urmă ne-a făcut cunoscut că în marile avioane de construcţie nouă toţi pasagerii se leagă neapărat de scaune cu nişte centuri pentru că, dacă nu se leagă, ar putea să spargă geamul cu capul şi să zboare drept în stradă (chiar aşa a şi spus: „drept în stradă"). Henrietta Petrovna citise chiar undeva că un american a zburat în felul acesta afară pe geam...

Pe urmă, vecina ne-a încunoştiinţat că cel mai periculos e la decolare şi la aterizare, şi că recent de tot („zilele astea!"), un avion s-a prăbuşit la decolare undeva, în America, iar altul s-a prăbuşit la aterizare undeva în Australia.

Am aflat, de asemenea, că uneori aerodromul nu poate primi avionul din cauza condiţiilor atmosferice nefavorabile, şi atunci maşina se roteşte ce se roteşte în aer, zboară ce zboară, pînă i se sfîrşeşte carburantul, după care cade unde se nimereşte... Vecina noastră a auzit că tocmai aşa s-a întîmplat odată în Canada sau în Mexic.

Iar cînd a aflat că de la Krasnoiarsk ne vom urma călătoria cu vaporul, Henrietta Petrovna a spus că atunci „o să ni se facă rău de-a binelea, de zece ori mai rău ca în avion!" Ai fi putut crede că vecina noastră şi-a petrecut toată viaţa pe apă şi în aer. Eu însă ştiam că ea a făcut cele mai lungi călătorii cu trenul electric numai pînă la staţia Kratovo, unde obişnuia să închirieze o vilă pe timpul verii.

Mai erau însă şi alţii care ne speriau c-o să ni se facă rău. Miloasa aia de Leolia Muhina, bunăoară, a spus că ei era să i se facă rău şi în grădina zoologică, odată, cînd s-a plimbat călare pe un măgăruş care mergea în cerc. Asta s-a întîmplat tare de

mult, dar Leolia ţinea bine minte şi acum. Leolia a mai spus că împotriva greţei s-a găsit nu ştiu ce leac excelent. Mama a auzit şi ea de medicamentul acesta, şi a cumpărat un pachet întreg. Eu unul m-am jurat că oricît de rău mi s-o face pe drum, să ştiu că mi s-ar întoarce stomacul pe dos, şi tot n-am s-o arăt şi nici n-am să mă ating de medicamentul mamei.

Iată-ne, aşadar, porniţi la drum!

Pînă la Zapoliarsk am călătorit numai cu expresuri. Din Moscova am plecat cu un autobuz expres, apoi ne-am urcat într-un „TU-104", care poate fi foarte bine numit „expres aerian", iar după aceea am călătorit pe Enisei cu un expres fluvial. Dar să le iau la rînd...

Despre autobuz cred că nu merită să scriu prea mult. Am să spun numai că nu s-a oprit în drum niciodată. În afară de asta, el se deosebea de autobuzele obişnuite şi prin aceea că aproape toţi pasagerii erau din cele mai diferite colţuri ale ţării, încît ai fi zis că te afli nu într-un autobuz, ci mai degrabă la un „festival pe întreaga Uniune". Unii aveau să ajungă în aceeaşi zi la ei acasă, în peninsula Kola, alţii — în Asia Centrală, alţii — în Extremul Orient, iar noi — la Krasnoiarsk, pe malul Eniseiului.

Deasupra aerodromului stăruia în aer un vuiet neîntrerupt; tot timpul decolau şi aterizau avioane... Mă minunam, chiar, cum de nu se ciocnesc ori măcar nu se ating uşor unele de altele.

În clădirea aerogării se afla o mulţime de călători. Mă amuza să mă uit la ei: îi vezi aşa cum stau liniştiţi, ba unii şi aţipesc, dar de îndată ce începe să hîrîie difuzorul din perete, toţi, ca la o comandă, îşi întind gîturile, după care treizeci de inşi sar toţi deodată în picioare, îşi iau în tăcere valizele şi se duc fuga la avion... Aşa se întîmpla la fiecare cinci sau zece minute.

După cum am mai spus, călătorii şedeau pe scaune şi în fotolii şi unii din ei se lăsau chiar furaţi de somn. Străinii însă nu şedeau jos, ci umblau tot timpul încoace şi încolo, şi se tot uitau în dreapta şi-n stînga. Eu îl întrebam mereu pe tata: „Ăştia ce

sînt ? Dar ăştia ?..." Tata asculta în ce limbă vorbesc străinii şi-mi răspundea.

Mama şi-a dat cu părerea că dacă eu n-aş fi avut la şcoală un trei cu minus, ci măcar un patru la limba străină pe care o învăţam, nu l-aş mai fi deranjat tot timpul pe tata. Dar mama n-avea dreptate ; chiar dac-aş fi avut la acel obiect nu cinci, sau chiar zece cu plus, tot nu i-aş fi putut deosebi decît pe nemţi, pentru că la şcoală eu nu învăţam decît „deutsch", pe cîtă vreme tata şi cu Dima mai învăţau fără profesor şi engleza, ba chiar şi franceza.

Din pricina mamei am venit la aerodrom mult prea devreme ; mama întotdeauna are emoţii şi se teme să nu întîrzie. La cinematograf, bunăoară, vine cu tata la o oră cînd în hol nu se află încă nimeni afară de plasatori şi cînd solista şi muzicanţii care susţin programul completării muzicale stau frumuşel la bufet. Aici, la aerodrom, cu toate că radioul anunţa la timp cînd trebuie să vină pasagerii la avion, mama sărea de pe scaun la fiecare cinci minute şi se ducea la Biroul de informaţii.

Odată s-a întors însoţită de un bărbat înalt, îmbrăcat într-un costum gri foarte frumos. Am remarcat numaidecît că hainele tatii nu erau aşa de bine croite şi călcate şi, nu ştiu de ce, mi s-a făcut necaz pe mama. Necunoscutul avea o faţă tînără, dar părul lui era complet cărunt, cu reflexe de argint. Ochii îi erau înfundaţi în orbite sub sprîncenele cărunte şi aveau o privire blîndă, tristă şi obosită.

— Vladimir Nikolaevici pleacă şi dînsul la Zapoliarsk ! ne înştiinţă, bucuroasă, mama. Vom avea un tovarăş de drum ! Dumnealui stă de trei ani acolo. Acum a fost plecat în concediu...

Imediat mi-a trecut ciuda şi m-am bucurat şi eu, pentru că nu-i de loc plăcut să mergi într-un oraş unde n-ai nici un prieten şi nici măcar o cunoştinţă.

Pe urmă, mama ne prezentă lui Vladimir Nikolaevici :

— Iată-i şi pe bărbaţii mei ! Aşa ne zice ea la tustrei : „bărbaţii mei".

Din primul moment am băgat de seamă că noii noastre cunoştinţe i-a plăcut cum arată mama la faţă. Dar mama vorbeşte întotdeanua atîta despre „bărbaţii" ei şi despre tot felul de treburi de-ale casei, încît foarte repede uită toţi de frumuseţea ei (am observat asta de mult !).

Dima, care aţipise, se uita buimac prin lentilele ochelarilor la noul venit.

— Nu face nimic... dormi, dormi — îi spuse Vladimir Nikolaevici cu multă blîndeţe în glas. Acolo, la Zapoliarsk, nu prea o să dormiţi la început...

— De ce ? ! întrebă mama, mirată şi speriată totodată.

— E lesne de ghicit de ce — interveni tata. Mîngîindu-şi capul ras, cu un aer gînditor ca întotdeauna, ne lămuri, rostind rar cuvintele : Acum acolo e ziua polară ; soarele luminează douăzeci şi patru de ore pe zi. Pas de mai dormi !

— De ce nu ne-ai prevenit ? exclamă mama cu un ton de parcă, fiind avertizată, n-ar mai fi plecat nici în ruptul capului, sau cel puţin ar fi dormit pe săturate, ca să-i ajungă pe o jumătate de an.

Eu însă m-am bucurat straşnic că a ştiut şi tata să ne explice de ce o să ne fie aşa de greu să dormim la început, cu toate că el n-a stat niciodată dincolo de Cercul Polar, ci doar a fost de cîteva ori pe-acolo în delegaţie. Îmi aduc aminte că m-am uitat cu un aer triumfător la Vladimir Nikolaevici, ca şi cum aş fi vrut să spun : „Vedeţi ce tată am eu ? !“ Cît despre faptul că nu prea o să dormim la Zapoliarsk, treaba asta mă bucura ; eu socot că atunci cînd doarme, omul pierde foarte mult timp preţios, şi de aceea pe mine mama mă face să merg la culcare numai cu sila.

În sfîrşit, a venit clipa să ieşim la avion. Toţi cei care mergeam la Krasnoiarsk ne-am adunat pe o platformă dinaintea aerogării. O femeie în uniformă ne-a numărat după o listă, apoi a pornit-o mîndră înainte, aşa cum merg educatoarele de la grădiniţele de copii, iar noi o urmarăm grămadă, ascultători, ca nişte preşcolari.

Dar iată şi avionul nostru, un „TU-104“. Celelalte avioane stăteau ceva mai departe, pe cînd ăsta se afla aici, sub ochii mei, ca un gigantic bloc de gheaţă, alb şi ţuguiat. Deasupra cozii lui flutura un fanion roşu, cu o steluţă, după care oricine, în orice capăt al lumii şi la orice altitudine, îşi poate da seama că avionul e de-al nostru, sovietic !

Eram tare emoţionat. Mama avea şi ea emoţii, şi se tot uita la noi, parcă numărîndu-ne din ochi (să vadă dacă nu cumva s-a pierdut pe drum careva din „bărbaţii“ ei). Dima îşi tot muta ochelarii cu ramă de bagá de la rădăcina nasului pe vîrf şi înapoi.

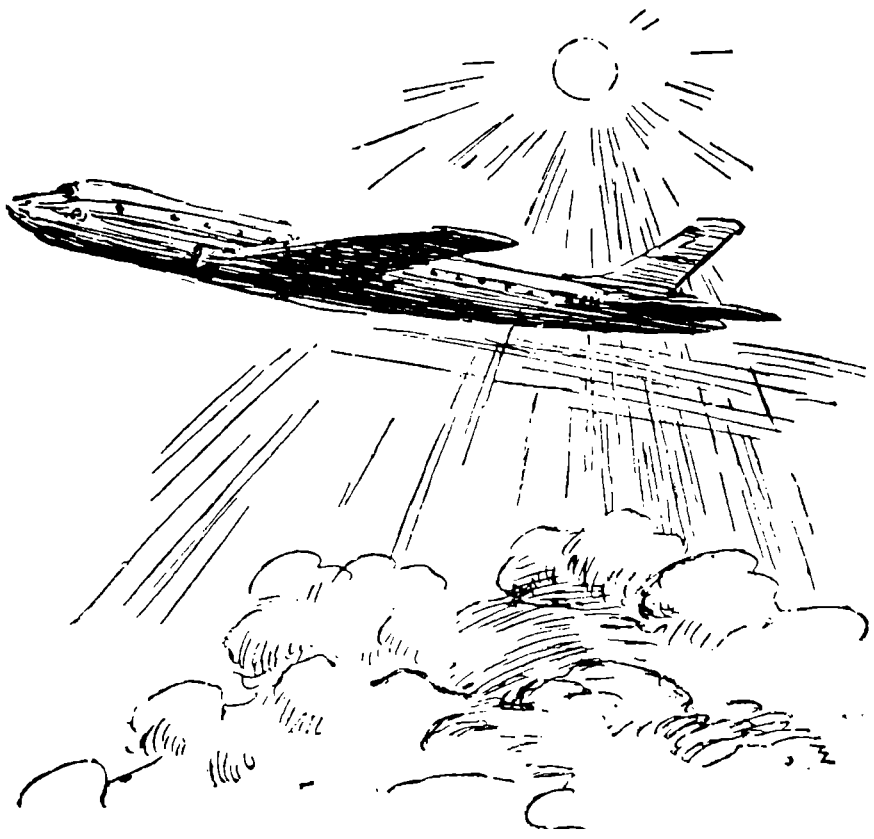

Ceilalţi călători erau şi ei tulburaţi. Numai tata, în timp ce urcam scara avionului, se întoarse spre mine şi îmi dădu, cît se poate de impasibil, unele lămuriri :

— E un turboreactor, fără elice ! Vezi ? Observă ce formă aerodinamică ! Aripile par lipite de fuzelaj... Şi toate astea, ca să prindă mai multă viteză ! Ce forţă !

— Oho !

— Dar acesta nu e ultimul tip de avioane de călători. Mai există şi „TU-114". Acela poate lua mai mulţi pasageri. Îţi închipui ?

Îmi închipuiam cam greu. Cît despre tata, pe faţa lui se citea atîta mîndrie, ca şi cînd chiar el ar fi construit sau ar fi proiectat avioanele astea.

— Ce forţă ! repetă el.

Întotdeauna zicea aşa cînd voia să-şi arate admiraţia : „Ce forţă !" În astfel de clipe, deşi mic de statură şi ras în cap, nu ştiu de ce, dar mi se părea şi el tare frumos şi puternic. Eram încredinţat că dacă nu s-ar fi ocupat de glaciaţia eternă, tata ar fi putut foarte bine să construiască şi el toate lucrurile astea despre care spunea atît de încîntat : „ce forţă !"

Ne-am aşezat în fotoliile moi şi confortabile, prevăzute cu nişte manete negre. Cînd apeşi pe manetă, speteaza fotoliului se lasă şi atunci stai aproape culcat, exact aşa cum stai acasă, pe un divan ; dacă mai apeşi puţin, speteaza se ridică şi atunci stai drept şi ţeapăn. Mă jucai puţin cu maneta... Mama, din obişnuinţă, clătină din cap a mustrare :

— Vezi c-ai s-o rupi !

Zîmbii : parcă într-un avion ca ăsta poţi „să rupi" ceva ? !

Tata îmi luă şi el partea :

— Astea-s făcute trainic ! La nivel cosmic !

Apoi urcară piloţii şi, străbătînd tot avionul, trecură la ei în cabină. Mergeau calm şi firesc, cum merg la lucru toţi oamenii. Ba unul avea şi o servietă cu el. Mie îmi venea să-i pipăi ; mă gîndeam că peste cîteva minute ei au să ridice uriaşa maşină pe bolta cerului, la o înălţime de opt sau poate chiar zece kilometri. În frunte mergea unul în vîrstă, cu părul cărunt şi bogat, şi cu gîtul bronzat de soare. Pe vestonul lui atîrnau mai multe insigne de o formă alungită.

— E milionar ! îmi spuse în şoaptă tata. A zburat cîteva milioane de kilometri !...

Mi-am dat numaidecît seama că el era şeful. Îl urmau alţi piloţi mai tineri, tot aşa de calmi şi de voioşi. Eu mă tot uitam plin de admiraţie la spatele aceluia care era mai mare peste toţi, acela cu gîtul voinic, ars de soare...

Pe urmă, aidoma unei prezentatoare de la un matineu venită în faţa cortinei, dinaintea cabinei îşi făcu apariţia o blondă, una tinerică, şi cu un calm desăvîrşit, ca şi cum ar fi anunţat programul unui spectacol de artişti amatori, ni se adresă tuturor :

— Bună ziua ! Mă numesc Nastia. Sînt însoţitoarea de bord. Avionul „TU-104" circulă pe ruta Moscova-Krasnoiarsk. Vom zbura la o altitudine de opt-zece mii de metri. La decolare, legaţi-vă centurile !...

Imediat după aceea începură să huruie motoarele. Huruiau aşa de tare că, dacă nu m-aş fi legat cu centura, încîntat cum eram, aş fi sărit în sus din fotoliu. Huruitul ăsta cumplit mă făcea să cred că motoarele avionului ar putea să ne ducă pe Marte, în Lună, la cele mai îndepărtate stele, ori mai ştiu eu unde !

Avionul porni spre pista de decolare. Nastia, însoţitoarea de bord, veni cu o tavă şi începu să ne dea la toţi, pe gratis, nişte bomboane transparente, din alea care mie îmi plac tare mult. Încă de acasă, Henrietta Petrovna m-a prevenit că aceste bomboane se dau special pentru ca pasagerilor „să nu li se înfunde urechile" şi pentru ca să nu li se facă rău. «Pentru asta — m-a prevenit Henrietta Petrovna, care de altminteri n-a urcat niciodată în aer mai sus de etajul trei, unde stam noi — se mai distribuie şi nişte pachete care se numesc, nu ştiu de ce, „pachete igienice"».

Adevărat, în fiecare fotoliu se afla cîte un pachet din astea. Eu mi-am luat dintr-o dată vrea patru-cinci bomboane, deşi toţi luau numai cîte una, mi-am pus pe genunchi „pachetul igienic" şi din clipa aceea am început să aştept încordat clipa cînd avea să mi se facă rău...

Motoarele îşi înteţiră urletul şi avionul se avîntă pe pista de decolare cu o viteză pe care eu nici nu mi-aş fi putut-o imagina, pentru că mai înainte mi se părea că şi automobilele merg repede,

şi trenurile electrice. Dar în comparaţie cu avionul, astea se tîrăsc pur şi simplu, ca broaştele ţestoase.

Avionul gonea într-una. Nici n-am băgat de seamă cînd roţile s-au desprins de pămînt şi ne-am pomenit cu toţii în aer. Aerodromul, şi casele, şi pădurea începură să se micşoreze tot mai mult, pînă dispărură cu totul. Avionul străpunse norii cu aceeaşi iuţeală cu care, la orele de curs, străpungeam noi cu vîrful creionului elicea închipuită dintr-o foaie de hîrtie. După aceea... După aceea mi s-a înfăţişat un tablou cum cred că nici un pictor n-a zugrăvit vreodată. Dedesubtul nostru se aşterneau norii, ca o nesfîrşită poiană de basm troienită de zăpadă. În juru-ne, soarele învăpăia nemărginirea cerului albastru. Soare şi cer — şi nimic mai mult ! N-am mai pomenit una ca asta — să văd norii dedesubtul meu şi nu deasupră-mi ! Avionul nostru plutea ca un aisberg alb pe albastrul ocean aerian (e drept, n-am văzut niciodată aisberguri, dar am citit despre ele în cărţile de aventuri).

Ne-am desfăcut cu toţii centurile. Noua noastră cunoştinţă, Vladimir Nikolaevici, aruncă o privire în jur, se uită să vadă dacă mai arde dispozitivul luminos de lîngă cabina piloţilor, care avertiza categoric : „Fumatul oprit" şi, încredinţîndu-se că s-a stins, îşi aprinse o ţigară. Nu ştiu de ce, dar fumul de ţigară îmi aminti îndată de pămîntul de care mă şi îndepărtasem cu gîndul.

— Sînteţi probabil metalurgist ? îl întrebă tata pe Vladimir Nikolaevici.

— Cîteodată sînt şi metalurgist...

Tata îşi aplecă mirat capul.

— Cum aşa, „cîteodată" ?

— Să nu vă mire, dar eu am mai multe specialităţi.... Aşa mi-e meseria, îmi schimb mereu profesia !

— Bine, dar ce sînteţi dumneavoastră ?

— Sînt actor. La noi, la Zapoliarsk, există un mare teatru de dramă. Avem şi un stadion, şi cinematografe, şi case de cultură...

Mai tîrziu am băgat de seamă că şi alţi locuitori ai Zapoliarskului, la fel ca şi Vladimir Nikolaevici, obişnuiau să zică : „Aici la

noi...", „La noi în oraş...", „La noi, la Zapoliarsk..." Ţineau tare mult la oraşul lor, pentru că l-au construit ei înşişi în pustietatea tundrei.

Tata se întoarse îndată spre mama :

— Ei, vezi ? Ţi-era teamă c-ai să te plictiseşti !...

— La noi, la Zapoliarsk, e greu întotdeauna cu biletele, dar am să vă procur eu — urmă Vladimir Nikolaevici cu vocea lui moale, foarte plăcută, zîmbind discret.

Părea că aşteaptă mereu să intervină cineva în discuţie, gata fiind să-i dea imediat întîietate.

— Da, închipuiţi-vă, în toiul nopţii polare, pe viscol, la o temperatură de minus cincizeci de grade, oamenii merg la teatru...

Viscolul şi gerul de cincizeci de grade au indispus-o imediat pe mama. Zise cu un suspin :

— Da-a... Trebuie să fii tare îndrăgostit de artă, ca să...

— Şi ce bine trebuie să ne jucăm noi rolurile ! exclamă Vladimir Nikolaevici. Gîndiţi-vă ce greutăţi înfruntă oamenii ca să vină să ne vadă ! Aşa că nu-i chip să-i amăgeşti. Nu se prinde să le dai surogat de artă...

Mie
nu
mi
s-a
făcut
rău !

Mi-aduc aminte că nu prea am înţeles chestia cu „surogatul de artă". După aceea însă m-am dus să dau o raită prin avion.

Călătorii se liniştiseră cu totul şi dormeau sau citeau ziare şi reviste, uite-aşa ca la frizerie, ca şi cînd şi-ar fi aşteptat rîndul la

tuns. Am străbătut toată nava cît era ea de mare şi am ajuns la o uşă pe care scria „Toaletă". Aici m-am oprit, am zgîlţîit de clanţa uşii metalice, de un alb imaculat, aidoma unei uşi de frigider uriaş. Uşa era încuiată pe dinăuntru. Am aşteptat vreo zece minute, după care am zgîlţîit iar de clanţă...

Deodată, uşa se deschise brusc şi din dosul ei se ivi mutra unui băiat, cu o expresie enigmatică, roşie toată, plină de pistrui, parc-ar fi fost mînjită cu picături de cerneală cafenie, cu părul roşcat stînd ţeapăn pe creştet. Mutra asta se uită repede în dreapta şi-n stînga, apoi se întoarse către mine.

— Eşti singur ?

— Singur... Dar de ce mă-ntrebi ?

— Atunci intră înăuntru !

De după uşa aceea albă se ivi o mînă, parcă pătată şi ea cu cerneală, care mă trase în toaletă. La început m-am cam speriat, dar pe urmă mi-am venit în fire. După ce-l cercetai mai cu atenţie pe băiatul cel roşcat, îl întrebai :

— De ce te-ai băgat aici ?

— Mă ascund ! îmi răspunse el în şoaptă.

— Te ascunzi ? De cine te ascunzi ?...

Băiatul se uită bănuitor în jur, ca şi cînd ar fi vrut să-mi dezvăluie o mare taină, dar pe urmă se răzgîndi şi dădu din mînă a nepăsare.

— Dacă ştii prea multe, ieşi repede la pensie... Adică îmbătrîneşti !

— Ei hai, ce te costă ? Spune-mi şi mie ! stărui. Spune-mi de cine te ascunzi ?

— Mai mult nu-i chip să stau aici : de zece ori au tot tras de uşă — mă înştiinţă el în loc de răspuns. Tu cu cine eşti ? Călătoreşti singur ?

— Nu, sînt cu părinţii... Şi cu frate-meu mai mare. Dima îi zice.

— Eşti însoţit ? Î-î-î !... Eu sînt singur.

— Cum, singur, singur de tot ? !

— De tot ! Ce te miri atîta ?

— Dar cum de te-au lăsat să pleci de-acasă ?

— Nu m-au lăsat ; am fugit.

— De ce ?

— Auzi întrebare ! De ce-ar putea să fugă omul în Regiunea Polară ? ! Ca să cunoască viaţa adevărată ! Acolo-i r-r-omantismul ! mîrîi băiatul. Apoi, după ce rămase o vreme tăcut, frămîntat de gînduri, zise : Haidem la părinţii tăi...

— Nu se poate, Roşcatule !

— Cine ţi-a spus că-mi zice aşa ?

— Nu mi-a spus nimeni... Aşa mi-a venit mie să-ţi zic... Şi chiar aşa îţi zice ?

— Da, dar nu pe hîrtie, nu în certificatul de naştere, ci numai aşa... Încă pe cînd eram la grădiniţă m-au poreclit Vovka Roşcatul.

— Ei bine, Roşcatule, nu se poate să mergi la ai mei ! Îţi pui viaţa în pericol !

— De ce ?

— De-aia, pentru că dacă află mama că ai fugit de acasă, ea e în stare să întoarcă avionul din drum !

— Nu-l întoarce !... Doar nu pot să stau tot timpul la toaletă, se îmbolnăvesc călătorii...

Cînd venirăm la ai mei, mama exclamă :

— Vai, ce păr frumos are băiatul ! La Moscova, femeile îşi vopsesc special părul în culoarea asta. Al lui e natural... Păcat, zău, de aşa păr la un băiat ! Are pe cap aramă veritabilă !

— Chiar asta şi vreau, să mă strecor la un combinat de prelucrare a cuprului ! anunţă, spre surprinderea mea, Roşcatul.

— Cum adică vrei să te strecori ? întrebă mama, deodată bănuitoare.

— Adică aşa... Chestia e că eu... de-acasă...

Îl călcai pe picior, dîndu-i de înţeles că n-are nici un rost să-şi dezvăluie taina, pentru că tot n-o să-l înţeleagă şi n-o să-l aprecieze nimeni. El, însă, nu ştiu de ce, ţinea cu tot dinadinsul să-i facă mărturisiri complete mamei.

— Am fugit de-acasă, asta e! Vreau să văd cu ochii mei r-r-omantismul Nordului!

Ochii ăştia ai lui erau verzi ca smaraldul, şi atunci cînd a spus „r-r-omantismul Nordului", şi i-a rotit în cap în aşa chip, încît mama s-a tras brusc în lături.

— Cum adică vrei să vezi? Singur, fără părinţi? întrebă ea mirată.

— Cu părinţii nu mai e pic de r-romantism şi n-are nici un haz! declară Roşcatul mîndru, cu un aer de independenţă.

Mă uitam la el plin de admiraţie. Vai ce r-romantic! Şi ce er-rou! Imitîndu-l în gînd pe băiatul ăsta, începusem să lungesc şi eu „r"-urile.

— Tovarăşi bărbaţi! exclamă mama, plesnindu-şi palmele. Cum de puteţi rămîne nepăsători la cele auzite? Acasă la el, părinţii poate şi-au ieşit din minţi! Trebuie să-l oprim... Să-l întoarcem din drum... Să-l dăm jos!

— Asta ar fi posibil numai cu paraşuta... — făcu ironic tata.

— Nu, nu-i de glumă! interveni Vladimir Nikolaevici. Soţia dumneavoastră are perfectă dreptate. La prima escală, la Omsk, fugarul trebuie predat miliţiei.

Acum artistul îmi plăcea mai puţin ca înainte. În piesele alea ale lui, eroii sînt înfăţişaţi, de bună seamă, ca nişte romantici, dornici să meargă în taiga, în tundră, la Polul Nord, să zboare în Cosmos, la stele, dar în viaţa adevărată, dumnealui intenţionează să dea r-romantismul ăsta pe mîna miliţiei!

— Eu cred că nu e cazul să ne alarmăm — replică foarte calm tata, mîngîindu-şi cu multă gingăşie capul ras. La vîrsta lui, şi eu eram aşa: visam numai fugă şi călătorii: Las' să stea o vreme singur, să dea de greu, să guste romantismul acesta laolaltă cu lipsurile.

— Dar părinţii lui poate au şi ajuns la casa de nebuni! se tîngui mama. Îmi închipui ce-i pe ei acum! Închipuindu-şi asta, mama se înfioră.

— Le trimitem de la Omsk o telegramă acolo, la casa de nebuni, şi se fac bine numaidecît ! urmă tata cu glumele.

— O telegramă ? ! sări mama. Parcă o telegramă, un biet petic de hîrtie, poate să ţină locul singurului lor copil ? Eşti singur la părinţi, nu ?...

— Singur ! întări mîndru Roşcatul.

— Singur şi unic în felul lui ! interveni ironic Dima, ridicîndu-şi ochii din caietul cu scoarţe roşii de muşama.

„Da, bietul Dima s-a schimbat rău de tot — mă gîndi mîhnit. Mai înainte scornea tot felul de chestii năstruşnice (ca, de pildă, cu faimoasa semnătură „ATF"), dar acum, de cînd s-a îndrăgostit de Kira, s-a blegit cu totul : scrie versuri, suspină într-una şi le cîntă în strună la ăi mari."

— Eu sînt sigur, totuşi, că va fi suficient să se expedieze o telegramă ! stărui tata. Scriem aşa : „Fiul dumneavoastră zboară în întîmpinarea romantismului ! Salutări înflăcărate şi cele mai bune urări de la prietenii şi tovarăşii lui de drum !"

— Eu nu sînt tovarăş de drum cu nişte fugari ! declară categoric mama. Vorbeşti aşa pentru că n-ai fost şi nici n-ai să fii vreodată mamă !

— Nici nu pretind că sînt — se arătă de acord tata. Eu am fost întotdeauna şi voi fi doar tată.

— Da, doar tată ! Pentru că, trebuie să-ţi spun, tata şi mama sînt ca ziua şi noaptea !

— Şi, mă rog, care din ei e ziua ?

— Te rog, fără spirite !...

În clipa aceea, Nastia, însoţitoarea de bord, ne înştiinţă că aeroportul din Omsk s-a închis şi nu primeşte. Mama, aducîndu-şi probabil aminte de cele spuse de Henrietta Petrovna despre avioanele care, nefiind primite să aterizeze, „zboară ce zboară pînă li se sfîrşeşte carburantul, după care cad unde se nimereşte", păli uşor...

Nastia, însă, ne linişti îndată, spunîndu-ne că, deşi Omskul refuză să ne primească din cauza timpului nefavorabil, Novosi-

birskul, în schimb, ne aşteaptă „cu braţele deschise". Chiar aşa a zis.

Cînd coboram din avion la Novosibirsk, mama spuse încetişor, adresîndu-se lui Vladimir Nikolaevici şi lui Dima :

— Aveţi grijă de el să nu fugă ! De îndată ce coboară, luaţi-l sub escortă !...

Apoi, cînd puse piciorul pe pămînt, îl apucă pe Vovka Roşcatul de mînecă aşa de energic, cum îi apucă miliţienii pe contravenienţii la regulile de circulaţie, şi-i spuse :

— Acuşi o să te predăm acolo unde trebuie, ca să te întorci cît mai curînd la părinţi !

În clipa aceea, Vladimir Nikolaevici îşi desfăcu larg braţele, şi Vovka, smulgîndu-se din strînsoarea mamei, se repezi la el. Vladimir Nikolaevici îl ridică în aer şi exclamă, mîngîindu-i duios părul roşcat :

— S-a şi întors ! S-a şi întors !

— Cum vine asta ?... Cum adică s-a întors ? îngăimă mama.

— Foarte simplu. Eu sînt tatăl lui !

— Dumneata ? ! De ce, atunci, toate astea ? Ce-i comedia asta ?

— Exact : comedie ! exclamă Vovka, făcînd cu ochiul.

Vladimir Nikolaevici găsi nimerit să lămurească lucrurile. Spuse, cu vocea lui domoală şi blîndă :

— Trebuie să ştiţi că Vovka vrea să se facă actor. Şi asta nu într-un viitor îndepărtat, ci chiar acum. Vrea să joace la un spectacol din cadrul şcolii rolul lui Tom Sawyer. Eroul lui preferat !

— Tata — interveni Vovka — zice întotdeauna că pentru un actor, cel mai important este să ştie să se transfigureze. Ei bine, m-am transfigurat şi eu. Tata voia de mult să-mi pună talentul la încercare. Mi-a spus că la examenul de admitere la Institutul de teatru, candidaţii trebuie neapărat să prezinte un studiu, să joace o scenetă... Ei bine, am vrut şi eu să vă joc o farsă ! Tata zicea : „N-au să te creadă că eşti cu adevărat fugar !" Dar iată că m-aţi crezut...

— Dacă lucrurile au ajuns pînă la miliție, înseamnă că te-am crezut — întări tatăl meu.

— Grozavă farsă v-am jucat! se mîndrea Vovka.

Vladimir Nikolaevici se bucura și el:

— Grozavă! Clasa-ntîi! Acuma, Vovka, văd că ești artist! Apoi, adresîndu-ni-se nouă: Eu și cu Vovka facem adesea năzdrăvănii din astea.

Mi-a plăcut foarte mult că vorbeau între ei ca doi prieteni, de la egal la egal, și că făceau „năzdrăvănii din astea"...

Mama nu și-a putut încă multă vreme veni în fire. Nu știu de ce, a început să-i cate pricină lui tata:

— Acum înțeleg de ce Vladimir Nikolaevici era așa de calm. Știa tot! Dar tu... tu? Ori poate ți s-au tocit simțămintele paterne?

— Și eu știam! declară spre surprinderea noastră tata.

— De unde? întrebă mirat Vladimir Nikolaevici. Oare ne-am jucat prost rolurile?

— Nu! Vovka și-a jucat într-adevăr rolul cum nu se poate mai bine — îl liniști tata. Dumneavoastră însă, la un moment dat, v-ați „demachiat", ca să zic așa, pentru cîteva minute. Încă de la plecarea din Moscova, cu puțin înainte de decolare, v-ați trădat un pic: vă tot uitați neliniștit în jur, iar cînd ați văzut că Vovka urcă și el scara avionului, v-ați calmat imediat. Mi-am zis atunci că băiatul e fiul dumneavoastră. Așa că sentimentele mele paterne nu s-au tocit cîtuși de puțin...

După ce avionul nostru, decolînd de la Novosibirsk, a luat direcția Krasnoiarskului, eu, tolănit în fotoliu, am scos un caiet. Roșcatul ședea lîngă mine. Îl invidiam. „Tare aș fi vrut și eu să-i joc de îndată o farsă cuiva, una grozavă, încît să rămînă toți trăsniți și să cadă jos de la zece mii de metri înălțime (firește, „la figurat", cum zice Galia Kalinkina). Dar nu-mi venea nici o idee în ce fel și cui să i-o joc. Atunci mi-am propus să mă fac remarcat într-un fel oarecare, să-l uluiesc pe Vovka, drept care scrisei pe coperta caietului: „Note de drum".

Hotărîi să intitulez prima însemnare aşa : „Mie nu mi s-a făcut rău !“ Ar fi fost tare bine, desigur, ca la toţi călătorii din avion să li se întoarcă stomacul pe dos, şi numai eu singur să mă ţin viteaz în coşmarul ăsta. Dar, din păcate, la fel ca şi mine, nu se folosea nimeni de „pachetele igienice“.

Îmi începui totuşi însemnarea aşa : „toţi pasagerii au suportat foarte greu călătoria. Avionul era aruncat cînd într-o parte, cînd în alta ! Eu, însă, mă simţeam la fel ca pe pămînt. Ba chiar mai bine !...“

Roşcatul
mă
disprețuiește...

Sînt sigur că pe lumea asta nu există băiat care să nu fi visat vreme de o lună, sau măcar zece zile, să se facă şofer, aviator sau căpitan de cursă lungă. Am observat de mult că, nu ştiu de ce, toţi băieţii visează mai ales să lucreze în transporturi. Dacă nu şi-ar schimba mai tîrziu visele astea, pe pămînt n-ar mai rămîne pasageri sau pietoni. N-ar mai fi călători, pentru că toţi ar fi conducători de vehicule ! Şi cred că nu există băiat care să nu-şi fi făcut măcar o bărcuţă dintr-o foaie de ziar.

Mai înainte, cînd era în toate minţile, Dima m-a învăţat să fac bărcuţe din coajă de pin, care e groasă, uşoară şi frumos mirositoare...

Am început să-mi aduc aminte de toate astea şi să mă gîndesc la ele atunci cînd expresul fluvial cu care călătoream, alb şi el ca un aisberg, şi foarte mare, avînd scris pe bordaj numele lui Nekrasov, ieşi pe firul apei Eniseiului. Din faţă venea pe întinsul apelor, ca să zic aşa, toată literatura clasică rusă : „Puşkin“, „Lermontov“, „Turgheniev“, „Lev Tolstoi“ şi alte, şi alte vase... Întîlneam nave

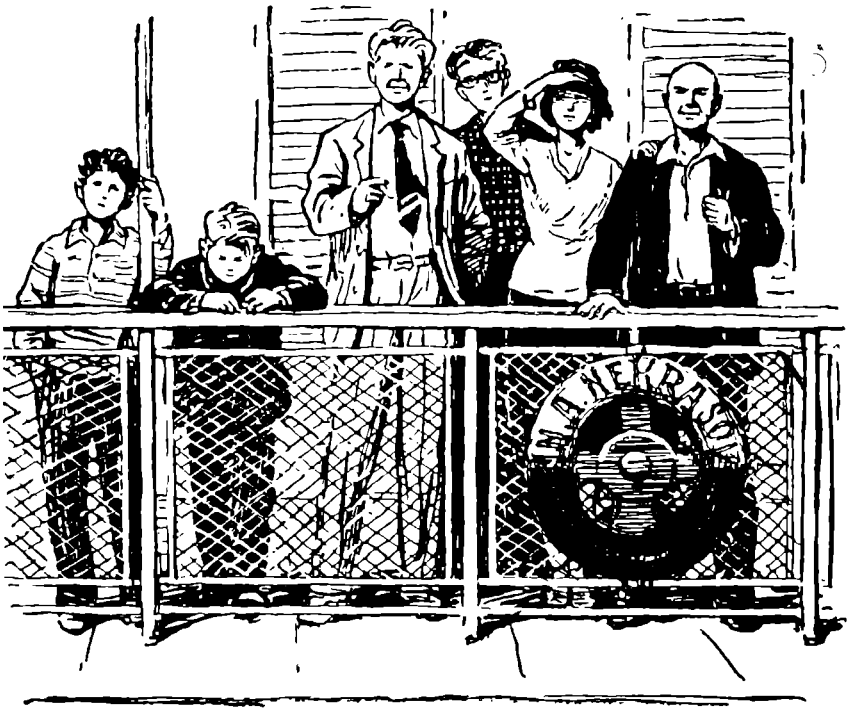

mici şi sprintene, cu nişte glasuri tare piţigăiate. Întîlneam şi barcazuri cu motor, lunecînd grave şi greoaie sub povara încărcăturilor. Pe scurt, în zona portului era aşa o vînzoleală de vase, încît, la fel ca şi pe aeroport, mă minunam cum de nu se ciocnesc unele cu altele...

Atunci, ca şi pe vremea cînd eram la grădiniţă, simţii dorinţa de a mă face căpitan de cursă lungă ! Pe deasupra, Vladimir Nikolaevici s-a mai apucat să ne spună ce muncă grea şi de răspundere e să conduci pe Enisei nave din astea ca „Nekrasov" al nostru, care, aşa cum s-a exprimat el, „după gabaritul" lor pot foarte bine să stea alături de navele maritime".

Aflam pentru întîia oară că cuvîntul „gabarit" se poate aplica şi la dimensiunile unei nave. Mai înainte l-am auzit în cîteva rînduri pe tata spunîndu-i cu un ton ironic mamei despre vecina Henrietta Petrovna, care se îngrăşa tot mai mult cu fiecare an: „Nu i-ar strica să-şi mai reducă din gabarit!" Eu îmi închipuiam că gabaritul e ceva rău, de care trebuie neapărat să te descotoroseşti şi care se cuvine să fie neapărat redus.

— Da, navele au dimensiuni într-adevăr maritime, dar spaţiul pe care circulă totuşi nu e maritim — interveni tata. Aici, căpitanul trebuie să cunoască la perfecţie toate coturile, bancurile de nisip şi pragurile...

— Sînt şi aici praguri? întrebai eu mirat. Îmi închipuiam că numai Niprul e vestit cu pragurile sale, despre care citisem în multe cărţi şi poezii.

— Şi încă ce praguri perfide! exclamă tata. Bunăoară, pragul Kazacinski, cel mai periculos de pe cursul Eniseiului, a interzis să fie trecut în timpul nopţii. Au dreptul să treacă numai cei mai iscusiţi căpitani... Stau acolo, ascunse sub apă, nişte pietroaie cît toate zilele!... Între ele, apa e un clocot... Ei bine, în pietroaiele astea, în culcuşul de piatră al fluviului, s-a săpat un canal lung de vreo patruzeci de metri. Altfel, ar fi periculos de tot!

Eram încîntat că în discuţia asta tata nu se lăsa mai prejos ca Vladimir Nikolaevici; ştia totul, dar absolut totul despre Enisei, ca şi cînd s-ar fi născut pe aceste maluri.

Mă încînta şi taigaua, care se întindea de o parte şi de alta a fluviului. Totuşi, în prima zi de drum, m-a ros tot timpul un gînd: cum aş putea să le joc şi eu o farsă la toţi, aşa cum le-a jucat-o Vovka Roşcatul.

Ca să mă pot gîndi mai bine, m-am retras în cabina noastră. Era o cabină foarte confortabilă şi taman pentru patru persoane. Am stat culcat multă vreme, gîndindu-mă la tot felul de farse, pînă s-a făcut seară. „Nekrasov" şi-a redus viteza, iar mai pe urmă s-a oprit în mijlocul apei. Deodată mi-a venit o idee! Mă repezii

pe punte cu o mutră care îi făcu pe toţi să-şi întoarcă privirile spre mine.

— Aţi auzit ? ! ţipai bucuros. Ne-am împotmolit... ne-am împotmolit în ăla, cum îi zice, în culcuşul de piatră ! Ne-am înţepenit într-un prag ! Ne-am împiedicat... Au să ne debarce cu şalupele în taiga !

Mă uitai o dată la toţi, dar nimeni nu se arătă speriat. Zîmbeau. Nici chiar mama nu părea speriată. Zise încet, vrînd parcă să justifice comportarea mea :

— Ai stat toată ziua pe punte şi probabil te-a bătut soarele. Vezi cum ţi s-au învălmăşit în cap toate impresiile zilei şi discuţiile celor mari ?... Apoi, întorcîndu-se spre Vladimir Nikolaevici, îl lămuri, ca şi cînd şi-ar fi cerut scuze : Băiatul ăsta e foarte sensibil !

Atunci izbucnii şi eu în rîs :

— Ha-ha-ha ! Am glumit !...

Roşcatul veni lîngă mine şi mă întrebă în şoaptă :

— Ţi se întîmplă des ?

— Ce anume ?

— Chestii din astea...

— Dar ţie ţi se întîmplă des ?

— Ce să mi se întîmple ?

— Chestii din astea... Ţi se întîmplă des să te încui la toaletă, ca un smintit, pentru trei ore ?

Eram furios pe Roşcatul, dar el o dată şi-a sticlit ironic ochii verzi, holbaţi, şi s-a îndepărtat, vîrîndu-şi mîndru mîinile în buzunarele pantalonilor.

„Îşi închipuie că are talent artistic şi eu nu ! îmi zisei înciudat. Ei las' că vedem noi ! Vă joc eu o farsă !..."

În dimineaţa zilei următoare, devreme de tot, „Nekrasov" făcu prima escală mai mare. Mi-am zis atunci să nu-mi pierd vremea degeaba : dacă e să le joc o farsă, apăi să le-o joc ! Dintre călători nu se sculase încă nimeni, toţi se aflau în cabinele lor. Dar eu mă şi îmbrăcasem şi-i zisei mamei :

— Mă duc să fac o plimbare pe țărm, că mi s-a urît de-atîta apă ! Mă plimb puțin pe chei...

Îmi aduc aminte că-mi plăcea tare mult să pronunț astfel de expresii ca, bunăoară, „chei", „prag", „culcuș de piatră", „ancorăm", „ridicăm ancora"...

— Stai să ne îmbrăcăm și noi — îmi spuse mama.

— Pînă vă îmbrăcați voi, ridicăm ancora !

— Dar mergi pentru prima oară cu vaporul și de-aceea...

N-o lăsai să-și sfîrșească vorba, corectînd-o competent :

— Cu vaporul se navighează, nu se merge !

— După figura de ieri, ai face bine să vorbești mai puțin — mormăi Dima din patul lui de sus. „Ne-am împiedicat de un prag. Ne-am împotmolit în culcuș !..." (Mă îngîna, care va să zică.) Îi fi vrînd și tu să te faci artist ? N-ai destul talent pentru treaba asta. Bagă de seamă că și pentru a juca o farsă se cer anumite însușiri !

„Bine — mi-am zis — las' că vedem noi dacă am sau nu destul talent."

În clipa aceea intră în cabină tata, cu peria de dinți, savoniera și prosopul plușat.

— E un aer pe punte ! exclamă, frecîndu-și de zor mîinile cu prosopul. Îți umflă plămînii, nu alta ! Esență pură de ierburi, flori și cetină ! Un elixir al sănătății ! Uite unde ar trebui să plece lumea la băi. E de o mie de ori mai folositor decît în Sud, și mai pitoresc !

— Vreau și eu să cobor pe țărm, ca să respir esența aia de ierburi... dar mama nu-mi dă voie ! mă plînsei eu.

— Cred că n-ai înțeles-o bine pe mama : ea voia numai să-ți spună să fii cu băgare de seamă.

— Da, chiar asta voiam să-i spun — se învoi cu un oftat mama.

Apoi, după ce ieșii și închisei ușa, o auzii spunîndu-i în șoaptă tatii, cu supărare în glas :

— Cel mai rău e cînd părinţii nu găsesc un limbaj comun în problemele de educaţie ! Copiii ştiu întotdeauna să profite de pe urma acestui lucru...

Am profitat şi eu, într-adevăr. Cum n-aveam de gînd să alerg cine ştie unde ca să respir „esenţa de ierburi şi cetină" (pe care o puteam respira foarte bine şi pe punte !) coborîi în sala de lectură ; de aici se vedea bine puntea inferioară. M-am ascuns deci şi m-am pus pe observaţie...

La început a fost linişte, totul decurgea normal. Cîţiva călători au coborît cu bagajele pe ţărm. Vreo trei-patru oameni au urcat scara vaporului cu geamantanele în mînă, şi-au prezentat biletele şi după ce s-au uitat cam emoţionaţi în jur, au pornit grăbiţi în căutarea cabinelor. Am băgat de seamă că atunci cînd urcă în tren sau pe vapor, aproape toţi călătorii arată aşa de parc-ar fi alergat cu limba scoasă, de teamă să nu întîrzie, şi nu se mai pot opri cu nici un chip.

Pe urmă au ieşit pe punte Vladimir Nikolaevici şi Vovka Roşcatul. Mergeau ţinîndu-se de mînă, aşa cum merg băieţii şi fetele în unele filme. Din urmă se auzi vocea mamei strigîndu-i, iar apoi îi ajunse şi „cvartetul" nostru, care acum devenise un „trio de familie", pentru că lipseam eu. Cu toţii coborîră încet scara.

— Nu l-aţi văzut cumva pe Seva ? întrebă mama, aşa, printre altele, însă fără să-şi facă griji.

„Bu-un ! îmi zisei. Farsa începe !..."

Mai trecură vreo douăzeci de minute, după care se anunţă la difuzor că toţi călătorii trebuie să se întoarcă pe bordul expresului fluvial. Se întoarseră cu toţii. Numai eu nu m-am întors !... Adică, de fapt, nici nu părăsisem expresul şi nu plecasem nicăieri, dar toate rudele mele apropiate, în frunte cu mama, cum şi Roşcatul şi Vladimir Nikolaevici, erau încredinţaţi că am dispărut fără urmă.

Îl văzui pe Dima alergînd pe punte, îmbrîncindu-i pe toţi cei care îi ieşeau în cale şi întrebînd pe fiecare :

— N-aţi văzut un băiat, unul blond, în uniformă de elev... Cu o faţă simpatică... inteligentă...

„Aha-a ! Care va să zică am şi devenit simpatic şi inteligent ! mă bucurai eu. Dac-aş dispărea cu totul sau aş muri subit, aţi găsi, cred, că am şi talent artistic, ori mai ştiu eu ce alte însuşiri ! Ei, nu-i nimic... Las' că vă joc eu o farsă pe cinste !"

Îi văzui pe Roşcatul şi pe Vladimir Nikolaevici, care acum nu se mai ţineau de mînă, trecînd în fugă pe lîngă „postul meu de observaţie", alarmaţi şi înfierbîntaţi.

— Cum de n-ai observat nimic ? îi reproşa Vladimir Nikolaevici lui fecioru-su. E doar prietenul tău !

— Încă nu mi-e prieten — răspunse Roşcatul.

Simţii ca o durere la linguriică, căci mi-am dat deodată seama că mi-ar fi făcut multă plăcere dacă ar fi exclamat : „Da, el mi-e cel mai bun prieten şi cel mai de nădejde !" Dar în loc de asta, Roşcatul se exprimă într-un chip de loc politicos la adresa mea :

— Iete la el, ce mai prinţ ! Îi face pe toţi să alerge pe punte ca nişte nebuni !

Că „îi făceam pe toţi să alerge", mă bucura mult, căci tocmai asta şi era farsa mea. Aş fi vrut însă ca mama să-şi facă mai puţine griji decît ceilalţi, pentru că aceştia aveau să se potolească repede, pe cîtă vreme ea... Deodată o văzui repezindu-se la secund, cu mîna la inimă, şi implorîndu-l să facă nu ştiu ce. Nu se ruga, nu încerca să-l convingă, ci pur şi simplu îl implora !

Nu mă mai putui stăpîni şi o luai la fugă pe punte ca un smintit. Cînd mă văzu de departe, mama se apucă şi mai strîns de inimă şi îmi ieşi înainte. Mă cuprinse în braţe şi mă luă la mîngîieri şi la sărutări... Nu m-a mustrat nici atîtica !

— Eşti aici... eşti aici... Vai ce bine-mi pare ! Ce fericită sînt ! Şi eu care credeam...

— Ştii, în ultimul moment m-am răzgîndit şi nu m-am mai dus să respir esenţa de ierburi şi cetină. Şedeam în sala de lectură...

— Trebuie să-i căutăm pe tata şi pe Dima, şi să le spunem şi lor !... îşi aduse aminte mama şi porni să-i caute. Mai înainte însă, mă preveni cu un glas rugător : Să nu pleci nicăieri de-aici ! Stai, te rog, pe locul ăsta !

Îi era tare teamă să nu dispar iar. Rămăsei, deci, acolo unde mă aflam.

Deodată, auzii în spatele meu o voce ironică :

— Ai apărut ? Aş fi curios să ştiu pe unde ai călătorit ?

În spatele meu stătea Roşcatul, cu mîinile vîrîte semeţ în buzunarele pantalonilor.

— Eu ? Am fost...

— Pe maică-ta ai văzut-o ?

— Am văzut-o...

— Şi cum ţi-a părut ?

Fără să-mi dau bine seama, mă năpustii furios asupra lui, ca şi cum Roşcatul ar fi fost vinovat de toate.

— Da' tu, mă rog, ce ţi-oi fi închipuind ? Ce, numai ţie ţi-e îngăduit să joci farse ? !

— Va să zică, ai făcut-o înadins ?

— Da, înadins !

Roşcatul mă fulgeră cu ochii lui verzi şi spuse răspicat :

— Te dis-pre-ţu-iesc !

„Avea
dreptate
Cehov !"

Aşa mi-am intitulat ce-a de-a doua corespondenţă. Vreţi să ştiţi de ce ? Veţi afla imediat...

În cea de-a doua zi de drum, seara, şedeam cu toţii (acum nu mai eram „cvartetul de familie", ci şase persoane) pe punte.

În jur era atîta frumuseţe, încît la fiecare două minute puneam mîna pe caietul cu „Note de drum". Voiam să nu scap nimic şi să descriu mai tîrziu totul cu cea mai mare exactitate în gazeta de perete a şcolii noastre din Moscova căreia, aşa cum făcea Galia Kalinkina, îi ziceam acum şi eu pe scurt — gazeta.

Aveam impresia că taigaua se luase la joacă cu fluviul cel mare şi larg, căci aci venea pînă la ţărm, aci se ascundea prin văi, aci se căţăra pe dealuri şi pe munţi. Treceau pe lîngă noi insuliţe acoperite cu tufăriş, ca şi cum ar fi fost îmbrăcate într-o blană verde, pufoasă. Unele erau rotunde, ca nişte farfurioare mari, altele — alungite, aidoma unor limbi, şi cu contururi atît de ciudate, încît n-ai fi găsit cu ce să le asemuieşti. Pe lîngă mal se aţineau pîlcuri de insuliţe plutitoare, albe şi negre ; erau cîrduri de gîşte şi raţe sălbatice.

Mă holbam la toate frumuseţile astea, plin de admiraţie, dar în adîncul sufletului meu eram neliniştit şi de loc voios ; tare aş fi vrut ca Roşcatul să nu mă mai dispreţuiască. „Ce-i de făcut ?" mă gîndeam. Încercam mereu să intru în vorbă cu Vovka : „Ah, ce frumos e ! Ţie îţi place ?", „Vai, ce pădure ! Ce-ar fi să facem o plimbare ?..." Roşcatul îşi întorcea ochii în altă parte, ori se uita cîteodată la mine tare mirat, ca la un nebun. Chiar aşa ! Ce, era oare chip să sărim jos de pe vapor, ca să facem o plimbare prin taiga ?

Pe urmă văzurăm deodată răsărind din desişul pădurii un pîlc de căsuţe zglobii, deasupra cărora flutura un steguleţ roşu în vîrful unui catarg, ca şi cînd ne-ar fi făcut semne, poftindu-ne în ospeţie. Dar unde ?...

— Cunosc locul acesta — zise tata. Tare bine ar fi să staţi voi trei (aici tata ne cuprinse cu o privire pe mine, pe Dima şi pe Roşcatul) o vară acolo ; v-aţi întoarce adevăraţi atleţi. E „Taejnoe". I se mai zice şi „Artekul Siberiei" !

Dima îşi desfăcu braţele a nedumerire, vrînd să spună că el, cel puţin, a depăşit vîrsta pionierilor, la care tata duse mîna la inimă, cerîndu-şi în chipul acesta scuzele cuvenite.

Trebuie spus că mama nu se putea obişnui de loc cu gîndul că Dima se făcuse băiat mare şi că în scurtă vreme aveam să mă fac şi eu om în toată firea, de sine stătător. În ochii ei, noi doi rămăseserăm aceiaşi copilaşi, poate încă prea mici ca să mergem la grădiniţă. Mama zicea că aşa va fi întotdeauna, chiar şi atunci cînd vom avea şi noi copii şi nepoţi. „Bineînţeles, dacă oi apuca ziua aceea!" adăuga ea cu un oftat. La care eu şi cu Dima o încredinţam cu tot dinadinsul că o s-o apuce negreşit.

Tata, dimpotrivă, a început să mă socoată om în toată firea încă de pe vremea cînd mergeam la grădiniţă, şi sublinia întotdeauna lucrul acesta, ceea ce mie îmi făcea mare plăcere. În orice caz, asta mă aranja mult mai mult decît făgăduiala mamei de a vedea în mine un copil toată viaţa, chiar şi atunci cînd voi avea şi eu nepoţi şi strănepoţi. Dar şi tata se lua cîteodată cu gîndul şi, nu ştiu de ce, ar fi vrut şi el să-l vadă iar pe Dima pionier şi pe mine preşcolar.

De altminteri, toate astea n-au, desigur, nici o legătură cu povestirea mea. Aşadar, treceam pe lîngă „Artekul Siberiei". „Nekrasov" fluieră o dată din sirenă cu un glas parcă întinerit, curat ca de pionier, aşa cum mi s-a părut mie. În chip cu totul cuprinzător, din pădure îi răspunse o goarnă.

— Aşa e regula — ne lămuri tata. Căpitanii vaselor în trecere îi salută cu sirena pe pionieri, iar aceştia le răspund...

„De unde o fi ştiind tata toate astea? mă întrebai mirat. Ai putea crede că a fost instructor de pionieri aici!" Numaidecît avui prilejul să mă conving că tata ne spunea adevărul adevărat; vaporul „Maiakovski", care venea dimpotrivă, fluieră şi el voios din sirenă atunci cînd ajunse în dreptul catargului înalt, cu steguleţul acela roşu care te poftea în ospeţie. Şi de rîndul acesta, din desişul verde al pădurii îi răspunse cu voioşie goarna pionierilor.

— Dacă vă mai aduceţi aminte, are Maiakovski o poezie: „Tovarăşului Nette, vaporului şi omului" — spuse gînditor Vladimir

Nikolaevici. Maiakovski poate nici nu s-a gîndit că va deveni vreodată şi el vapor ; ori poate a bănuit-o... Vă amintiţi cum zice acolo ?

Vladimir Nikolaevici începu să recite o poezie a lui Maiakovski despre un om foarte cutezător, al cărui nume s-a dat unui vapor :

Singele
şi jertfa
pline-s de-nţelesuri.
Gloanţe să ne latre,
nu ne-om teme.
În vapoare
ne-ntrupăm,
în versuri
şi in alte fapte,
ce trăiesc prin vreme [1].

Vocea lui Vladimir Nikolaevici era schimbată ; devenise fermă şi sigură, ca şi cînd vorbitorul ar fi urcat la tribună. Recita, cu glas tare, aşa cum mi se părea mie, dar călătorii care treceau prin preajmă n-auzeau nimic, căci altfel măcar ar fi întors capul în direcţia unde ne aflam noi. Era şi asta o scamatorie de-a artiştilor, cu neputinţă de înţeles ; omul vorbeşte, pare-se, destul de tare, dar nu-l aud decît cei aflaţi lîngă dînsul.

Tata ştia şi el pe dinafară multe versuri din Maiakovski, şi atunci cînd Vladimir Nikolaevici sfîrşi, întinse mîna înainte, ca şi cum ar fi vrut să ia locul liber de la tribună. Eu însă îi tăiai calea, firește, vorbind la figurat.

— Nu, tăticule, nu trebuie ! După un artist... n-o să mai sune aşa de bine...

Tata îşi desfăcu braţele oarecum stînjenit.

— Aşadar spectatorii m-au fluierat încă înainte de a ieşi la rampă !

[1] Traducere de Cicerone Theodorescu.

Ştiam că Roşcatul ţine tare mult la taică-său şi de aceea, căutînd să mă împac cu el cît mai degrabă, eram gata chiar să sacrific vremelnic prestigiul tatii, mai ales că tata tot n-avea de gînd să se facă artist. Îmi arătai, deci, toată admiraţia faţă de Vladimir Nikolaevici, ştiind că asta avea să-i facă mare plăcere Roşcatului.

— Ce frumos recitaţi dumneavoastră! Cred că nici Maiakovski nu recita aşa de bine. Purtaţi şi acelaşi nume, ba la Roşcatul numele se potriveşte încă şi mai bine: Vladimir Vladimirovici! Grozav! Ce coincidenţă fericită!...

Mă uitai cu coada ochiului la Roşcatul şi iată ce observai: cînd îi aduceam laude lui taică-su, abia îşi stăpînea un zîmbet de mulţumire, dar cum a venit vorba de el însuşi, s-a bosumflat îndată, muşcîndu-şi furios buza de jos. Atunci mi-am propus să-mi arăt admiraţia numai faţă de Vladimir Nikolaevici.

Între timp, începuserăm să ne apropiem de oraşul Turuhansk, care ne privea de sus, cocoţat voiniceşte pe malul abrupt.

În port se descărcau nişte barcazuri cu motor.

— Hei, Enisei! Enisei! făcu Vladimir Nikolaevici, ca şi cînd ar fi continuat să recite versuri. Tare vrednic mai e şi fluviul ăsta! Zi şi noapte cară în spinare buşteni, şi maşini de tot felul, şi grîne. Asta într-o direcţie... În cealaltă plutesc darurile Nordului: metal, peşte, blănuri. Eniseiului i se mai spune şi „magistrala vieţii"; ce-o apuca el să ducă în Regiunea Polară pînă-n toamnă, cu aia o să trăiască ea pînă-n primăvară. Mai poţi oare să nu-l iubeşti după asta?...

Ne apropiarăm cu toţii de parapet şi privirăm Eniseiul parcă cu alţi ochi...

— Noi plecăm deseori în turneu prin ţinutul Turuhansk — urmă Vladimir Nikolaevici. Le zicem la turneele astea „călătorii în jurul lumii". Gîndiţi-vă că ţinutul se întinde pe vreo cinci sute de kilometri într-o parte şi pe vreo opt sute cincizeci de kilo-

metri în alta. De la o aşezare la alta se întîmplă să ai de străbătut uneori sute de kilometri! Ajungem acolo uneori bătînd potecile, alteori pe calea aerului... Pe alocuri te impresoară puzderii de musculiţe. Vă rog să mă credeţi: cerbul înghite uneori din goană atîtea, că-şi umple plămînii şi moare sufocat...

— Îngrozitor! suspină mama.

Simţii şi eu o mîncărime, probabil din pricina nervilor, pentru că în momentul acela deasupra noastră nu zbura nici un ţînţar.

— Acum s-a preparat o alifie specială — zise Vladimir Nikolaevici — te dai cu ea şi umpli taigaua de miresme!

— Miroase bine, da? întrebai curios.

— Oho! Nici ţînţarul nu rezistă!

— Vladimir Nikolaevici — exclamai eu aşa de tare, că tresăriră cu toţii — ce frumos povestiţi dumneavoastră! Cine v-aude, ar putea să vă asculte zile în şir!... Dacă nu eraţi dumneavoastră, n-am fi aflat nimic din toate astea! Am fi călătorit aşa, orbeşte...

— Acuma ţi s-au deschis ochii, da? îmi şopti în ureche, cu răutate în glas, Roşcatul.

Înghiţii în sec şi amuţii. Nu, Roşcatul n-avea de gînd să mă ierte aşa de repede. Îmi făcea oarecum plăcere că îi lua partea mamei şi nu putea uita farsa aia prostească. Dar cît aş fi vrut, totuşi, să nu mă mai dispreţuiască!...

— Ştiţi, avea dreptate Cehov! spuse tam-nisam tata.

— În ce privinţă? întrebă mama, uitîndu-se la el cu o privire plină de speranţe, parcă stîrnindu-l la vorbă. Voia tare mult (simţeam asta) ca şi tăticul nostru să ne povestească ceva interesant şi nou pentru toţi ceilalţi, aşa cum o făcea Vladimir Nikolaevici. De altminteri, membrii „cvartetului" nostru de familie îşi făceau emoţii unii pentru alţi, mai cu seamă mama pentru tata... Am auzit-o chiar spunîndu-i odată, cînd se pregăteau să meargă într-o vizită: „Îmi place aşa de mult să te aud povestind în societate! Sînt mîndră de tine atunci! Hai, caută să fii şi azi interesant şi spiritual!"

Desigur, recomandarea era de prisos, pentru că atunci cînd ţii cu orice preţ să te arăţi inteligent şi spiritual, calci negreşit în strâchini. Dar tata s-a ţinut bine. Şi-a adus aminte de Cehov nu întîmplător, nu numai aşa, ca să se afle în treabă, ci într-un chip cum nu se poate mai potrivit. Scoase cu băgare de seamă din buzunarul de la piept o foaie de hîrtie împăturită cu grijă şi citi : „N-am văzut fluvii mai superbe ca Eniseiul... Titan neobosit, care nu ştie ce să facă cu puterea şi cu tinereţea sa... O, ce viaţă bogată, cuminte şi cutezătoare îşi va revărsa cu vremea lumina peste malurile acestea !“

— De la Anton Pavlovici citire ! ne lămuri tata. Mi-am notat aceste cuvinte... Avea dreptate ! Azi Eniseiul ştie „ce să facă cu puterea şi cu tinereţea sa“, ia priviţi ce mai cară în spinare !...

— Vreţi să vă spun o povestire de Cehov ? Povestirea mea preferată...

— O întreagă povestire pe de rost ? întrebai eu mirat.

— Ba bine că nu ! Ori îi fi vrînd să citească pe hîrtie ? sări ofensat Roşcatul.

Cuvîntarea pe care am rostit-o din balcon

Curat de-a mirare : călătoreşti ce călătoreşti pe linia îngustă din tundra pustie, acoperită de tufe scunde şi golaşe, care n-au să se facă niciodată mari, aşa cum nu mai cresc piticii, şi deodată te pomeneşti într-un mare oraş, cu străzi largi şi clădiri înalte,

întocmai ca acelea din Moscova, de pe strada Gorki sau de pe şoseaua Kalugăi.

Iată-ne la Zapoliarsk !...

Ni s-a repartizat un mic apartament, compus din două camere. Mama spunea întotdeauna că e o fericire să stai într-un apartament separat, fără vecini (voia să zică „fără Henrietta Petrovna"). Şi iată că fericirea aceasta ne-a fost dată dincolo de Cercul Polar... Dar mama găsea că tocmai aici, departe de Moscova, n-ar avea nimic împotrivă să mai stea cu cineva împreună, pentru că şi aşa, la început, o să ne simţim tare singuri.

— Nu-i nimic, ai să te obişnuieşti cu ideea... — o linişti tata. Ai să te obişnuieşti cu ideea că trebuie să ne aranjăm o viaţă nouă şi să ne facem relaţii noi. Ai uitat că mai există şi Vladimir Nikolaevici ?...

Şi de rîndul acesta, după numai o jumătate de oră, mama s-a şi obişnuit cu ideea şi s-a apucat să aranjeze apartamentul, îndeletnicire care-i plăcea tare mult. E drept că îi venea cam greu. Trebuie spus că la stăruinţele tatii, n-am luat cu noi nimic din mobilier. Tata zicea că n-are nici un rost „să intrăm în casă nouă cu bulendre vechi" şi că la Zapoliarsk o să ne cumpărăm tot ce ne trebuie. Mama, dîndu-i ascultare, a dus la un magazin de consignaţie toată mobila veche (şi şifonierele în care îmi plăcea mie să mă ascund, şi mesele de care mă izbeam cu fruntea cînd abia învăţam să umblu).

La Zapoliarsk însă, staţiunea de glaciaţie unde avea să lucreze tata, ne-a pus la dispoziţie chiar din prima zi („Pînă vă aranjaţi de-a binelea !", cum s-a exprimat intendentul) numai o masă, patru scaune şi tot atîtea paturi pliante. Aşa că mama n-avea cum să-şi pună în aplicare însuşirile de gospodină cu care se mîndrea atîta. Totuşi, nu se dădu bătută şi aranjă şi ea cum putu apartamentul pustiu.

Eu eram tare bucuros că acum aveam un balcon. Am ieşit întîia oară în balconul ăsta a doua zi după sosirea noastră la Zapoliarsk, de dimineaţă. Mai bine zis era dimineaţă numai po-

trivit ceasornicului, pentru că, de fapt, deasupra oraşului soarele strălucea zi şi noapte, fără a apune niciodată. Peste noapte, mama a astupat geamurile cu ce s-a nimerit, dar soarele, vrînd să ne obişnuiască cu clima Regiunii Polare, răzbea şi prin ziarele vechi, şi prin halatele agăţate peste geamuri.

Aşadar, am ieşit în balcon şi am cercetat de la mică înălţime (locuiam la primul etaj) curtea. Era o curte ca toate curţile, aproape la fel ca cea din Moscova. Deodată, balconul mi s-a înfăţişat ca o tribună de la care poţi rosti cuvîntări răsunătoare. Mă sprijinii cu o mînă de balustradă, iar pe cealaltă o aruncai înainte, aşa cum a făcut tata cînd a vrut să recite versurile lui Maiakovski.

— Dragi tovarăşi ! spusei, adresîndu-mă curţii goale.

— Ce, nu eşti în toate minţile ? auzii de undeva, de sub balcon, o voce ironică.

Tresării, mă uitai în jos şi-l văzui pe Roşcatul. Stătea în poziţia lui preferată — cu mîinile vîrîte în buzunarele pantalonilor, avînd un aer semeţ şi independent.

Inima începu să-mi bată cu putere : „A venit ! Singur a venit ! El primul !...“ Cînd ne-am despărţit în gară, mi-a spus : „Salutare !“, într-un chip cît se poate de neprietenos şi nici măcar n-a adus vorba dacă aveam să ne mai vedem vreodată. Şi acum iată-l aici...

— M-a rugat tata să vin să te iau — spuse. Ne invită la teatru, ca nu cumva să te apuce dorul şi să fugi la Moscova chiar din prima zi. Azi e tocmai bine, e duminică şi avem matineu.

Îndeobşte, mie îmi plăceau tare mult sărbătorile şi duminicile : începeam să mă pregătesc pentru zilele astea de luni, gîndindu-mă dinainte cum să-mi petrec „ziua de odihnă binemeritată“, aşa cum se scrie. Dar în timpul călătoriei toate zilele s-au învălmăşit, pentru că toate erau „duminici“ ; nu trebuia nici să lucrezi, nici să mergi la şcoală. Iată de ce uitasem cu totul că eram în dimineaţa unei zile de odihnă...

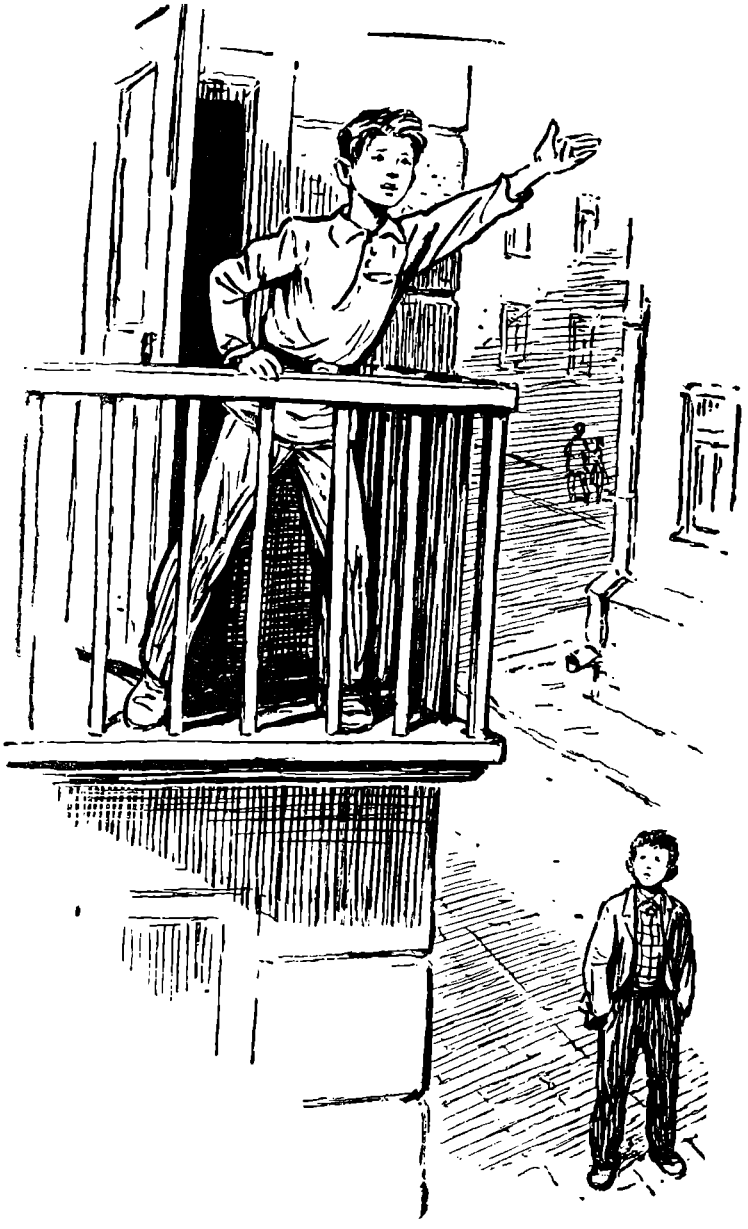

— Vino pe la noi! Hai, repede! Etajul întîi... Uşa din dreapta! Urcă! mă agitai eu, bucuros. Etajul întîi... direct pe scară!

— Şi eu care credeam că prin aer! rîse Roşcatul. N-aş vrea să deranjez; cred că încă nici nu v-aţi instalat cum trebuie, nu?

— Nu deranjezi de loc! Ne dai, chiar, o mînă de ajutor la instalare... Mama întreba de dimineaţă: „Unde-o fi Roşcatul? Ne-ar fi de mare ajutor... Ne-ar spune multe, ca un vechi locuitor al Zapoliarskului!"

— Asta o fac cu plăcere — se învoi el şi dispăru pe uşa de la intrare.

Mă repezii îndată să-i deschid.

Roşcatul cercetă cu atenţie odăile, şi sala, şi bucătăria, ba chiar îşi aruncă o privire şi în baie, şi la toaletă.

— E plăcut aici, la voi — zise el încet, şi aşa cum mi s-a părut mie, cu invidie în glas. Maică-ta a aranjat aşa, da? Dînsa a pus toate astea pe pereţi?...

— Vai, dar încă nu s-a pus nimic... E pustiu, ca într-o sală de sport!

— Nu-u — făcu el gînditor. E foarte plăcut. Se vede îndată că mama voastră se pricepe...

— Eu cred că toate mamele se pricep la asta! îi luai vorba din gură. Desigur că şi mama ta se pricepe tot aşa de bine...

— Noi n-avem mamă... — spuse Roşcatul cu glasul stins.

Mă gîndii, mirat de-a binelea, că în cele trei zile de călătorie nici prin cap nu mi-a trecut să întreb unde e mama lui Vovka. Iar el şi Vladimir Nikolaevici nu ne-au spus nimic în privinţa asta. Simţind că vreau să-i pun o întrebare şi nu îndrăznesc, Roşcatul spuse repede-repede, ca printre altele:

— Mama noastră a murit... Acum cinci ani. După aceea ne-am mutat la Zapoliarsk. Asta e... Ia arată-mi şi mie balconul!

Ieşi în balcon cu alt mers decît cel obişnuit, nu legănat şi cu mîinile în buzunare, ci tare zorit, şi se apucă să-l cerceteze înde-

aproape, tot punînd mîna pe balustradă. Rămase o vreme aşa, cu spatele la mine, fără a întoarce capul. Nu-l urmai în balcon, ci rămăsei acolo unde eram, în cameră...

Discuţia din loja directorială

Teatrul din Zapoliarsk era un teatru în lege, cu colonade la intrare şi cu un ghişeu în dosul căruia şedea administratorul teatrului. La ghişeul ăsta ni s-au dat biletele. De fapt, nu ni s-au dat bilete, ci „un permis de serviciu pentru două persoane". Nu mai fusesem niciodată la teatru cu „permis de serviciu", aşa că acum eram tare mîndru.

Plasatoarele îl întîmpinară pe Roşcatul ca pe o veche cunoştinţă şi, ca şi cînd s-ar fi înţeles dinainte, îl întrebară toate ce mai face taică-său şi cum şi-au petrecut ei doi concediul. Se pare că lui Vovka nu prea îi plăceau întrebările de prisos, aşa că răspundea foarte scurt şi în silă.

— Hai la bufet ! îl invitai, pentru că aveam întregi banii pe care mi-i dăduse mama ca să-mi iau bilet.

Roşcatul încercă să refuze, dar eu îl trăsei cu forţa.

— Am bani la mine ! Eşti invitatul meu !... spusei cu un ton ca şi cînd aş fi umblat întotdeauna cu portofelul doldora. De altmiteri, nici n-aveam portofel.

Ne umplurăm buzunarele cu bomboane transparente, din alea care în avion se dădeau pe gratis.

Pe o măsuţă rotundă stăteau cîteva sticle cu apă minerală şi cu suc de vişine şi de zmeură, acoperite cu o faţă de masă.

— Din care preferi ? îl întrebai cu un aer important.

— Te pomeneşti că n-ai bani decît pentru apă minerală ?

— Ha-ha-ha ! Eşti un caraghios ! rîsei în gura mare. Poţi să bei din care vrei !

Ne turnarăm cîte un pahar cu suc de vişine. Pe pereţii groşi ai paharelor săriră băşicuţe albe, alcătuind un guler de spumă, care mie îmi plăcea mai mult chiar decît sucul şi de aceea sorbeam îndată, ca să nu apuce să se mistuie.

— Rîndul viitor fac eu cinste ! zise Roşcatul după ce goli paharul. Nu-mi place să beau pe socoteala altora...

— Ce vorbă-i asta ?! Îmi desfăcui braţele într-un gest larg de dărnicie. Vrei şi o prăjitură ?

Ştiam că mai am bani numai pentru o jumătate de prăjitură şi aşteptam cu răsuflarea tăiată să văd dacă Roşcatul va lua ori ba un „cartof" din aceia foarte dulci. Roşcatul stătu o vreme în cumpănă, apoi se uită la mine.

— Iei şi tu ?

— Aş ! Ce, eu sînt fată, să mă dau în vînt după dulciuri ?

— Da' ce, eu sînt fată ?

— Nu eşti nici tu, dar dacă doreşti, mănîncă sănătos !

Poate, spre ghinionul meu, l-aş fi convins pînă la urmă să ia o prăjitură, dar mă salvă gongul, aşa că ne grăbirăm să ne întoarcem în sală.

Ne-am aşezat în altă parte decît acolo unde şedeau toţi cei lalţi spectatori ; nu în stal şi nici la balcon, ci într-o lojă semicirculară, căreia Roşcatul îi spunea foarte pompos „loja directorială". Erau aici o mulţime de scaune tare frumoase, tapisate cu postav de culoarea zmeurei şi împodobite cu ciucuri. Şi nu eram decît noi doi, aşa că am fi putut să ne tot mutăm de pe un scaun pe altul. Nu mai şezusem niciodată pe un loc din astea, dar îmi dădeam silinţa să n-o arăt şi mă comportam aşa de parcă toată viaţa, de cînd m-am născut, numai în loji directoriale am stat. Rezemat alene de balustrada căptuşită cu postav de culoarea zmeurei şi împodobită cu ciucuri, mă uitam în sală. Da, aici totul era la fel ca la un teatru din Moscova — şi cuşca sufle-

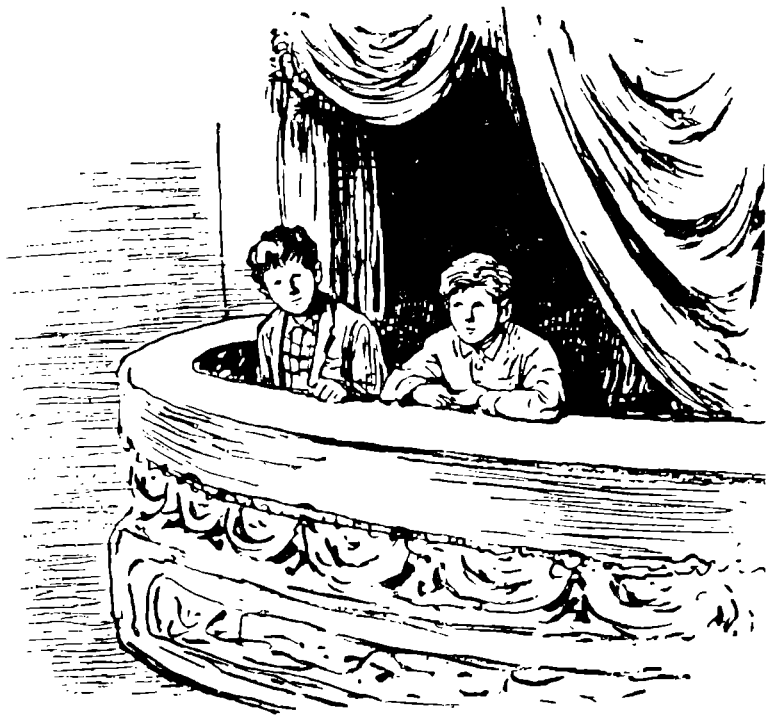

rului, semănînd cu o scoică mare, şi policandrul din tavan, parcă presărat tot cu nestemate strălucitoare ; şi mirosul acela aparte de clei ori de vopsea, care răzbate întotdeauna abia simţit din culise... Deasupra scenei atîrna o lozincă : „Pentru o atitudine comunistă faţă de muncă, tovarăşi metalurgişti !“

— Ieri s-a ţinut aici congresul fruntaşilor muncii comuniste — mă lămuri Roşcatul. Ăia... de la combinatul metalurgic...

— Dar ce, aici există un combinat metalurgic ?

— Ba bine că nu ! La Zapoliarsk şi pretutindeni în jur sînt atîtea zăcăminte ! Şi cupru, şi nichel, şi cobalt... Ce, n-ai învăţat la geografie ?

Vovka Roşcatul se arătă foarte ofensat constatînd că nu ştiam nimic de Zapoliarsk şi de zăcămintele lui. Dar în momentul acela începură să se stingă încet luminile, la fel ca în toate teatrele care se respectă. Cortina grea se desfăcu în două şi faldurile ei lunecară încet spre cele două extremităţi ale scenei...

Piesa mi-a plăcut mult. Era, aşa cum a zis Roşcatul, „construită toată pe un material străin". Trebuie să spun că Roşcatul, care era modest şi simplu de felul lui, de loc închipuit, se schimba dintr-o dată atunci cînd venea vorba de teatru. Începea să vorbească savant, ca oamenii mari, în fraze pe care eu nu prea le înţelegeam, şi se uita la toţi de sus; vezi bine, se socotea un viitor artist!

Aşadar, acţiunea se petrecea la Paris... O femeie foarte cinstită, pe nume Jeannette, aflînd că în timpul războiului fiul ei a colaborat cu fasciştii şi chiar le divulga acestora numele patrioţilor francezi, se decide să-l demaşte pe propriul ei fiu, pe care-l iubea foarte mult. Dar soţul ei, un profesor, care se socotea şi el un om cinstit şi bun, o împedică, şi pentru a-şi salva singurul fiu, îşi declară soţia anormală...

Jeannette avea o faţă foarte plăcută, poate nu prea frumoasă, dar deschisă, cutezătoare şi mîndră. Profesorul avea un nas mare, puţin coroiat („tipic franţuzesc!" cum m-a lămurit Roşcatul) şi o chelie ca o tigaie albă întoarsă cu fundul în sus şi pe care cineva i-a pus-o pe cap din spate. Mi s-a părut chiar ciudat cum de s-a căsătorit o femeie aşa de simpatică cu profesorul ăsta chel şi cu nasul coroiat.

Cei doi soţi se certau mereu şi aceste certuri constituiau „conflictul central al piesei", aşa cum spunea Roşcatul. Mi s-a părut surprinzător, de asemenea, că în piesă nu apărea niciodată fiul trădător, din pricina căruia se şi certau tot timpul personajele de pe scenă. Dar Roşcatul mi-a spus că „acesta e un procedeu dramaturgic foarte orginal". Aşa o fi, totuşi eu aş fi vrut tare mult să-i văd mutra.

Cînd piesa se apropia de sfîrşit, Roşcatul se aplecă spre mine în semiîntunericul din lojă şi mă întrebă în şoaptă :

— Cine ţi-a plăcut cel mai mult ?

— Jeannette ! răspunsei fără să stau pe gînduri.

— Tu vorbeşti de personajele create de dramaturg... Jeannette e un personaj pozitiv şi de-aia îţi place. Dar dintre actori, care ţi-a plăcut cel mai mult ?

— Jeannette ! repetai.

Roşcatul se încruntă şi, pentru o clipă, îşi întorse privirea în altă parte. Apoi îmi şopti iar la ureche :

— Să nu care cumva să i-o spui lui ! şi arătă cu degetul la profesorul acela scîrbos, cu nasul coroiat.

— Cum aş putea să i-o spun ? Nici nu-l cunosc cine e !...

— Ba îl cunoşti ! exclamă fericit Roşcatul, uitînd că trebuie să vorbească în şoaptă. Nu l-ai recunoscut pe tata ? Înseamnă că s-a transfigurat perfect !

— Acesta e... Vladimir Nikolaevici ? spusei eu cu îndoială în glas. Dar profesorul are nasul coroiat şi... e chel...

— Toate astea sînt lipite ! mă lămuri Roşcatul, frecîndu-şi bucuros mîinile. Şi chiar nu l-ai recunoscut ? Grozav ! Şi zici că ea ţi-a plăcut mai mult decît el ? Nu mă refer la rolul pe care îl joacă. Gîndeşte-te că el trebuie să fie un om rău... Pricepi ? Te întreb de jocul actoricesc. Ai oare impresia că ea a jucat mai bine ?

La început aş fi vrut să-i fac plăcere lui Roşcatul şi să spun că pe scenă cel mai bine „s-a transfigurat" Vladimir Nikolaevici. Dar pe urmă m-am gîndit aşa : „Nu, n-am să mint ! Dacă el e atît de integru şi nu mi-a vorbit trei zile, să-i spun şi eu adevărul !"

Îi spusei, deci :

— Vladimir Nikolaevici s-a transfigurat foarte bine... Totuşi, mie unuia mi-a plăcut cel mai mult Jeannette !

Roşcatul făcu o mutră ca şi cînd ar fi vrut să mă azvîrle din loja directorială.

— Dacă ai s-o lauzi măcar o dată de faţă cu tata, o păţeşti... Ai înţeles ?

Zicînd acestea, îmi arătă pumnul, pe care cu tot semiîntunericul, îl deslușî foarte bine.

— Dar de ce ? îl întrebai.

— Nu te privește ! Încearcă numai s-o lauzi !...

Și pumnul se ivi iar lîngă urechea mea.

„Oare lui Vladimir Nikolaevici îi place să fie lăudat numai el ? mă gîndii.Nu-l arată firea să fie din ăștia ! Și de ce nu e voie s-o laud pe Jeannette, care are o față așa de drăgălașe, care a jucat atît de bine și care mi-a plăcut așa de mult ?!"

„Ideea
numărul
unu !"

Mi-a venit, cu totul din senin, așa cum îmi vin mie toate ideile geniale. Era prima idee care-mi venea dincolo de Cercul Polar. Dar văd că iar am luat-o înainte...

Iată cum s-au petrecut lucrurile : Pe cînd mă întorceam cu Vovka Roșcatul de la teatru, am observat o coadă mare în fața unui magazin.

— Stau la mobilă — îmi zise Roșcatul. La noi, la Zapoliarsk, se construiesc foarte multe case, oamenii se mută în casă nouă, așa că toți au nevoie de mobilă. De-aia nu e de ajuns... Pe Enisei nu se pot cără atîtea șifoniere și atîtea somiere !

— M-am gîndit că și noi va trebui să stăm cu mama zile în șir la o coadă lungă ca asta.

— Noi — urmă Roșcatul — ne-am făcut singuri masa și rafturile de cărți. Ai să vii și-ai să vezi. Le-am lucrat eu, în atelierul școlii, sub îndrumarea lui Van Vanîci.

— Sub îndrumarea cui ?

— A lui Van Vanîci ! Maistrul nostru de lucrul manual. Îi zice Ivan Ivanîci. E un om foarte energic. Ne cere mereu şi nouă să nu ne pierdem vremea cu fleacuri. Ei bine, ca să facem treaba repede şi „să nu ne pierdem vremea cu fleacuri", i-am scurtat şi lui numele şi acum îi zicem Van Vanîci.

— Interesant... Acolo, la Moscova, la şcoală, făceam şi noi taburete — îmi adusei eu aminte. Dar nu le făceam pentru noi, ci pentru locatarii unui bloc care s-a construit lîngă şcoală. Timka Lapin, poetul detaşamentului, a compus chiar nişte versuri pe chestia asta.

Mă oprii şi, ţinînd seama că Roşcatul era un viitor artist, recitai cît putui de expresiv :

Ah, băieţi, băieţi, băieţi,
Taburete să făceţi.
În orice bucătărie
Cinste nouă să ne fie !

Amintindu-mi versurile astea, mă năpădi iar dorul de şcoala mea şi de colegii mei, de Vitka-Smiorcăilă, care se dovedise a fi un prieten atît de devotat şi atît de credincios.

— Ştii ce de-a prieteni buni aveam eu la Moscova ! zisei.

Roşcatul se încruntă :

— Omul nu poate avea mai mulţi prieteni buni. Poţi să ai numai un singur prieten adevărat, pe toată viaţa ! Eu aşa socot. Toţi ceilalţi sînt simple cunoştinţe... sau numai prieteni. Eu. bunăoară, îl am cel mai bun prieten pe tata !

— Şi alţi prieteni n-ai să mai ai ? întrebai eu, îngrijorat.

Toate aducerile aminte ce mă-ntristaseră o clipă îmi zburară din cap ; prea eram dornic să devin „prieten adevărat" şi „pe toată viaţa" cu Roşcatul ! Dar el nu-mi răspunse în nici un fel la întrebare, ca şi cînd nici n-ar fi auzit-o, din care pricină mă simţii iar cam abătut.

După vreo zece zile, mi-am adus aminte că era timpul să trimit la Moscova o nouă corespondenţă. Ştiam că răutatea aia de

Galia Kalinkina, care de-aici, de departe, nu mi se mai părea cîtuşi de puţin răutăcioasă, ba, dimpotrivă, bună şi tare simpatică, ştiam că Tolea Filipov, cel atît de grav, şi Nataşa Mazurina, cea atît de conştiincioasă, şi bunul meu prieten Vitka-Smiorcăilă, şi chiar Leolia Muhina cea miloasă, aşteaptă veşti despre niscaiva isprăvi formidabile, puse la cale de mine în persoană. La despărţire, Tolea Filipov mi-a şi spus :

— Vezi de te desfăşoară acolo din plin ! Să se ştie ce tineri cu spirit de iniţiativă formează şcoala noastră şi detaşamentul nostru de pionieri !

Dar pînă acum încă nu m-am desfăşurat „din plin". Despre ce aş putea scrie ? Să nu scriu, nu era chip, pentru că prietenii mei din Moscova şi-ar fi putut închipui că eu nici nu mă gîndeam să le demonstrez celor de-aici, din Zapoliarsk, „ce tineri cu spirit de iniţiativă formează şcoala noastră şi detaşamentul nostru de pionieri" sub conducerea lui Tolea Filipov. Ei bine, ce-aş putea să scriu ?!

Deodată, mă repezii direct din balcon la masa de lucru, luai stiloul şi scrisei repede-repede pe hîrtie :

„Ideea numărul unu ! Am hotărît să intitulez aşa prezenta însemnare, pentru că vreau să vorbesc în ea despre prima mea idee care a luat naştere dincolo de Cercul Polar, în vîrtejul viforniţelor, printre tufele pipernicite şi în toiul nopţilor polare. Deocamdată nu există nimic din toate astea — nici viforniţe şi nici nopţi polare, ci doar tufe pipernicite, dar au să vină curînd şi celelalte... Aşadar, pregătindu-mă pentru lupta cu greutăţile pricinuite de forţele naturii, m-am hotărît să găsesc ceva care să facă viaţa oamenilor de-aici mai uşoară şi mai veselă.

Trebuie să vă spun că aici se construiesc foarte multe case şi dacă aţi merge pe străzile principale, nici n-aţi putea deosebi oraşul acesta de Moscova. Dar mobila se găseşte încă în cantităţi insuficiente. Gîndiţi-vă că oraşul e încă foarte, foarte tînăr şi, ca atare, toată lumea are nevoie de mobilă. M-am gîndit, de aceea,

să propun ca atelierul de tîmplărie al şcolii unde voi învăţa eu în curînd să-şi schimbe urgent denumirea în aceea de „Atelier de mobile" şi să producă mobilier de tot felul pentru populaţia locală : etajere, scaune, mese, taburete..."

Aş fi vrut să pun punct aici, dar condeiul nu voia cu nici un chip să se oprească. Se repezi înainte pe hîrtie, tîrîndu-mă după el împotriva voinţei mele. Scrisei mai departe :

«Toţi pionierii de-aici s-au arătat grozav de încîntaţi cînd le-am expus planul meu. Au exclamat toţi ca unul : „Iată ce tineri cu spirit de iniţiativă formează şcolile şi detaşamentele de pionieri din Moscova ! Noi le mulţumim pentru astfel de tineri !..." Pe urmă, ne-am adunat cu toţii în atelierul de tîmplărie, am modificat în doi timpi şi trei mişcări firma de pe uşă, am scris „Atelier de mobile" şi imediat am pus mîna pe rindele, pe ferăstraie şi pe dălţi ! Se lucrează cu atîta avînt, încît sînt încredinţat că în scurtă vreme criza de mobilă din oraş va fi în întregime lichidată ! Sau aproape în întregime... Cu atît mai mult, cu cît toate şcolile ne vor urma, desigur, exemplul ! Eu am propus ca producţia finită să fie livrată direct magazinului de mobilă. Directorul magazinului s-a bucurat mult şi a exclamat şi el : „Ah, ce tineri cu spirit de iniţiativă formează şcolile şi detaşamentele de pionieri din Moscova !"...»

Ajungînd aici, îmi trăsei anevoie răsuflarea, recitii corespondenţa şi observai îngrozit că partea a doua era o minciună sfruntată sau, mai bine zis, curată fantezie ! În prima parte vorbeam doar despre planurile mele, pe cînd în partea a doua... Vrui să şterg partea asta, dar îmi păru tare rău ; straşnic de frumos zugrăvisem totul ! Mi-am închipuit ce fericiţi vor fi prietenii mei din Moscova, ce mîndri au să fie de mine, şi n-am putut s-o şterg, pur şi simplu nu mi s-a pus mîna s-o fac !...

Am vîrît repede, ca să nu mă răzgîndesc cumva, corespondenţa într-un plic, am dus-o la poştă şi am expediat-o recomandat, iar chitanţa am pus-o în buzunarul de la piept.

Abia după aceea m-am îngrozit de-a binelea : „Şi dacă află prietenii mei adevărul ? Mai mare ruşinea ! Nici n-or să vrea să mai ştie de mine ! Au să mă dispreţuiască pe vecie ! Şi pe bună dreptate... Ce-i de făcut ?!"

Mi-am zis că trebuie să fac aşa fel încît fiecare rînd al scrisorii mele să devină un adevăr ! În cazul ăsta, va însemna că n-am făcut decît să „anticipez" evenimentele.

M-am dus imediat în căutarea lui Vovka Roşcatul, care tocmai avea de gînd în dimineaţa acelei zile să dea prin curtea şcolii, ca să se întîlnească acolo cu băieţii şi „să mai bată băşica", cum zicea el, adică să joace fotbal.

Fantezia devine realitate

Două zile mai tîrziu mergeam cu Roşcatul spre şcoala unde învăţa el şi unde aveam să stau şi eu în bancă în scurtă vreme. Mergeam şi îngînam încet : „Noi ne-am născut să facem din basm realitate !..." Cîntecul ăsta se potrivea taman bine, pentru că eu trebuia într-adevăr să fac realitate din basmul pe care îl înfăţişasem pe hîrtie şi-l expediasem recomandat la Moscova.

Dar Roşcatul nu ştia nimic de scrisoarea asta şi de aceea spuse :

— Ce tot mîrîi ? N-ai pic de voce !

Şi frate-meu Dima îmi zicea tot aşa. I-am răspuns, deci, ca şi lui Dima :

— N-am de gînd să cînt la operă...

Roşcatul nu zise nimic. De altminteri, în dimineaţa aceea era bine dispus. Cred şi eu, de vreme ce cu două zile mai înainte

îi împărtăşisem toate planurile mele în legătură cu atelierul de mobile ! Vovka s-a repezit numaidecît acasă la Van Vanîci şi „ideea mea numărul unu" i-a plăcut şi acestuia. Au dat de veste amîndoi la o mulţime de băieţi şi aproape toţi au promis că, deşi erau în vacanţă, vor fi prezenţi la şcoală la ora stabilită, cu atît mai mult cu cît unii dintre ei veneau la atelier în continuare şi lucrau tîmplărie şi în timpul verii.

Tot atunci, cu două zile înainte, i-am propus lui Roşcatul, pentru ca cele scrise de mine să corespundă în totul realităţii :

— Eu aş zice să scriem pe uşa atelierului de tîmplărie „Atelier de mobile".

— Dar încă nu există un astfel de atelier !... a obiectat Vovka. Cînd îl vom organiza, atunci o să şi scriem !

Pe cuvîntul meu, cîteodată, cu „înaltul lui nivel de conştiinţă", mi-o amintea pe Nataşa Mazurina, fata aceea plictisitoare, dar înfiorător de dreaptă.

— Înţelege odată că firma asta e ceva foarte important ! am căutat eu să-l conving. La cinematografe cum e ? Mai întîi se scrie un anunţ, se pune un afiş şi abia după aia rulează filmul. Dacă nu s-ar pune afişul, n-ar şti nimeni ce film rulează, şi n-ar mai merge nimeni la cinema. Aşa şi noi : punem firma şi atunci au să ştie toţi !

— Bine — s-a învoit pînă la urmă Vovka. De vreme ce ideea îţi aparţine, să fie aşa cum zici tu.

Acum, cînd mergeam la şcoală, ca să ne întîlnim acolo cu viitorii „meşteri de mobile", firma lucea proaspăt vopsită pe uşă.

S-au strîns vreo treizeci de elevi din diferite clase. Roşcatul începu prezentările. Zicea mereu :

— Seva Kotlov din Moscova ! Seva Kotlov din Moscova !...

Prietenii lui îmi strîngeau mîna cu putere, ca şi cînd ar fi fost încredinţaţi că sînt cu siguranţă un băiat bun şi că merit toată stima. Şi toate astea pentru că eram din Moscova !

Începură să-mi pună tot felul de întrebări despre Moscova: dacă am mers la aerodrom în întîmpinarea lui Iuri Gagarin şi a lui Gherman Titov, sau i-am văzut numai la televizor; dacă am fost în Piaţa Roşie în ziua cînd organizaţia de pionieri a împlinit patruzeci de ani de existenţă; dacă am călătorit cu metroul pînă la Fili sau numai pe liniile vechi; dacă am făcut baie în bazinul „Moskva" şi dacă e bine de făcut baie acolo... Mi-am dat seama că, departe de Moscova, ei voiau să fie întotdeauna alături de ea şi de aceea ştiau totul despre dînsa, ca despre un om drag, care deşi locuieşte undeva departe, ţi-e totuşi omul cel mai apropiat.

Cînd le-a spus Roşcatul că eu am fost cu ideea de a se organiza atelierul de mobile, s-au apucat cu toţii să mă laude: „Bravo ţie! Cum de ţi-a trecut una ca asta prin minte?! Noi nu ne-am gîndit s-o facem, dar ţie ţi-a şi venit ideea de cum ai sosit aici! Nici nu e de mirare: eşti moscovit!"

Am înţeles pentru prima oară că „moscovit" nu e un cuvînt ca multe altele, ci un titlu de onoare. Cum spui că eşti moscovit, toţi te privesc cu alţi ochi şi aşteaptă de la tine ceva deosebit.

Apoi băieţii au început să mă invite care mai de care să mă înscriu la şcoala lor, încredinţîndu-mă că e cea mai bună şcoală din oraş.

— O să înveţe la noi, fiţi pe pace — îi linişti Roşcatul, cu un ton ca şi cînd el ar fi fost directorul şcolii sau şeful secţiei raionale de învăţămînt. Am şi studiat cazul: în ce priveşte raionul, Seva e tocmai omul potrivit!

— E potrivit! E cum nu se poate mai potrivit! răspunseră mai multe voci.

Toată admiraţia asta la adresa mea nu prea-i plăcu lui Van Vanîci, maistrul de lucru manual, care umbla încoace şi încolo prin atelier, cu un aer preocupat, în salopeta lui neagră.

— Rămîne de văzut dacă e potrivit ori ba ! zise el cu glasul răguşit, netezindu-şi mustăţile cu fire cărunte. Să dai idei înseamnă să faci treaba numai pe jumătate. Îl punem noi la probă, la lucru, şi vedem atunci cîte parale face !...

Chestia asta mă indispuse ; se putea întîmpla să nu fiu la înălţime, pentru că la Moscova eu mai mult dădeam idei şi scorneam tot felul de acţiuni formidabile, pe care însă le puneau în aplicare alţii. Desigur, participam şi eu pe ici pe colo şi mai lucram şi eu în atelier, dar în ultima vreme Tolea Filipov mă ocrotea, pentru că mă socotea „creierul principal" al detaşamentului. Cu alte cuvinte, împreună cu cineva puteam eu să fac, bunăoară, un taburet, dar o etajeră sau o masă — mai va.

Van Vanîci îmi făcu cu ochiul, vrînd parcă să zică : vedem noi acuşi cîte parale faci !

Faţa lui îmi părea tare cunoscută. Oricine l-ar fi văzut, ar fi zis îndată : „Parcă ne cunoaştem de undeva !“ Aşa ni-i închipuiam îndeobşte pe muncitorii revoluţionari cei mai înaintaţi : cu cute adînci pe obraji şi pe frunte, cu mustăţile încărunţite şi cu nişte ochi inteligenţi şi neastîmpăraţi. Van Vanîci venise la şcoală direct din producţie, de la uzina metalurgică, unde fusese maistru într-o secţie.

— Nu vă pierdeţi vremea cu fleacuri ! Ori faceţi treabă, ori vă ţineţi de trăncăneală !... spuse Van Vanîci, frecîndu-şi cu o cîrpă mîinile pînă la cot, aşa cum fac adesea mecanicii de locomotivă, scoţîndu-şi mîinile afară pe geam ; le freca într-un chip aparte, aşa, muncitoreşte, cu sete.

— Just ! îl susţinui eu. Trebuie să ne punem cît mai repede pe treabă, că altfel simt mişcarea alte şcoli şi ne-o iau înainte...

— Auzi la el : simt mişcarea ! Van Vanîci clătină mînios din cap. Las' s-o simtă ; aşa o să avem mai multă mobilă !

— Sigur, las' s-o simtă !... încercai eu s-o dreg. Atît că noi trebuie să începem primii, pentru că ideea e a noastră !...

Apoi toţi s-au împărţit pe meserii, ca să zic aşa : unii s-au apucat să facă mese, alţii — etajere, alţii — scaune, iar alţii s-au apucat de vopsit.

— Eu am să vopsesc ! mă oferii îndată. Mi se părea, bineînţeles, că e mai uşor să dai cu pensula, decît să tai cu ferăstrăul, să tragi la rindea ori să baţi cuie.

— Aş ! Noi doi o să facem etajere ! îmi şopti Roşcatul.

— Păi eu... tocmai că mă pricep la vopsit ! Din fragedă copilărie, ştii... îmi plăcea să colorez tot felul de poze, iar mai tîrziu, să dau gardurile cu vopsea, aşa cum făcea Tom Sawyer !...

— Tom Sawyer nu vopsea gardurile, ci îi punea pe alţii s-o facă, folosind tot felul de şiretlicuri. Vezi că eu m-am transpus în personajul ăsta sută la sută ! E o expresie în teatru : „a te transpune în personaj“. Ţi-o fi plăcînd şi ţie să munceşti tot aşa

ca şi lui Tom ! Da ? Probabil că nu te pricepi decît să dai idei, nu ?

Toate astea Vovka mi le spuse în şoaptă, pentru că nu voia să mă facă de rîs de faţă cu colegii lui. Apoi zise cu glas tare : «Eu şi cu Seva alcătuim „brigada de etajere" !»

— Păi eu nu mă pricep... — mă milogii abia auzit.

— Nu-i nimic ! Stai lîngă mine şi te uiţi, iar deseară mai înveţi cîte ceva la noi acasă !

Roşcatul
îl
va
juca
pe
Tom

Pe seară, mergeam amîndoi spre casa Roşcatului. Îţi dădeai seama că se însera numai dacă te uitai la ceas, pentru că soarele lumina din plin şi nici de gînd n-avea să se ducă la culcare.

— Aici, la voi, soarele lucrează în trei schimburi ! zisei eu.

— „Soarele a intrat iară în schimbul de vară !" aşa se zice pe-aici. Dar pe urmă, îşi ia concediu pe o jumătate de an !...

Deodată, văzui pe o tăbliţă albă, lunguiaţă, numele unei mari străzi din Moscova. Numele ăsta îmi aduse aminte de ceva nespus de drag şi pentru o clipă mi se păru că îndată am să cotesc după colţ şi am să văd casa noastră, iar din curte îmi va ieşi înainte Vitka-Smiorcăilă, sau surioara lui mai mică, Bumbuleţ, cu prietenele ei...

— Ce coincidenţă uluitoare ! zisei, arătînd cu un semn din cap la tăbliţa parcă imprimată în zid. La Moscova stăteam în

apropierea unei străzi care purta exact acelaşi nume. Ce zici de asta ?

— Nu zic nimic ! rîse Roşcatul. Nu e nici o „coincidenţă uluitoare"... Ce, îţi închipui că e o simplă întîmplare ? Gîndeşte-te că oraşul nostru l-au construit oameni din Moscova şi din Leningrad, şi din Kiev... Au venit aici tot felul de specialişti aproape din toată ţara. Ei bine, ei au adus cu dînşii numele străzilor, bulevardelor şi pieţelor dragi. Avem la noi aici şi Arbatul, şi Kreşciatikul nostru, şi bulevardul Nevski... Grozav, nu ?

— Da... e grozav... Înseamnă că oamenii parcă nici nu s-au despărţit de oraşele lor, nu-i aşa ? Sînt cazuri, poate, cînd nici nu şi-au schimbat adresa : aceeaşi stradă şi acelaşi număr... E posibil, da ?

— Ba bine că nu ! E chiar foarte posibil...

— Dacă s-ar fi întîmplat aşa cu mine, toţi colegii mei din Moscova ar fi rămas cu gura căscată ! Dar eu stau pe o stradă care nici n-a existat vreodată la Moscova...

— Nu-i nimic — mă consolă Roşcatul. Poate au să-i schimbe cîndva numele. Uite, devii tu celebru aici, la Zapoliarsk, şi atunci faci o cerere : „Rog să se dea străzii cutare nume !" Şi cererea îţi va fi satisfăcută, dacă, desigur, ai să te evidenţiezi într-un fel oarecare. Sînt cazuri din astea...

— E-e... e mult de aşteptat. Şi dacă nu mă evidenţiez niciodată ?

Mergeam pe strada aceea care purta numele unei străzi din Moscova şi în jurul nostru vedeam numai blocuri noi şi înalte. Aşa e Zapoliarskul ; aici n-ai să vezi căsuţe mici sau din alea de bîrne. La Moscova mai vezi cîte una, dar la Zapoliarsk — nu... Şi asta pentru că oraşul e foarte tînăr şi s-a născut într-o vreme cînd nu se mai construiau case mici.

„Toţi oamenii se mută în casă nouă şi, deci, toţi au nevoie de mobilă — îmi ziceam eu. Ei bine, o să-i ajutăm noi. Totuşi, ce splendidă idee mi-a venit ! Pentru ideea asta ar merita să se schimbe numele străzii noastre de-aici şi să i se dea numele

vechii mele străzi din Moscova, atît de dragă mie... Ba nu, cred că numai pentru o singură idee n-au să-i schimbe numele. Va trebui să mai găsesc ceva fain!"

— Aş fi curios să ştiu în ce chip am să învăţ acasă la tine să fac etajere? întrebai pe Roşcatul. Ce, ai acasă un atelier propriu?

— Avem. Şi lui tata îi place în timpul liber să dea cu rindeaua, cu ciocanul şi cu pila. Zice că asta calmează.

— E tare nervos?

— Oho! Muncă de creaţie!

— Aha, înţeleg... Şi v-aţi făcut atelier chiar în cameră?

— Aş! În baie... La început, vecinii s-au cam strîmbat; mă rog, dumnealor vor să se spele! Auzi vorbă! Cică „ieşi din baie cu rumeguş de lemn pe spate şi în păr"! Ba au vrut chiar să se plîngă la administraţie. Dar eu i-am reparat unuia ceainicul electric, altuia patefonul... Am aranjat şi un atelier de casă, care le convine şi la vecini: serviciu rapid şi gratuit. Aşa că le-am închis gura. Acuma, care vine la baie, pe cît cu putinţă mai rar, bate încetişor în uşă: „Aş vrea să mă spăl un pic, Vovocika, se poate?" Le dau voie, vezi bine; las' să se spele oamenii!

Roşcatul şi Vladimir Nikolaevici ocupau o singură cameră. Cum am intrat, am priceput îndată de ce se arătase Vovka atît de încîntat de atmosfera plăcută de la noi. Odaia părea foarte mare, pentru că era aproape goală. În schimb, se aflau aici o mulţime de cărţi. Stăteau pe o etajeră, în nişte rafturi şi chiar pe masa de scris, la care se pare că se şi mînca. Cărţilor de pe masă le ţineau tovărăşie un coş de pîine, două farfurii adînci, două farfurii întinse şi două farfurioare. Mai erau aici două linguri şi două linguriţe.

— La noi acasă, aşa cum zice tata, e un „cvartet de familie"; la voi se vede îndată că e un „duet", totul e pentru două persoane!

— Întotdeauna vom fi împreună şi numai noi doi! declară mîndru Roşcatul. Ne-am jurat unul altuia să fim întotdeauna împreună şi să nu mai primim pe nimeni altcineva la noi. Pe nimeni!

Roşcatul rosti aceste cuvinte aşa fel, ca şi cum s-ar fi certat şi ar fi ameninţat pe cineva care voia cu totdinadinsul să intre în casa lor şi să destrame „duetul".

— Avem o casă de bărbaţi, fără şerveţele, poze în pereţi şi alte nimicuri de felul ăsta. N-avem nevoie de ele!

„Atunci de ce ţi-a plăcut aşa de mult la maică-mea?" vrui să-l întreb, dar, nu ştiu de ce, m-am abţinut.

Cam la un sfert de oră în urma noastră se întoarse şi Vladimir Nikolaevici. A venit într-o fugă, din care pricină gîfîia straşnic. Ştiindu-l domol, aşezat, gînditor, m-am mirat să-l văd atît de exuberant..

— Ei, Vovka — strigă el din prag — ura! Joacă, băiete! V-am găsit îndrumător pentru cercul dramatic!

Observîndu-mă, Vladimir Nikolaevici se bucură parcă şi mai mult.

— Ai făcut bine că ai venit şi tu, Seva! Iei masa cu noi; sărbătorim apropiatul debut al lui Vovka... Vreau să zic prima lui apariţie serioasă pe scenă. În sfîrşit, Vovka îl va juca pe Tom Sawyer! Îl joacă negreşit!...

Apoi ne lămuri pe amîndoi:

— Acest viitor îndrumător al cercului dramatic l-a văzut pe Roşcatul într-un spectacol de amatori, dat la şcoală. Mai pe urmă, duminica trecută, l-a urmărit cînd şedeaţi voi doi în lojă. Zice că are o înfăţişare foarte potrivită pentru scenă: roşcat, rău, pistruiat. Exact ceea ce trebuie!

Apoi, adresîndu-se de rîndul acesta lui Vovka, adăugă:

— Dar te rog să nu ţi-o iei în cap. Numai cu înfăţişarea nu faci mare lucru. La pistrui şi la ochii ăştia verzi, holbaţi, mai trebuie ceva... Silinţă, perseverenţă!

— Se face! îl încredinţă Roşcatul!

Şi începu să ţopăie prin cameră, fericit. Avea unde ţopăi, pentru că afară de o etajeră rudimentară, o masă de scris plină de cărţi şi de tacîmuri, două scaune şi două paturi pliante strînse într-un colţ, aici nu se mai afla nimic altceva.

— Îţi dai seama ce grozav e ?! încercă să mă lămurească, teribil de fericit, Vovka. Am să joc rolul principal !... Pe Huckleberry Finn o să-l interpreteze unul dintr-a şaptea, iar pe mătuşa Polly o artistă de la teatrul lui tata... Vrem să se lege o strînsă prietenie între cercul dramatic şi teatru. Pricepi ?

— Ce bine-ar fi dacă pe mătuşa Polly ar juca-o Jeannette ! exclamai eu, uitînd cu totul de avertismentele categorice ale Roşcatului.

— Cine, cine ? deveni atent Vladimir Nikolaevici.

— Artista aceea care a jucat-o pe Jeannette... Aducîndu-mi însă aminte de discuţia din loja directorială, mă corectai numaidecît : Ori poate ar juca-o mai bine altă artistă !

— Ţi-a plăcut, deci, cum a jucat-o Sergheeva pe Jeannette ? întrebă Vladimir Nikolaevici parcă indiferent, dar de fapt (am simţit asta !) foarte tulburat.

— Aşa şi aşa... — îngăimai. Dumneavoastră, desigur, v-aţi transfigurat mult mai bine : chelia aia, nasul coroiat... Pe cînd ea... Însuşi rolul îi cerea să fie un personaj pozitiv, aşa că asta n-a fost mare lucru. Cred că n-ar putea s-o joace pe mătuşa Polly, pentru că e prea tînără şi... cum să zic ?... drăguţă... pe cîtă vreme mătuşa Polly...

— Haidem ! Hai în baie ! mă trase de mînecă Roşcatul. Te învăţ să faci etajere !

Odată intraţi în baie, Roşcatul luă o rindea, apoi o puse la loc. După aceea încercă ferăstrăul să vadă dacă e ascuţit, şi-l puse şi pe acesta la loc. Pe urmă scăpă din mînă cutia cu cuie... Ne aplecarăm amîndoi să culegem cuiele de pe jos.

— Roşcatule — zisei încet, tîrîndu-mă de-a buşilea — hai s-o lăsăm pe altă dată. Vrei ? Las' că învăţ eu mai tîrziu să fac etajere...

— Nu, te învăţ acum ! şuieră Vovka printre dinţi. Începem cu piciorul... Uite ici !

Zicînd acestea, luă iarăşi rindeaua. Dar în clipa aceea uşa se deschise larg şi în prag se ivi un bărbat gras, trecut de ani, în halat şi cu un prosop în mînă.

— Să trăieşti, Vovocika ! vorbi, adică mai degrabă se miorlăi, vecinul cel gras al lui Vovka. Aş vrea să fac o baie de cetină...

— Tocmai lucrez la comanda dumneavoastră — răspunse Roşcatul fără a întoarce capul.

— Da-a ? Bine, bine... Las' că vin mai tîrziu. Numai să le spui la toţi că eu sînt la rînd !

Vecinul închise uşa cu băgare de seamă.

— Piciorul ăsta e pentru el ? întrebai încet.

— Lui i s-a rupt mînerul de la ceainic şi nu piciorul de la etajeră...

— Păi cum de te-a crezut ?...

— Vino şi tu cînd s-o băga în baia aia de cetină şi întreabă-l atunci ! mă repezi Roşcatul. S-o fi pricepînd şi el ca şi tine : crede că ceainicele se dreg cu rindeaua !...

Roşcatul era furios pe mine. Dar de ce ? Pe-atunci încă nu-mi dădeam seama.

Sînt „responsabilul cutiei de scrisori"

Am mai spus că frate-meu Dima era mai înainte un om absolut normal. Pe urmă a apărut Kira Samoşkina, şi Dima s-a închis în el, cum se zice. Mai înainte, noi doi dezlegam întotdeauna împreună

problemele de şah, dar acum el făcea singur treaba asta, şi cînd îi ieşea totul bine, nu mai striga în gura mare : „Hai, că mai avem gloanţe !“, ci suspina adînc, ca şi cînd ar fi fost mîhnit că a găsit o soluţie bună la o problemă grea.

Mai înainte, Dima era foarte vesel. De fapt, întotdeauna voia să pară tare serios, dar tocmai pentru că glumea cu un aer foarte grav, asta îi înveselea grozav pe toţi. Ştia să pună la cale nişte chestii aşa de interesante, cum mie nici prin cap nu mi-ar fi trecut vreodată. Bunăoară, ce straşnică farsă mi-a jucat el mie trimiţîndu-mi tot mereu nişte bileţele misterioase, semnate „ATF“, ceea ce nu însemna altceva decît „Al tău frate“.

Da, fratele meu mai mare... Mai înainte îi plăcea tare mult să se ocupe de educaţia mea, să-mi îndrumeze fiecare pas şi să-mi tot facă observaţii, ceea ce mă supăra grozav. Mi-aduc aminte că aş fi vrut tare mult ca Dima să uite cu totul de existenţa mea. Acum însă, cînd mă uitase cu adevărat, treaba asta mă întrista, îmi ziceam : „Poate să-mi facă observaţii ca mai înainte, pentru că tot nu le iau eu în seamă, poate să mă îndrumeze de dimineaţă şi pînă seara, dar să devină iarăşi Dima cel de altădată !“

Dima era întotdeauna foarte conştiincios. După ce a absolvit şcoala de zece ani, chiar în preajma plecării noastre la Zapoliarsk, a primit diploma de maturitate cu menţiune (eu pup aşa una cînd mi-oi vedea ceafa !). Mama vorbea mereu, mîndră nevoie-mare, despre treaba asta, cu toate că mai înainte se simţea uneori stînjenită că are un băiat aşa de mare. Cîteodată, cînd mergeam tustrei — mama, Dima şi cu mine — oamenii, fie din dorinţa de a-i face plăcere mamei, fie de-adevăratelea, spuneau „Dînsul e fratele dumneavoastră ?“ Mama se arăta tare mulţumită, dar eu lămuream lucrurile îndată : „Mama n-are fraţi ! Dînsul e fiul ei, Dima !“

Cu toate că Dima a absolvit clasa a zecea printre primii, ne-a înştiinţat deîndată că el nici nu va încerca să intre la vreun institut, ci vreme de doi ani „va munci zdravăn“. Acum se pregătea să intre la o fabrică de înnobilare, unde, aşa cum spunea tata, îl aşteptau „fapte mari şi nu te miri ce copilării !“

Mie mi-era însă teamă că în starea de spirit în care se afla, Dima n-o să poată săvîrşi aceste „fapte mari". Nici n-am despachetat bine lucrurile, că frate-meu s-a şi dus la poştă, să-i expedieze o telegramă Kirei, pentru ca ea să ştie unde să-i scrie. Ieşea de cîte zece ori pe zi pe palier şi se uita în cutia de scrisori, deşi trecuse prea puţin timp şi scrisoarea pe care o aştepta n-ar fi putut încă să ajungă la Zapoliarsk. Ei bine, asta-i treabă de om în toate minţile ?

Ţineam bine minte reţeta pe care o citisem într-o revistă veche de-a bunicii lui Vitka-Smiorcăilă ; pentru ca un îndrăgostit să se liniştească şi să nu mai sufere, trebuie ca nimic să nu-i amintească de „obiectul dragostei sale". Nimic nu putea să-i amintească lui Dima de acest „obiect" afară de scrisori, care, din nefericire, după un timp trebuiau totuşi să înceapă a sosi.

Pe deasupra, frate-meu devenise şi foarte distrat. Deschizînd şi închizînd mereu cutia de scrisori (deşi prin orificiile rotunde ale ei se vedea bine înăuntru că nu era nimic), Dima pierdea mereu cheiţa de alamă a cutiei.

Pînă la urmă, tata s-a săturat să tot aştepte ore întregi pînă noi căutam cheiţa prin toată casa, pentru ca să putem scoate din cutie ziarele. Îi plăcea tare mult să citească ziarele şi le smulgea lacom, de îndată ce soseau.

— Hai să facem aşa — propuse odată tata. Alegem un responsabil al cutiei de scrisori, un fel de intendent, şi-i dăm lui în păstrare „cheiţa de aur", cu sarcina de a scoate corespondenţa şi a o distribui destinatarilor.

Mi-a venit atunci o idee splendidă ! Ridicai mîna din obişnuinţă, aşa cum făceam în clasă cînd voiam să răspund eu primul la vreo întrebare a profesorului.

— Se poate să fiu eu responsabilul ?

Nu se opuse nimeni. Tata, însă, mă preveni, glumind :

— Bagă de seamă, Buratino, să nu-ţi şterpelească „cheiţa de aur" motanul Basilio ori Alice, vulpea cea vicleană ! Zicînd acestea, îmi dădu vesel un bobîrnac peste nas. Numai că eu n-aveam nasul

aşa de lung ca al lui Buratino şi deci, scurt fiind, nu prea m-ar fi dus oricine de nas.

— Fiţi pe pace ! Mie nu mi-o şterpeleşte nimeni ! îi încredinţai pe-ai mei, sigur de mine, preluînd funcţia de „responsabil al cutiei de scrisori".

Am preluat tocmai la timp această funcţie de răspundere, pentru că, după cîteva zile, observînd prin orificiile cutiei ceva de un liliachiu-deschis şi scoţînd de-acolo un plic cu ştampile rotunde, am aflat, după adresa expeditorului, că scrisoarea venea de la Kira.

Atunci mi-am pus în aplicare planul, care era de-a dreptul formidabil : m-am dus în bucătărie şi am ascuns scrisoarea sub ziarul aşternut pe polcioară. Pe polcioara asta stătea un serviciu de masă vechi, rămas moştenire mamei de la maică-sa şi pe care nu-l foloseam niciodată, pentru că ţineam prea mult la el. „Aici, scrisorile au să stea bine — mi-am zis. Dima n-o să le primească, o să uite de Kira şi o să devină iarăşi un om ca toţi oamenii !"

Desigur, aş fi putut să rup în bucăţi răvaşele Kirei, dar m-am gîndit aşa : „Şi dacă e ceva important ? Nu, n-am să le rup în bucăţi... Las' să stea o vreme aici, să se odihnească şi ele după atîta drum, iar atunci cînd Dima se va vindeca de-a binelea (în revista aceea scria că „timpul e cel mai bun tămăduitor"), am să-i dau toate scrisorile astea şi el le va citi cu un zîmbet ironic în colţul gurii..."

„Cu
salutări
pionereşti !"

Prima serie de etajere, mese şi scaune făcute de noi era gata ! La propunerea mea, pe fiecare obiect lipisem o plăcuţă pe care scria : „Atelierul de mobile. Cu salutări pionereşti !" Denumirea era foarte izbutită : cînd s-o aşeza omul pe scaun, o să ştie că are

salutări de la noi ; cînd s-o rezema cu cotul de masă, o să-şi aducă aminte de vremea cînd era şi el pionier.

Vezi însă că directorul magazinului de mobile nu ţinea cîtuşi de puţin la salutul nostru şi nu ne-a întîmpinat cu acea exclamaţie de bucurie de care aminteam în corespondenţa mea. Nu, directorul n-a strigat fericit : „Ah, ce tineri cu spirit de iniţiativă formează şcolile şi detaşamentele de pionieri din Moscova !“ Dimpotrivă, a stat multă vreme în cumpănă, clătinînd din cap, şi ne-a spus că ar fi mai bine să trimitem mobila noastră la o expoziţie „Mîini îndemînatice“ şi nu la magazin. Noi însă i-am arătat că am făcut toate etajerele, mesele şi scaunele astea nu pentru expoziţie, ci pentru oameni, ca să aibă pe ce să stea, pe ce să mănînce şi unde să-şi pună cărţile.

După cîteva zile, la noi la şcoală s-a prezentat o întreagă comisie. Comisia asta a examinat îndelung şi a tot pipăit „producţia finită“ realizată de noi, ciocănind în etajere, aşezîndu-se cu tot efectivul pe scaune şi trîntindu-se pe mese cu atîta putere, încît credeam că au să plesnească şi au să se facă ţăndări. Dar mesele n-au plesnit şi nici nu s-au făcut ţăndări.

— Aşa, aşa ! îi tot întărîta Van Vanîci pe membrii comisiei. Puteţi să vă urcaţi cu picioarele pe masă şi să săriţi pe ea ca să-i încercaţi rezistenţa, cu toate că în practică treaba asta se face destul de rar... Producţia noastră rezistă bine la proba de durabilitate !

Într-adevăr, a rezistat. Impunătoarea comisie a declarat că mobila noastră poate fi pusă în vînzare „cu titlu provizoriu“, dar la un preţ redus.

— Perfect ! exclamai eu. Noi o dăm pe gratis şi nu cerem absolut nimic, nici atîtica ! Oamenii au să fie foarte mulţumiţi, dată fiind calitatea bună şi preţul redus ! De altminteri, despre mobila noastră se va scrie şi în gazete, o să vedeţi !

Comisia a declarat, de asemenea, că după toate probabilităţile, producţia noastră e bună pentru căminele tineretului, dar că mai întîi trebuie făcută o „probă la cumpărător“. Cu alte cuvinte, mo-

bila urma să fie expusă în magazin, pentru a se vedea ce atitudine vor manifesta cumpărătorii: dacă se vor năpusti asupra ei, sau, dimpotrivă, îi vor întoarce spatele.

Era un lucru primejdios: poţi să ştii în ce ape se scaldă cumpărătorul? Cine ştie cum e el dispus cînd intră în magazin! S-ar putea, fără să se fi lămurit de ajuns, să scrie cîteva rînduri despre producţia noastră, dar nu la gazetă, aşa cum aş fi dorit eu, ci în condica de reclamaţii. Cîte nu se pot întîmpla!

Eu însă n-aveam de gînd să stau cu braţele încrucişate şi să aştept să văd ce-au să facă cumpărătorii, cărora directorul magazinului le spunea, nu ştiu ce, „consumatori". Mi-am făcut eu un plan splendid, îndrăzneţ şi cît se poate de simplu. Împărtăşindu-l Roşcatului, l-a aprobat şi el numaidecît.

Ne-am dus amîndoi pe la casele noastre, ca să punem în aplicare planul meu. Era tocmai în ajunul zilei în care mobila urma să fie expusă în magazin pentru probă.

Odată ajuns acasă, am convocat „cvartetul de familie".

— Mîine dimineaţă — am zis — va trebui să executaţi o misiune de luptă!

— Ce fel de misiune? întrebară toţi în cor.

— Veţi cumpăra o etajeră, o masă şi un scaun. Cumpărarea însă se va face într-un anume fel!...

Mai departe le explicai amănunţit cum anume va trebui făcută treaba asta.

A doua zi dimineaţă ne prezentarăm cu toţii chiar la deschiderea magazinului. Încă de departe, îl văzui pe Vladimir Nikolaevici, împreună cu Roşcatul, veniţi înaintea noastră.

Cum s-a deschis magazinul, coada a şi dat năvală înăuntru. Am dat năvală şi noi... Directorul magazinului se plimba încoace şi încolo, chiar prin dreptul etajerelor, scaunelor şi meselor prevăzute cu plăcuţe care întîmpinau voioase pe fiecare cumpărător „cu salutări pionereşti".

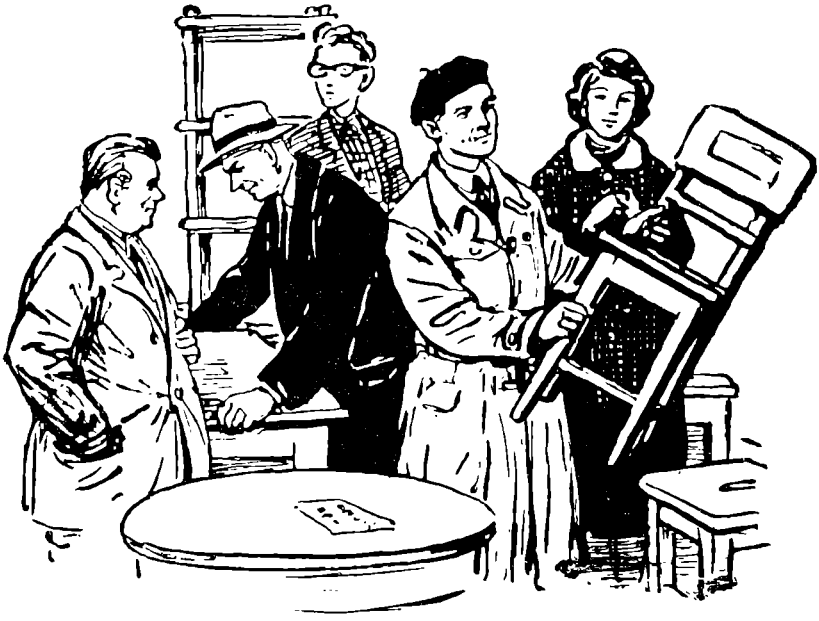

Eram înţeleşi, încă din ajun, să nu ne dăm în vileag relaţiile de rudenie, ca şi cînd am fi venit fiecare de capul lui.

Prima care băgă în seamă „absolut întîmplător" mobila noastră, fu mama. Exclamă, cu un ton admirativ, de se auzi în tot magazinul :

— Vai, ce noutate interesantă ! Ce simplu şi elegant !

— Şi, mai ales, ieftin !... o susţinu Dima cu un aer sumbru (tot mai aştepta scrisori de la Kira Samoşkina).

— Cînd te gîndeşti — urmă mama — că toate astea le-au făcut şcolarii noştri ! Copiii noştri ! Schimbul nostru de mîine !

Cinstit vorbind, nu mă aşteptam la atîta agerime din partea mamei. Am constatat că ştia şi ea foarte bine să „se transfigureze".

— Ar fi mai mare păcatul să nu sprijinim iniţiativa copiilor şi

să nu cumpărăm mobila asta — interveni tata, într-un chip oarecum neizbutit, aşa cum mi s-a părut mie.

— Greşiţi cînd spuneţi aşa — vorbi potolit şi blînd Vladimir Nikolaevici, luîndu-şi rolul unui cumpărător din categoria intelectualilor. Ce-are a face iniţiativa ? Nu s-ar cuveni să cumpărăm o mobilă proastă numai de dragul iniţiativei... Ar fi greşit şi chiar nepedagogic ! Mobila aceasta, însă, merită toate laudele, indiferent cine a făcut-o. Eu, bunăoară, nici nu m-aş fi gîndit că nu e un produs de fabrică !

— Eu toată viaţa am visat să stau pe scaune din astea şi să-mi ţin cărţile în etajere exact aşa cum sînt acestea ! exclamă din nou mama.

— Şi eu tot aşa visam... — bodogăni Dima.

— Şi eu ! li se alătură tata mai cu inimă.

Mama urmă :

— Stilul simplu şi oarecum voit rudimentar e azi la modă !

— Observaţi preţul — interveni iarăşi cumpărătorul acela politicos, cu aere de intelectual, întruchipat în persoana lui Vladimir Nikolaevici. E pur şi simplu pe degeaba, gratis ! Eu unul cumpăr o masă fără să mai stau pe gînduri !...

„N-o să vă pară rău de cumpărătura asta, pentru că tot n-aveţi pe ce mînca !“ mă gîndii.

— Eu cumpăr o etajeră pentru cărţi — anunţă hotărît mama.

— Noi luăm cîte un scaun — declară tata, în numele lui şi al lui Dima.

În jurul mobilei noastre se adunaseră o mulţime de cumpărători.

— Chiar pionierii au lucrat mesele astea ?

— Ce splendoare !

— Iată cum dă roade educaţia în muncă !

Toată lumea aprecia mai ales „preţul redus“. Pe scurt, erau mulţi aceia care voiau să cumpere produsele atelierului de mobile „cu salutări pioniereşti !“

Dar atunci ieşi înainte, făcîndu-şi loc cu coatele, un tînăr foarte isteţ, îmbrăcat într-o bluză şi cu o servietă burduşită sub braţ :

— Scuzaţi, tovarăşi, dar cumpărătorii cu ridicata au întotdeauna întîietate ! Mobila asta e foarte potrivită pentru căminul nostru rezervat tineretului. Simplu, ieftin, comod ! Eu sînt intendentul căminului şi cumpăr tot !...

Zicînd acestea, tînărul îşi şterse fruntea cu batista şi răsuflă fericit. Cred şi eu ! Aşa noroc ! A picat tocmai bine ! Mi-am dat seama îndată că un „cumpărător cu ridicata" e cineva care apucă totul şi nu mai lasă altora nimic.

Din spate se stîrni larmă :

— Cînd mai aduceţi mobilă din asta ?

— Ar trebui să li se spună copiilor noştri să nu se oprească aici !

Directorul magazinului se strecură anevoie în faţă şi-i linişti pe cumpărători :

— Calmaţi-vă, tovarăşi ! În momentul acesta tocmai se află în magazin reprezentanţii atelierului de mobile „Cu salutări pionireşti !" — zicînd acestea, mă arătă pe mine şi pe Roşcatul. Îi vom ruga să transmită toate doleanţele dumneavoastră acolo unde trebuie.

— Da, da, le vom transmite neapărat acolo unde trebuie — îi încredinţai eu pe cumpărători.

Ieşind apoi în stradă, îi spusei Roşcatului :

— E-n ordine ! A ieşit cum nu se poate mai bine, pentru că mobila e într-adevăr de calitate ! Şi se dă aproape pe gratis. Altfel, oamenii ar mai fi stat în cumpănă şi ar fi tot pipăit-o pînă seara...

— Sigur că e de calitate ! se învoi mama, de data aceasta, spre surprinderea mea, cu toată seriozitatea. Nici nu mi-aş fi închipuit ce sînteţi voi capabili... Am să pun cu multă plăcere etajera asta în cameră la mine !

Aşadar, corespondenţa mea fantezistă despre „ideea numărul unu" a devenit într-adevăr realitate ! Atît că eu am cam „anticipat" evenimentele...

„Arta
cere
sacrificii",
dar...

În preajma primei sale întîlniri cu îndrumătorul cercului dramatic, Roşcatul, pregătindu-se să-l joace pe Tom Sawyer, începu „să se transpună în personaj" cu atîta rîvnă, încît s-au speriat vecinii ; scornea în fiecare zi farse peste farse şi făcea tot felul de năzdrăvănii, care, după părerea lui, ar fi putut să-i treacă prin minte lui Tom Sawyer. Mie îmi spunea cînd Huck, cînd Jim, ba cîteodată deveneam frumoasa Becky, şi atunci Roşcatul umbla în mîini prin faţa mea şi-mi flutura pe la nas o cîrpă care trebuia să închipuie un guzgan mort.

În ziua cînd urma să se întîlnească cu îndrumătorul cercului, Roşcatul veni într-o fugă la mine, de dimineaţă.

— Vrea să ne vedem mai întîi numai noi doi, şi abia după aceea cu toţii. Îţi dai seama de ce ? Pentru că eu interpretez rolul principal, pe cînd toţi ceilalţi formează, ca să zic aşa, „mediul" meu. În teatru şi în cinematografie se foloseşte acest termen „mediu". Ai auzit de el ? Pentru deţinătorii rolurilor secundare. Mai e şi o altă expresie : „anturaj". N-ai auzit nici de asta ? Vai de capul tău ! Se spune aşa atunci cînd interpretul principal (în cazul de faţă, eu) e înconjurat de mulţi alţi interpreţi, care joacă roluri mai puţin importante. De altfel, Stanislavski spunea că nu există roluri mici, ci există actori mici. Pricepi ce voia să spună cu asta ? Aşadar, orice rol este foarte important. Dar rolul meu, pricepi, e mai important decît toate ! Probabil că azi o să vrea să mă pună la încercare... Mă pune să recit o fabulă sau o poezie, sau să joc o scenetă. Cu scenetele stau bine : m-am antrenat cu vecinii. Le-a venit cam greu, e drept, dar ce să-i faci ?... Le-am explicat că „arta cere sacrificii" (ai auzit de expresia asta ?) şi s-au învoit. Vreau să obţin rolul principal pe cale legală, şi nu prin protecţie.

Pricepi ? Adică nu pe motiv că tatăl meu e şi el în teatru, sau mai ştiu eu de ce... Vreau s-o merit singur ! Iar dacă nu sînt bun, să dea rolul altcuiva.

Aşa cum am mai arătat, de îndată ce începea să vorbească despre teatru, Roşcatul se schimba cu totul. De obicei stăpînit şi cam zgîrcit la vorbă, devenea deodată gălăgios, se entuziasma, ba chiar începea să se mai şi fudulească, ceea ce, în alte împrejurări, nu făcea niciodată.

— Ai să mergi cu mine — urmă Roşcatul. Asta pentru că un actor are neapărat nevoie de spectatori. Pricepi ? E foarte greu să joci într-o sală goală ; trebuie tot timpul să simţi publicul, reacţia sălii. Aşa spun toţi actorii. Vezi, deci, cînd am să recit, reacţionează şi tu cît poţi : rîzi, întristează-te, fă ce-oi şti şi tu...

— Se poate să şi plîng ?

— E chiar foarte bine.

— Şi dacă recitarea ta nu mă impresionează de loc ? Să reacţionez şi atunci ?

— Nu ! Atunci, nu. Să nu reacţionezi... Să facem treabă cinstită !

Am venit iarăşi la şcoală, unde de la întîi septembrie aveam să alerg în fiecare dimineaţă cu ghiozdanul subsuoară, aşa cum alergam la şcoala mea din Moscova (acum, de departe, şcoala aceea mi se părea casa cea mai dragă din toată lumea asta mare). În ziua aceea nu venise nimeni să lucreze. Atelierul de mobile „Cu salutări pioniereşti !“ se odihnea pentru o vreme, şi toate etajele clădirii erau pustii.

Aşa e şcoala în timpul verii — atît de pustie, încît fiecare pas răsună puternic pe săli. Cu totul altfel arată ea atunci cînd, din prima zi de toamnă şi pînă-n vară, se umple de larmă, de zgomote şi de vînzoleală, adăpostind adunările pioniereşti şi şedinţele comsomoliste şi, firește, orele de curs, cărora, de la o vreme, oricît de ciudat ar părea, cam începusem să le duc şi eu dorul !

Urcarăm la etajul cel mai de sus, în sala unde trebuia să vină şi îndrumătorul cercului dramatic. Venisem, desigur, cu puţin îna-

inte de ora stabilită şi Roşcatul urcă numaidecît pe scenă. Îşi răvăşi părul şi-mi făcu şmechereşte cu ochiul, de acolo, de sus :

— Ce zici, semăn cu Tom ? Dar acum ? Roşcatul se apucă să umble în mîini. Dar acum ?... De rîndul acesta dădu cu tifla unui duşman închipuit.

— Constat că reprezentaţia a şi început ! auzirăm din spate o voce.

Înlemnii : era vocea Jeannettei. Roşcatul înlemni şi el, cu degetele duse la nas, răşchirate caraghios.

— Să facem cunoştinţă ! spuse Sergheeva. Rosti aceste cuvinte voit firesc şi chiar cu o voce veselă. Eu, însă, simţeam că e foarte emoţionată.

Veni lîngă mine, îmi întinse mîna şi se prezentă :

— Sergheeva.

— Kotlov — răspunsei eu.

— Şi mai cum ? Vai, dar nici eu nu mi-am spus tot numele... Irina Feodorovna.

— Seva...

Simţeam că Sergheeva lungeşte înadins momentul acesta : îi venea mult mai uşor să vorbească cu mine decît cu Vovka. Profitai de prilej şi mă uitai bine la ea. La Moscova, la noi în curte, se spunea despre mama mea că „e frumoasă ca o artistă". În general mulţi socot că artiştii trebuie să fie neapărat frumoşi la faţă, eu însă cred că ei trebuie să aibă o faţă expresivă şi atît. Aşa mi-a spus odată Roşcatul ; uitîndu-mă la Sergheeva, i-am dat dreptate. Era tunsă băieţeşte, avea ochii pătrunzători şi undeva, în adîncul lor, stăruia o sclipire ştrengărească. Dar în piesa aceea, a cărei acţiune se petrece în Franţa, ea juca un rol foarte trist, ba chiar tragic, şi nicidecum vesel ; de aceea mi-am zis că, de bună seamă, se pricepe şi ea grozav de bine să se transfigureze.

Sergheeva era îmbrăcată într-un pulover negru de sport. Gulerul înalt îi ajungea pînă la bărbie, în care avea o gropiţă tare simpatică. Mă întrebai cîţi ani o fi avînd şi nu putui ghici. Părea să fie foarte tînără, după cum la fel de bine ai fi zis că era trecută

de prima tinereţe. Sînt oameni la care e foarte greu să apreciezi vîrsta. Eu, cel puţin, eram încredinţat că Sergheeva o să-şi păstreze încă multă vreme aerul ăsta şăgalnic, care o făcea să arate şi ca sportivă, şi ca tînără profesoară, şi ca artistă...

— Ce rol vrei să joci ? mă întrebă Irina Feodorovna. Lungea înadins vorba, pentru că, probabil, nu ştia cum să-l ia pe Roşcatul.

„Ce s-o fi petrecînd între ei ? mă întrebai mirat. De ce o urăşte el aşa ? De ce ? !"

Sergheeva se uita la mine şi aveam impresia, că, fără a rosti nici un cuvînt, punea şi ea aceeaşi întrebare mută : „De ce acolo, pe scenă, s-a bosumflat Roşcatul şi obrajii i s-au făcut deodată mai roşii decît părul ?"

— Eu am venit numai aşa, cu Roşcatul... — răspunsei cu glas stins. Cu Vovka... De cînd vă aşteaptă ! O să vă recite fabule şi poezii !...

Aş fi vrut să-i apropii pe unul de altul, să-i împac într-un chip oarecare. Dar Roşcatul nici nu se gîndea la una ca asta.

— Nu recit nimic ! spuse el de pe scenă, cu răutate în glas, rostind apăsat cuvintele.

— De ce ?... se întoarse Sergheeva spre el, mirată. Nu eşti tu Vova Pesoşnikov ?

— Ba da ! Şi ce-i cu asta ?

— Mi s-a spus că eşti foarte bun pentru rolul lui Tom Sawyer. Văd că într-adevăr e aşa... La supărare, cred că Tom mi-ar fi vorbit la fel. Atît că el nu se supăra niciodată fără motiv.

— Vovka, gîndeşte-te că ţineai atît de mult să joci rolul ăsta ! Ai învăţat poezii şi fabule, ai repetat nişte scenete... Ţii minte, cu vecinii ?...

Intervenisem în discuţie pentru că aş fi vrut tare mult ca totul să fie bine, aş fi vrut ca Vovka să înceapă mai repede să recite poezii şi să joace scenetele alea, aş fi vrut ca Sergheeva să-i placă şi lui tot aşa cum îmi plăcuse şi mie.

Vovka sări greoi, cu zgomot, de pe scenă şi o luă la fugă spre uşă, printre rîndurile de scaune. Apoi se întoarse şi spuse tare, fără să se uite la noi :

— Nu joc !... şi o zbughi afară.

Sergheevei îi tremurară uşor obrajii, sclipirile ştrengăreşti din adîncul ochilor ei se stinseră. Îşi trase gulerul puloverului peste bărbie, ca şi cînd i s-ar fi făcut frig sau ar fi vrut să se ascundă. Acum era lesne de ghicit că avea probabil mai mult de treizeci de ani.

— Nu vă necăjiţi ! vorbii eu. Nu vă necăjiţi, vă rog ! Mă duc imediat după el şi am să-l silesc să-l joace pe Tom Sawyer ! Sergheeva zîmbi trist.

— Nu, nu ! Nu trebuie... Ştiam că tot n-o să iasă nimic.

Atunci n-am înţeles ce voia să spună cu asta şi am urmat cu şi mai multă convingere :

— O să iasă ! O să iasă un spectacol de-au să se tăvălească toţi de rîs ! Dacă vreţi, îl joc eu pe Tom. La Moscova, mi se spunea că sînt inventiv şi am fantezie. S-ar putea, deci, să fiu şi eu bun pentru rolul ăsta... Puneţi-mă la încercare ! Vreţi să vă recit versuri ? Pe dinafară !

Numaidecît însă mă gîndii speriat că dacă se va învoi să mă asculte, n-aş putea să-i recit nimic altceva decît versurile acelea ale lui Timka Lapin („Ah, băieţi, băieţi, băieţi, taburete să făceţi !...“). Dar Sergheeva, uitînd parcă de existenţa mea, se lăsă obosită pe un scaun.

Atunci hotărîi să-l readuc cu orice preţ pe Roşcatul.

— Aşteptaţi puţin ! spusei. Mă întorc imediat... Totul se va aranja. O să vedeţi !

Sergheeva nu-mi răspunse, pentru că se gîndea la ale ei. Coborîi valvîrtej scara pustie.

Roşcatul stătea în preajma şcolii, după colţ. Cred că mă aştepta.

— Întoarce-te imediat ! poruncii.

El mă privi însă cu nişte ochi aşa de răi, încît coborîi numaidecît tonul.

— Ce-i asta ?... Gîndeşte-te că voia să te ajute, ca să-l joci pe Tom !...

— N-am nevoie ! spuse el răspicat. Toate astea au fost aranjate ! Acum îmi dau seama... De cîte ori îl întrebam pe tata cine-i îndrumătorul cercului, se codea să-mi răspundă sau îmi spunea că e o surpriză. Şi acum, poftim, în loc de îndrumător a venit o în-dru-mă-toa-re ! Cine a chemat-o ? Cine a poftit-o ? E un aranjament la mijloc !...

— Ei hai, întoarce-te, Vovka !...

— Nu mă întorc ! Du-te tu şi dă-te bine pe lîngă ea... Poate îl joci tu pe Tom ?

— Nu, nu-l joc. Nici n-aş putea ! N-am talent. Tu ai ! Şi încă ce talent ! Numai tu l-ai putea juca. Şi n-ai dreptul să strici spectacolul. Dacă află ceilalţi, ce-o să fie ? Singur spuneai că „arta cere sacrificii" ! Sacrifică-te ! Acceptă ! Ce-oţi fi avînd voi doi de împărţit ?

— Asta nu te priveşte !

Roşcatul porni cu paşi repezi pe stradă. Eu o luai în partea opusă. După ce făcui cîţiva paşi, îmi adusei aminte că i-am promis Sergheevei să mă întorc. Dar aşa, singur, fără Roşcatul, ce nevoie mai avea ea de mine ? Aşa că nu m-am mai întors în sala aceea goală de la etajul al treilea al şcolii, ci am luat-o agale pe strada care purta numele unei străzi din Moscova.

Surprind o convorbire

Nu voiam cîtuşi de puţin să surprind convorbirea asta. A fost doar o întîmplare. Cufundat în lectură, şedeam atît de liniştit în balconul meu drag, încît mama pur şi simplu uitase de existenţa

mea. La un moment dat auzii din cameră o voce de bărbat. La început mi s-a părut că e Dima sau tata, dar pe urmă desluşii că era altă voce... Cel care vorbea era Vladimir Nikolaevici.

Şedeam după unul din canaturile uşii care da în balcon, acoperit cu ziare şi cu halate. Ziua polară tot ne mai stînjenea somnul în timpul nopţii. Aşa că mama şi Vladimir Nikolaevici nu mă vedeau, cu toate că eram chiar lîngă ei. Celălalt canat al uşii era deschis, ceea ce îmi îngăduia să aud fiecare cuvînt. E drept, cîteodată vocea catifelată a lui Vladimir Nikolaevici suna aşa de încet, încît trebuia să-mi încordez bine auzul, mai-mai să scot capul de după uşă. Îmi încordam auzul, e adevărat, dar capul nu mi-l scoteam la iveală...

La început, Vladimir Nikolaevici a lăudat şi el confortul pe care l-a creat mama în casă. În clipa aceea vocea lui mi-a amintit de vocea Roşcatului, cînd mi-a spus (vă aduceţi aminte ?) cu invidie în glas :

— E plăcut aici, la voi !...

Apoi Vladimir Nikolaevici a zis că ar fi tare bine dacă mama şi cu tata ar veni la el la teatru. Dar nu în următoarele trei zile („Spectacolele astea e mai bine să le vezi la Moscova !"), ci ceva mai tîrziu, cînd se va juca vreo piesă puţin cunoscută, „descoperită de teatrul local", aşa cum a zis Vladimir Nikolaevici. Pe scurt, la început n-a fost nimic interesant.

Eram gata să-mi părăsesc adăpostul, să intru în cameră şi să-i dau bună ziua lui Vladimir Nikolaevici, cînd îl auzii spunînd :

— Aş avea o mare rugăminte... cu totul neobişnuită.

— Te rog ! Sînt oricînd bucuroasă să te servesc... dacă pot... — îl încredinţă mama.

Vladimir Nikolaevici zăbovi totuşi cu rugămintea ; se plimbă o vreme, destul de mult, prin cameră (paşii lui aci se apropiau, aci se depărtau de balcon), în vreme ce eu, la mine acolo, şedeam ca pe jeratic. La un moment dat fui cît pe ce să strig : „Haide, spuneţi mai repede ce-aveţi de spus, şi noi, tot „cvartetul de familie", o să vă ajutăm de îndată !" Mă stăpînii totuşi şi nu spusei nimic.

— Ştii, la voi în casă e aşa de bine !... spuse în cele din urmă Vladimir Nikolaevici.

— Vai ! Eşti prea drăguţ ! îl întrerupse mama.

Vladimir Nikolaevici nu luă în seamă dovezile astea de modestie şi urmă :

— Se simte imediat că în casă e un ochi de femeie... o mînă de femeie... un suflet de femeie...

Ultimele cuvinte le rosti aşa de încet, că abia le auzii.

— De altfel, n-am început cu ce trebuie — urmă el, înfierbîntîndu-se. Voiam să spun, numai, că la noi în casă nu e nimic din toate astea. Eu şi cu Roşcatul sîntem întotdeauna singuri... De cinci ani sîntem singuri. Ba ne-am şi jurat unul altuia să rămînem aşa întotdeauna. E o năzbîtie, nu ? A fost însă o vreme cînd ni se părea amîndurora că nu e de loc o năzbîtie, ci că aşa ar fi cel mai bine. Dar mai apoi...

Vocea lui Vladimir Nikolaevici începu iar aci să se apropie de balcon, aci să se depărteze.

— Mai apoi mi-am dat seama că nu poate să rămînă aşa întotdeauna. Şi înainte de toate, din cauza Roşcatului. Eu plec deseori în turnee, plec pentru multă vreme, şi el rămîne singur, absolut singur. Stă şi mă aşteaptă, iar eu îmi fac griji şi trimit telegrame, dacă am de unde să le trimit. Cîteodată ne afundăm cine ştie unde în taiga. Între noi doi s-a legat o strînsă frăţie, dar din ce în ce mai des sînt momente cînd Roşcatul are nevoie de ajutorul mamei... Sau al unei femei care să-i poată ţine loc de mamă. Desigur... îmi dau seama că nimeni pe lume nu poate lua locul mamei, totuşi există femei bune la suflet, cu spirit de abnegaţie, în stare să nutrească pentru copilul altcuiva aceleaşi sentimente pe care le-ar nutri pentru propriul lor copil...

Vladimir Kikolaevici părea că aşteaptă din partea mamei o vorbă, un sprijin, dar mama, nu ştiu de ce, rămase tăcută. Atunci el urmă :

— Există o astfel de femeie şi care ar putea deveni pentru Roşcatul un prieten adevărat, poate cel mai devotat prieten... Poate chiar tot aşa cum îi sînt eu !

— Eşti sigur ?... îl întrebă mama atît de încet şi cu atîta timiditate în glas, încît mă gîndii dacă am auzit-o cu adevărat sau mi s-a părut numai.

— Dacă n-aş fi sigur... aboslut sigur, n-aş fi venit niciodată să-ţi fac această rugăminte. Partea proastă e că Roşcatul nu vrea ca frăţia noastră să se destrame, nu vrea să accepte prietenia ei. Ştii că i-a intrat teatrul în cap... Ei bine, femeia aceasta a fost actriţa lui preferată pînă în momentul cînd a simţit că ea ar putea intra în casa noastră. De atunci a început s-o urască ! Cumplit ! Se pare că e pentru prima oară cînd eu şi cu Vovka nu ne mai înţelegem. Da, pentru prima oară după mulţi şi mulţi ani... Voiam să-i apropii cumva, făcîndu-i să lucreze împreună pe tărîmul creaţiei... Ştii cît visa Roşcatul să-l joace pe Tom Sawyer ! Îţi mai aminteşti, cred, ce năzbîtii a făcut în avion ; mă rog, se pregătea, se antrena ! Ei bine, zilele astea... a aflat că ea va fi îndrumătoarea cercului lor dramatic de la şcoală, şi a refuzat rolul.

— L-a refuzat ?... făcu mama.

— Da, categoric. Discuţia a avut loc de faţă cu Seva.

— Dar el nu mi-a spus nimic...

— Băieţii ştiu să păstreze secretele altora ! Eu însă am să-ţi spun totul, aşa cum a fost. Ei bine, eu am fost acela care am aranjat lucrurile în aşa fel, încît ea să devină îndrumătoarea cercului lor dramatic. Speram că, lucrînd împreună, vor ajunge să se înţeleagă mai bine. De altfel, am mai spus asta... Am dat însă greş... Roşcatul s-a certat cu ea, şi cu Seva, şi cu toţi colegii din cercul dramatic ; gîndeşte-te că din cauza lui spectacolul e compromis. Iar ea a renunţat să mai fie îndrumătoarea cercului dramatic... Crede că fără ea, Vovka se întoarce, se împacă cu prietenii săi şi îl joacă pe Tom...

— Nu ! Ea nu trebuie să plece ! spuse cu hotărîre mama.

— Eu unul nu pot s-o determin ! Altceva aş vrea însă să te rog. În oraşul acesta, noi avem prea puţini prieteni apropiaţi... Sîntem întotdeauna singuri. Roşcatul nu lăsa să-i scape nici un spectacol în care jucam eu. Mă crezi ? A văzut una şi aceeaşi piesă de cîte treizeci de ori ! Nu sînt destul de clar ?...

— Ba da, ba da...

— Ei bine, simt că Roşcatul s-a ataşat de familia voastră şi suferă mult că s-a îndepărtat de Seva...

Tresării la auzul acestor cuvinte. Să mă fi îndrăgit Roşcatul aşa de repede ? ! Era ceva atît de plăcut, încît, de bucurie, nici nu mai auzii cîteva din frazele rostite de mama.

Aşadar, iată de ce se uita Vovka urît la Sergheeva ! Nu ştiam dacă Roşcatul are sau nu dreptate, dar ştiam că îi vine tare greu, că suferă mult, că are încredere în mine şi că, deci, trebuie să-i vin în ajutor în clipele acestea grele. Trebuie să mă împac cu el şi să-l împac şi pe dînsul cu toţi ceilalţi colegi din cercul dramatic ! E limpede...

Între timp, Vladimir Nikolaevici urmă :

— Aş dori foarte mult... desigur, dacă e posibil, să-mi dai o mînă de ajutor. Dacă Roşcatul ar veni mai des pe-aici, ar simţi, poate, cîtă fericire aduce o familie adevărată... Şi poate că ar vrea şi el...

Cîştig o prinsoare !

— Te rog să stai mai des cu Roşcatul — mi-a spus odată mama. E atît de singur...

Mi-a şoptit vorbele astea încet şi cu un ton misterios, ca şi cînd ar fi vrut să zică : „Aş putea să-ţi spun multe, dar crede-mă, lucrul

acesta este foarte important!" Nici n-aveam nevoie să mi-o spună, pentru că am auzit şi ştiam foarte bine totul! Mă şi împăcasem de mult cu Vovka. Vezi însă că cei din cercul dramatic nu voiau să i-o ierte cu nici un chip. Îl ocoleau pur şi simplu. Ştiam că trebuie să-l ajut, că trebuie să-l împac cu ceilalţi, dar încă nu-mi venise ideea cum să fac treaba asta.

Ştiam şi fără să mă roage mama că trebuia neapărat să-l ajut şi pe Vladimir Nikolaevici, la care ţineam mult. Dar nici pe el încă nu ştiam cum să-l ajut. În sfîrşit, hotărîi să fac prima încercare şi totodată să-i joc şi o mică farsă Roşcatului. Să vadă că mă pricep şi eu „să mă transfigurez", sau cel puţin să joc farse tot aşa de bine ca şi el!

Tocmai bine mi s-a ivit şi prilejul... Ce fel? Veţi afla numaidecît.

Odată, cînd a venit Roşcatul pe la noi, l-am chemat în bucătărie şi l-am întrebat fără ocol:

— Ţie îţi place să faci prinsoare?

— Să faci prinsoare fără rost ar putea să-i placă numai unui măgar — răspunse Vovka ironic, ba chiar grosolan.

— Nu m-ai înţeles... Voiam să ştiu dacă îţi place să faci prinsoare nu numai aşa, de florile mărului, ci pe ceva?

— Dacă ştiu că am să cîştig prinsoarea, îmi place. Dacă ştiu că am să pierd, nu.

— Dar asta n-o ştie nimeni dinainte! Poate să ţi se pară că ai să cîştigi, şi pe urmă poţi să pierzi!

— Ce mă tot baţi la cap? se înfurie Roşcatul, care, de la o vreme, devenise foarte supărăcios.

— Ba nu te bat de loc! Aş vrea să facem o prinsoare! Tu cum crezi, este posibil ca într-un minut sau într-un minut şi jumătate să treci dintr-un mediu de plus douăzeci de grade într-un mediu de minus zece grade?

— Este... dacă zbori cu racheta în Cosmos! Sau chiar dacă te ridici cu avionul cu reacţie deasupra norilor.

— Dar dacă nu zbori nicăieri?

— Într-un minut şi jumătate, zici ? Nu, nu e posibil... Adică stai... Poţi să te bagi în frigider !

— Ha-ha-ha ! De ce să ne băgăm în frigider ? Doar nu sîntem nişte alimente care se pot altera ! E vorba de ceva care se petrece pe pămînt... Stai pe pămînt la plus douăzeci de grade, faci zece paşi şi dai de minus zece grade ! E posibil lucrul acesta ?

— Ascultă — făcu deodată Roşcatul, uitîndu-se ţintă în ochii mei— aş fi curios să ştiu, tu cîte grade ai ? Poate ai temperatura ridicată ?

— Am temperatura normală ! Dar ţie, cînd ai să pierzi prinsoarea, o să ţi se ridice imediat !

Zicînd acestea, îi întinsei mîna cu un aer victorios şi cu o expresie arogantă şi ironică pe faţă (îmi închipui ce mutră am făcut !).

— Facem prinsoare ?

— Pe ce ?

— Pe „ce vrei, aia ceri" ! La Moscova, la noi în curte, aşa se făceau prinsorile. Eşti de acord ?

— De acord !

Ne strînserăm mîinile.

— Dima, taie ! Hai, repede !... strigai eu, de teamă ca Vovka să nu se răzgîndească.

Dima intră în bucătărie, se uită la noi prin lentilele ochelarilor, fără a scoate o vorbă, lovi tăcut cu muchia palmei peste mîinile noastre, tăind astfel prinsoarea, şi ieşi tot atît de tăcut. Bietul Dima !... Aştepta cu atîta dor scrisori de la Kira Samoşkina ! Mi s-a făcut milă de el... Dar eu ţineam ascunse scrisorile Kirei tocmai ca să-i fac un bine ! O făceam pentru propria lui fericire ! Iată de ce eram cu conştiinţa împăcată.

O jumătate de oră mai tîrziu, mama, Roşcatul şi cu mine eram la staţiunea de glaciaţie, unde ne invitase mai demult tata, ceea ce însă Roşcatul, desigur, nu ştia.

Tata ne ieşi înainte într-un halat alb, ca şi cînd ar fi fost un doctor, iar noi am fi venit la vizită. Ne conduse imediat pe o

peluză de gazon verde ca smaraldul, smăluţită cu flori galbene ca razele soarelui. Dinaintea peluzei, de-a dreptul pe pămînt, se afla o uşă căptuşită cu tablă roşie. Aşa îmi închipuiam eu uşile care duc în depozitele subterane secrete. Cînd ne apropiarăm de uşa asta, îl întrebai pe tata cu un ton grav :

— Ce oră e la tine ? Dar să-mi spui exact, la secundă !

Tata ridică mirat din umeri şi îmi răspunse. Apoi, luîndu-i-o înainte tatii, ridicai uşa. De sub ea pornea o scară de lemn, care ducea jos.

— Coboară ! îi ordnai Roşcatului. Repede !

Roşcatul începu să coboare şi eu îl urmai. Mama şi cu tata abia se ţineau după noi, schimbînd între ei priviri mirate... Eu însă ştiam ce fac, ştiam că am şi cîştigat prinsoarea Lucrul acesta îmi era absolut necesar. Dar pentru ce ? O veţi afla curînd. Ştiam unde-l duc pe Roşcatul, pentru că, deşi nu mai fusesem niciodată în laboratorul subteran al staţiunii de glaciaţie, atîta îmi vorbise tata despre el, încît îl cunoşteam pînă în cele mai mici amănunte.

Cînd ajunserăm jos, îl întrebai iar pe tata :

— Ce oră e ?

— Mă rog, ce înseamnă toate astea ? îmi răspunse. Era cît pe ce să venim de-a berbeleacul de pe scară. Şi acum, poftim că iar mă-ntrebi ce oră e !...

— Las' că-ţi explic mai tîrziu ! Spune repede !

Tata se supuse.

— Ai văzut ? spusei cu un ton triumfător, uitîndu-mă la Roşcatul. N-a trecut decît un minut şi jumătate, şi ne aflăm la minus zece grade ! Am trecut din vară în iarnă într-un minut şi jumătate ! Curat ca-n basme !... Eşti de acord, cred, că ai pierdut prinsoarea ?

— Deh... am pierdut-o — se învoi Roşcatul fără nici o umbră de părere de rău. Dar despre asta vorbim noi mai tîrziu, acolo, sus. Acuma, lasă-mă !

Se zgîia parcă vrăjit la pereţii laboratorului subteran. Începui să-i cercetez şi eu mai de aproape... Părea, zău, că am nimerit

într-un castel de cleştar ca-n basme, împodobit cu ţurţuri de gheaţă de forme din cele mai curioase. Pereţii castelului semănau mult cu o uriaşă plăcintă de foi : straturile de pămînt îngheţat, pietrificat, alternau, aşa cum mi-a explicat tata, cu straturi de gheaţă, făcute parcă dintr-un geam gros, mat. Mai jos, pe un coridor subteran, pereţii erau acoperiţi cu un fel de muşchi pufos, alb şi scînteietor.

— Aveţi în faţă — declară solemn tata — în secţiune, ca într-o machetă, rocile subterane ale Regiunii Polare !

— De ce nu i-ai prevenit pe copii să se îmbrace mai bine ? îl întrebă mama, supărată. Uite cum le clănţăne dinţii în gură !

Profund jigniţi, eu şi cu Roşcatul declararăm mîndri că dinţii noştri stau la locul lor şi că nu clănţănesc cîtuşi de puţin.

Tata ne dădu o seamă de lămuriri despre marea importanţă pe care o prezintă staţiunile de glaciaţie. Fără avizul specialiştilor de-aici, şi deci şi fără avizul tatălui meu, în Regiunea Polară nu se poate construi nimic — nici case, nici hidrocentrale. Ei, specialiştii aceştia, stabilesc cu precizie ce sarcină pot suporta rocile într-un loc sau în altul şi cum se poate face ca solurile cu glaciaţie eternă să reziste la sarcini cît mai mari. Există şi felurite „tasări" şi „umflări" ale rocilor, foarte periculoase. Specialiştii de la staţiunile de glaciaţie ajută în lupta împotriva tuturor acestor fenomene dăunătoare.

— Acum am găsit o metodă de a construi case pe piloni speciali, pe locuri unde mai înainte nu se construia nimic — ne anunţă, mîndru, tata. Metoda este foarte economicoasă şi nu comportă absolut nici un risc !

— Şi ce altceva mai faceţi... folositor ? întrebai eu, căci voiam ca tata să vorbească cît mai mult de faţă cu Roşcatul, despre îndeletnicirile lui atît de importante.

— Ce mai facem altceva ? Efectuăm lucrări subterane în oraş ; fără aceste lucrări nu s-ar putea instala reţeaua de apă şi nu s-ar putea face canalizarea. Vrem, de asemenea, ca pe solurile glaciale să crească cît mai multe culturi agricole de tot soiul. În prezent,

aici cresc numai tufe şi arbuşti încovoiaţi ca nişte moşnegi. Noi însă vrem ca în viitor, pe locurile acestea să înflorească grădini şi parcuri... Pe scurt, ca să mă exprim plastic, vrem să smulgem pămîntul din îmbrăţişarea glaciaţiei eterne.

— Ar fi timpul să-i smulgem şi pe băieţi din îmbrăţişarea asta ! se rugă mama. Mi-e să nu facă congestie pulmonară !...

Cînd reveniram la suprafaţă, Roşcatul spuse, el primul :

— Hai, cere-mi ce vrei, de vreme ce ai cîştigat prinsoarea !

Aveam feţele învineţite de frig, dar în jurul nostru totul era scăldat în soare şi creşteau o mulţime de flori. După ce săririm de cîteva ori în loc, ca să ne mai încălzim, îl luai pe Roşcatul deoparte, şi-i spusei încet :

— Faci orice ?

— Am zis !

— Va să zică faci ? repetai întrebarea, uitîndu-mă ţintă în ochii lui.

— Dacă mă mai întrebi o dată, nu mai fac ! Ei, ce mai vrei ?

— Vreau să accepţi rolul ! rostii încet, dar cu tărie în glas, fixîndu-l cu privirea ca un vrăjitor.

Roşcatul era vînăt ; la auzul acestor cuvinte, se învineţi parcă şi mai rău.

— Ce te priveşte asta pe tine ? şuieră printre dinţi. Acum dinţii îi clănţăneau cu adevărat ! Dacă-ţi mai bagi o dată nasul...

Zicînd acestea, se îndepărtă repede pe peluza de gazon smălţată cu flori. Eu şi cu mama parcă ne-am fi înţeles, ne luarăm după el şi-l ajunserăm din urmă.

— Încotro ? îl întrebă mama.

— Acasă... Trebuie să gătesc pentru tata.

— Găteşti singur ?

— Singur.

— Dacă vrei, azi te ajutăm noi — spuse mama, în aşa fel încît era cu neputinţă să fie refuzată. Mai învaţă şi Seva cîte ceva de la tine. În curînd am să intru şi eu la serviciu, şi atunci o să trebuiască să mai facă şi el puţină gospodărie.

Iarăşi
o iau
înainte

Dima al nostru a devenit muncitor: a intrat la o fabrică de înnobilare. Mama ţinea tare mult să vadă unde şi cum lucrează feciorul ei cel mai mare, căruia ea îi mai spunea cîteodată „primul născut". Aşa se face că, într-o bună zi, ne-am dus cu toţii — mama, tata, Roşcatul şi eu — la fabrica de înnobilare, în secţia unde lucra Dima.

Roşcatul mai fusese la fabrica asta. El ne-a spus că se numeşte fabrică de înnobilare, pentru că aici se înnobilează minereurile, adică se curăţă de corpii străini, numiţi amestecuri, aşa cum le-a spus Roşcatul.

Pavilioanele fabricii se întindeau pe mai mulţi kilometri, aci pătrunzînd sub pămînt, aci ridicîndu-se pe un platou, de unde oraşul se vedea ca-n palmă, cu o puzderie de coşuri de fabrică cu căciuli de fum în creştet. Tata ne spuse că în Regiunea Polară se depun eforturi pentru a scoate această „haină de fum" şi a purifica aerul oraşelor.

„Primul născut" ne-a ieşit înainte în secţia lui, în dreptul unei uriaşe tobe de metal, căreia el îi zicea buncăr. Sub ochii noştri, buncărele astea se încărcau cu nişte bolovani uriaşi; ăsta şi era minereul. Aşa cum ne-a lămurit Dima (el însuşi aflase lucrul acesta abia cu o săptămînă în urmă!), minereul pe care-l vedeam era foarte bogat în metale neferoase. Am văzut presele prăvălindu-se cu un huruit înfiorător peste bolovanii de piatră şi făcîndu-i pulbere. Din pulberea asta se extrăgea apoi cobalt, cupru, nichel...

Totul m-a impresionat aici: şi maşinile gigantice, lîngă care noi păream nişte pitici; şi huruitul acela asurzitor; şi macaralele care se plimbau în voie sus de tot, pe sub grinzile de beton armat. Macaragiii îşi tot scoteau capul din cabine şi aveau o privire

aşa de strengărească, încît ai fi zis că se dau în scrînciob undeva, într-un parc.

Toţi oamenii păreau tare mititei în comparaţie cu maşinile. Cu toate acestea, eu, nu ştiu de ce, mă simţeam tare mîndru. „Toate maşinile astea — mă gîndeam — le-au inventat, le-au construit şi le conduc, aşa cum duci de zgardă un căţeluş, oamenii ăştia în aparenţă mititei! E ceva!"

— De ce zîmbeşti? îmi strigă în ureche Roşcatul.

— Aşa — răspunsei, şi zîmbetul îmi dispăru de pe faţă.

Maşinile huruiau într-una. Buncărele rumegau încet şi cu poftă bolovanii de piatră...

— Vai, dar aici o să asurzească! exclamă mama, arătînd spre Dima cu un semn din cap.

„Primul născut" aruncă o privire speriată în jur; îi era teamă să n-o fi auzit cineva pe mama. Dar n-o auzise nimeni. Dima clătină din cap a mustrare, vrînd să spună că n-avea nici un rost să-l facă de rîs în faţa colectivului. Apoi îşi duse palmele la gură şi strigă, acoperind pentru cîteva clipe huruitul giganţilor de oţel:

— Mie îmi place aici! Aproape că m-am şi obişnuit...

Pe cuvînt, mi s-a părut că ochii lui Dima s-au mai înveselit. Dima visa întotdeauna să se facă inginer, şi dacă scria versuri, era doar o îndeletnicire vremelnică, pricinuită de „boala" de care suferea el. În ziua aceea mi s-a părut că „boala" asta începuse să mai dea îndărăt. Cred şi eu! Huruitul şi zgomotul ăsta înăbuşă orice altceva! „Foarte bine! mi-am zis. Munca te vindecă de toate metehnele! Dacă ea a făcut din maimuţă om, o să facă negreşit şi din Dima al nostru un om ca toţi oamenii".

Dima veni lîngă mine şi duse iar palmele la gură. Eram sigur că o să spună ceva interesant despre munca lui, despre fabrica de înnobilare. Dar el strigă ca un apucat:

— E vreo scrisoare?

Asta m-a indispus îndată: fratele meu mai mare, „primul născut" al mamei, era, se pare, nevindecabil.

— Uite colo, pe platforma aia metalică — strigă la mine Roşcatul — de multe ori vin să joace artiştii în pauza de la prînz. Joacă şi tatăl meu. Ştii ce mulţumiţi sînt muncitorii ? Dar artiştii numai au ce să le arate. Le-au prezentat tot repertoriul. Acum pregătesc un nou program.

Pe drumul de întoarcere, mama nu se putu abţine să nu-i spună tatii :

— Puteai să-l aranjezi pe Dima la un laborator sau altundeva, unde e mai puţin zgomot. Acum mi-am pierdut cu totul liniştea. Dima, în vacarmul ăsta ! Înţeleg, producţie, dar de ce să se bage unde-i greul mai mare ? Tu cu glaciaţia eternă, el cu vacarmul etern !

— Nu-i nimic, ai să te obişnuieşti cu ideea ! o linişti tata cu vorba lui dintotdeauna.

Dar pînă acasă, mama tot n-a putut să se obişnuiască.

Trecînd prin dreptul cutiei de scrisori, am observat ceva alb înăuntru. Era încă o scrisoare (a cincea la număr !) pe care am dus-o la bucătărie şi am vîrît-o sub ziarul aşternut pe policioară.

Scrisoarea Kirei şi cuvîntul „Moskova" de pe ştampila rotundă îmi amintiră că sînt corespondent special şi că e timpul să mai trimit o corespondenţă la Moscova. Dar despre ce să scriu ? Aş fi putut relata, bunăoară, cum s-a vîndut mobila noastră cît ai bate din palme, dar toate astea le aşternusem de mult pe hîrtie. O luasem înainte, ca să zic aşa...

Deodată mi se lumină mintea. Nu ştiu, ori clima polară îşi făcea efectul, ori schimbarea intervenită în viaţa mea, fapt e că de la o vreme eram plin de idei. Mi se făcuse capul baniţă de atîtea planuri îndrăzneţe ! Mi-am adus aminte de „scena metalică" unde, aşa cum îmi spusese Roşcatul, jucau artiştii în pauza de la prînz, şi atunci luai o foaie albă de hîrtie şi tocul, şi mă apucai să-mi scriu repede-repede corespondenţa :

«Dragi colegi, ce-ar fi dacă acolo, la Moscova, corespondenţilor voştri le-ar veni idei ca acelea care ne vin nouă aici, în Regiunea Polară ! Eu, de exemplu, am propus recent ca artiştii

amatori ai şcolii să dea spectacole direct în fabrici, în faţa muncitorilor. De bucurie, toate talentele tinere (şi aici talente sînt cu duiumul!) s-au apucat să cînte, să joace şi să recite versuri! Pe scurt, s-au declarat de acord toţi, în unanimitate, şi au început repetiţiile!

Apoi a avut loc premiera. Dacă spectacolul acesta ar fi fost cu intrare plătită, desigur că ar fi trebuit pus un aviz că nu mai sînt bilete. Dar cum nici nu s-au pus bilete în vînzare, un astfel de aviz nu s-a mai afişat.

Aţi fi curioşi să ştiţi, cred, dragi colegi, cum a decurs premiera noastră, nu? Pot numai să vă spun că aplauzele acopereau huruitul maşinilor gigantice! Toţi muncitorii ziceau: „Acum, după un spectacol ca acesta, vom munci cu puteri sporite!" E lesne de înţeles! Arta adevărată te însufleţeşte şi te antrenează!»

După ce am scris toate astea, am pus imediat corespondenţa în plic şi am expediat-o recomandat, ca să nu mă răzgîndesc cumva.

Apoi, desigur, m-am dus fuga la Roşcatul. De ce m-am dus? E limpede de ce: „Ca să facem din basm realitate!"

„Ne-ajută
cîntecul
pe noi
să construim
şi să trăim!"

Dacă la şcoala Roşcatului, care avea să fie şi şcoala mea, activitatea artiştilor amatori s-ar fi desfăşurat sub îndrumarea lui Van Vanîci, negreşit, el ar fi spus o dată mai mult că eu nu ştiu decît să dau idei, dar cu asta „faci treaba numai pe jumătate".

Din fericire, însă, el nu îndruma activitatea artiştilor amatori, aşa că nu s-a exprimat nimeni în felul acesta despre mine.

Pregătirile în vederea spectacolului se desfăşurau sub îndrumarea Roşcatului. Da, da, sub îndrumarea lui! La început, colegii n-au vrut să-l reprimească în cercul lor (nu-i puteau ierta că din pricina lui Sergheeva n-a mai dat niciodată pe la şcoală), dar eu le-am spus la toţi că Vovka propune să se dea un spectacol direct în fabrică. Ideea le-a plăcut foarte mult şi de-atunci au început să-l ierte pe Roşcatul încetul cu încetul. E drept că unii mai făceau încă pe supăraţii şi nici măcar nu se salutau cu el, dar eu eram încredinţat că dacă spectacolul va avea succes, totul va fi dat imediat uitării.

În ceea ce-l priveşte pe Vovka, el nu voia să-şi atribuie ideile mele şi spunea în gura mare: „N-am fost eu cu ideea asta!" Dar eu le şopteam la toţi că Vovka face pe modestul. Şi cum modestia îl înfrumuseţează pe om, ziceam eu, se cuvine să fie iertat cît mai curînd.

— Dar de ce ne-a dat peste cap toate planurile, tot spectacolul? mai ziceau unii, arătîndu-se revoltaţi. Singur a făcut scenariul şi tot el a dus totul de rîpă!

— Păi vedeţi? căutam eu să-i conving. El n-a precupeţit nici un efort, şi dacă a procedat aşa, înseamnă că a avut motive s-o facă!...

— Ce motive?

— O să aflaţi la timpul său — le făgăduiam eu, cu un ton misterios. Nu vedeţi cum şi-a răscumpărat vina? Ia uitaţi-vă ce spectacol pregăteşte! Direct în fabrică! Ba mai şi face pe modestul. Cică n-a fost el cu ideea! Nu ştiţi să-l preţuiţi, fraţilor! Nu ştiţi să-l preţuiţi!

Cam ăsta era tot ajutorul pe care-l dădeam eu la pregătirea spectacolului, fiindcă s-a constatat că, din păcate, n-aveam aproape de loc talent artistic. Am încercat să cînt în cor, dar m-au dat afară, zicînd că „după ce cînt fals, nu-i las nici pe alţii să cînte". Mi s-au dat şi cîteva roluri în sceneta pe care o pregăteau artiştii,

dar pe urmă mi s-a spus că „urlu prea tare şi prea apăs pe fiecare cuvînt". Apoi mi s-a oferit un rol de santinelă care, după cum se ştie, nici n-are voie să scoată o vorbă. Toţi mă asigurau că e o mare cinste să faci pe santinela în post, dar eu am refuzat rolul acesta, pentru că amorul propriu nu mă lăsa să-l accept.

Ce mi-am zis atunci? Am să fiu prezentatorul programului! Pentru asta nu se cere nimic. Ce mare lucru să ieşi la rampă, să anunţi numerele din program, iar la urmă să spui că „spectacolul a luat sfîrşit"!

Într-adevăr, treaba asta am făcut-o bine! Numai că nu mă mărgineam doar să anunţ numerele, ci mai şi spuneam tot felul de bancuri şi de glume, aşa cum fac prezentatorii de meserie. Mai întîi începeau să rîdă în gura mare toţi colegii noştri (îi instruiserăm noi dinainte), iar apoi li se alăturau şi unii dintre spectatori.

Am început spectacolul cu aceste cuvinte dintr-un marş cunoscut: „Ne-ajută cîntecul pe noi să construim şi să trăim!..." Toţi spectatorii s-au arătat de acord şi au început imediat să bată din palme. Pe urmă, am făcut, se pare, un spirit foarte reuşit, spunînd că în sala asta avem şi stal, şi galerie, pentru că macaragiii urmăresc tot spectacolul de sus, din cabinele lor. Apoi a cîntat corul şcolii. A urmat sceneta în care Roşcatul deţinea rolul principal, iar eu n-aveam nici un rol. Am mai prezentat şi un dans din baletul „Lacul lebedelor". După aceea, Roşcatul a recitat o poezie a unuia dintre poeţii şcolii, dedicată începerii anului şcolar, pentru că, într-adevăr, pînă la întîi septembrie nu mai rămăseseră decît două zile.

Roşcatul a recitat, aşa cum se spune, „cu mult elan creator". De altminteri, mi-a făcut impresia că era foarte bine dispus. Şi nu m-am înşelat...

După spectacol, care de fapt nu s-a bucurat de un succes chiar aşa de mare cum relatasem eu în corespondenţa mea, ba aş zice că succesul a fost schimbător (uneori spectatorii aplaudau cu

putere, alteori abia-abia), Vovka se apropie de mine şi mă înştiinţă bucuros :

— Şi totuşi, am să-l joc pe Tom !...

— Ei bravo ! Aşadar ai acceptat ? Nu te-a lăsat conştiinţa, nu ? Doar ai pierdut prinsoarea şi, deci, trebuie să joci ! Acum ai înţeles, da ? Ţi-ai dat seama ?

— Nu ! Pentru o clipă, Roşcatul se încruntă iar. Cu ea n-aş fi repetat pentru nimic în lume... De altfel, nici n-aş fi jucat sub îndrumarea ei. Ce-mi trebuie ? Ea, însă, pleacă ! Auzi ? Pleacă de-aici pentru totdeauna ! Mai întîi pleacă pe două luni, în concediu, iar după aia nu se mai întoarce... Mi-a spus tata. S-au certat ! E grozav, nu ?

— Dar ce-a făcut-o să ia hotărîrea asta şi să plece aşa, tamnisam ?...

— Nu ştiu... N-are decît să plece ! Treaba ei !

— Şi cine o s-o joace acum pe Jeannette ? întrebai eu tare mîhnit.

— Altă artistă.

— Nu-u ! Alta n-o s-o joace aşa...

— Nu există om de neînlocuit ! spuse hotărît Roşcatul.

Mai citisem undeva fraza asta şi m-am declarat de acord, pentru că nu voiam să-l indispun.

— Înţelegi ? Acum o să fim iarăşi singuri, numai noi doi ! exclamă triumfător Vovka.

— Dar ce, pînă acum nu eraţi numai voi doi ? De ce trebuie ea să plece neapărat ?...

Roşcatul se codi cu răspunsul şi rămase o vreme tăcut. Apoi spuse încet :

— Eram şi mai înainte... Dar acum o să fim numai şi numai noi doi !

— După o pauză, adăugă :

— O să fii şi tu cu noi... Dar asta e cu totul altceva. Pricepi ?

O bătaie în noapte

Cu toate că mama astupa geamurile cu ce se nimerea, ca să se ferească de soarele polar, în fiecare noapte eu şi cu Dima ne zvîrcoleam multă vreme în paturile noastre.

Aşa era şi în noaptea asta. Dima devenise ceva mai vorbăreţ de la o vreme. Mi-a povestit chiar cum comentau muncitorii spectacolul nostru. Am aflat că nu prea ne-au aplaudat atunci numai pentru că erau în pauza de la prînz şi voiau să se odihnească ; altfel, între ei vorbeau tot aşa cum scrisesem eu în corespondenţa aceea. Pe cuvînt, e de-a dreptul uluitor cum ştiu eu să prevăd totul ! Apoi ne-am urat de vreo patru ori unul altuia noapte bună. Pe urmă Dimka m-a întrebat din nou dacă n-a venit vreo scrisoare. M-am făcut că dorm şi nu i-am răspuns.

— Dormi ? mă întrebă Dima.

Rămăsei tăcut.

— Dormi ? repetă el întrebarea.

Nu-i răspunsei nici de rîndul acesta.

— Dormi ? ! întrebă el pentru a treia oară, aşa de tare, încît, din camera vecină, mama se alarmă :

— Ce-i acolo ?

Deodată auzirăm o bătaie în uşă : la început discret, apoi ceva mai tare...

— Poştaşul ! bănui Dima şi se repezi la uşă.

„Oho, s-a scrîntit rău dacă îşi închipuie că poştaşii umblă pe la casele oamenilor la ceasul unu din noapte !“ îmi zisei. Dar după cîteva clipe, Dima se întoarse, lipăind cu picioarele desculţe pe duşumea şi, uitîndu-se uluit la mine cu ochii lui miopi, întotdeauna parcă schimbaţi după somn, spuse :

— Pe tine te caută.

— Pe mine ? !

— Da, pe tine !

— Cine e ?

— Noul tău prieten.

— Care prieten ?

— Du-te singur şi vezi !

Ieşii şi eu pe sală, aşa, desculţ, şi-l văzui pe... Roşcatul. Avea o înfăţişare ciudată : ochi verzi, holbaţi, îi sticleau, părul i se răvăşise cu totul.

— Tu eşti ? îl întrebai în şoaptă, de teamă să nu mă audă mama.

— Eu...

— Ce s-a întîmplat ?

În loc de răspuns, Roşcatul mă întrebă, şi el tot în şoptă :

— Eşti ocupat ?...

— Ocupat ? ! La unu noaptea ? !

— Scuză-mă, uitasem că e noapte ! Nici n-am dormit azi...

— Dar ce s-a întîmplat ? auzii din spate vocea îngrijorată a mamei ; totdeauna se trezea taman atunci cînd eu aş fi vrut să ştiu că doarme dusă !

— Am nevoie... am foarte mare nevoie de Seva !

— La ora asta ? ! se miră mama şoptit.

— Numai puţin... O jumătate de ceas.

— În toiul nopţii ? !

— Ieşim puţin în stradă... se întoarce curînd. Îi daţi voie ?

Roşcatul, atît de mîndru de felul lui, avea o voce aşa de rugătoare, încît mama se pierdu cu totul.

— Dar e foarte tîrziu... aproape unu — spuse nesigur, ca şi cînd s-ar fi îndoit că ora unu e într-adevăr o oră tare înaintată.

— Numai pentru o jumătate de ceas... — stărui Roşcatul.

— Eu l-aş lăsa — auzii, deodată, vocea tatii.

Mama se învioră numaidecît :

— Păi da, tu l-ai lăsa oriunde ! Tu nici în avion nu prea ţi-ai făcut emoţii cînd toţi credeau că Roşcatul a fugit de acasă. Acum e noapte...

— Ce noapte-i asta ? replică tata, zîmbind. Nu vezi ce lumină e ? Lasă-i să meargă... Sînt sigur că Roşcatul n-a venit numai aşa, fără să fi avut un motiv.

Mama rămase puţin pe gînduri, după care zise :

— Se poate să merg şi eu cu voi ?

— Eu... Noi... cu multă plăcere... Dar...

Pe scurt, Roşcatul nu intenţiona cîtuşi de puţin s-o invite pe mama în această surprinzătoare expediţie nocturnă.

— Oare nu pot să aibă şi ei secrete ? zise tata. La vîrsta lor, eu unul aş fi fugit fără să-mi mai cer voie ! Apoi, adresîndu-se Roşcatului, întrebă : Sper că nu s-a întîmplat nimic grav ?

— Nu... Dar am mare nevoie de ajutorul lui Seva. Şi asta cît mai repede, pentru că altfel întîrziem.

— Unde ? ! tresări iar mama. Unde aţi putea întîrzia la ora două noaptea ? Fără să-şi dea seama, mai adăugase o oră de la ea...

— Am mare nevoie de ajutorul lui Seva... — repetă Roşcatul.

— Dar eu, care sînt mai mare, aş putea să te ajut mai bine decît el !

— Ce logică de fier ! rîse tata.

— Nu ! Dumneavoastră nu puteţi. Numai el poate ! Seva !...

Mîndru de această dovadă de încredere din partea lui Vovka, fără a mai aştepta îngăduinţa mamei, fugii în cameră, mă îmbrăcai în doi timpi şi trei mişcări, şi ieşii iar pe sală.

— Haidem ! spusei cu atîta tărie, încît mama nici nu mai îndrăzni să mă oprească.

Se întoarse numai spre tata şi spuse încet, buimăcită :

— Pleacă...

— Foarte bine fac ! răspunse tata.

De îndată ce ne văzurăm afară, Roşcatul comandă :

— Fuga !

— Încotro ?

— La gară ! Să nu întîrziem, că pleacă !

Îl întrebai din fugă :

— Cine pleacă ?

— Ea... Sergheeva !

— Sergheeva ? Păi parcă voiai s-o vezi plecată...

Roşcatul se opri pentru o clipă şi spuse, cu ochii în pămînt :

— M-am trezit în noaptea asta şi am văzut că tata nu doarme. Umbla încoace şi încolo pe sală şi fuma într-una... Pricepi ? L-am întrebat : „Ce s-a întîmplat ?" Şi-a ridicat ochii şi l-am văzut că plînge...

— Plînge ? !

— N-avea lacrimi în ochi, dar totuşi plîngea... Mi-am dat seama că plîngea. Şi nu vreau să-l văd plîngînd ! Nu vreau să văd la el ochii ăştia ! Pricepi ? Roşcatul aruncă o privire în jur, dar strada era pustie şi n-avea cine să ne audă. Urmă apoi : Voia să mă încredinţeze că nu s-a întîmplat nimic şi-mi tot spunea să mă culc. Dar eu vedeam... Ei bine, cît a stat el cu ţigara în bucătărie, eu m-am îmbrăcat şi am şters-o de-acasă. Trenul pleacă la unu treizeci şi şapte ! Trebuie să ajungem înainte de plecarea trenului ! Aş vrea foarte mult să vorbeşti tu cu ea, s-o rogi... Atunci, voi doi aţi stat de vorbă aşa de frumos ! Ţii minte, la şcoală, acolo, în sală ?...

— Da, îmi amintesc. Dar poate ar fi mai bine să-i vorbeşti tu ?...

— Nu ! Eu n-am să pot... După tot ce a fost... Te rog mult !

Roşcatul nu voia să-mi arate că era copleşit de emoţie şi de aceea îşi tot întorcea mereu ochi în altă parte. Bunul Vovka ! Era aşa de bun dincolo de asprimea-i aparentă ! Puteam oare să nu-l înţeleg în clipa asta ?...

— Fuga ! comandă din nou Roşcatul. Trebuie s-o convingi... să nu plece !

Fugeam ca din puşcă pe străzile pustii. Era şi lesne de fugit, pentru că vedeam bine şi nu ne împiedicam de nimic.

Cînd am ajuns la gară, era unu şi douăzeci de minute. Trenul, alcătuit numai din trei vagonaşe vechi, stătea tras la peron. Avea să-şi ducă pasagerii pînă în port.

O văzui îndată pe Jeannette. Stătea retrasă şi privea oraşul. Căuta parcă pe cineva, aşteptîndu-l mai mult ca orice pe lume!...

Vovka rămase lîngă stîlpul cu ceas, iar eu venii fuga lîngă ea şi i-o trîntii din mers, abia trăgîndu-mi răsuflarea:

— Bună seara, Irina Feodorovna! Vă rog să nu plecaţi!

Tresări şi se întoarse spre mine... Deodată, văzui în ochii ei o sclipire de necaz şi dezamăgire. Nu, era limpede că nu pe mine mă aştepta.

— Tu?... spuse Sergheeva uluită. Ai venit aici în toiul nopţii? De unde ştiai? N-am spus la nimeni cînd plec...

Nu ştiam cum aflase Roşcatul secretul ăsta, dar nu-mi pierdui prezenţa de spirit şi începui să turui de mama-focului, pentru că nu mai rămăsese decît foarte puţin pînă la plecarea trenului:

— Vovka face nu ştiu a cîta zi de gardă aici, în gară, de teamă să nu vă scape! Nu mai doarme de nu ştiu cîte nopţi! „Dacă pleacă dînsa, zice, plec şi eu de-aici, şi tata rămîne singur cuc!"

— Şi azi, ce, l-a pălit somnul şi... te-a trimis pe tine?

— Nu-u... Uitaţi-l colo, lîngă ceas. Îl vedeţi?

Sergheeva întoarse capul în direcţia arătată. Roşcatul se dădu de îndată în dosul stîlpului, cu toate că nu era chip să se ascundă ca lumea.

— Nu, el n-o să-l poată juca pe Tom Sawyer — spuse Irina Feodorovna cu un zîmbet amar. Tom era mai curajos!

— Trebuie să rămîneţi neapărat! urmai eu, fără a lua în seamă spusele ei. Altfel, distrugeţi o întreagă familie! Azi a plîns şi Vladimir Nikolaevici...

— Ce-ai zis? Nu-i adevărat... De unde ştii?

— Mi-a spus Roşcatul! Vă dau cuvîntul meu c-a plîns! Vreţi să-l chem pe Roşcatul?... Şi el poate să-şi dea cuvîntul!

— Nu, mai bine să stea ascuns în dosul stîlpului...

În clipa aceea bătu clopotul gării ; nu mai rămăseseră decît cinci minute pînă la plecarea trenului. Luai geamantanul Jeannettei, ţinînd-o una :

— Nu plecaţi ! Nu plecaţi !

Deodată, Sergheeva mă apucă cu amîndouă mîinile de umeri şi, uitîndu-se ţintă în ochii mei, mă întrebă :

— Roşcatul vrea să mă întorc ?

— Vrea... Vrea mult de tot !

— Pe cuvîntul tău ?

— Pe cuvîntul meu de onoare !

— Atunci să-i spui că am să mă întorc...

— Pe cuvînt ?

Sergheeva zîmbi şi-mi răspunse la fel de solemn :

— Pe cuvîntul meu de onoare !

Atunci îi urcai geamantanul în tren. Îmi venea foarte uşor să-l duc, cu toate că era mare. Ea încerca mereu să-l apuce de mîner, ca să mă ajute, dar eu n-o lăsam.

Pe urmă trenul fluieră o dată şi se urni din loc. Jeannette stătea la geam şi-mi făcea semne cu mîna. Mi se păru că era într-o dispoziţie cu totul alta decît la începutul convorbiii noastre. Fugii în urma trenului şi, nu ştiu de ce, strigai la despărţire :

— A plîns ! L-a văzut Roşcatul...

— Mulţumesc ! strigă ea drept răspuns. Am să mă întorc... Pe cuvînt de onoare !

Cînd venii lîngă stîlpul cu ceas, Roşcatul zise încet, cu ochii în pămînt :

— Îmi închipuiam eu că n-o să facem nimic. A plecat... Cum mă întorc acasă ?

În vreme ce mă apropiam de stîlp, aveam de gînd să-l păcălesc pe Vovka şi să-i spun că n-am făcut nimic, dar acum nu mai puteam s-o fac, aşa că îi spusei adevărul :

— Fii pe pace ! Se va întoarce... Se va întoarce neapărat... Mi-a dat cuvîntul ei de onoare !

O surpriză pentru toţi

De cînd mă ştiu, am avut multe surprize. Dar de cele mai multe ori erau nişte surprize la care mă aşteptam. Aşa, bunăoară, atunci cînd Vladimir Nikolaevici a spus în timpul convorbirii aceleia pe care eu am auzit-o din balcon că Roşcatul mă socoate prieten, aşteptam surpriza asta cu atîta nerăbdare, încît nici nu se putea să nu se producă pînă la urmă. Sau atunci, noaptea, cînd Roşcatul m-a luat prin surprindere, trezindu-mă şi cărîndu-mă cu el la gară, undeva, în adîncul sufletului, speram totuşi că el va fi înţelegător şi se va împăca cu Jeannette.

Dar surpriza care s-a produs la 31 august n-am dorit-o cîtuşi de puţin şi nici nu m-aş fi aşteptat la ea. Cred că asta a fost cea mai surprinzătoare surpriză din viaţa mea.

Da, asta s-a întîmplat exact la 31 august; am memorat data, pentru că încă de dimineaţă mi-am pus în servietă cărţile şi caietele: vezi bine, vacanţa de vară se sfîrşise!

Cît despre frate-meu mai mare, Dima, „primul născut" al mamei, el n-o să uite ziua asta niciodată.

Totul s-a întîmplat după prînz... Tata şi cu Dima au venit de la lucru şi s-au apucat să joace şah. Mama începuse să facă „curăţenie generală". Îi plăcea tare mult să facă curăţenie în casă şi de fiecare dată asta era „curăţenie generală". Eu îmi dădeam bocancii cu vacs şi-mi lustruiam bumbii de la uniformă, căci voiam să mă prezint la noua mea şcoală ca un moscovit get-beget. Acum băieţii aşa îmi ziceau „Sevka-moscovitul". Înainte de a pleca din Moscova m-am gîndit că aici au să-mi scornească neapărat vreo poreclă şi uite că mi-au şi scornit-o. Dar vezi că mie îmi plăcea porecla asta. Îmi plăcea pentru că îmi amintea mereu de oraşul meu de baştină şi de tot ce-am văzut eu bun acolo...

Pe scurt, „cvartetul de familie“ era de faţă cu tot efectivul. Deodată, zbîrnîi soneria. Dima strigă îndată : „Poşta !“ şi se repezi să deschidă. Acum deschidea uşa numai el, pentru că nu mai putea nimeni altcineva să i-o ia înainte.

Dima deschise uşa... Apoi nu mai auzirăm nimic. Trecu un minut. Tăcere... Atunci eu ieşii pe sală şi văzui negru înaintea ochilor. Cu toate acestea, îl deslușii pe Dima stînd dincoace de

prag, cu o expresie nefirească pe faţă, în vreme ce de cealaltă parte a pragului, pe palierul scării, sătea... Cine credeţi ? Kira Samoşkina ! Stăteau muţi şi se uitau unul la altul. Apoi, cînd, în sfîrşit, se dezmeticiră, Dima nu găsi altceva decît să întrebe :

— Ai venit ?

Iar ea îi răspunse :

— Da, am venit.

Asta-i tot ce şi-au spus unul altuia. În primul moment, am vrut s-o iau la fugă : «Ce-o să fie acum ? ! Dar e îngrozitor ! Am făcut totul pentru ca nimic să nu-i amintească lui Dima de „obiectul dragostei sale" şi iată că „obiectul" acesta s-a înfăţişat singur, cu un geamantan într-o mînă şi cu un coş în cealaltă !...»

Curînd după aceea şedeau toţi la casă, în vreme ce eu rămăsesem pe sală : dacă totuşi va trebui s-o iau la fugă ?

O auzi pe Kira spunînd :

— Am venit, pentru că nu ştiam ce să cred ! Ţi-am trimis cinci scrisori şi n-am primit nici un răspuns !

— Cinci scrisori ? ! exclamă Dima. N-am primit nici una ! După cum ştii, ne-am înţeles că dacă nu-mi scrii tu, nu-ţi scriu nici eu !

— Dar eu ţi-am scris...

— Şi eu n-am primit nimic !

— Nu se poate ! făcu Kira. N-am greşit nici adresa, nici numele. Totul era exact... Scrisorile nu puteau să se fi pierdut pe drum !

— Dar nu le-am primit ! stărui Dima. Şi de aceea nu ţi-am scris...

— Am aşteptat cît am aşteptat, şi pe urmă m-am hotărît să vin aici !

— În cazul acesta s-ar cuveni să-i mulţumiţi poştaşului care a pierdut scrisorile — glumi tata.

Am devenit atent : ideea asta a tatii îmi plăcu tare mult. Eram gata să mă obişnuiesc cu ea tot aşa de repede cum se obişnuia mama cu ideile lui.

La Moscova, în ajunul plecării noastre, Dima le-a explicat totuşi părinţilor de ce nu voia să plece, ba chiar le-a şi prezentat-o pe Kira. Oricît de ciudat ar părea, dar Kira le-a plăcut, cu toate că n-ar fi putut spune de ce anume. Treaba lor : gusturile nu se discută ! Acum erau cu toţii de-a dreptul fericiţi că Kira a binevoit să vină aici. Eu însă...

Eu tăceam chitic şi aşteptam să văd cine s-o pricepe primul să-l cheme de pe sală pe „responsabilul cutiei de scrisori". Prima s-a priceput mama.

— Seva, ia vino-ncoace !

Intrai şi o salutai foarte politicos pe Kira.

— Vai, nu ştiţi cum m-a urmărit el odată ! îşi aminti Kira, dovedind oarecare lipsă de tact.

— Nu te-am urmărit... Mergeam în urma dumitale şi atît.

— De ce ? întrebă mirat Dima.

— Asta n-o să ţi-o mărturisim niciodată ! Nu-i aşa, Seva ? îmi spuse Kira aşa, ca şi cînd noi doi am fi fost prieteni de cînd lumea. Ba chiar îmi făcu cu ochiul, ca atunci la şcoală, pe sală, dînd de înţeles că secretul ăsta rămîne între noi. Pot să spun numai atît, că dacă nu era Seva, acum eu nu mă aflam aici ! declară în chip surprinzător Kira. Mi-a spus el atunci ceva !...

— Of, poşta asta a noastră ! exclamă mama. Trebuie neapărat reclamat ! Aşa s-ar putea să se piardă şi alte scrisori importante !

— Scrisorile nu pot să se piardă ! mă grăbii eu s-o asigur.

— Dar astea s-au pierdut, nu ? Parcă au intrat în pămînt !

— N-au intrat...

— Atunci unde sînt ?

— La bucătărie.

— Unde, unde ? ! Mama şi Dima săriră amîndoi deodată de pe locurile lor.

Am lăsat întrebarea fără răspuns. M-am dus în bucătărie şi am scos de sub ziarul acela vechi toate răvaşele Kirei. Apoi m-am întors în cameră şi i le-am întins lui Dima fără a scoate o vorbă.

Pînă şi tata rămase oarecum perplex. Dima abia îngăimă :

— Păi de ce ?...

— Înadins n-am transmis scrisorile astea ! Îi luai eu vorba din gură, adunîndu-mi toată puterea de voinţă. Dacă le-aş fi transmis, Kira nu venea aici. A spus-o singură... Ceea ce înseamnă că eu v-am făcut fericiţi şi că trebuie să-mi mulţumiţi pentru asta !...

Zicînd acestea, părăsii încăperea cu capul sus, lăsîndu-i pe toţi înlemniţi.

Cînd, în sfîrşit, se dezmeticiră, tata spuse, adresîndu-se Kirei :

— Ai venit aici numai ca să afli ce-i cu scrisorile dumitale ? Iată-le că s-au găsit... Şi acum ne părăseşti ?

— Ba nu, rămîn. Intru în serviciu, mă instalez la cămin...

— Şi ce faci cu medicina ? întrebă Dima, bîlbîindu-se de fericire.

— Am căzut cu succes la examenul de admitere. Peste doi ani voi încerca din nou.

— Foarte bine, foarte bine !... Nu că ai căzut, ci că ai venit aici ! turui bucuros Dima. Aici sînt atîtea lucruri interesante ! Stai numai să-ţi spun...

— Ştiu destule ! anunţă Kira, spre surprinderea noastră.

— De unde ? se miră Dima.

— De la corespondentul special Seva Kotlov ! Aşteptam cu emoţie corespondenţele lui şi le citeam de la un capăt la altul...

Auzind asta, intrai din nou în cameră. Toţi se uitară la mine cu admiraţie.

— Da, ştiu — urmă Kira — că şcolarii s-au apucat să lucreze mobilă şi că mobila asta se vinde la magazin.

— Dar asta s-a întîmplat recent de tot. Cînd ai putut să afli ? se miră Dima.

— Ştiu ce mare succes a avut spectacolul de la fabrică!

— Bine, dar asta s-a întîmplat abia ieri!... făcu încă şi mai mirat Dima.

— Nu, nu se poate! răspunse Kira. Am citit relatarea acum o săptămînă, exact în ziua plecării mele.

— Acum o săptămînă?!

— Toţi — şi Dima, şi mama, şi tata — se uitară la mine miraţi şi tăcuţi.

— Ce-oţi fi găsit de mirare? intervenii eu cît se poate de calm. Neavînd bani de telegrame şi fiindcă scrisorile merg prea încet, relatam totul dinainte. Ca să zic aşa, anticipam evenimentele...

— Originală metodă ziaristică! exclamă tata.

— Numai lui Seva putea să-i treacă prin cap una ca asta! rîse Dima.

Mă gîndii: „Uite nerecunoştinţa omului! Eu i-am aranjat, aş putea spune, cu mîinile mele fericirea personală, şi el mă ia peste picior!..."

— Şi mai ştiu că tu, Dima, eşti muncitor fruntaş la o fabrică de înnobilare! spuse, cu mîndrie în glas, Kira.

— Nu sînt încă fruntaş...

Din nou îşi aţintiră cu toţii privirile asupra mea.

— V-am spus că scrisorile merg prea încet... Mi-am zis, de aceea, că pînă ajung ele, tu, Dima, ai să devii neapărat muncitor fruntaş!

Într-adevăr, aproape în fiecare scrisoare zugrăveam în fel şi chip succesele în muncă ale lui Dima. De altfel, faţă de alţii îl copleşeam întotdeauna de laude pe fratele meu mai mare.

Dar el nu ştia să aprecieze asta. Uite că şi acum m-a ameninţat cu degetul... Mama şi tata schimbară o privire între ei, în vreme ce Kira se făcu că nici nu bagă în seamă nimic din toate astea.

— De altminteri, se pare că, cu timpul, toată şcoala noastră intenţionează să vină la Zapoliarsk — spuse ea. Iată ce-au făcut corespondenţele lui Seva! Aşa că eu nu sînt decît prima rîndunică...

Cu fiecare clipă, Kira îmi plăcea tot mai mult.

Ca să n-o arăt şi ca să-mi ascund zîmbetul de mulţumire de pe faţă, mă grăbii să trec în altă cameră.

— Încotro? mă întrebă mama.

— Vreau să-mi strîng cărţile — răspunsei. Mîine dimineaţă mă duc la şcoală!...

Regiunea Polară — Moscova

Cuprins

SUB UN NUME FALS

De unde a pornit toată tărăşenia 5
Am şaisprezece ani 9
„Achitaţi cincizeci de bănuţi !“ 13
Am sfeclit-o ! 16
Unul pentru doi 25
Buletinul în captivitate 32
„Bietul Dima, i-ajunge !...“ 37
La şapte fix 44

„AVERTISMENTUL TOVARĂŞULUI FIDEL“ SAU CUM AM ŢINUT EU UN CAIET DE ÎNSEMNĂRI ZILNICE 52

SEVA KOTLOV DINCOLO DE CERCUL POLAR

Toată lumea e mulţumită, afară de Dima 117
Voi fi corespondent ! 123
Smiorcăilă nu vrea să ne despărţim 126
Vreau „să omor iubirea“ 129
Sînt în aer ! 137
Mie nu mi s-a făcut rău !... 146
Roşcatul mă dispreţuieşte 153

„Avea dreptate Cehov !“ 160
Cuvîntarea pe care am rostit-o din balcon 166
Discuţia din loja directorială 171
„Ideea numărului unu !“ 176
Fantezia devine realitate 180
Roşcatul îl va juca pe Tom 185
Sînt „responsabilul cutiei de scrisori“ 190
„Cu salutări pioniereşti !“ 193
„Arta cere sacrificii“, dar... 199
Surprind o convorbire 204
Cîştig o prinsoare ! 208
Iarăşi o iau înainte 215
„Ne-ajută cîntecul pe noi să construim şi să trăim !“ 218
O bătaie în noapte 222
O surpriză pentru toţi 229

Redactor responsabil : MIMI WESTFRIED
Tehnoredactor : ŞTEFANIA MIHAI

Dat la cules 26.11.1965. Bun de tipar 29.03.1966. Apărut 1966. Comanda nr. 7195. Tiraj 25140. Hîrtie semivelină de 63 g/m². 610×860/16. Coli editoriale 11,49. Coli de tipar 15. A.T. 14.544. C.Z. pentru bibliotecile mici 8 S — 93 = R.

Tiparul executat sub comanda nr. 60.062 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piaţa Scînteii nr. 1, Bucureşti — Republica Socialistă România

EDITURA TINERETULUI

Lei 5,75